

Teisininko profesijos

Skirtingose Europos Sąjungos (ES) valstybių narių teisinėse ir teismų sistemose egzistuoja daug įvairių teisininkų profesijų, pvz., advokatai, notariai, teisėjai, prokurorai ir teismo pareigūnai. Skirtingose valstybėse narėse teisininkų profesijų atstovai vadinami skirtingai, taip pat gali labai skirtis jų vaidmuo ir padėtis.

Šiame puslapyje pateikiama bendra informacija apie įvairias teisininkų profesijas (apie jų vaidmenį ir funkcijas).

Spustelėjus kurios nors šalies vėliavą, bus pateikta išsami tos šalies informacija.

Jei kurioje nors Europos Sąjungos valstybėje narėje jums reikia rasti teisininką ar su juo pasitarti, galite apsilankyti skyriuje „Rasti...“

Įvadas

Europos Sąjungos teise nereglamentuojamos teisininkų, išskyrus advokatų, profesinės veiklos sąlygos. Teisininkų profesinė veikla paprastai reglamentuojama nacionaliniu lygmeniu. Nors ir gali būti tam tikrų panašumų, kiekvienos valstybės nacionalinės teisės aktai gana smarkiai skiriasi, kadangi jais dažnai įtvirtintos labai senos tradicijos.

Europos Tarybos (ET) Ministrų komitetas pateikė kelias rekomendacijas dėl teisininkų profesijų. Viena tokių iniciatyvų susijusi su advokato profesine veikla. Kita iniciatyva susijusi su teisėjų nepriklausomumu. ET rekomendacijas ir daugiau informacijos šiuo klausimu galite rasti šioje [interneto svetainėje](#).

Be to, [Europos žmogaus teisių konvencijoje](#) teigiama, kad kiekvienas asmuo, kaltinamas nusikaltimo padarymu, turi teisę gintis pats arba padedamas savo paties pasirinkto gynėjo, arba, jei jis neturi pakankamai lėšų tam gynėjui atsilyginti, turi gauti nemokamą advokato pagalbą, kai tai reikalinga teisingumo interesams. Ši sąlyga iš esmės taikoma baudžiamosiose bylose, tačiau [Europos žmogaus teisių teismas](#) (EŽTT) ją praplėtė, įtraukdamas ir civilines bylas.

Teisėjai

Teisėjas arba teisių ginčų arbitras yra pagrindinis pareigūnas, vienas pats arba teisėjų kolegijos sudėtyje vadovaujantis teismui. Teisėjų įgaliojimai, funkcijos, skyrimo būdai, drausmė ir jų ruošimas įvairiose jurisdikcijose labai skiriasi. Teisėjas yra kaip trečiasis arbitras varžybose – jis nešališkai viešame teisme vadovauja teisiniam bylos nagrinėjimui. Teisėjas išklauso visus liudytojus, taip pat bylos šalių pateikiamus kitus parodymus, įvertina šalių patikimumą ir paskelbia nutarimą, remdamasis savo atliktu įstatymo aiškinimu bei savo asmenine nuomone.

Daugiau informacijos apie šią profesiją galite rasti šiose interneto svetainėse:

- [Europos administracinių teismų teisėjų asociacija](#) (AEAJ),

- Europos teisėjų ir prokurorų asociacija (EJPA),
- [Tarptautinė teisėjų asociacija](#) (visų pirma Europos skyrius),
- [Europos teisėjų asociacija demokratijai ir laisvei](#) (MEDEL).

Prokuroras

Prokuratūros atlieka labai svarbų vaidmenį baudžiamosiose bylose. Valstybių narių sistemose numatytas prokurorų vaidmuo, jų užduotys ir įgaliojimai taip pat labai skiriasi.

Teismo darbuotojai

Teismo darbuotojų funkcijos ir pareigybės pavadinimai gali labai skirtis, pavyzdžiui: Prancūzijoje vartojamas terminas „Greffier“, Vokietijoje „Rechtspfleger“, Anglijoje „Court clerk“.

Be to, skirtingose teisinėse sistemose jie gali atlikti skirtingas funkcijas – būti teisėjų arba prokurorų padėjėjai, administruoti teismus ar atsakyti už konkrečius veiksmus vykdant tam tikras procedūras. Priklausomai nuo šalies jie turi įgyti teisinį išsilavinimą, gali teikti teises konsultacijas ir (arba) naudotis tęstinio mokymosi galimybėmis.

Visais atvejais jų vaidmuo teismuose svarbus – jie teikia pagalbą tiek nukentėjusiesiems, tiek kaltinamiesiems ir apskritai užtikrina veiksmingą teisingumo sistemos darbą.

Europoje šios profesijos atstovams atstovauja [Europos teisėsaugos institucijų \(Rechtspfleger\) sąjunga](#) (E.U.R.) – nevyriausybinių organizacija, kuri vienija kelių šalių profesines asociacijas. E.U.R. tikslai, be kita ko, yra dalyvauti rengiant, tobulinant ir derinant teisę Europos ir tarptautiniu lygmenimis; bendradarbiauti su Europos institucijomis; atstovauti savo narių profesiniams interesams ir populiarinti profesiją siekiant veiksmingesnio teisingumo sistemos veikimo.

Antstoliai (teismo pareigūnai)

Teismo pareigūnų profesija reglamentuojama valstybių narių įstatymais, kurie kiekvienoje valstybėje narėje skiriasi.

Europoje šios profesijos atstovams atstovauja [Tarptautinė teismo pareigūnų sąjunga](#) (UIHJ). Tarptautinės teismo pareigūnų sąjungos tikslas – atstovauti savo nariams tarptautinėse organizacijose ir užtikrinti bendradarbiavimą su nacionalinėmis profesinės veiklos įstaigomis. Ji siekia tobulinti nacionalinę procesinę teisę ir tarptautines sutartis ir deda visas pastangas viešindama idėjas, projektus bei iniciatyvas, padedančius judėti į priekį ir stiprinančius teismo pareigūnų nepriklausomumo statusą.

Teismo pareigūnams taip pat atstovauja [Europos teismo pareigūnų rūmai](#) (CEHJ). CEHJ – pagal Belgijos teisę įsteigta ne pelno asociacija – skatina teismo pareigūnus aktyviau dalyvauti bendruose teisininkų projektuose Europos lygmeniu.

Teisininkai

Advokatas, kurį pasamdo fizinis asmuo, bendrovė ar valstybė, yra patikimas kliento patarėjas ir atstovas, profesionalas, kurį gerbia trečioji šalis, taip pat nepakeičiamas dalyvis tinkamai vykdant teisingumą. Įkūnydamas visas šias savybes, advokatas ne tik ištikimai tarnauja savo kliento interesams ir gina jo teises, tačiau taip pat vykdo ir visuomenės advokato funkcijas, t. y. užkerta kelią konfliktams, užtikrina, kad konfliktai būtų sprendžiami pagal pripažintus civilinės, viešosios ir baudžiamosios teisės principus ir atsižvelgiant į teises bei interesus, remia teisės plėtrą ir gina laisvę, teisingumą ir teisinę santvarką.

Advokatų veiklai vadovauja jų valstybės narės profesinės organizacijos ar kompetentingos institucijos (advokatūros ir teisininkų draugijos), kurios atsakingos už profesinio elgesio taisyklių nustatymą ir advokatų drausmės palaikymą.

Europos Sąjungos teisės aktais teisininkų profesinės veiklos sąlygos neregamentuojamos. Tačiau 1998 m. [direktyva](#) nustatytos sąlygos, kuriomis advokatas, įgijęs kvalifikaciją vienoje valstybėje narėje, gali verstis nuolatine advokato praktika kitoje valstybėje narėje.

ES lygmeniu advokatams atstovauja [Europos advokatūrų ir teisininkų draugijų taryba](#) (CCBE) – 1960 m. įsteigta tarptautinė ne pelno asociacija. Sprendžiant visus bendro intereso klausimus, susijusius su advokatų profesinės veiklos vykdymu, ji veikia kaip ES ir Europos nacionalinių advokatūrų ir teisininkų draugijų ryšių palaikymo įstaiga.

Notarai

Notaras – tai teisininkas, įgijęs specializaciją ir įgaliotas atlikti tam tikrus teisinius veiksmus. Pagal užduotis ir pareigas notarai atlieka svarbų vaidmenį valstybinėje įstatymų leidžiamojoje valdžioje 22 valstybėje narėje, kurioje teisėtvara grindžiama kontinentinės teisės tradicija. Europos Sąjungos šalyse, kuriose teisėtvara grindžiama bendrosios teisės tradicija, taip pat yra

notaro profesija; notariats atsakingi už įvairių teisinių paslaugų teikimą, jų funkcijos ir kompetencija iš esmės susijusios su teisės aktais ir priemonėmis, taikytinomis užsienio jurisdikcijose. Jie atlieka svarbų vaidmenį sprendžiant nacionalinei jurisdikcijai priskiriamus tarptautinės prekybos ir komercijos klausimus.

Notarų užduotys visų pirma yra šios:

- parengti privačius dokumentus ir teikti konsultacijas šalims, laikantis pareigos su abejomis šalimis elgtis teisingai. Rengdamas oficialius dokumentus notaras atsako už tokių dokumentų ir už suteiktų konsultacijų teisėtumą. Jis turi supažindinti šalis su jų prisiimamų įsipareigojimų poveikiu ir pasekmėmis;
- užtikrinti savo paruoštų aktų (dokumentų) vykdymą. Aktas gali būti tiesiogiai įregistruojamas oficialiuose protokoluose arba priverstinai vykdomas, jei kuri nors šalis nevykdo savo įsipareigojimų, neprivalant prieš tai kreiptis į teisėją;
- atlikti arbitro vaidmenį – nešališkai ir griežtai laikantis įstatymų suteikti galimybę šalims pasiekti joms abiem priimtina susitarimą.

Notaras yra valstybės pareigūnas (valstybė perduoda dalį įgaliojimų, leidžiančių notarui atlikti viešosios tarnybos misiją), vykdamas nepriklausomos profesinės veiklos funkcijas. Notarams taikomas profesinės veiklos konfidencialumo reikalavimas.

Notaro skyrimo sąlygos panašios į žemesniojo teismo teisėjo skyrimo sąlygas. Notarui galioja tokie patys nepriklausomumo, profesinės praktikos pastovumo ir nešališkumo reikalavimai, jis turi neginčijamus įgaliojimus ir jo veiksmai vykdomi. Jo veiklą prižiūri Teisingumo ministerija.

22 valstybėje narėje, kurioje teisėtvara grindžiama kontinentinės teisės tradicija, yra apie 35 000, o Jungtinėje Karalystėje ir Airijoje, kuriose teisėtvara grindžiama bendrosios teisės tradicija, virš 1 000 visų piliečių labai dirbančių notarų.

Palaikant ryšius su Europos institucijomis Europos Sąjungos šalių, kurių teisėtvara grindžiama kontinentinės teisės tradicija, notarams atstovauja 1993 m. įkurta [Europos Sąjungos notariatų taryba](#) (CNEU). CNEU atstovauja notariatams, veikiantiems visose ES valstybėse narėse, kuriose pagal galiojančią kontinentinės teisės sistemą yra notaro profesija: Austrijoje, Belgijoje, Bulgarijoje, Čekijoje, Estijoje, Graikijoje, Ispanijoje, Italijoje, Kroatijoje, Latvijoje, Lenkijoje, Lietuvoje, Liuksemburge, Maltoje, Nyderlanduose, Portugalijoje, Prancūzijoje, Rumunijoje, Slovakijoje, Slovėnijoje, Vengrijoje ir Vokietijoje. Jungtinėje Karalystėje ir Airijoje, kuriose taikoma bendrosios teisės sistema, dirbantiems notarams atstovauja nacionalinės atstovavimo įstaigos. Tarptautiniu mastu Anglijai ir Velsui, Škotijai, Airijai ir Šiaurės Airijai bendrai atstovauja [Jungtinės Karalystės ir Airijos notarų forumas](#).

Šį puslapį tvarko Europos Komisija. Šiame tinklalapyje pateikta informacija nebūtinai atitinka Europos Komisijos oficialią poziciją. Europos Komisija neprisiima atsakomybės ar įsipareigojimų už šiame dokumente pateiktą informaciją arba duomenis. Informacija apie ES tinklalapių autorių teises pateikiama teisiniame pranešime.

Paskutinis naujinimas: 21/01/2019

Teisininko profesijos - Belgija

Puslapį jūsų pasirinkta kalba šiuo metu rengia mūsų vertėjai.
Jis jau išverstas į šias kalbas: [fr](#) [nl](#).

Šioje dalyje apžvelgiamos įvairios Belgijos teisininkų profesijos.

[Teisininko profesijos. Įžanga](#)

[Prokuratūra](#)

[Teisėjai](#)

[Advokatai](#)

[Notariats](#)

[Kitos teisininko profesijos](#)

[Nemokamas teisinės konsultacijas teikiančios organizacijos](#)

[Teisinių duomenų bazės](#)

[Federacinės viešosios teisingumo tarnybos portalas](#)

Teisininkų profesijos. Įžanga

Šioje dalyje pateikiama tam tikra informacija apie šias teisininko profesijas:

- prokuratūros teisės pareigūnus,
- teisėjus,
- advokatus,
- notarus ir
- antstolius.

Prokuratūra

Organizacinė sistema

Prokuratūrą (*ministère public/openbaar ministerie*, dar vadinamą *parquet/parket*), kurios pagrindinė funkcija yra vykdyti persekiojimą (žr. toliau), sudaro teismo pareigūnai, kurie yra kvalifikuoti teisėjai (*Magistrats/magistraten*) ir vykdo jiems pavestas užduotis konkretaus **teismo**, kuriame dirba, jurisdikcijos srityje.

Visose **teismų apygardose** (*arrondissement judiciaire/gerechtigd arrondissement*) pirmosios instancijos teisme (*tribunal de première instance/rechtbank van eerste aanleg*) ir nepilnamečių bylų teisme (*tribunal de la jeunesse/jeugdrechtbank*), kuris yra pirmosios instancijos teismo padalinys, prokuratūrai atstovauja **karališkasis prokuroras** (*procureur du Roi/procureur des Konings*), vyriausieji prokuroro pavaduotojai (*premiers substituts/eerste substituten*) ir pavaduotojai (*substituts/subsituten*). Pagal savo jurisdikcijos sritį jie taip pat dalyvauja policijos teismo arba teismų (*tribunal de police/politierechtbank*) ir komercinių bylų teismo (*tribunal de commerce/handelsrechtbank*) bylose.

Darbo ginčų teismuose (*tribunaux de travail/arbeidsrechtbanken*) šias funkcijas vykdo pareigūnas, vadinamas **darbo auditoriumi** (pranc. *auditeur du travail/arbeidsauditeur*), kuriam taip pat padeda jo pavaduotojai ir (gali būti) vyriausieji pavaduotojai. Šie pareigūnai pagal savo kompetencijos sritį taip pat dalyvauja baudžiamosiose bylose baudžiamųjų bylų teisme (*tribunal correctionnel/correctionele rechtbank*), kuris yra pirmosios instancijos teismo skyrius, ir policijos teisme arba teismuose.

Kiekviename apeliaciniame teisme (*cour d'appel/hof van beroep*) ir **darbo ginčų teisme** (*cour du travail/arbeidshof*) šias funkcijas vykdo **generalinis prokuroras** (*procureur-général/procureur-generaal*). Jis vadovauja apeliacinio teismo (*parquet général/parket-generaal*) bei atitinkamo darbo ginčų teismo (*auditorat général/arbeidsauditoraat-generaal*) organo generalinės prokuratūros teisės pareigūnams ir juos prižiūri. Apeliaciniame teisme generaliniam prokurorui padeda vyriausiasis generalinis advokatas (*premier avocat-général/eerste advocaat-generaal*), generaliniai advokatai (*avocats-généraux/advocaten-generaal*) ir generalinio prokuroro pavaduotojai (*substituts généraux/substituten-generaal*). Darbo ginčų teisme generaliniam prokurorui taip pat padeda vyriausiasis generalinis advokatas, generaliniai advokatai ir generalinio prokuroro pavaduotojai.

Kasaciniame teisme (*Cour de cassation/Hof van cassatie*) prokuroro funkcijas vykdo **generalinis prokuroras, priskirtas prie Kasacinio teismo**, jam padeda vyriausiasis generalinis advokatas ir generaliniai advokatai. Nors vartojamos tokios pat sąvokos, prokuroro pareigos šiame teisme visiškai kitokios. Kasacinis teismas nenagrinėja bylų iš esmės, bet tikrina, ar procesas vyko teisėtai ir tvarkingai.

Prokuratūra **savarankiškai** atlieka atskirų bylų tyrimus ir vykdo persekiojimą. Tik atsakingas ministras turi teisę nurodyti vykdyti persekiojimą ir parengti privalomas baudžiamosios politikos gaires, įskaitant tyrimų ir persekiojimo gaires.

Funkcijos ir pareigos

Prokuratūra atlieka įvairias užduotis ir pareigas. Šios užduotys ir pareigos susijusios ir **su baudžiamųjų bylų**, ir **su civilinių bylų nagrinėjimu ir kontrole**.

- **Baudžiamosiose bylose** prokuratūros teisės pareigūnai gina viešąjį interesą ir stengiasi užtikrinti tinkamą baudžiamojo proceso eigą ir baigtį. Tai jie užtikrina ir per pagrindinį teismo procesą, ir ankstesniais apklausos ir tyrimo etapais (šias procedūras prižiūri vienas iš dviejų teismų, ikiteisminio nagrinėjimo skyrius (*chambre du conseil/raadkamer*) arba kaltinimo skyrius (*chambre des mises en accusation/kamer van inbeschuldigingstelling*)). Teismo posėdyje jie prašo teismo taikyti baudžiamąją teisę, taip pat stengiasi užtikrinti, kad būtų imamasi reikiamų priemonių ir užtikrinamas tinkamas priimtų nuosprendžių vykdymas. **Prisiekusiųjų teisme** (*cour d'assises/hof van assisen*) prokuroro pareigas eina generalinis prokuroras, priskirtas prie apeliacinio teismo, tačiau jis į šį teismą taip pat gali skirti kitą prokuratūros pareigūną.
- **Civilinėse bylose** prokuratūra įstatymų nustatytais atvejais ir kai to reikia pagal viešąją politiką, savo iniciatyva įstoja į bylą. Tokiais atvejais prokuroras pateikia nuomonę (raštu arba žodžiu). Prokuratūros nuomonės prašyti privaloma bylose, susijusiose su specifinėmis sritimis, išvardytomis Teismų kodekso (*Code judiciaire/Gerechtigd Wetboek*) 764 straipsnio pirmoje pastraipoje. Prokuratūra taip pat gali prašyti pateikti informaciją apie kitas bylas, kad galėtų pareikšti savo nuomonę, kai mano, kad tai tikslinga, arba teismas pats gali siūlyti informuoti prokuratūrą (Teismų kodekso 764 straipsnio antra pastraipa).

Be šių pirmiau aprašytų pagrindinių užduočių, prokuratūra savo jurisdikcijos srityje taip pat užtikrina, kad **su baudžiamąja politika susiję sprendimai ir gairės būtų stebimi ir tinkamai taikomi**.

Baudžiamosios politikos gaires rengia teisingumo ministras, pasitaręs su penkių penkių apeliacinių teismų generalinių prokurorų kolegija (*collège des procureurs généraux/college van procureurs-generaal*).

Šiai kolegijai vadovauja teisingumo ministras; ji priima sprendimus siekdama, kad politika būtų kuo nuosekliau rengiama ir koordinuojama ir kad prokuratūra apskritai veiktų tinkamai.

Kolegijos jurisdikcija apima visą šalies teritoriją, jos sprendimai privalomi apeliacinių teismų generaliniams prokurorams ir visiems prokuratūros nariams, kurie yra pavaldūs šiems generaliniams prokurorams ir veikia jų vadovaujami.

Daugiau informacijos galima rasti **Federacinės viešosios teisingumo tarnybos** interneto svetainėje (Teisingumo ministerija, skilčių antraštės (prancūzų kalba) „Ordre judiciaire“ - „Ministère publique“ arba (olandų kalba) „Rechterlijke Orde“- „Openbaar Ministerie“).

Teisėjai

Organizacinė sistema

Išskiriami **pirmininkaujantys teisėjai** (*la magistrature assise/de zittende magistratuur*) – jie sprendžia jiems perduotas bylas, ir nuolatiniai teisėjai (*la magistrature debout/de staande magistratuur*) – prokuratūroje dirbantys teisės pareigūnai (žr. pirmiau).

Apskritai bylas sprendžiantys žemesnės instancijos teismų teisėjai vadinami **juges/rechters**, o apeliacinių teismų teisėjai – **conseillers/raadsheeren**.

Bylas sprendžiančių teisėjų **funkcijos** – taikyti teisės normas jiems pavestiems nagrinėti atvejams arba ginčams civilinėse bylose, taip pat taikyti teisės normas nusikaltimą padariusiems asmenims.

Kai kuriuose žemesnės instancijos teismuose kartu su profesionaliais teisėjais posėdžiauja neprofesionalūs arba teisinio išsilavinimo neturintys teisėjai. **Neprofesionalūs teisėjai** dirba šiuose teismuose:

- komercinių bylų teisme: profesionalūs teisėjai ir neprofesionalūs teisėjai (vadinamieji *juges consulaires/consulaire rechters*);
- darbo ginčų teisme: profesionalūs teisėjai ir neprofesionalūs teisėjai (vadinamieji *juges sociaux/sociale rechters*);
- bausmių vykdymo teisme (*tribunal de l'application des peines/strafuitvoeringsrechtbank*): profesionalūs teisėjai ir neprofesionalūs teisėjai (vadinamieji *assesseurs en application des peines/assessoren in straitvoeringszaken*).

Atsakinga institucija

👉 **Aukščiausioji teisingumo taryba** (*Conseil supérieur de la justice/Hoge Raad voor de Justitie*) vykdo **trejopas** funkcijas:

- atlieka lemiamą vaidmenį, kad teisėjai (įskaitant prokuratūros teisės pareigūnus) būtų **skiriami** objektyviai, ne politiniais motyvais;
- vykdo teisminių institucijų (įskaitant prokuratūrą) veiklos, ypač skundų nagrinėjimo, **išorės priežiūrą**;
- **teikia nuomones** politikams dėl teismų veiklos tobulinimo.

Daugiau informacijos galima rasti [Aukščiausiosios teisingumo tarybos](#) interneto svetainėje.

Advokatai

Funkcijos ir pareigos

Advokatai (*avocats/advocaten*) yra teisės ir teisingumo specialistai. Jie privalo laikytis profesinio elgesio taisyklių, kuriomis užtikrinamas **visiškas advokatų nepriklausomumas**. Advokatai taip pat privalo laikytis profesinės paslapties apsaugos reikalavimų.

Advokatai rengiami dirbti įvairiose, dažnai tarpusavyje susijusiose teisės (įmonių teisės, administracinės teisės, miestų planavimo teisės, mokesčių teisės, šeimos teisės ir pan.) srityse. Dirbdami advokatai gali specializuotis vienoje ar keliose iš šių sričių ir jose įgyti konkrečios patirties.

Advokatai gali padėti jums ne tik teismuose, bet ir visais kitais atvejais, kai gali prireikti teisinės pagalbos, atstovo, specialisto dokumentams parengti ar net moralinės paramos.

Taigi, advokato pareiga yra trejopa:

- advokatai **pataria**,
- advokatai **sutaiko**,
- advokatai **gina**.

Bet kuris advokatas gali ginti savo klientus ir atstovauti jiems visuose šalies teismuose – policijos teisme, civiliniame magistratų teisme (*justice de paix/vrederegerecht*), pirmosios instancijos teisme, komercinių bylų teisme, darbo ginčų tribunole, apeliaciniame teisme, darbo ginčų teisme, prisiekusiųjų teisme, Valstybės taryboje (*Conseil d'État/Raad van State*), ir net kitų Europos Sąjungos šalių teismuose.

Advokatai taip pat padeda per arbitražo arba tarpininkavimo procedūras, visas alternatyvaus ginčų sprendimo procedūras ir per visus posėdžius.

Advokato pagalbos prašoma ne tik kilus ginčui. Advokatai konsultuoja, rengia arba koreguoja sutartis, taip dažnai padėdami išvengti būtinybės kreiptis į teismą.

Advokatai taip pat gali padėti, jei norite išsinuomoti arba pirkti nekilnojamąjį turtą, įsteigti įmonę, esate per daug įsiskolinę, norite sudaryti sutartį su nauju darbdaviu, nukentėjote per nelaimingą atsitikimą arba užpuolimą, esate kviečiamas į teismą, skiriatės su partneriu ir pan.

Advokatas visiems

Įstatymu nustatyta, kad mažas pajamas gaunantiems asmenims teikiama teisinė pagalba (*aide juridique/juridische bijstand*, anksčiau vadinta „*pro deo*“) ir pagalba padengiant teismo išlaidas (*assistance judiciaire/rechtsbijstand*).

Kai teikiama **teisinė pagalba**, advokato paslaugos suteikiamos visiškai arba iš dalies nemokamai. Ji teikiama dviem lygmenimis:

- **Pirminę teisinę pagalbą** (*aide juridique de première ligne/eerstelijnsbijstand*) gali gauti visi asmenys, nepriklausomai nuo pajamų dydžio. Į advokatus galima kreiptis nuolat (*permanence/permanentie*) trumpos konsultacijos: pradinės konsultacijos, prašyti informacijos ir pan. Už pirminės teisinės pagalbos teikimą atsakingos vadinamosios „teisinės pagalbos komisijos“ (*Commissions d'Aide Juridique /Commissies voor Juridische Bijstand*).
- **Antrinė teisinė pagalba** (*aide juridique de deuxième ligne/tweedelijnsbijstand*) teikiama asmenims, kurie atitinka tam tikrus finansinius kriterijus arba yra atsidūrę tam tikroje padėtyje. Ši pagalba pagal aplinkybes yra nemokama arba iš dalies nemokama. Tai reiškia, kad bus paskirtas advokatas, kuris jums padės per teismo arba administracinį procesą, suteiks jums išsamesnes konsultacijas ar net padės per tarpininkavimo procedūrą. Už antrinės teisinės pagalbos teikimą atsakingi vadinamieji teisinės pagalbos biurai (*Bureaux d'Aide Juridique/Bureaus voor Juridische Bijstand*).

Kai teikiama **pagalba dengiant teismo išlaidas**, teismo proceso išlaidų dengti nebus reikalaujama arba reikės padengti tik jų dalį (tai registravimo išlaidos (*droit de greffe/griffierechten* or *droits d'enregistrement/registratierechten*), mokesčiai teismo antstoliams (*huissiers de justice/rechtsdeurwaarders*), notarams (*notaires/notarissen*) arba mokesčiai už ekspertų ataskaitas). Norėdami pasinaudoti šia pagalba dengiant teismo išlaidas asmenys privalo patys arba per savo advokatą kreiptis į teisinės pagalbos biurą.

Atsakingos institucijos

Visi advokatai yra advokatų asociacijos (*barreau/balie*) nariai. Šiuo metu Belgijoje veikia 28 advokatų asociacijos.

Prancūzakalbių ir vokiečiakalbių advokatų asociacija (*Ordre des barreaux francophones et germanophone/Kammer der französischsprachigen und deutschsprachigen Rechtsanwaltschaften (AVOCATS.BE)*) vienija visas šalies prancūzakalbės ir vokiečiakalbės bendruomenių advokatų asociacijas (13 prancūzakalbių advokatų asociacijų ir vieną vokiečiakalbę advokatų asociaciją).

Olandakalbių advokatų asociacija (*Orde van Vlaamse Balies (OVB)*) vienija visas šalies olandakalbės bendruomenės advokatų asociacijas (14 advokatų asociacijų).

Informacijos apie advokato profesiją pateikiama šiose interneto svetainėse:

- [Belgijos prancūzakalbių ir vokiečiakalbių advokatų asociacija](#)
- [Olandakalbių advokatų asociacija](#)

Šiomis duomenų bazėmis galima naudotis **nemokamai**.

Notarai

Notarai yra Karaliaus skiriami **valstybės pareigūnai**, kurių užduotis visų pirma – tvirtinti jų akivaizdoje sudarytų teisinių dokumentų autentiškumą. Pagal įstatymus reikalaujama, kad rengiant tam tikrus dokumentus dalyvautų notaras ir kad notaras užregistruotų šalių susitarimą (**autentiški dokumentai**, *actes authentiques/authentieke akten*). Taigi, pvz., notaras turi dalyvauti, kai parduodamas nekilnojamasis turtas. Be autentiškų dokumentų rengimo, notaro paslaugų taip pat gali prireikti, kai norima parduoti nekilnojamąjį turtą, parengti privatų susitarimą, pareikšti nuomonę ir pan.

Notarų kompetencija apima tris svarbias sritis:

- **nekilnojamojo turto teisę** (nekilnojamojo turto pardavimą, skolinimąsi ir pan.);
- **šeimos teisę** (vedybų sutartis, paveldėjimą, santuokos nutraukimą ir pan.) ir
- **verslo teisę** (įmonių steigimą ir pan.).

Veikia **Nacionaliniai notarų rūmai** (*Chambre nationale des notaires/Nationale Kamer van Notarissen*). Pagrindiniai jų **uždaviniai**:

- pagal savo kompetenciją atstovauti Belgijos notarams valdžios institucijose;
- nustatyti profesinio elgesio taisykles;
- teikti notarų rūmams rekomendacijas, kad padėtų palaikyti profesinę drausmę.

Provincijose veikiantys rūmai yra notarų profesinės drausmės įstaigos – pagrindinė jų užduotis yra užtikrinti, kad būtų laikomasi profesinio elgesio taisyklių, ir spręsti profesinius ginčus (be kitų dalykų, jie nagrinėja skundus).

Karališkoji Belgijos notarų federacija (*Fédération Royale du Notariat Belge (FRNB)/Koninklijke Federatie van het Belgisch Notariaat (KFBN)*) – tai profesinė asociacija, padedanti notarams kasdieniame darbe, teikdama specializuotas paslaugas ir atstovaudama notarams įvairiose bylose.

Daugiau informacijos pateikiama [Belgijos karališkosios notarų federacijos](#) interneto svetainėje.

Kitos teisininko profesijos

Antstoliai

Antstoliai yra **valstybės teisės pareigūnai**, savo funkcijas vykdančys kaip **savarankiškai dirbantys specialistai**. Kitaip tariant, jų profesinė padėtis yra dvejopa: viena, jie yra valstybės pareigūnai, antra, savo funkcijas vykdo **nepriklausomai**.

Antstolis yra **valstybės teisės pareigūnas**, nes valstybė jam perdavė dalį oficialių įgaliojimų. Dėl šios priežasties antstolis negali atmesti prašymo imtis veiksmų, nebent to neleidžiama daryti pagal profesinio elgesio kodeksą arba pagal įstatymus, pvz., jei kyla interesų konfliktas arba prašymas yra neteisėtas. Antstoliai niekada nesiima veiksmų savo iniciatyva – visada veikia asmens,

davusio jam oficialius nurodymus, prašymu. Vykdydamas kiekvieną užduotį, antstolis privalo laikytis įvairių teisinių reikalavimų. Už atliekamą darbą antstoliai gali reikalauti sumokėti mokesť, kad būtų padengtos visos jo išlaidos arba jų dalis.

Kaip **savarankiškai dirbantys specialistai** antstoliai veikia nepriklausomai ir nešališkai. Antstolio profesine patirtimi gali naudotis kiekvienas. Iš valdžios institucijų antstoliai negauna jokio atlyginimo, kompensacijos ar kitokio užmokesčio. Antstoliai už viską turi mokėti patys.

Veiksnius, kurių antstoliams gali tekti imtis, galima suskirstyti į dvi dideles grupes. Tai: **neteisminės priemonės** (*interventions extrajudiciaires/buitengerechtelijke tussenkomsten*, pvz., skolų išieškojimas arba faktų nustatymas neteisimine tvarka) ir **teisminės priemonės** (*interventions judiciaires/gerechtelijke tussenkomsten*, tai yra, vykdomųjų raštų įteikimas, sprendimų vykdymo užtikrinimas). Kai antstolis imasi kurių nors iš šių priemonių, dažnai privalo suteikti jums informaciją apie tai, kaip galite pasinaudoti savo teisėmis, ir atsakyti į jūsų klausimus dėl antstolio funkcijas, nepaisant to, ar tai jūs prašėte antstolio imtis veiksmų, ar antstolis imasi veiksmų prieš jus).

Kiekvienoje **teisminėje apygardoje** veikia apygardos antstolių **asociacija** (*chambre/kamer*). Pagrindinės jos funkcijos yra užtikrinti, kad apygardos antstoliai laikytųsi profesinės drausmės taisyklių, jiems taikomų įstatymų bei teisės aktų ir spręsti galimus antstolių ginčus.

Taip pat veikia Belgijos nacionaliniai antstolių rūmai (*Chambre nationale des huissiers de justice de Belgique/Nationale Kamer van Gerechtsdeurwaarders van België*), kurių pagrindiniai **uždaviniai** yra:

- užtikrinti, kad antstoliams būtų taikomos vienodos antstolių drausmės ir profesinio elgesio taisyklės;
- ginti savo narių interesus ir
- jiems atstovauti.

Daugiau informacijos galima rasti [Belgijos nacionalinės antstolių asociacijos](#) interneto svetainėje.

Kita

Teisėjams ir prokuratūros teisės pareigūnams talkina įvairūs administraciniai darbuotojai ir teisės specialistai: teismų sekretoriai ar teisės referentai.

Kiekviename teismo posėdyje teisėjui padeda **teismo sekretorius** (*greffier/griffier*). Teismo sekretorius padeda teisėjui pasirengti darbui, pvz., parengia teismo posėdžiui reikalingą medžiagą. Per teismo posėdį jis rašo posėdžio protokolą ir užtikrina, kad visi reikalingi dokumentai būtų tinkamai parengti. Teismo sekretorius vykdo ir koordinuoja teismo raštinės (*greffe/griffe*) užduotis. Kiekvienas teismas turi raštinę, kuriai vadovauja vyriausiasis teismo sekretorius arba registratorius (*greffier en chef/hoofdgriffier*). Priklausomai nuo teismo dydžio raštinėje dirba vienas ar keli teismo sekretoriai. Teismo sekretoriams savo ruožtu gali talkinti administraciniai darbuotojai.

Teisės referentai (*référéndaires/referendarissen*) – tai teisininkai, padedantys teisėjams parengti sprendimus. Jie padeda nagrinėti bylas pagal vieno ar kelių teisėjų nurodymus ir yra šių teisėjų prižiūrimi. Teisės referentai nagrinėja bylos medžiagą, sprendžia iškeltus teisės klausimus, rengia sprendimų projektus.

Prokuratūros pareigūnai taip pat gali pasitelkti teisininkus, kad šie tvarkytų teisinius bylų aspektus. Šie teisininkai vadinami „*juristes du parquet/parketjuristen*“. Jie vykdo teisinius tyrimus, valdo tyrimus, tvarko teisinius šaukimų ir pareiškimų aspektus pagal vieno arba kelių prokuratūros teisės pareigūnų nurodymus ir yra šių pareigūnų prižiūrimi.

Kiekviena prokuratūra turi sekretoriatą, kuriam vadovauja vyriausiasis sekretorius. Sekretoriai padeda teisės pareigūnams vykdyti tyrimus, tvarkyti dokumentus ir rengti bylos medžiagą. Jie atnaujina prokuratūros dokumentus ir registrus, saugo archyvus ir pan. Sekretorių skaičius priklauso nuo prokuratūros dydžio. Sekretoriams taip pat gali talkinti administraciniai darbuotojai.

Teismo raštinėse ir prokuratūrose dirba daug administracinių darbuotojų. Administraciniai darbuotojai tvarko nagrinėjamų bylų medžiagą, suveda duomenis į duomenų bazines. Kiti administraciniai darbuotojai tvarko gaunamą ir siunčiamą korespondenciją, nukreipia į prokuratūrą besikreipiančius asmenis.

Daugiau informacijos apie šias profesijas galima rasti [šiam dokumente](#).

Nemokamas teisinės konsultacijos teikiančios organizacijos

Kiekvienas pilietis gali gauti teisės specialistų **nemokamą pradinę teisinę konsultaciją**. **Pirminę teisinę pagalbą** (žr. pirmiau pateiktą informaciją) sudaro:

- praktinė informacija,

- teisinė informacija,
- pradinė teisinė nuomonė arba
- siuntimas į specializuotą organizaciją.

Šiuo atveju klausimas nėra iš karto išsprendžiamas, tik pateikiamos **pradinės rekomendacijos**. Teisininkų grupės nuolat dirba teismuose, bendruomenės teisės centruose (*maisons de justice/justitiehuisen*), kai kuriose savivaldybių tarnybose (*administrations communales/gemeentelijke diensten*), daugumoje viešųjų socialinės pagalbos centrų (*centres publiques d'action sociale/openbare centra voor maatschappelijk welzijn*) ir įvairiose teisines paslaugas teikiančiose asociacijose.

Daugiau informacijos pateikiama šiame internetiniame leidinyje: Teisinė pagalba. Geresnės galimybės kreiptis į teismą (*Un meilleur accès à la justice/Een betere toegang tot justitie*)

Teisinių duomenų bazės

Informacija pateikiama Federacinės viešosios teisingumo tarnybos interneto svetainėje (Teisingumo ministerija).

Federacinės viešosios teisingumo tarnybos portalas

Kategorijos

Informacija

- Teisingumo sistema nuo A iki Ž;
- Pareigūnas ryšiams;
- Leidiniai;
- Skundai;
- Teismų adresai;
- Pranešimai spaudai;
- Statistika.

Teismų sistema

- Teismai;
- Prokuratūra;
- Teritorinė jurisdikcija;
- Teisėjų ir prokurorų patariamoji taryba (*Conseil consultatif de la magistrature/Adviesraad van de magistratuur*);
- Teismų sistemos modernizavimo komisija (*Commission de modernisation de l'ordre judiciaire/Commissie voor de Modernisering van de Rechterlijke Orde*);

Teismų pertvarkymas.

Svarbios nuorodos

Federacinė viešoji teisingumo tarnyba

Šio puslapio turinį nacionaline kalba tvarko atitinkamos valstybės narės. Vertimus atliko Europos Komisijos tarnyba. Į kompetentingos nacionalinės institucijos originale įvestus pakeitimus vertimuose gali būti neatsižvelgta. Europos Komisija nepriima jokios atsakomybės ar teisinių įsipareigojimų už šiame dokumente pateiktą ar nurodomą informaciją ar duomenis. Daugiau informacijos apie už šį puslapį atsakingos valstybės narės autorių teisių taisyklės rasite puslapyje „Teisinė informacija“.

Paskutinis naujinimas: 17/11/2016

Teisininko profesijos - Bulgarija

Šiame puslapyje pateikiama informacija apie teisininkų profesijas Bulgarijoje.

Prosecutors

Teisininkų profesijos. Įžanga

Pagrindinės teisininkų profesijos Bulgarijoje yra **prokuroras, ikiteisminio tyrimo teisėjas, teisėjas, advokatas, notaras, privatusis antstolis, teismo antstolis** ir **registro teisėjas**. Jų veiklą reglamentuoja Bulgarijos Respublikos Konstitucijos nuostatos ir Teismų sistemos įstatymas.

Prokurorai

Sistema

Bulgarijos Respublikos prokuratūros tarnybai priklauso generalinis prokuroras, Aukščiausioji kasacinė prokuratūra, Aukščiausioji administracinė prokuratūra, Nacionalinė ikiteisminio tyrimo tarnyba, apeliacinės prokuratūros, specializuotoji apeliacinė prokuratūra, apeliacinė karo prokuratūra, apygardų prokuratūros, specializuotoji prokuratūra, apygardų karo prokuratūros ir apylinkių prokuratūros. Apygardų prokuratūrų sistemoje veikia apygardų ikiteisminio tyrimo tarnybos, o prie Specializuotosios prokuratūros – Ikiteisminio tyrimo departamentas. Apygardos prokuratūrose veikia administraciniai padaliniai, kuriems priklausantys prokurorai dalyvauja administraciniame procese.

Prokuratūrų tarnyba yra vieningos ir centralizuotos struktūros. Visi prokurorai ir ikiteisminio tyrimo teisėjai pavaldūs generaliniam prokurorui. Kiekvienas prokuroras atskaitingas atitinkamam viršesniai prokurorui, be to, visi prokurorai ir ikiteisminio tyrimo teisėjai yra pavaldūs atitinkamos prokuratūros administracijos vadovui. Karo prokurorai ir ikiteisminio tyrimo teisėjai savo funkcijas vykdo nepriklausomai nuo karinių institucijų.

Generalinį prokurorą septynerių metų kadencijai skiria (ir atleidžia) Bulgarijos Respublikos Prezidentas Aukščiausiosios teismų tarybos (*Vissh Sadeben Saveť*) teikimu; jo kadencija negali būti pratęsta.

Prokurorai skiriami, paaukštinami, pažeminami, perkeliama ir atleidžiami Aukščiausiosios teismų tarybos sprendimu.

Prokurorų pareigybės ir atitinkami profesinės patirties reikalavimai:

- Aukščiausiosios kasacinės prokuratūros prokurorai ir Aukščiausiosios administracinės prokuratūros prokurorai – ne mažiau kaip 12 metų teisinio darbo patirties;
- Apeliacinės prokuratūros prokurorai, karo apeliacinės prokuratūros prokurorai ir specializuotosios apeliacinės prokuratūros prokurorai – ne mažiau kaip dešimt metų teisinio darbo patirties, o Specializuotosios apeliacinės prokuratūros prokurorai – ne mažiau kaip 12 metų patirties, iš kurių bent aštuonerius metus būtų eitos prokuroro ar ikiteisminio tyrimo teisėjo pareigos;
- apygardų prokuratūrų prokurorai, apygardų karo prokuratūrų prokurorai, specializuotosios prokuratūros prokurorai – ne mažiau kaip 8 metų teisinio darbo patirties, o specializuotosios prokuratūros prokurorai – ne mažiau kaip 10 metų patirties, iš kurių bent penkerius metus būtų eitos prokuroro ar ikiteisminio tyrimo teisėjo pareigos;

- apylinkės prokuratūros prokurorai – ne mažiau kaip trejus metus teisinio darbo patirties;
- jaunesniesiems prokurorams patirties turėti nebūtina.

Jei išsamaus darbo rezultatų vertinimo išvada teigiama, po penkerių metų darbo Aukščiausiosios teismų tarybos sprendimu prokurorai skiriami į nuolatinės pareigas.

Vaidmuo ir funkcijos

Generalinis prokuroras vadovauja prokuratūros tarnybai ir duoda nurodymus ir rekomendacijas dėl prokuratūrų veiklos; kartu su ministerijų vadovais ir kitomis valdžios institucijomis jis steigia specialias tarpžinybines grupes, padedančias atlikti ikiteisminius tyrimus, kurioms procesinius nurodymus duoda jo paskirtas prokuroras. Generalinis prokuroras bylą gali perduoti Konstituciniam teismui.

Atliekant ikiteisminį tyrimą **prokuroras** vykdo prižiūrinčiojo prokuroro funkcijas. Per įstatymu nustatytą laiką ir jo reglamentuojamomis sąlygomis jis gali reikšti prieštaravimus ir pateikti prašymą panaikinti arba pakeisti neteisėtas priemones. Jis gali sustabdyti priemonės įgyvendinimą, kol kompetentinga institucija išnagrinės skundą dėl jos. Visus prokuratūros aktus ir veiksmus galima apskųsti viršesnei prokuratūrai, nebent būtų nustatyta, kad jie turi būti peržiūrimi teismine tvarka. Aukščiausiasis prokuroras arba Aukščiausioje prokuratūroje dirbantis prokuroras gali atlikti veiksmus, priklausančius pavaldžios prokuratūros kompetencijai, o įstatymais nustatytais atvejais – raštiškai sustabdyti jų sprendimų galiojimą arba juos panaikinti.

Vykdydami pareigas prokurorai yra nepriklausomai ir vadovaujasi įstatymais. Jie yra politiškai neutralūs, priimdami sprendimus vadovaujasi teisės aktais, byloje surinktais įrodymais, sąžine bei vidiniais įsitikinimais.

Daugiau informacijos galima rasti [Bulgarijos Respublikos prokuratūros](#) (*Prokuratura na Republika Balgariya*) svetainėje.

Bulgarijos prokurorų asociacija yra savanoriška nepolitinė asociacija, vienijanti teisėjus, dirbančius ar dirbusius šalies baudžiamojo persekiojimo sistemoje. Asociacijos tikslas – suburti visos šalies prokuratūros sistemoje dirbančius teismo pareigūnus ir sukurti centrą, kuris teiktų reikiamą informaciją ir sudarytų galimybes keistis nuomonėmis prokuratūros veiklos klausimais, taip pat plėsti prokuratūros ir prokurorų tarptautinius ryšius. Daugiau informacijos galima rasti šios asociacijos svetainėje <http://apb.prb.bg/>.

Ikiteisminio tyrimo teisėjai

Pagal Teismų įstatymą ikiteisminio tyrimo teisėjai Bulgarijos Respublikoje turi teismo pareigūnų (teisėjų ir prokurorų) statusą.

Ikiteisminio tyrimo įstaigos – Nacionalinė ikiteisminio tyrimo tarnyba (toliau – NITI), apygardų ikiteisminio tyrimo tarnybos prie apygardų prokuratūrų ir Specializuotosios prokuratūros ikiteisminio tyrimo departamentas. Ikiteisminio tyrimo tarnyba prie Sofijos miesto prokuratūros pagal statusą atitinka apygardos ikiteisminio tyrimo departamentą.

Nacionalinei ikiteisminio tyrimo tarnybai vadovauja generalinis prokuroras – tiesiogiai arba per šios tarnybos direktorių, kuris yra generalinio prokuroro pavaduotojas ikiteisminio tyrimo klausimais. Nacionalinės ikiteisminio tyrimo tarnybos direktorius administruoja ir organizuoja ikiteisminio tyrimo teisėjų ir NITI darbuotojų veiklą ir teikia metodines gaires ikiteisminio tyrimo teisėjams, dirbantiems apygardų prokuratūrų ikiteisminio tyrimo tarnybose.

Apygardų ikiteisminio tyrimo tarnyboms prie apygardų prokuratūrų ir Specializuotosios prokuratūros ikiteisminio tyrimo departamentui priklauso ikiteisminio tyrimo teisėjai.

Apygardų ikiteisminio tyrimo departamentuose prie apygardų prokuratūrų ir Specializuotosios prokuratūros ikiteisminio tyrimo departamente dirbantys ikiteisminio tyrimo teisėjai atlieka tyrimus, kuriuos jiems paveda atitinkamos prokuratūros administracijos vadovas.

Atlikdamos su baudžiamosiomis bylomis susijusias funkcijas, ikiteisminio tyrimo institucijos veikia vadovaujamos ir prižiūrimos prokuroro.

Atliekant tyrimą ikiteisminio tyrimo teisėjų priimtos nutartys privalomos visoms valstybinėms įstaigoms, juridiniams asmenims ir piliečiams.

Teisėjai

Bulgarijoje teisėjai skiriami, paaukštinami, pažeminami, perkeliami ir atleidžiami Aukščiausiosios teismų tarybos sprendimu.

Sistema

Teisėjų pareigybės ir atitinkamiems teisėjams keliami profesinės patirties reikalavimai:

- Aukščiausiojo kasacinio teismo teisėjai ir Aukščiausiojo administracinio teismo teisėjai – ne mažiau kaip 12 metų teisinio darbo patirties;
- apeliacinio teismo teisėjai, apeliacinio karo teismo teisėjai, specializuoto apeliacinio baudžiamųjų bylų teismo teisėjai – ne mažiau kaip dešimt metų teisinio darbo patirties, o specializuoto apeliacinio baudžiamųjų bylų teismo teisėjai – ne mažiau kaip 12 metų patirties, iš kurių bent aštuonerius būtų dirbta teisėju baudžiamosiose bylose;
- apygardos teismo teisėjai, administracinio teismo teisėjai, karo teismo teisėjai, specializuoto baudžiamųjų bylų teismo teisėjai – ne mažiau kaip aštuoneri metai patirties, o specializuoto baudžiamųjų bylų teismo teisėjai – ne mažiau kaip dešimt metų patirties, iš kurių bent penkerius būtų dirbta teisėju baudžiamosiose bylose;
- apylinkės teismo teisėjai – ne mažiau kaip treji metai patirties;
- jaunesniesiems teisėjams patirties turėti nereikia.

Jei išsamaus darbo rezultatų vertinimo išvada teigiama, po penkerių metų darbo Aukščiausiosios teismų tarybos sprendimu teisėjai skiriami į nuolatinės pareigas.

Bulgarijos teisėjų sąjunga 1997 m. kovo 28 d. Sofijoje įsteigė 30 steigėjų, įskaitant Aukščiausiojo kasacinio teismo teisėjus ir visos šalies apygardų bei apylinkių teismų teisėjus.

Ši sąjunga pakeitė Bulgarų teisėjų sąjungą, kuri buvo įsteigta 1919 m. ir iki 1945 m. veikė kaip neoficiali teisėjų bendruomenė vienijanti profesinę organizaciją, kurios tikslas buvo ginti profesinius interesus, nagrinėti kylančias problemas ir jas spręsti.

Daugiau informacijos galima rasti [Bulgarijos teisėjų sąjungos](#) svetainėje.

Bulgarijos teisėjų asociacija sukurta siekiant užtikrinti piliečiams sąžiningumą, skaidrumą ir galimybę kreiptis į teismą.

Kaip teismų sistemos dalis asociacija veikia vadovaudamasi Konstitucija ir įstatymų nuostatomis ir kartu atsižvelgia į profesinės etikos normas. Daugiau informacijos galima rasti Bulgarijos teisėjų asociacijos svetainėje <http://www.judgesbg.org/bg/>.

Vaidmuo ir funkcijos

Bulgarijos teisėjų sąjunga rengia dokumentus, taip pat dėl teisėjams iškeltų drausminių bylų, tarpininkauja sprendžiant teisėjų ir kitų valstybės tarnautojų ginčus, vykdamas teisėkūros procesą teikia pagalbą teisės aktų leidėjui, tvarko įrašus ir leidžia savo leidinį.

Teisėjų padėjėjai ir prokurorų padėjėjai

Teisėjų padėjėjai dirba apygardų ir administraciniuose teismuose, apeliaciniuose teismuose, Aukščiausiajame kasaciniame teisme ir Aukščiausiajame administraciniame teisme.

Prokurorų padėjėjai dirba apygardų ir apeliacinėse prokuratūrose, Aukščiausiojoje kasacinėje prokuratūroje ir Aukščiausiojoje administracinėje prokuratūroje.

Asmenys, atitinkantys teisėjo, prokuroro ar ikiteisminio tyrimo teisėjo pareigybėms keliamus reikalavimus ir laimėję teismo pareigūnų konkursą, skiriami teisėjų padėjėjais ar prokurorų padėjėjais.

Teisėjų padėjėjus skiria atitinkamo teismo administracijos vadovas. Prokurorų padėjėjus skiria Generalinis prokuroras arba atitinkamos prokuratūros administracijos vadovas.

Teisininkų profesinės veiklos sistema. Advokatai

Advokatai

Bulgarijoje advokato profesinę veiklą reglamentuoja Konstitucijos nuostatos. Advokatais gali būti tik tie asmenys, kurie davė atitinkamą priesaiką ir yra įtraukti į Advokatų asociacijos registrą. Kiekvienoje apygardos teismo jurisdikcijoje yra po advokatų asociaciją. Jos pavaldžios Aukščiausiajai advokatų tarybai, kuri veikia Sofijoje. Advokatų statusą, teises ir pareigas reglamentuoja Bulgarijos advokatūros įstatymas.

Aukščiausioji advokatų taryba yra juridinis asmuo, kuris vienija advokatų asociacijų atstovus – vienas jos narys atstovauja 40 advokatų.

Aukščiausioji advokatų taryba šaukia ir organizuoja Bulgarijos advokatų generalinės asamblėjos posėdžius, vykdo jos sprendimus, rengia ir teikia ataskaitas generalinei asamblėjai, nustato advokatų pradinio bei metinio mokesčių dydį į jos biudžetą, priima potvarkius pagal Advokatūros įstatymą, priima sprendimus dėl apeliacinių skundų dėl neteisėtų advokatūros asociacijų generalinių

asamblėjų sprendimų ir dėl advokatūros tarybų rinkimų teisėtumo, priima sprendimus dėl apeliacinių skundų dėl advokatūros tarybų sprendimų dėl advokatų stažuotių skyrimo bei dėl sprendimų, kuriais atsisakoma registruoti advokatus, ir dėl šių sprendimų užginčijimo, garantuoja bei tvirtina išlaidas, susijusias su Aukščiausiosios priežiūros valdybos ir Aukščiausiojo garbės teismo veikla.

Aukščiausioji advokatų taryba tvarko advokatų registrą, jaunesniųjų advokatų bei advokatų kontorų registrą ir kitų šalių advokatų, turinčių teisę teikti gynėjo paslaugas Bulgarijos teismuose, registrą.

Teisinių duomenų bazės

Daugiau informacijos galima rasti [Aukščiausiosios advokatų tarybos](#) (*Visshiya Advokatski Savet*) svetainėje.

Notarai

Sistema

Notaras yra asmuo, valstybės paskirtas vykdyti įstatyme nustatytą notarinę veiklą. Atlikdamas funkcijas notaras yra nepriklausomas ir vadovaujasi tik teisės aktais. Teisingumo ministras prižiūri, ar visų notarų veikla atitinka teisės aktus ir Notarų rūmų statutą.

Notarų statusas, teisės ir pareigos yra nustatytos Bulgarijos notariato ir notarų veiklos įstatyme.

Vaidmuo ir funkcijos

[Notarų rūmai](#) (*Notarialnata Kamara*) yra Notariato ir notarų veiklos įstatymu įsteigta Bulgarijos Respublikos notarų organizacija. Visi notarai pagal įstatymą turi priklausyti Notarų rūmams, kurie turi juridinio asmens statusą ir veikia Sofijoje.

Notarų rūmų administravimo organai yra Generalinė asamblėja, Notarų taryba, Stebėtojų taryba ir Drausmės komitetas. Notarų rūmams atstovauja Notarų tarybos pirmininkas.

Notarų rūmai organizuoja notarų veiklą ir teikia jiems paramą, kelia šios profesijos prestižą, ją populiarina ir palaiko ryšius su panašią veiklą vykdančiomis tarptautinėmis organizacijomis.

Daugiau informacijos galima rasti [Notarų rūmų](#) (*Notarialnata Kamara*) svetainėje.

Kitos teisininkų profesijos

Privatieji antstoliai

Privatusis antstolis – asmuo, kuriam valstybė suteikė privačių reikalavimų vykdymo užtikrinimo ir valstybei priklausančių lėšų surinkimo funkcijas. Privačiojo antstolio geografinė veiklos sritis atitinka atitinkamo apygardos teismo teritorinę jurisdikciją.

Privačiųjų antstolių rūmų užduotis – populiarinti šią profesiją ir gerinti vykdymo užtikrinimo procesą Bulgarijoje, taip pat remti savo narius ir ginti visuomenės interesus.

Teisinių duomenų bazė

[Privačiųjų antstolių rūmai](#) (*Kamara na Chastnie Sadebni Izpalnitelni*) tvarko privačiųjų antstolių registrą.

Šis registras yra viešas, ir jį galima rasti Privačiųjų antstolių rūmų svetainėje. Kiekvienas asmuo turi teisę susipažinti su registru ir gauti išrašus (Privačiųjų antstolių įstatymas).

Privatieji antstoliai privalo Teisingumo ministerijai teikti pusmečio ir metines veiklos ataskaitas, kuriomis remdamasi ji formuoja, prižiūri ir plėtoja teismo sprendimų vykdymo užtikrinimo informacinę sistemą. Už naudojimąsi informacine sistema Teisingumo ministerija ima mokesį, kurio dydis nustatytas Ministrų Tarybos mokesčių sąvade. Oficialiąją prieigą prie informacinės sistemos nemokamai gauna valstybės institucijos, vietos valdžios institucijos ir vietos administracinės įstaigos, taip pat viešąsias funkcijas vykdančias asmenys.

Valstybės antstoliai

Valstybės antstoliai užtikrina privačių reikalavimų vykdymą. Konkrečiais įstatymuose nustatytais atvejais valstybė taip pat gali pavesti valstybės antstoliui surinkti jai priklausančias sumas.

Valstybės antstolių skaičių nustato Teisingumo ministras.

Tuose apylinkių teismuose, kuriuose nėra valstybės antstolių, jų funkcijas atlieka to teismo pirmininko paskirtas apylinkės teismo teisėjas. Apie tai turi būti pranešta Teisingumo ministru.

Valstybės antstoliai konkurso tvarka skiriami Teisingumo ministro. Teisingumo ministras gali surengti konkursą remdamasis apylinkės teismo pirmininko pasiūlymu.

[Bulgarijos valstybės antstolių asociacija](#) (*Asotsiatsiya na Darzhavnite Sadebni Izpalnitelni v Balgariya*) yra nepriklausoma ir savanoriška profesinė organizacija, ginanti Bulgarijos valstybės antstolių profesinius, intelektualinius, kultūrinius, socialinius ir materialinius interesus, taip pat prisidedanti prie šios profesijos populiarinimo ir prestižo valstybėje ir visuomenėje.

Teisinių duomenų bazės

Paiešką [Valstybės antstolių registre](#) (*Registar na Darzhavnite Sadebni Izpalnitelni*) taip pat galima atlikti Valstybės antstolių asociacijos svetainėje.

Registro teisėjai

Registro teisėjai veikia prie apylinkių teismų ir vykdo toliau nurodytas funkcijas:

daro nekilnojamojo turto registro įrašus, patvirtinimus ar panaikina juos (arba atsisako tai daryti) ir sprendžia dėl išrašų bei pažymų išdavimo; atlieka notarius bei kitus įstatymų numatytus veiksmus. Registro teisėjai gali veikti tik savo apylinkėje.

Registro teisėjų skaičių nustato Teisingumo ministras.

Tuose apylinkių teismuose, kuriuose nėra registro teisėjo arba jis negali atlikti savo pareigų, jas atlieka apylinkės teismo teisėjas. Apie tai turi būti pranešta Teisingumo ministrui.

Teisingumo ministras gali suteikti registro teisėjo įgaliojimus prie to paties teismo veikiančiam teismo antstoliui.

Registro teisėjai konkurso tvarka skiriami Teisingumo ministro. Teisingumo ministras gali surengti konkursą remdamasis apylinkės teismo pirmininko pasiūlymu.

Bulgarijos registro teisėjų asociacija yra nepriklausoma ir savanoriška profesinė organizacija, ginanti Bulgarijos registro teisėjų profesinius, intelektualinius, kultūrinius, socialinius ir materialinius interesus, taip pat prisidedanti prie šios profesijos populiarinimo ir prestižo valstybėje ir visuomenėje. Daugiau informacijos galima rasti šios asociacijos svetainėje <http://www.basv.free.bg/>.

Daugiau informacijos apie teismų darbuotojus pateikiama [čia](#).

Šio puslapio turinį nacionaline kalba tvarko atitinkamos valstybės narės. Vertimus atliko Europos Komisijos tarnyba. Į kompetentingos nacionalinės institucijos originale įvestus pakeitimus vertimuose gali būti neatsižvelgta. Europos Komisija nepriima jokios atsakomybės ar teisinių įsipareigojimų už šiame dokumente pateiktą ar nurodomą informaciją ar duomenis. Daugiau informacijos apie už šį puslapį atsakingos valstybės narės autorių teisių taisykles rasite puslapyje „Teisinė informacija“.

Paskutinis naujinimas: 17/12/2018

Teisininko profesijos - Čekija

Puslapį jūsų pasirinkta kalba šiuo metu rengia mūsų vertėjai.
Jis jau išverstas į šias kalbas: [cs](#).

Šiame puslapyje pateikiama Čekijos teisininkų profesijų apžvalga.

Teisinės profesijos. Įžanga

Teisinių profesijų atstovai yra teisėjai, prokurorai, advokatai, notariai ir antstoliai.

Prokurorai

Organizacinė sistema

Prokurorai yra teisininkai, dirbantys prokuratūroje. Prokuratūros yra valstybinės įstaigos, atstovaujančios valstybei ir ginančios viešąjį interesą konkrečiai nustatytais atvejais. Prokurorai atlieka veiksmus bylose, kurios patenka į prokuratūros kompetencijos sritį. Jokios kitos įstaigos ar asmenys negali kištis į prokurorų veiklą arba juos pakeisti ar jiems atstovauti, kai jie vykdo savo pareigas.

Prokuratūros organizacinė sistema yra panaši į teismų sistemą (apylinkės, apygardos ir aukščiausias lygmuo). Institucijai vadovauja Generalinė prokuratūra, veikianti Brno, kuri yra centrinė prokuratūros įstaiga ir prižiūri prokuratūros veiklą. Vyriausybė turi teisę skirti ir atleisti generalinį prokurorą, atsižvelgdama į teisingumo ministro rekomendaciją.

Profesinė asociacija

Čekijos prokurorų sąjunga ([☞ Unie státních zástupců České republiky](#)) yra savanoriška profesinė organizacija, kurios tikslas yra padėti prokuratūroms vykdyti savo užduotis ir skatinti teisės viršenybę priimant sprendimus be pašalinės įtakos. Sąjunga taip pat dalyvauja mokant prokurorus ir prokurorų padėjėjus bei atstovauja prokurorų interesams.

Profesiją reglamentuoja Prokurorų profesinės etikos kodeksas.

Prokurorų sąrašas, sudarytas atsižvelgiant į tai, kuriai prokuratūrai jie yra priskirti, pateikiamas Teisingumo ministerijos tinklalapyje [☞ Ministerstvo spravedlnosti](#).

Prokurorų funkcijos ir pareigos

Prokurorai yra valstybės pareigūnai, kurių darbas yra atstovauti valstybei ginant viešąjį interesą, visų pirma, vykdant baudžiamąjį persekiojimą, ir užtikrinti, kad įstatymų būtų laikomasi ikiteisminio sulaikymo, kalinimo, teismo nurodyto priverstinio gydymo atvejais, nepilnamečių sulaikymo centruose ir globos namuose, vykdant nusikaltimų prevenciją ir teikiant pagalbą nukentėjusiems nuo nusikaltimo asmenims.

Įgaliojimai baudžiamosiose bylose

Prokurorai turi teisę imtis veiksmų bet kuriame baudžiamojo proceso etape. Prokuroras turi tam tikras procesines teises ir atitinkamas procesines pareigas.

Prokuratūros veikla reglamentuojama Įstatymu Nr. 283/1993. Visų pirma, ji atsakinga už baudžiamąjį persekiojimą ir kai kuriuos kitus Baudžiamajame kodekse numatytus veiksmus. Ji taip pat prižiūri, kad įstatymų būtų laikomasi ikiteisminio sulaikymo, kalinimo, teismo nurodyto priverstinio gydymo atvejais, nepilnamečių sulaikymo centruose, globos namuose ir kitais atvejais, kai įstatymais leidžiama varžyti asmens laisvę, taip pat imasi veiksmų nebaudžiamosiose bylose ir vykdo kitas įstatyme konkrečiai numatytas funkcijas.

Prokurorai užtikrina, kad įstatymų būtų laikomasi ikiteisminiame baudžiamajame procese. Pagal Baudžiamąjį kodeksą (Įstatymas Nr. 141/1961), kai kurie veiksmai šiame etape yra tik prokuroro prerogatyva.

Prieš pradėdant baudžiamąjį persekiojimą, prokurorui turi būti pranešta apie faktus, rodančius, kad buvo padarytas nusikaltimas (Baudžiamojo kodekso 158 str. 2 d.).

Prokuroras pateikia oficialų kaltinimą (siūlydamas bausmę), po kurio pradėdamas procesas atitinkamame teisme. Prokurorai turi dalyvauti pagrindiniame posėdyje, kurio metu jie pradeda procesą kaltinimų pateikimu ir jį užbaigia savo baigiamąja kalba.

Prokurorai taip pat naudojami įgaliojimais siekiant kaltės pripažinimo ir nuteisimo.

Prokuroras gali teikti apeliacinį skundą, motyvuodamas tuo, kad priimtas neteisingas sprendimas. Apeliacinis skundas gali būti kaltinamajam naudingas arba nenaudingas.

Apeliacinį skundą gali pateikti ir generalinis prokuroras.

Generalinis prokuroras taip pat gali siūlyti priimti naują sprendimą kaltinamojo naudai arba jo nenaudai.

Kai kaltinamasis yra nepilnametis, prokuroras turi visuomet dalyvauti – ne tik pagrindiniame posėdyje, bet ir viešuose posėdžiuose (Įstatymas Nr. 218/2003 dėl teismo proceso nepilnamečių bylose).

Išimtinė prokuroro sprendimų priėmimo kompetencija apima neteisminį bylos išsprendimą ikiteisminiame procese.

Prokurorų veiksmai nebaudžiamosiose bylose

Prokuratūra gali siūlyti pradėti civilinį procesą arba gali imtis veiksmų pradėtame civiliniame procese, tačiau tik tuomet, jei tai leidžiama pagal įstatymus.

Prokuratūros dalyvavimo civiliniame procese pagrindas yra Čekijos Konstitucijos 80 straipsnis, kuriame numatyta, kad prokuratūra gali atlikti kitas įstatymuose numatytas funkcijas, nesusijusias su baudžiamuoju persekiojimu. Pagal Prokuratūros įstatymą prokuratūra gali imtis veiksmų kitose, nebaudžiamosiose bylose. Šie įgaliojimai išsamiau išdėstyti Civiliniame kodekse, kuriame nurodoma, kada prokuratūra gali imtis veiksmų pradėtame civiliniame procese.

Be galimybės būti civilinio proceso šalimi, prokuratūra taip pat gali siūlyti, kad veiksmų imtųsi generalinis prokuroras, pavyzdžiui, tėvystės atsisakymo bylose pagal Šeimos įstatymą.

Prokurorams taikomi kvalifikacijos ir kiti reikalavimai

Prokurorai pradeda eiti pareigas, kai paskiriami. Juos neribotam laikotarpiui skiria Teisingumo ministras, atsižvelgdamas į generalinio prokuroro rekomendaciją. Prokuroras prisiekia Teisingumo ministru.

Tam, kad asmuo galėtų būti paskirtas prokuroru, jis turi būti Čekijos pilietis ir:

- būti teisiškai veiksnus;
- nebūti teistas;
- paskyrimo metu būti ne jaunesnis kaip 25 metų;
- būti įgijęs teisės magistro laipsnį Čekijos universitete;
- būti išlaikęs galutinį egzaminą,
- turėti moralines savybes, kurios užtikrintų, kad jis tinkamai vykdys savo pareigas, ir
- sutikti su jo, kaip prokuroro, paskyrimu bei priskyrimu prokuratūrai.

Prokuroras skiriamas neribotam laikotarpiui, tačiau gali būti atšauktas iš pareigų Teisingumo ministro sprendimu. Jo įgaliojimai baigiasi, kai jam sueina 70 metų, jis miršta ar pripažįstamas mirusiu arba kai, pavyzdžiui, jis netenka savo teisinio veiksnumo arba jis apribojamas, jeigu jis atsisako prisiekti, jeigu jis praranda Čekijos pilietybę, jeigu jis imasi pareigų, nesuderinamų su prokuroro pareigomis, jeigu jis pripažįstamas kaltu padaręs nusikaltimą, jeigu jis pripažįstamas netinkamu vykdyti savo pareigas arba jei ilgalaikė liga trukdo tinkamai vykdyti savo pareigas. Be to, jo įgaliojimai baigiasi, jeigu jis pašalinamas iš pareigų taikant drausminę priemonę arba jei jis atsisako pareigų.

Teisingumo ministras nustato prokuratūros biudžetą. Prokuroro pareigos reglamentuojamos Įstatymu Nr. 283/1993.

Nesuderinamos funkcijos

Išskyrus atvejus, kai tai leidžia įstatymai, prokuroras negali būti arbitru ar tarpininku sprendžiant teisinius ginčus, atstovauti šalių teismo procese arba būti ieškovo ar šalies atstovu teismo procese ar administracinėje procedūroje. Be prokuroro, vyriausiojo prokuroro ar vyriausiojo prokuroro pavaduotojo pareigų arba ministro ar teismų akademijos pavestų laikinų pareigų, prokurorai negali eiti jokių mokamų pareigų ar imtis kitos pelningos veiklos, išskyrus jų pačių turto tvarkymą ir akademinį, mokamąjį, literatūrinį, žurnalistinį ar meninį darbą arba pareigas ministerijos patariamosiose institucijose, vyriausybės ar parlamento įstaigose.

Atlyginimas

Prokurorų atlyginimas nustatytas įstatymu ir mokamas valstybės.

Profesinė atsakomybė

Valstybė atsakinga, kaip nustatyta įstatymuose, už bet kokią žalą ar nuostolius, padarytus neteisėtais prokuroro sprendimais ar dėl procesinių klaidų.

Prokurorai atsako už padarytus drausminius pažeidimus.

Teisėjai

Organizacinė sistema

Pagrindinė nuostata, kuria reglamentuojama teisėjo pareigybė, yra Čekijos Konstitucijos 82 straipsnio 1 dalis, kurioje numatyta, kad vykdydami savo funkcijas teisėjai turi būti nepriklausomi ir kad niekas negali siekti pakenkti jų nešališkumui. Kitos taisyklės yra išdėstytos Įstatyme Nr. 6/2002 dėl teismų ir teisėjų.

Paskyrimas ir kadencija

Jeigu asmenys atitinka visus reikalavimus, teisėjus skiria Respublikos Prezidentas ir jie pradeda eiti pareigas, kai prisiekia. Tačiau paskyrimas teisėju nėra garantuojama teisė.

Rengiantis tapti teisėju trejus metus dirbama teisėjo padėjėju. Pasirengimo pabaigoje padėjėjai laiko specialų teisėjų egzaminą.

Teisėjai skiriami neribotam laikui, tačiau teisingumo ministras gali teisėjus laikinai atleisti nuo pareigų. Teisėjo kadencija baigiasi metų, kuriais jam sueina 70 metų, pabaigoje, taip pat jam mirus ar jį paskelbus mirusiu, jeigu jis oficialiai pripažįstamas netinkamu eiti savo pareigas arba jei jis atsisako pareigų.

Teisėjams taikomi kvalifikacijos ir kiti reikalavimai

Tam, kad asmuo būtų paskirtas teisėju, asmuo turi:

- būti Čekijos pilietis;
- būti teisiškai veiksnus;
- nebūti teistas;
- būti ne jaunesnis kaip 30 metų;
- būti įgijęs teisės magistro laipsnį Čekijos universitete;
- būti išlaikęs specialų teisėjų egzaminą,
- turėti moralines savybes, kurios užtikrintų, kad jis tinkamai vykdys savo pareigas, ir
- sutikti su jo, kaip teisėjo, paskyrimu bei priskyrimu konkrečiam teismui.

Tarėjais skiriami visuomenės nariai (jeigu jie nebuvo teisti). Jie prisiekia teismo pirmininkui ir eina pareigas ketverius metus.

Nesuderinamos funkcijos

Be teismo pirmininko ar pirmininko pavaduotojo pareigų, teisėjai negali imtis jokios kitos mokamos veiklos, išskyrus jų pačių turto tvarkymą ir akademinį, mokomąjį, literatūrinį, žurnalistinį ar meninį darbą arba pareigas ministerijos patariamose institucijose, vyriausybės ar parlamento įstaigose.

Atlyginimas

Teisėjų atlyginimo dydis nustatytas įstatymu.

Funkcijos ir pareigos

Pagrindinė teisėjų teisė ir pareiga yra vykdant savo funkcijas išlikti nepriklausomiems ir vadovautis tik įstatymais, kuriuos jie turi aiškinti kuo geriau pritaikydami savo žinias bei sąžiningai. Jie negali leisti, kad jiems darytų įtaką, pvz., politinių partijų interesai, viešoji nuomonė arba žiniasklaida. Draudžiama pažeisti teisėjų nepriklausomumą ir nešališkumą arba sukelti jam pavojų.

Teisėjai turi priimti sprendimus per pagrįstą laiką ir be nepagrįsto delsimo bei turi suteikti bylos šalims ir jų atstovams galimybę ginti savo teises, tačiau negali su jais tartis dėl bylos esmės ar procesinių klausimų, kurie gali turėti įtakos bylos išsprendimui.

Netgi baigę kadenciją teisėjai negali atskleisti jokios informacijos, kurią jie sužinojo vykdydami savo pareigas; nuo šios pareigos gali būti atleidžiama tik išimtiniais atvejais.

Teisėjų ir teismų, kuriuose jie dirba, sąrašas pateikiamas Teisingumo ministerijos tinklalapyje [☞ Ministerstvo spravedlnosti](#).

Teisėjų sąjunga [☞ Soudcovská unie](#) visiems teisėjams neatstovauja, nes narystė yra savanoriška. Jos visuotinis susirinkimas priėmė teisėjų elgesio kodeksą, kuriame išdėstyti etikos principai, kuriais turėtų vadovautis teisėjai.

Teisėjų kategorijos ir specializacijos

Be bylų nagrinėjimo, teisėjai taip pat gali eiti teismo pirmininko arba pirmininko pavaduotojo pareigas. Juos skiria Respublikos Prezidentas (jei tai Aukščiausiasis Teismas ar Vyriausiasis administracinis teismas) arba teisingumo ministras (aukštuosiuose, apygardos ir apylinkės teismuose). Pagrindinė jų užduotis yra teismų administravimas.

Teisėjas taip pat gali būti paskirtas pirmininkauti Aukščiausiojo Teismo arba Vyriausiojo administracinio teismo kolegijai arba teismo senatui.

Apylinkės, apygardos ir aukštieji teismai yra suskirstyti į specialius baudžiamųjų, civilinių ir administracinių bylų skyrius.

Teisėjų profesinė atsakomybė

Valstybė atsakinga už bet kokią žalą ar nuostolius dėl neteisėto sprendimo, sprendimo dėl kardomojo kalinimo, bausmės ar apsaugos priemonės arba procesinio pažeidimo. Teisėjas gali būti įpareigotas mokėti kompensaciją tik tuomet, jei jis pripažįstamas kaltu padarius drausminį nusižengimą ar nusikaltimą. Teisėjai yra atsakingi už profesionalų savo pareigų atlikimą.

Notarai

Organizacinė sistema

Notaro profesija ir jų veikla reglamentuojama Įstatymu Nr. 358/1992 dėl notarų ir jų veiklos (Notarų kodeksas).

Notarai privalo būti Notarų rūmų, už šios profesijos atstovų veiklos administravimą atsakingos įstaigos, nariai. Rūmai taip pat organizuoja notarų padėjėjų profesinį mokymą ir egzaminavimą. Notarų sąrašas, sudarytas pagal regionus, pateikiamas interneto svetainėje [Notářská komora](#).

Paskyrimas ir įgaliojimų laikas

Į laisvas darbo vietas notarų skiria teisingumo ministras, vadovaudamasis Rūmų rekomendacija, po to, kai kandidatai išlaiko konkursinį egzaminą. Notaras pradeda eiti pareigas, kai jis įrašomas į Notarų rūmų tvarkomą notarų registrą.

Notaro padėjėjas rengiasi tapti notaru, dirbdamas notaro įstaigoje. Kitas pasirengimo etapas prasideda padėjėjui įgijus notaro kandidato statusą po to, kai jis bent trejus metus atlieka padėjėjo praktiką ir išlaiko notaro egzaminą.

Notaro įgaliojimų laikas neribojamas, tačiau įgaliojimai gali būti sustabdyti. Notaro įgaliojimai baigiasi, kai jam sueina 70 metų, taip pat jam mirus ar jį paskelbus mirusiu, panaikinus įgaliojimus, praradus Čekijos pilietybę, praradus teisinį veiksnumą arba jei, pavyzdžiui, jis atsisako prisiekti ar dėl sveikatos būklės jis ilgą laiką negali vykdyti savo pareigų.

Notarų biurų skaičių kiekvieno apylinkės teismo teritorijoje nustato teisingumo ministras, pasikonsultavęs su Notarų rūmais.

Vykdydami savo pareigas notarai yra nepriklausomi. Jie privalo vadovautis tik įstatymu. Notaro praktika yra nesuderinama su jokia kita mokama veikla (išskyrus atvejus, kai įstatymu nustatyta kitaip).

Notarams taikomi kvalifikacijos ir kiti reikalavimai

Tam, kad asmuo galėtų būti paskirtas notaru, jis turi:

- būti Čekijos pilietis;
- būti teisiškai veiksnus;
- nebūti teistas,
- būti baigęs universitetą;
- būti atlikęs ne mažiau kaip penkerių metų notaro praktiką;
- būti išlaikęs notaro egzaminą.

Tam, kad asmuo galėtų praktikuoti kaip notaras, jis turi:

- būti paskirtas notaru;
- būti prisiekęs teisingumo ministrui, jei iki tol nereikėjo to padaryti;
- būti gavęs oficialų notaro antspaudą;
- būti apsidraudęs nuo bet kokios žalos ar nuostolių, kurie gali būti padaryti vykdant notaro veiklą.

Nesuderinamos funkcijos

Notarai negali užsiimti jokia kita pelninga veikla, išskyrus savo pačių turto tvarkymą. Tačiau jie gali už atlyginimą dirbti akademinį, žurnalistinį, mokomąjį, aiškinamąjį, eksperto ar meninį darbą.

Atlyginimas

Pagal Notarų kodeksą notaras dirba už atlyginimą, kurį iš esmės sudaro mokestis, kompensacija už skirtą laiką ir išlaidų atlyginimas. Mokėjimą atlieka į notarą besikreipiantis asmuo. Notarai turi teisę reikalauti sumokėti pagrįsto dydžio mokesčio ir išlaidų avansą. Išsamios notarų atlyginimą reglamentuojančios taisyklės yra išdėstytos specialiuose teisės aktuose.

Notarų funkcijos ir pareigos

Vykdydami savo pareigas notarai turi laikytis įstatymų ir kitų visuotinai privalomų teisės aktų; teikdami teisinę paslaugas jie taip pat privalo vykdyti klientų nurodymus. Teisę atsisakyti atlikti prašomus veiksmus jie turi tik tada, kai tai prieštarautų visuotinai privalomiems teisės aktams, kai jie patys ar jų artimieji yra suinteresuoti, kai jie jau yra teikę teisinę pagalbą dėl to paties klausimo kitam asmeniui, kurio interesai priešingi, kai paslaugų prašantis asmuo be pateisinamos priežasties nesumoka pagrįsto dydžio avanso. Notaras turi teisę atsisakyti sutarties su klientu ar paslaugų prašančiu asmeniu, kai prarandamas tarpusavio pasitikėjimas.

Notarai negali atskleisti jokios informacijos, kurią jie sužinojo, dirbdami savo darbą ir kuri gali paveikti teisėtus jų klientų ar paslaugų prašančių asmenų interesus; nuo šio draudimo juos gali atleisti tik atitinkami asmenys.

Notarų teikiamos teisinės ir kitos paslaugos:

- teismo įgaliotinio veikla paveldėjimo bylose;
- notarinių dokumentų (teisinių veiksmų, juridinių asmenų metinių visuotinių susirinkimų ir kitų susirinkimų, kitų veiksmų ir aplinkybių oficialus patvirtinimas);
- sutarčių rengimas;
- dokumentų saugojimas;
- vykdytinų notarinių dokumentų rengimas;
- testamentų rengimas ir saugojimas;
- vedybų sutarčių (kurios turi būti notarinio dokumento formos) rengimas, laidavimo sutartys ir registravimas;
- dokumentų tvirtinimas.

Be to, jie išduoda išrašus iš Čekijos nekilnojamojo turto registro ir kt.

Notarų profesinė atsakomybė

Notarai atsako prieš klientus, konsultacijos prašančius asmenis ir kitus susijusius asmenis už bet kokią žalą ar nuostolius, kuriuos jie gali padaryti vykdydami savo pareigas; jie taip pat atsakingi prieš savo darbuotojus bet kokią žalą ar nuostolius, kuriuos jie gali patirti dirbdami savo darbą. Ši rizika turi būti apdrausta pagal atsakomybės draudimo polisą.

Notarai taip pat atsako už drausminius pažeidimus.

Už valstybinę notarų priežiūrą atsako Teisingumo ministerija, Čekijos notarų rūmai ir atskiri notarų rūmai.

Profesinė asociacija

Notarų rūmams, kurie įsteigti įstatymu kiekvieno apygardos teismo ir Prahos apygardos teismo teritorijoje, priklauso visi notarai, įsisteigę atitinkamoje teritorijoje. Notarų rūmai yra juridinis asmuo, gaunantis pajamas ir turintis organus.

Čekijos notarų rūmai yra centrinė profesinė savivaldos organizacija, sudaryta iš atskirų notarų rūmų. Jie yra juridinis asmuo, gaunantis pajamas ir turintis organus. Jų užduotis yra tvarkyti centrinį testamentų registrą, kuris yra neviešas elektroninis sąrašas, kuriame registruojami testamentai, paveldėjimo teisės atėmimo aktai ir juos atšaukiantys aktai, testamentų vykdytojų paskyrimo ir atšaukimo įrašai. Be to, Čekijos notarų rūmai tvarko laidavimo registrą.

Advokatai

Organizacinė sistema

Advokatai turi būti Čekijos advokatų asociacijos ([Česká advokátní komora](#)), kuri yra centrinė nevyriausybė savivaldos profesinė organizacija, nariai.

Advokatų paslaugų teikimas reglamentuojamas įstatymu Nr. 85/1996 [o advokacii](#).

Advokatams taikomi reikalavimai

Tam, kad galėtų praktikuoti kaip advokatas, asmuo turi būti įrašytas į advokatų registrą, kurį tvarko [Čekijos advokatų asociacija](#). Kad būtų įrašytas į registrą, asmuo turi pateikti rašytinį pareiškimą ir:

- būti [teisiškai veiksnius](#);
- nebūti [teistas](#);
- būti įgijęs teisės [magistro laipsnį](#);
- būti atlikęs bent trejų metų [advokato padėjėjo](#) praktiką;
- būti išlaikęs [advokato egzaminą](#) ir
- [prisiekti](#) [Čekijos advokatų asociacijos](#) pirmininkui.

Teisines paslaugas [Čekijoje](#) gali teikti tik:

- [Čekijos advokatų asociacijoje](#) registruoti advokatai;
- Europos teisininkai.

Čekijoje yra tik vienas advokatų tipas. Atskiri advokatai gali specializuotis tam tikroje teisės srityje.

Advokatų teisės ir pareigos

Advokatas pradeda eiti pareigas, kai jis įrašomas į registrą.

Būsimas advokatas advokato darbui ruošiasi dirbdamas advokato padėjėju.

Registracija yra neterminuota, tačiau teisė dirbti advokatu gali būti sustabdyta pagal įstatymą arba Čekijos advokatų asociacijos sprendimu.

Teisės dirbti advokatu netenkama, kai advokatas išbraukiamas iš registro įstatyme numatytais pagrindais, pavyzdžiui, jam mirus arba jį pripažinus mirusiu, praradus teisinį veiksnumą arba kai jis apribojamas, išbraukus advokatą iš registro taikant drausminę priemonę, jam bankrutavus arba paties advokato prašymu. Čekijos advokatų asociacija taip pat gali nuspręsti išbraukti advokatą iš registro.

Nesuderinamos funkcijos

Kaip numatyta įstatyme, praktikuojantis advokatas negali tuo pačiu metu dirbti pagal darbo sutartį ar eiti kitokių panašių pareigų, išskyrus universiteto dėstytojo pareigas, ir negali imtis jokios kitos, su advokato veikla nesuderinamos veiklos.

Atlyginimas

Advokatai paprastai dirba už kliento mokamą atlygį; advokatas gali prašyti pagrįsto dydžio avanso. Atlygio už advokatų teises paslaugas, išlaidų kompensavimo ir užmokesčio už skirtą laiką nustatymo taisyklės reglamentuojamos privalomo pobūdžio normose. Paprastai atlygio už teises paslaugas dydis nustatomas sutartyje su klientu („sutartinis mokestis“). Kitu atveju jis nustatomas pagal advokatų nesutartinio atlygio skaičiavimo kriterijus. Jeigu advokatas paskiriamas teikti teises paslaugas, atlygį moka valstybė.

Profesinė asociacija

Čekijos advokatų asociacija, turinti buveinę Prahoje ir padalinį Brno, yra visų advokatų savivaldos profesinė organizacija. Ji turi savo organus ir priima privalomas advokatų profesines taisykles, kurios skelbiamos Čekijos advokatų asociacijos biuletenyje.

Tai yra Čekijos advokatų profesinės etiką ir konkurenciją reglamentuojančios taisyklės.

Profesinė atsakomybė

Teisininkai atsako prieš savo klientus už bet kokią žalą ar nuostolius, kuriuos jie, jų darbuotojai ar atstovai gali padaryti, dirbdami savo darbą. Advokatai turi būti apdraudę tokią atsakomybę.

Be to, advokatas atsako, jeigu jis pripažįstamas kaltu padaręs drausminį pažeidimą, susijusį su šturkščiu ar kartotiniu savo pareigų pažeidimu.

Teisinių duomenų bazė

Advokatų sąrašą galima rasti Čekijos advokatų rūmų interneto svetainėje. Joje galite ieškoti advokatų ne tik pagal vietą, bet ir pagal jų specializaciją bei kalbų mokėjimą.

Ar prieiga prie duomenų bazės yra nemokama?

Taip.

Komercinės teisės specialistai, teisinės konsultacijos

Čekijoje yra tik vienas advokatų tipas.

Kitos teisinės profesijos

Antstoliai

Teismo antstolis yra [nepriklausomas](#) [teisíninkas](#), kuris užtikrina [vykdymą](#) pagal [Vykdymo kodeksą](#). Visi teismo antstoliai turi priklausyti savivaldos organizacijai [Antstolių rūmams](#).

Antstolių veikla reglamentuojama Įstatymu Nr. 120/2001 dėl teismo antstolių ir vykdymo (Vykdymo kodeksas).

Antstolius skiria teisingumo ministras.

Čekijoje antstolis yra valstybės pareigūnas ir jo veiksmai prilyginami teismo veiksams.

Tam, kad būtų paskirtas teismo antstoliu, asmuo turi būti Čekijos pilietis ir:

- būti [teisiškai veiksnius](#);
- būti baigęs Čekijos [universitetą](#);
- būti [nepriekaištingos reputacijos](#);
- turėti ne trumpesnę nei trejų metų profesinę patirtį;
- būti išlaikęs [antstolio egzaminą](#).

Paskyrimas ir įgaliojimų laikas

Po priesaikos antstolį skiria teisingumo ministras į laisvą darbo vietą, dėl kurios skelbiama atrankos procedūra. Paskirtas jis tampa Antstolių rūmų nariu. Rengdamasis antstolio darbui asmuo pirmiausia dirba antstolio padėjėju. Kitame etape tampama antstolio kandidatu; prieš įrašant į registrą kandidatai turi būti atlikę ne trumpesnę nei trejų metų praktiką ir būti išlaikę antstolio egzaminą.

Įgaliojimų laikas neribojamas, tačiau teisingumo ministras gali sustabdyti antstolio įgaliojimus. Įgaliojimų sustabdymo laikotarpio metu antstolis negali eiti savo pareigų ir yra paskiriamas pakaitinis asmuo, kaip ir bet kuriuo kitu laikotarpiu, kai antstolis negali dirbti (pvz., dėl ligos, atostogų).

Antstolio įgaliojimai baigiasi nuo momento, kai jis nustoja būti Antstolių rūmų nariu. Taip atsitinka antstoliui mirus ar jį pripažinus mirusiu, atleidus iš pareigų, praradus Čekijos pilietybę arba praradus teisinį veiksnumą ar jį apribojus.

Nesuderinamos funkcijos

Antstoliai negali užsiimti jokia kita pelninga veikla, išskyrus savo pačių turto tvarkymą. Tačiau jie gali už atlyginimą dirbti akademinį, žurnalistinį, mokomąjį, aiškinamąjį, eksperto ar meninį darbą.

Atlyginimas

Antstolis atlieka vykdymo ir kitus veiksmus už atlygį, kurį iš esmės sudaro antstolio mokestis, išlaidų atlyginimas, kompensacija už skirtą laiką ir kompensacija už dokumentų įteikimą. Antstolis ir atitinkamas asmuo gali susitarti dėl antstolio atlygio. Jeigu tokio susitarimo nėra, atlygis nustatomas pagal taikytinas teisės nuostatas. Antstoliai gali prašyti pagrįsto dydžio avanso dėl vykdymo išlaidų.

Profesinė atsakomybė

Antstoliai atsako bet kokią žalą ar nuostolius, kuriuos jie patys ar jų darbuotojai padaro, atlikdami vykdymo veiksmus. Jie turi būti apsidraudę atsakomybės draudimu.

Antstoliai ir antstoliai kandidatai taip pat atsako už drausminius pažeidimus, tarp jų – įstatymu numatytų jų pareigų pažeidimus arba šiurkščius ar kartotinius profesinės etikos pažeidimus.

Daugiau informacijos galite rasti [Antstolių rūmų](#) interneto svetainėje.

Organizacijos, kurios teikia teisinę paslaugas *pro bono* (nemokamai)

Yra kelios nevyriausybinės organizacijos, teikiančios teisinę pagalbą įvairiose srityse, pavyzdžiui, [Ekologický právní servis](#), [Iuri dicum remedium](#).

Kai kuriais nustatytais atvejais Čekijos advokatų asociacija taip pat teikia nemokamą teisinę pagalbą.

Čekijos advokatų asociacija teikia nemokamas teisinę konsultacijas vykdymo klausimais.

Šio puslapio turinį nacionaline kalba tvarko atitinkamos valstybės narės. Vertimus atliko Europos Komisijos tarnyba. Į kompetentingos nacionalinės institucijos originale įvestus pakeitimus vertimuose gali būti neatsižvelgta. Europos Komisija nepriima jokios atsakomybės ar teisinių įsipareigojimų už šiame dokumente pateiktą ar nurodomą informaciją ar duomenis. Daugiau informacijos apie už šį puslapį atsakingos valstybės narės autorių teisių taisykles rasite puslapyje „Teisinė informacija“.

Paskutinis naujinimas: 13/05/2019

Teisininko profesijos - Danija

Puslapį jūsų pasirinkta kalba šiuo metu rengia mūsų vertėjai.

Jis jau išverstas į šias kalbas: [da](#).

Šiame puslapyje pateikiama teisininkų profesijų Danijoje apžvalga.

Prokurorai

Organizacinė sistema

Už **Danijos prokuratūros tarnybą** atsakingas teisingumo ministras, kuris prižiūri prokurorų veiklą. Tarnybą sudaro prokuratūrų direktorius, prokurorai ir policijos vadovai.

Prokuratūrų direktorius (generalinis prokuroras) dalyvauja nagrinėjant baudžiamąsias bylas Aukščiausiajame Teisme ir dalyvauja **B audžiamųjų bylų peržiūros komisijos** posėdžiuose.

Generalinis prokuroras yra viršesnis už kitus prokurorus ir prižiūri jų veiklą. Ji(s) taip pat nagrinėja skundus dėl pirmosios instancijos prokurorų priimtų nutarimų.

Funkcijos ir pareigos

[Prokuratūros tarnybos](#) funkcijos ir organizacinė sistema aprašyta **Danijos teisingumo vykdymo įstatymo** 10 dalyje (95–107 straipsniai).

Prokuratūros tarnybos pareiga – bendradarbiaujant su policija vykdyti baudžiamąjį persekiojimą pagal įstatymą. 96 straipsnio 2 dalyje nustatyta, kad Prokuratūros tarnybos atliekamo ikiteisminio tyrimo sparta priklauso nuo bylos pobūdžio. Todėl Prokuratūros tarnyba privalo užtikrinti, kad būtų vykdomas ne nekaltų asmenų, o baustinų asmenų baudžiamasis persekiojimas (objektyvumo principas).

Šeši apygardų prokurorai nagrinėja baudžiamąsias bylas – apeliacines bylas ir prisiekusiųjų bylas – aukštuosiuose teismuose ir prižiūri, kaip policijos vadovai sprendžia baudžiamąsias bylas. Be to, apygardų prokurorai nagrinėja skundus dėl policijos vadovų priimtų sprendimų dėl baudžiamojo persekiojimo. Galiausiai prokurorai nagrinėja bylas dėl kompensacijos, susijusios su baudžiamuoju persekiojimu, ir skundus dėl policijos veiksmų.

Už finansinių nusikaltimų stambiu mastu baudžiamąjį persekiojimą visoje šalyje atsakingas sunkius ekonominius nusikaltimus nagrinėjantis prokuroras.

Už užsienyje padarytų tarptautinių nusikaltimų baudžiamąjį persekiojimą visos šalies mastu atsakingas sunkių tarptautinių nusikaltimų vyriausiasis prokuroras. Tai apima bylas, susijusias su genocidu, nusikaltimais žmonijai ir karo nusikaltimais.

Policijos vadovai veikia kaip prokurorai miesto teismuose (pirmoji instancija) ir dėl to – be vadovavimo policijai – yra atsakingi už apylinkės policijos atliekamus teisinius nagrinėjimus ir tyrimus ir vietos prokuratūros tarnybos veiklą.

Teisėjai

Organizacinė sistema

[Danijos teisėjų skyrimo taryba](#) teikia **teisingumo ministrui** rekomendacijas dėl visų teisėjų, išskyrus Aukščiausiojo Teismo pirmininko pareigybę, skyrimo. Iš esmės teisingumo ministras visada laikosi tarybos rekomendacijų.

Drausmės klausimus, susijusius su teisėjais arba kitais teismuose dirbančiais teisininkais, nagrinėja [Specialusis kaltinimo ir peržiūros teismas](#).

[Danijos teismų administracija](#) yra atsakinga už teismuose dirbančių teisininkų mokymą ir švietimą.

Funkcijos ir pareigos

Danijos **profesionalūs teisėjai** paprastai nesispecializuoja vienoje ar kitoje teisės srityje. Jie gali eiti nuolatinės arba laikinas pareigas (*konstitueret*). Teisėjų padėjėjai ir teisėjų pavaduotojai paprastai nagrinėja paprastesnes bylas (pvz., antstolių perduotas bylas).

Neprofesionalūs teisėjai dalyvauja nagrinėjant visas baudžiamąsias bylas pirmosios ir antrosios instancijos teismuose, išskyrus kai kurias svarbias išimtis. Nagrinėjant civilines bylas pirmosios ir antrosios instancijos teismuose į pagalbą gali būti kviečiami neprofesionalūs ekspertai tarėjai. Neprofesionalūs teisėjai ir neprofesionalūs ekspertai tarėjai skiriami ketveriems metams.

Teisinių duomenų bazės

Daugiau informacijos galima rasti:

[Danijos teisėjų asociacijos](#) viešojoje interneto svetainėje,

[Teisėjų padėjėjų asociacijos](#) interneto svetainėje.

Teisininko profesijos organizavimas. Advokatai

Baristeriai / advokatai

Privačia praktika besiverčiantys advokatai

Danijos teisės ir advokatūros draugija įkurta 1919 m. Visi Danijos advokatai (*advokater*) privalo tapti draugijos nariais.

Samdomas advokatas ir advokato padėjėjai

FAAF yra samdomų advokatų ir advokatų padėjėjų asociacija, priklausanti Danijos advokatų ir ekonomistų asociacijai (DJØF). DJØF yra didžiausia Danijos profesinė sąjunga ir teisės, administravimo, valstybės valdymo, mokslinių tyrimų, švietimo, komunikacijos, ekonomikos, politinių ir socialinių mokslų sričių studentų bei darbuotojų interesams atstovaujanti organizacija. Ji vienija maždaug 50 000 narių, dirbančių šiose srityse. Iš FAAF vienijančių maždaug 1 500 narių, 900 yra privačiose advokatų kontorose dirbantys advokatai.

Įmonių teisės konsultantai

Įmonių advokatai ne tik yra Danijos teisės ir advokatūros draugijos nariai, bet gali tapti ir Įmonių teisės konsultantų asociacijos (*Danske Virksomhedsjurister – DVJ*) nariais. Šiandien maždaug du trečdaliai DVJ asociacijos narių turi advokato praktikos pažymėjimą. DVJ paprastai atstovauja įmonių teisės konsultantų interesams. Ji taip pat skatina pripažinti ir suprasti įmonės teisės konsultanto statusą bei jo didėjančią svarbą prekybos bendruomenei, valdžios institucijoms, nevyriausybinėms organizacijoms ir plačiajai visuomenei. DVJ yra **Europos įmonių teisininkų asociacijos** (ECLA) narė.

Privačia praktika besiverčiantys advokatai ir įmonių advokatai

Danijoje **įmonių advokatams ir teisės konsultantams**, turintiems praktikos pažymėjimą, taikomos tokios pat taisyklės kaip ir privačia praktika besiverčiantiems advokatams. Teisingumo vykdymo įstatyme šių dviejų kategorijų advokatai nėra atskirti ir abiejų kategorijų advokatai priklauso Danijos teisės ir advokatūros draugijai.

Plačiaja prasme tai reiškia, kad įmonių advokatai etikos kodekso, profesinio slaptumo, kliento ir advokato pasitikėjimo, profesinės paslapties saugojimo ir kitais požiūriais turi tokį pat teisinį statusą kaip ir kiti advokatai. Tačiau siekiant užtikrinti etikos kodekso su pakeitimais, padarytais atsižvelgiant į specialias įmonių advokatų darbo sąlygas, taikymą įmonių advokatams, jo taikymo sritis buvo išplėsta.

Todėl įmonių advokatų profesinės paslapties saugojimą reglamentuoja tokios pačios taisyklės, kurios taikomos privačia praktika besiverčiantiems advokatams. Tačiau ar įmonių advokatams taikoma riba bus tokia pat, ar žemesnė nei taikoma kitiems advokatams, dar turi būti nustatyta teisme.

Vienintelė vienodos teisinės padėties klausimo išimtis susijusi su tuo, kam gali atstovauti įmonės advokatas, turintis advokato praktikos pažymėjimą. Teisinė galimybė veikti kaip įmonės advokatui yra laikoma numanoma Teisingumo vykdymo įstatymo 124 straipsnio, reglamentuojančio įmonių, kurių vardu gali veikti advokatas, rūšis, išimtimi.

Todėl įmonės advokatas, išskyrus atvejus, kai verčiasi teisine praktika atskirai nuo savo darbo, gali remtis profesiniu advokato vardu tik atstovaudamas jį (arba) ją įdarbinusiai įmonei arba organizacijai. Tai reiškia, kad darbdaviui paprašius įmonės advokato suteikti teisinę konsultaciją klientui arba nariui, tai atliekant negalima remtis advokato profesiniu vardu, išskyrus atvejus, kai įmonės advokatas verčiasi teisine praktika atskirai nuo savo darbo ir konsultuoja klientą arba narį pagal savo privačios praktikos kompetenciją.

Tačiau jeigu įmonės advokato teisinė praktika nėra atskirta nuo jo darbo ir jeigu jis teikia teisinę konsultaciją klientui arba nariui, o klientas arba narys yra vartotojas ir konsultacija teikiama komerciniais tikslais, Teisinės konsultacijos įstatymas įmonės advokatui bus taikomas su viena išimtimi: jis nebus taikomas teisinei konsultacijai, kurią suteikė sąjungos arba nevyriausybinės organizacijos. Šios išimties priežastis yra ta, kad tokia konsultacija nėra teikiama komerciniais tikslais ir paprastai yra laikoma papildoma paslauga, priklausančia įprastinei narių tarnybai, susijusiai su sąjungos tikslu.

Todėl pavieniam vartotojui sąjungos darbuotojo (kuris turi advokato praktikos pažymėjimą) teikiamai teisinei konsultacijai taikomos tik bendrosios kompensacijos esant nesutartiniais santykiams taisyklės, o Danijos etikos kodeksas taikomas tik netiesiogiai. Šiame kodekse nustatyta, kad pagal Teisingumo vykdymo įstatymo 126 straipsnio 4 dalį advokatas negali (srityse, nesusijusiose su jo teisiniais įsipareigojimais) savo elgesiu žeminti advokato profesinio vardo tvarkydamas verslo arba finansinio pobūdžio reikalus.

Teisinės konsultacijos įstatymas

Nuo 2006 m. liepos mėn. vartotojams komerciniais tikslais teikiamai teisinei konsultacijai buvo taikomos atskiros taisyklės, nepaisant teisės konsultanto išsilavinimo. Įstatymas nėra aiškiai taikomas teisinei konsultacijai, kurią advokatai teikia pagal savo, kaip nepriklausomų teisės praktikų, kompetenciją. Jis taip pat nėra taikomas teisinei konsultacijai, kurią teikia sąjungos arba nevyriausybinės organizacijos, nes tokia konsultacija nėra laikoma komercinio pobūdžio veikla (žr. pirmiau). Be to, finansų srities specialistų suteikta teisinė konsultacija nepatenka į įstatymo taikymo sritį tiek, kiek finansų srities specialistams taikomas ekonomikos ir verslo reikalų ministro priimtas etikos kodeksas.

Tačiau, kaip jau minėta, teigti, kad asmens, turinčio advokato praktikos pažymėjimą, teikiamos teisinės konsultacijos nereglamentuoja įstatymas, nėra teisinga. Jeigu įmonės advokatas, turintis advokato praktikos pažymėjimą, suteikia teisinę konsultaciją vartotojui (tokiu būdu kažkam kitam, o ne savo darbdaviui) ir įmonės advokatas papildomai neužsiima teisine veikla, ši paslauga pateks į Teisinės konsultacijos įstatymo taikymo sritį, jeigu bus manoma, kad konsultacija buvo suteikta komerciniais tikslais.

Pagrindiniai Teisės konsultantų įstatymo ypatumai gali būti apibūdinti taip:

- Teisės konsultanto elgesys privalo atitikti etikos kodeksą. Tai reiškia, kad jis teisės konsultanto funkcijas privalo vykdyti kruopščiai, sąžiningai ir atitkdamas kliento interesus. Konsultacija privalo būti suteikta pakankamai greitai.
- Susitarimai dėl teisinės konsultacijos teikimo privalo būti sudaryti raštu.
- Teisės konsultantas nėra įpareigotas apdrausti savo profesinės atsakomybės, tačiau informacija apie tai privalo būti nurodyta susitarime dėl teisinės konsultacijos teikimo.
- Teisės konsultantas privalo informuoti klientą apie teisinės konsultacijos kainą.

- Teisės konsultantas negali gauti turto patikėjimo teise.
- Teisės konsultantas negali padėti klientui, kai yra asmeniškai arba finansiškai suinteresuotas bylos baigtimi.
- Teisės konsultantui taikomas teisingumo ministro priimtas etikos kodeksas. Vartotojų ombudsmanas prižiūri, kaip jis laikosi įstatymų ir etikos kodekso.

Teisinių duomenų bazės

Šią informaciją galima rasti [Danijos teisės ir advokatūros draugijos](#) interneto svetainėje.

Interneto svetainėje anglų kalba pateikiama informacija apie Danijos teisininkų profesijas. Joje taip pat yra praktikuojančių advokatų katalogas (danų kalba).

Kitos teisininkų profesijos

Nemokamai (pro bono) teisinės paslaugas teikiančios organizacijos

Visoje Danijoje yra **teisinės pagalbos klinikų**. Visi asmenys, siekiantys gauti teisinę pagalbą, gali kreiptis į [Civilinių reikalų agentūrą](#), kuri nurodys artimiausią kliniką. Adresas:

The Civil Affairs Agency

Gyldenløvesgade 11, 2.

1600 Copenhagen V

Telefonas +45 33 92 33 34

Faksas +45 39 20 45 05

E. paštas civilstyrelsen@civilstyrelsen.dk

Darbo laikas: pirmadienį–ketvirtadienį 10–15 val., penktadienį 10–14 val.

Šio puslapio turinį nacionaline kalba tvarko atitinkamos valstybės narės. Vertimus atliko Europos Komisijos tarnyba. Į kompetentingos nacionalinės institucijos originale įvestus pakeitimus vertimuose gali būti neatsižvelgta. Europos Komisija nepriima jokios atsakomybės ar teisinių įsipareigojimų už šiame dokumente pateiktą ar nurodomą informaciją ar duomenis. Daugiau informacijos apie už šį puslapį atsakingos valstybės narės autorių teisių taisykles rasite puslapyje „Teisinė informacija“.

Paskutinis naujinimas: 01/05/2010

Teisininko profesijos - Vokietija

 Dėmesio! Šiame puslapyje originalo kalba (de) neseniai atlikta pakeitimų. Puslapį jūsų pasirinkta kalba šiuo metu rengia mūsų vertėjai.

Šiame puslapyje apžvelgiamos Vokietijos teisininkų profesijos.

Teisininkų profesijos

Prokurorai

Funkcijos ir pareigos

Prokuratūra yra nepriklausomas baudžiamosios jurisdikcijos organas, institucijų hierarchijoje esantis viename lygmenyje su teismais. Ji yra atsakinga už ikiteisminio tyrimo vykdymą ir yra valstybės kaltintojas baudžiamosiose bylose. Prokuratūra taip pat yra atsakinga už nuosprendžių vykdymą. Jei įstatymais nenustatyta kitaip, baudžiamajame procese prokurorai taip pat patraukia atsakomybėn už administracinius pažeidimus.

Kai už teisės pažeidimą yra numatytas baudžiamasis persekiojimas, prokuratūra privalo įsikišti, jei tam yra pakankamas pagrindas. Tai reiškia, kad prokuratūra turi pareigą pareikšti kaltinimus ir patraukti baudžiamojon atsakomybėn kiekvieną įtariamąjį, jeigu įvykdytos teisinės sąlygos.

Vykdydama ikiteisminį tyrimą baudžiamajoje byloje, prokuratūra gali pasinaudoti tam tikromis pagalbinių pareigūnų paslaugomis, pavyzdžiui, policijos pareigūnų, mokesčių inspektorių ir muitininkų. Šie privalo laikytis prokuratūros nurodymų.

Teismo procesas, kuriame dalyvauja prokurorai, paprastai yra baudžiamasis procesas. Byla gali būti nagrinėjama pirmąja arba apeliacine instancija.

Tam, kad baudžiamoji byla būtų išnagrinėta teisme, įtariamajam privaloma pareikšti kaltinimą. Prokuratūra privalo pareikšti kaltinimus visais atvejais, išskyrus kelias išimtis, susijusias su smulkiais teisės pažeidimais. Vėliau vykstančiame teismo procese visada dalyvauja kaltintojui atstovaujantis prokuroras.

Pirmosios instancijos procese prokuroras privalo perskaityti kaltinamąjį išvadą. Bet kuriuo bylos nagrinėjimo metu prokuroras turi teisę apklausti kaltinamąjį ir liudytojus. Pasibaigus teismo posėdžiui, prokuroras privalo pateikti bylos apibendrinimą, kuriame jis įvertina faktus ir teisės normas, pareikalauja nuteisti kaltinamąjį ir paprašo kaltinamajam skirti konkrečią bausmę arba jį išteisinti.

Prokuroras privalo būti nešališkas. Jis privalo atsižvelgti ir į sunkinančias, ir į lengvinančias bylos aplinkybes. Jeigu prokuroras yra įsitikinęs, kad dėl faktinių ar teisinių priežasčių teismo nuosprendis privalo būti peržiūrėtas, jis turi teisę jį apskųsti – net jeigu tai būtų naudinga kaltinamajam.

Organizacinė sistema

Apskritai prokuratūros organizuotos hierarchijos principu. Vadinasi, prokuratūrų pareigūnai privalo paklusti savo vadovų nurodymams.

Kadangi Vokietijos valstybės sistema yra federacinė, yra būtina atskirti federacijos ir atskirų žemių kompetenciją.

Federalinis prokuroras

Federalinis prokuroras – **Federalinio Teisingumo Teismo generalinis prokuroras** (*Generalbundesanwalt beim Bundesgerichtshof*) – aukščiausioji Vokietijos Federacinės Respublikos nacionalinio saugumo srities prokuratūros institucija. Jis atstovauja prokuratūrai nagrinėjant bylas dėl sunkių nusikaltimų prieš valstybę, visų pirma susijusių su Vokietijos Federacinės Respublikos vidaus ir išorės saugumu (t. y. politiniais nusikaltimais, teroristų išpuoliais, išdavyste ir šnipinėjimu).

Federalinis prokuroras taip pat yra atsakingas už nusikaltimų tyrimą pagal tarptautinį baudžiamąjį kodeksą ir turi pateikti nuomonę dėl visų apeliacinių skundų dėl baudžiamųjų bylų nagrinėjimą Federaliniame Teisingumo Teisme.

Generalinis prokuroras vadovauja federalinei prokuratūrai Federaliniame Teisingumo Teisme. Jis prižiūri šioje prokuratūroje dirbančių prokurorų ir vyriausiųjų prokurorų darbą ir jam vadovauja.

Federalinio Teisingumo Teismo generalinio prokuroro priežiūros ir vadovavimo funkcijas atlieka federalinis teisingumo ministras. Tačiau ministras neturi priežiūros ar kontrolės įgaliojimų dėl žemių prokurorų.

Žemių prokurorai

Visas kitas bylas (paprastus nusikaltimus) privalo tirti žemių prokuratūros. Generalinis prokuroras federacijos lygmeniu ir prokurorai žemių lygmeniu yra skirtingos ir atskirtos organizacijos. Federacijos lygmens ir žemių lygmens prokuratūrų nesaisto hierarchiniai ryšiai.

Visos 16 žemių yra atsakingos už savo valstybės kaltinimo veiklą, kuri yra organizuota taip:

Prie kiekvieno žemės teismo yra prokuratūra, kuri taip pat yra kompetentinga tirti bylas, teismingas apylinkės teismams, priklausantiems atitinkamo žemės teismo jurisdikcijai.

Tokias prokuratūras prižiūri ir joms vadovauja atitinkamo aukštesniojo žemės teismo generalinės prokuratūros, kurias prižiūri ir kurioms vadovauja atitinkamos žemės teisingumo ministerijos.

Generalinės prokuratūros (*Generalstaatsanwaltschaft*) yra atsakingos už apeliacijos ir kasacijos procesą aukštesniuosiuose žemių teismuose. Jeigu tokia procedūra priklauso Federalinio Teisingumo Teismo kompetencijai, federalinis generalinis prokuroras atlieka valstybės kaltintojo funkcijas.

Išsamesnę informaciją apie prokuratūras galite rasti Vokietijos Federalinės teisingumo ministerijos interneto svetainėje, [teismų ir prokuratūrų](#) skyrelyje. Daugelis prokuratūrų turi savo interneto svetaines, kurias galima rasti atitinkamų žemių teisingumo sistemai skirtose interneto svetainėse. **Teisėjai**

Organizacinė sistema

Pagrindinis teisės aktas, reglamentuojantis teisėjų veiklą tiek federacijos, tiek žemių lygmeniu, yra **Vokietijos teisėjų įstatymas** (*Deutsche Richtergesetz*, DRiG). Įvairios nuostatos taip pat gali būti įtvirtintos atitinkamų žemių teisės aktuose.

Žemių teisėjus prižiūri atitinkamų žemių teisingumo ministerijos. Federalinių teismų teisėjų, išskyrus Federalinio Konstitucinio Teismo teisėjų, veiklą prižiūri kompetentingos federalinės ministerijos.

Funkcijos ir pareigos

Profesionalūs ir neprofesionalūs teisėjai

Profesionalūs teisėjai pirmininkauja federaliniuose ir žemių teismuose. Žemių teisėjai pirmininkauja įvairiuose žemių teismuose (pavyzdžiui, apylinkių teismuose, žemių teismuose, aukštesniuosiuose žemių teismuose). Dauguma teisėjų yra žemių teisėjai.

Federalinio Teisingumo Teismo teisėjai nagrinėja bylas Federaliniame Konstituciniame Teisme, Federaliniame Teisingumo Teisme, Federaliniame darbo ginčų teisme, Federaliniame finansinių bylų teisme, Federaliniame socialinių bylų teisme, Federaliniame administraciniame teisme ir Federaliniame patentų teisme.

Be profesionalių teisėjų, baudžiamąsias bylas gali nagrinėti ir neprofesionalūs, teisinio išsilavinimo neturintys teisėjai (*Schöffen*). Tai yra garbės postas, į kurį renkami piliečiai. Teoriškai tai gali įvykti be išrinkto piliečio sutikimo, tačiau tik išimtiniais atvejais asmuo gali atsakyti eiti pareigas. Neprofesionalūs teisėjai dalyvauja apylinkių teismų posėdžiuose ir žemių teismų baudžiamųjų bei nepilnamečių bylų kolegijose.

Iš esmės neprofesionalūs teisėjai turi tokias pačias balsavimo teises kaip ir profesionalūs teisėjai. Tai reiškia, kad profesionalūs ir neprofesionalūs teisėjai kartu sprendžia kaltinamojo kaltės klausimą ir priima nuosprendį.

Pagal **Teismų sistemos įstatymo** (GVG) 36 straipsnį, neprofesionalūs teisėjai turi būti renkami kas penkerius metus.

Neprofesionalių teisėjų pareigas (**GVG 31 straipsnis**) gali eiti tik Vokietijos piliečiai. Be to, šių pareigų negali eiti asmenys, kurie:

- tarnybos termino pradžioje yra jaunesni nei 25 metų arba vyresni nei 70 metų (**GVG 33 straipsnis**);
- negyvena atitinkamoje savivaldybėje;
- netinka dėl psichikos arba fizinės ligos;
- dėl prasto vokiečių kalbos mokėjimo netinka šioms pareigoms;
- gali būti pripažinti nemokiais;
- buvo nuteisti arba jiems iškelta baudžiamoji byla (**GVG 32 straipsnis**).

Neprofesionaliems teisėjams mokama kompensacija – kompensacijos dydis nustatytas teisėjų atlygio ir kompensacijų įstatyme (**GVG 55 straipsnis**). Žemėse parengiami informaciniai leidiniai, kuriuose neprofesionaliems teisėjams pateikiama informacija apie jų pareigas. Šie leidiniai skelbiami ir internete. Žemės taip pat rengia neprofesionalių teisėjų mokymus.

Teismo pareigūnai (*Rechtspfleger*)

Teismo pareigūnai yra teismų sistemos darbuotojai. Svarbiausios jų, vadinamojo antrojo trečiosios valdžios ramsčio, funkcijos susijusios su ypatingąja teiseną nagrinėjamosiomis bylomis (be kita ko, paveldėjimo, globos, tėvystės nustatymo ir įvaikinimo, žemės kadastro, prekybos, asociacijų ir bendrovių registrų, bankroto, asociacijų, sutuoktinių turto registro, laivų registro bylose), be to, jie atlieka daug kitų teisminių funkcijų, pavyzdžiui, dalyvauja vykdamas teisminę mokėjimo įsakymo procedūrą, teikiant teisinę pagalbą, užtikrinant priverstinį vykdymą, rengiant varžytines ir vykdamas priverstinį turto administravimą, taip pat nustatant bylinėjimosi išlaidas, vykdamas apkaltinamąjį nuosprendį, nagrinėjant bylas Federaliniame patentų teisme ir bylas, susijusias su tarptautine teise.

Apylinkės teismuose teismo pareigūnų skaičius jau viršija teisėjų skaičių. Teismo pareigūnų veikla reglamentuojame teismo pareigūnų įstatymu (*Rechtspflegengesetz*, RPfG). Kaip ir teisėjai, teismo pareigūnai vykdo savo veiklą nepriklausomai ir vadovaujasi tik įstatymais ir teise. Jų sprendimai gali būti skundžiami pagal bendrąsias procesinės teisės nuostatas.

Teisinių duomenų bazės

Viešos interneto svetainės, skirtos teismų sistemai:

- [Federalinės teisingumo ministerijos](#) interneto svetainė;
- įvairių žemių teisingumo ministerijų svetainės (pva., [Hamburgo](#), Berlyno ar [Bavarijos](#));
- atskirų teismų interneto svetainės, kuriose galima rasti informacijos;
- bendras [Federacijos ir žemių teisingumo portalas](#).

Informacijos galima rasti ir [Vokietijos teisėjų sąjungos](#) arba [Vokietijos teismo pareigūnų sąjungos](#) interneto svetainėse.

Advokatai

Vokietijoje dirba apie 160 000 advokatų. Jie privalo turėti tokį patį kaip teisėjų išsilavinimą ir yra įgaloti konsultuoti ir atstovauti savo klientams visais teisiniais klausimais. Jie turi teisę verstis savo veikla ir teisme, ir ne. Advokatų, kurie turėtų išskirtinę teisę atstovauti teismo procese, pagal Vokietijos teisę nėra. Teisė atstovauti teisme galioja visuose Vokietijos teismuose. Vienintelė išimtis – atstovavimas civilinėse bylose, kurios nagrinėjamos Federaliniame Teisingumo Teisme. Šiuo atveju advokatams taikomi specialieji atitikties reikalavimai.

Advokatų veikla reglamentuojama Vokietijos federalinio advokatūros įstatymo (*Bundesrechtsanwaltsordnung*, BRAO) nuostatomis. Be to, savireguliuavimo pagrindu advokatūra taiko ir kitų profesinės veiklos taisyklių, kaip antai Advokatų profesinės veiklos kodeksą (*Berufsordnung für Rechtsanwälte*, BORA) ir Specialiųjų sričių advokatų veiklos kodeksą (*Fachanwaltsordnung*, FAO). Advokatų užmokestis reglamentuojamas Advokatų užmokesčio įstatymu (*Rechtsanwaltsvergütungsgesetz*, RVG).

Advokatai susiskirstę į 27 regionines advokatų asociacijas ir Federalinio Teisingumo Teismo advokatų asociaciją. Asociacijos atsakingos už priėmimą į advokatūrą. Be to, jos privalo užtikrinti, kad advokatai gerai vykdytų savo profesines pareigas.

Teisinių duomenų bazės

Išsamios informacijos apie advokatūrą galima rasti [Federalinės advokatūros](#) (*Bundesrechtsanwaltskammer*, BRAK) interneto svetainėje. Be to, [Vokietijos advokatų asociacija](#) (Deutscher Anwaltverein, DAV) – didžiausia Vokietijos advokatų asociacija – teikia plataus pobūdžio informaciją apie advokato profesiją, įskaitant taip pat anglų ir prancūzų kalbomis.

Ieškant advokato gali praversti [oficialus federalinis advokatų registras](#), kuriame pateikiama informacija apie visus advokatusi (dirbančius vokiečių ir anglų kalbomis) bei [Vokietijos advokatų informacijos tarnyba](#).

Patentų konsultantai

Vokietijoje yra apie 3000 patentų konsultantų. Jie yra baigę gamtos arba techniniu mokslus ir turi papildomą teisinį išsilavinimą. Jie įgaloti teikti konsultacijas ir atstovauti klientams pramoninės nuosavybės teisių apsaugos srityje (pirmiausia patentų, naudingųjų modelių, dizaino, prekių ženklų klausimais), ypač taikant paraiškų ir priežiūros procedūras. Jie gali atstovauti savo klientams Vokietijos patentų ir prekių ženklų tarnyboje, Federaliniame patentų teisme ir, tam tikrais ypatingais atvejais, Federaliniame Teisingumo Teisme. Apygardos ir apygardos apeliacinuose teismuose patentų konsultantai turi teisę tik pateikti nuomonę kliento byloje – pareikšto ieškiniu jie negali.

Patentų konsultantų veikla reglamentuojama Patentų konsultantų įstatymo (*Patentanwaltsordnung*, PAO) nuostatomis. Jie priklauso Patentų konsultantų rūmams (*Patentanwaltskammer*).

Teisinių duomenų bazės

Informacijos apie patentų konsultanto profesiją galima rasti [Patentų konsultantų rūmų](#) interneto svetainėje. Šioje svetainėje taip pat skelbiamas patentų konsultantų sąrašas.

Notarai

Vokietijoje yra apie 8 000 notary, kurių išsilavinimas paprastai turi būti toks pat kaip teisėjų. Jie teikia nepriklausomas, nešališkas ir objektyvias konsultacijas dėl svarbių teisinių sandorių, prižiūri jų sudarymą ir atlieka prevencinį administravimą. Svarbiausia jų funkcija – tvirtinti sandorius.

Dėl Vokietijos federacinės valstybės sistemos išskiriamos įvairios notarų kategorijos. Daugumoje Vokietijos žemių notariatai dirba visą darbo dieną (*Nurnotariat*), tačiau kai kuriose žemėse notarines paslaugas kaip antrines teikia advokatai (*Anwaltsnotariat*). Badene-Viurtemberge dar yra notarų-valstybės tarnautojų (tik iki 2017 m.). Bet kuriuo atveju notarų paskyrimą ir jų priežiūrą atlieka atitinkamos žemės teisingumo administracija.

Notarų profesinė veikla reglamentuojama Federaliniu notariato įstatymu (*Bundesnotarordnung*, BNotO). Notarų užmokesčio reglamentuojamas Užmokesčio įstatymu (*Kostenordnung*, KostO).

Notariatai yra atitinkamų regioninių notarų rūmų nariai.

Teisinių duomenų bazės

Išsamios informacijos įvairiais notarų veiklos klausimais galima rasti [Federalinių notarų rūmų](#) interneto svetainėje. Be to, ieškant notaro gali praversti šioje svetainėje skelbiamas [notarų sąrašas](#). Informacija teikiama vokiečių, anglų, prancūzų ir ispanų kalbomis.

Kitos teisininkų profesijos

Teisinių paslaugų įstatyme numatytos teisininkų profesijos

Pagal Teisinių paslaugų įstatymą (*Rechtsdienstleistungsgesetz*, RDG) skolų išieškotojai, pensijų konsultantai ir teisinių paslaugų teiskėjai, gerai išmanantys užsienio teisę, gali teikti teises paslaugas neteisminiais klausimais. Skolų išieškotojai ir pensijų konsultantai tam tikrais atvejais taip pat gali atstovauti savo klientams teisme. Jie gali verstis šia veikla tik užsiregistravę ir gavę teismo patvirtinimą. Įregistruoti asmenys paskelbiami teisinių paslaugų registre.

Šie teisinių paslaugų teiskėjai neprivalo priklausyti rūmams ar kitai profesinei asociacijai. Kai kurie skolų išieškotojai ir pensijų konsultantai yra susibūrę į profesines sąjungas. Didžiausios jų yra Federalinė Vokietijos skolų išieškotojų sąjunga, Federalinė Vokietijos teisinių patikėtinių ir konsultantų sąjunga ir Federalinė pensijų konsultantų sąjunga.

Teisinių duomenų bazės

Teisinių paslaugų registrą, kuriame skelbiamas teisinių paslaugų teikėjų ir už jų registravimą atsakingų teismų sąrašas, galima rasti Vokietijos teisingumo portale. Daug išsamios informacijos galima rasti [Federalinės Vokietijos skolų išieškotojų sąjungos](#), [Federalinės Vokietijos teisinių patikėtinių ir konsultantų sąjungos](#) ir [Federalinės pensijų konsultantų sąjungos](#) interneto svetainėse.

Organizacijos, teikiančios teises paslaugas nemokamai

Vokietijoje nemokamas teises konsultacijas (pagal **Teisinių paslaugų įstatymo 6 ir 8 straipsnius**) teikia įvairios labdaros organizacijos. Svarbiausios profesinės asociacijos:

- [Darbuotojų gerovės federalinė asociacija \(*Arbeiterwohlfahrt Bundesverband*\)](#)
- [Caritas](#)
- [Diakonija](#)
- [Vokietijos žydų centrinė socialinė tarnyba](#)
- [Vokietijos Raudonasis Kryžius](#)
- [Socialinių judėjimų asociacija „Paritetas“](#)

Susijusios nuorodos

[Bendras Federacijos teisingumo portalas ir žemių tinklalapiai](#)

[Federalinė teisingumo ministerija](#)

[Vokietijos federalinė teisingumo ministerija](#)

[Hamburgo teisingumo ministerija](#)

[Berlyno teisingumo ministerija](#)

[Bavarijos teisingumo ministerija](#)

[Vokietijos teisėjų federacija](#)

[Vokietijos advokatų asociacija](#)

[☞ Oficialus federalinis advokatų registras](#)

[☞ Vokietijos teisėjų federacija](#)

[☞ Federalinė advokatų informacinė tarnyba](#)

[☞ Patentų konsultantų rūmai](#)

[☞ Notarų sąrašas](#)

[☞ Federaliniai notarų rūmai](#)

Informacija apie registruotus teisinių paslaugų teikėjus

[☞ Darbuotojų gerovės federalinė asociacija](#)

[☞ Caritas](#)

[☞ Diakonija](#)

[☞ Vokietijos žydų centrinė socialinė tarnyba](#)

[☞ Vokietijos Raudonasis Kryžius](#)

[☞ Socialinių judėjimų asociacija „Paritetas“](#)

Šio puslapio turinį nacionaline kalba tvarko atitinkamos valstybės narės. Vertimus atliko Europos Komisijos tarnyba. Į kompetentingos nacionalinės institucijos originale įvestus pakeitimus vertimuose gali būti neatsižvelgta. Europos Komisija nepriima jokios atsakomybės ar teisinių įsipareigojimų už šiame dokumente pateiktą ar nurodomą informaciją ar duomenis. Daugiau informacijos apie už šį puslapį atsakingos valstybės narės autorių teisių taisykles rasite puslapyje „Teisinė informacija“.

Paskutinis naujinimas: 04/04/2013

Teisininko profesijos - Estija

 Dėmesio! Šiame puslapyje originalo kalba ([et](#)) neseniai atlikta pakeitimų. Puslapį jūsų pasirinkta kalba šiuo metu rengia mūsų vertėjai.

Šiame puslapyje pateikiama Estijos teisininkų profesinės sistemos apžvalga.

Teisininkų profesijos. Įžanga

Estijoje yra šios teisininkų profesijos:

- prokurorai,
- teisėjai,
- teismo tarėjai,
- teisėjų pavaduotojai ir teismo tarnautojai;

- advokatai,
- notari,
- antstoliai,
- bankroto administratoriai.

Prokurorai

Sistema

[Prokuratūra](#) yra Teisingumo ministerijai pavaldi valstybės įstaiga. Ją sudaro dvi pakopos: Generalinė prokuratūra (aukščiausioji prokuratūros įstaiga) ir keturios apygardų prokuratūros.

Generalinės prokuratūros veiklos sritis apima visą Estijos teritoriją, o apygardų prokuratūrų veiklos sritys sutampa su policijos prefektūrų veiklos sritimis. Generalinei prokuratūrai vadovauja Generalinis prokuroras, penkerių metų kadencijai Teisingumo ministro teikimu skiriamas Estijos Vyriausybės, kuri į šias pareigas skiria išklausiusi Estijos Parlamento Teisės reikalų komiteto nuomonę.

Kasmet per Parlamento pavasario sesiją generalinis prokuroras pateikia Parlamento Konstituciniam komitetui praėjusių kalendorinių metų apžvalgą, kurioje įvertinamas Generalinei prokuratūrai įstatymais paskirtų įgaliojimų vykdymas.

Apygardos prokuratūrai vadovauja vyriausiasis prokuroras, taip pat skiriamas penkerių metų kadencijai teisingumo ministro Generalinio prokuroro teikimu.

Estijoje iš viso yra aštuonių kategorijų prokurorai: generalinis prokuroras, generalinės prokuratūros vyriausieji valstybės prokurorai, valstybės prokurorai ir prokurorų pavaduotojai; apygardų prokuratūrų vyriausieji prokurorai, vyresnieji prokurorai, specialieji prokurorai, apygardos prokurorai ir prokurorų pavaduotojai.

Taip pat žr. [Prokuratūros įstatymą](#).

Funkcijos ir pareigos

Pagal Prokuratūros įstatymą prokuratūra:

- dalyvauja planuojant nusikaltimų prevencijos ir atskleidimo priežiūrą;
- vadovauja ikiteisminiam tyrimui, užtikrina jo teisėtumą ir veiksmingumą;
- palaiko teisme valstybinį kaltinimą;
- atlieka kitas Prokuratūros įstatyme nustatytas funkcijas.

Prokuratūra veikia nepriklausomai, vadovaudamasi prokuratūros įstatymu.

Kaip baudžiamojo proceso vadovas, prokuroras vadovauja ikiteisminio tyrimo tyrėjui renkant įrodymus ir sprendžia, ar pareikšti asmeniui kaltinimus remiantis nustatytais faktais.

Kaip nustatyta prokuratūros veiklą reglamentuojančiuose teisės aktuose, Generalinė prokuratūra:

- vadovauja ikiteisminiam tyrimui ir visų instancijų teismuose palaiko valstybinį kaltinimą bylose, susijusiose su nusikalstama valstybės tarnautojų veikla, ekonominiais nusikaltimais, nusikaltimais Karo pajėgų tarnyboje, aplinkos apsaugos nusikaltimais, nusikaltimais prieš teisingumo sistemą, su organizuotu nusikalstamumu susijusia veikla, tarpvalstybiniais nusikaltimais ir kitais ypač sunkiais organizuotais nusikaltimais arba didelį visuomenės dėmesį sukeliančiais nusikaltimais, taip pat nusikaltimais žmoniškumui ir tarptautiniam saugumui, sunkiais nusikaltimais valstybei, prokurorų padarytais nusikaltimais ir kitais generalinio prokuroro nurodytais nusikaltimais;
- kontroliuoja apygardų prokuratūrų veiklą, jas konsultuoja, analizuoja ir apibendrina teismų ir prokuratūrų praktiką;
- vykdo įsipareigojimus, kylančius iš tarptautinio bendradarbiavimo, įskaitant dalyvavimą Eurojusto veikloje;
- dalyvauja rengiant įstatymus, vyriausybės nutarimus ir potvarkius, taip pat teisingumo ministro nutarimus ir įsakymus, susijusius su prokuratūros veikla.

Teisėjai

Sistema

Teisējas turi būt Estijas pilietis, ģģijęš šalyje pripažįstamą teisės magistro laipsnį, atitinkamą išsilavinimą, kaip apibręžta Estijas Respublikos švietimo įstatymo 28 straipsnio 2² dalį arba atitinkamą išsilavinimą užsienyje, labai gerai mokantis estų kalbą, nepriekaištingos reputacijos ir turintis teisėjo darbui reikiamų gebėjimų ir asmeninių savybių. Teisėjai į pareigas skiriami visam gyvenimui. Teisingumo ministras neturi teisės nurodinti teisėjams ar juos drausminti. Teisėjas gali būti pašalintas iš pareigų tik įsiteisėjusiu teismo sprendimu. Teisėjai gali dirbti iki 67 m. amžiaus, tačiau šis laikotarpis gali būti pratęstas.

Teisėjais negali būti skiriami:

- už nusikalstamą veiką nuteisti asmenys,
- asmenys, nušalinti nuo teisėjo, notaro, prisiekusiojo vertėjo ar antstolio pareigų,
- asmenys, kurių narystė Estijos advokatūroje panaikinta,
- asmenys, atleisti iš valstybės tarnybos dėl drausminių nusiųengimų,
- bankrutavę asmenys,
- asmenys, kurių profesinė auditoriaus veikla sustabdyta, išskyrus atvejus, kai tai buvo padaryta auditoriaus prašymu,
- asmenys, iš kurių atimta teisė dirbti patentų advokatais, išskyrus atvejus, kai tai buvo padaryta patentų advokato prašymu.

Visi asmenys, atlikę teisėjų parengiamąją tarnybą ar nuo jos atleisti, išlaikę teisėjų egzaminą gali būti paskirti apylinkės arba apygardos teismo teisėjais. Norėdami tapti teisėjais, teisėjų parengiamosios tarnybos neprivalo atlikti tie asmenys, kurie bent dvejus metus tiesiogiai prieš teisėjų egzaminą dirbo advokatais ar prokurorais (bet ne prokuroro pavaduotojais), taip pat asmenys, anksčiau dirbę teisėjais, jei nuo jų atleidimo iš teisėjo pareigų praėjo ne daugiau kaip 10 metų.

Bet kuris patyręs ir pripažintas teisininkas, išlaikęs teisėjų egzaminą, gali būti paskirtas apygardos teismo teisėju. Iki paskyrimo teisėjais dirbę asmenys neturi laikyti teisėjo egzamino.

Patyrę ir pripažinti teisininkai gali būti skiriami į Aukščiausiojo Teismo teisės tarnybą.

Konkursai į teisėjo pareigas nerengiami.

Teisėjas negali dirbti kito darbo, išskyrus dėstymo ir mokslinių tyrimų veiklą. Teisėjas turi pranešti teismo pirmininkui apie papildomą profesinę veiklą. Papildoma dirbančio teisėjo profesinė veikla turi nekenkti jo tarnybinių pareigų vykdymui ir nepaveikti jo nešališkumo vykdant teisingumą. Teisėjas negali būti *Riigikogu* narys, savivaldybės ar miesto tarybos narys, politinės partijos narys, steigėjas, įmonės vykdomosios valdybos partneris ar narys bei stebėtojų tarybos narys, bankroto administratorius, bankroto komiteto narys, paskirtasis nekilnojamojo turto administratorius arba vienos ginčo šalies pasirinktas arbitras.

Teisėjas gali būti nušalintas tik teismo sprendimu. Patraukti pirmosios ar antrosios instancijos teismo teisėją baudžiamojon atsakomybėn per jo kadenciją galima tik Aukščiausiojo Teismo *en banc* priimtu siūlymu ir pritarus Respublikos Prezidentui. Patraukti Aukščiausiojo Teismo teisėją baudžiamojon atsakomybėn per jo kadenciją galima tik teisingumo ministro siūlymu ir pritarus Estijos Parlamento daugumai.

Teisėjams, jų parengiamajai tarnybai taikomi reikalavimai ir pareigos nustatytos [Teismų įstatyme](#).

Funkcijos ir pareigos

Teisėjų profesija reglamentuojama įstatymu. Plenariniame Estijos teismų teisėjų posėdyje (*en banc*) patvirtintas etikos kodeksas. Daugiau informacijos galima rasti Estijos [teismų](#) svetainėje ir [Aukščiausiojo Teismo](#) svetainėje.

Teisėjo funkcija yra vykdyti teisingumą vadovaujantis Konstitucija ir teisės aktais. Jais remdamasis teisėjas priima bylos šalims teisingą sprendimą. Teisėjas plėtoja įstatymus, aiškindamas teisės aktus ir atlikdamas tyrimus.

Teisėjas tarnybines pareigas vykdo nešališkai, be savanaudiškų interesų ir paiso tarnybos interesų net už profesinės veiklos ribų. Teisėjas privalo elgtis nepriekaištingai ir savo profesinėje veikloje, ir už jos ribų, susilaikyti nuo veiksmų, kurie gali sugadinti teismo reputaciją. Teisėjas negali atskleisti informacijos, kuri jam tampa žinoma uždareme teismo posėdyje ar per derybas, rengiamas siekiant išspręsti ginčą. Konfidencialumo reikalavimas taikomas visada, net teisėjui išėjus į pensiją. Teisėjas turi prižiūrėti kandidatus į teisėjus, teisėjų pavaduotojus ir universitetų studentus praktikantus pasirengimo tarnybai laikotarpiu. Iš nė vieno teisėjo nereikalaujama prižiūrėti daugiau kaip du kandidatus į teisėjus, teisėjų pavaduotojus ir universitetų studentus praktikantus. Teisėjas privalo nuolat gilinti profesines žinias ir ģgūdžius, dalyvauti mokymuose.

Teisėjų socialinės garantijos

Įstatymais teisėjams suteikta įvairių socialinių garantijų, kaip antai darbo užmokestis, priedai darbo užmokesčio, teisėjo pensija, atostogos, tarnybinė apranga ir pan.

Teisėjo darbo užmokestis nustatytas Estijos Parlamento priimtu ir Respublikos Prezidento patvirtintu valstybės tarnautojų darbo užmokesčio. Be pagrindinio darbo užmokesčio, teisėjau gauna priedus už tarnybos metus: 5 proc. darbo darbo užmokesčio nuo penktų darbo metų, 10 proc. darbo užmokesčio nuo dešimtų darbo metų, 15 proc. darbo užmokesčio nuo penkioliktų darbo metų.

Teisėjo pensiją sudaro jo tarnybinė pensija, senatvės pensija, invalidumo pensija ir našlių pensija, skiriama teisėjo šeimos nariams. Teisėjo pensija nemokama, kol teisėjas eina savo pareigas. Jei į pensiją išėjęs teisėjas įsidarbina kitur, teisėjo pensija jam mokama visa, neatsižvelgiant į jo gaunamą darbo užmokestį. Teisėjo pensija nemokama asmenims, kurie dėl drausminių nusižengimų yra nušalinti nuo pareigų arba pripažinti kaltais dėl tyčinės nusikalstamos veikos. Teisėjo pensija atimama iš asmenų, kurie pripažinti padarę nusikalstamą veiką teisingumo sistemos atžvilgiu.

Teisę gauti teisėjo pensiją įgyja visi pensinio amžiaus sulaukę asmenys, teisėjais dirbę ne mažiau kaip 15 metų. Teisėjai turi teisę gauti tarnybinę pensiją ir tuo atveju, jei penkiolika metų ėję teisėjo pareigas praranda 100, 90 ar 80 proc. darbingumo, net jei nėra sulaukę pensinio amžiaus. Pensinio amžiaus sulaukę teisėjai, praradę 100, 90 ar 80 proc. darbingumo, gali gauti tarnybinę pensiją, jei teisėjo pareigas yra ėję 10 metų. Teisėjo tarnybinės pensijos dydis – 75 proc. jo paskutinio darbo užmokesčio.

Senatvės pensija iš viso sudaro 75 proc. paskutinio teisėjo darbo užmokesčio ir skiriama asmenims, teisėjo pareigas ėjusiems ne mažiau kaip 30 metų.

Teisėjas, visam laikui praradęs darbingumą vykdydamas savo tarnybines teisėjo pareigas, turi teisę gauti teisėjo invalidumo pensiją. Teisėjo invalidumo pensijos dydis – 75 proc. paskutinio teisėjo darbo užmokesčio, jei netenkama 100 proc. darbingumo, 70 proc., jei netenkama 80 ar 90 proc. darbingumo, ir 30 proc., jei netenkama 40–70 proc. darbingumo.

Teisėjo mirties atveju našlio ir našlaičių pensija – 30 proc. paskutinio jo darbo užmokesčio – mokama kiekvienam teisę ją gauti turinčiam teisėjo šeimos nariui, tačiau bendra šių pensijų suma neturi viršyti 70 proc. paskutinio teisėjo darbo užmokesčio.

Pirmosios ir antrosios instancijos teismų teisėjams suteikiamos 49 kalendorinės dienos metinių atostogų, o Aukščiausiojo Teismo teisėjams – 56 kalendorinės dienos. Teisėjas neturi teisės į papildomas atostogas, numatytas Valstybės tarnybos įstatyme.

Teismo tarėjai

Teismo tarėjai dalyvauja vykdam teisingumą apylinkių teismuose, tačiau tik nagrinėjant baudžiamąsias bylas dėl pirmo laipsnio nusikaltimų. Vykdydamas teisingumą, teismo tarėjas turi tokį pat statusą ir tokias pat teises, kaip ir teisėjas. Teismo tarėjas skiriamas ketverių metų kadencijai. Jis turi būti veiksnus 25–70 metų Estijos pilietis, gyvenantis Estijoje, labai gerai mokantis estų kalbą ir pasižymintis reikiamomis moralinėmis savybėmis, kad galėtų atlikti teismo tarėjo pareigas. Teismo tarėjai negali būti skiriami daugiau kaip dviem viena po kitos einančioms kadencijoms.

Teismo tarėjais negali būti skiriami: baudžiamojon atsakomybėn patraukti asmenys, bankrutavę asmenys, dėl sveikatos būklės netinkami asmenys, asmenys, kurie mažiau kaip vienus metus nuolatos gyvena (t. y. yra deklaravę savo adresą gyventojų registre) administracinėje vietovėje, pasiūliusioje jų kandidatūrą į teismo tarėjus, asmenys, dirbantys teismuose, prokuratūroje arba policijoje, asmenys, atliekantys karo tarnybą, advokatai, notarai ar antstoliai, Estijos Vyriausybės nariai, savivaldybės ar miesto tarybos nariai, Respublikos Prezidentas, Parlamento nariai ar apskrities viršininkai. Asmenys, kuriems iškelti kaltinimai padarius nusikalstamą veiką, baudžiamosios bylos nagrinėjimo metu negali būti skiriami teismo tarėjais.

Iš esmės teismo tarėjo funkcija yra vykdam teisingumą perteikti požiūrį paprasto žmogaus, kuris žvelgia į teismo procesą daugiau iš žmogiškos nei iš teisinės pozicijos. Už kandidatų į teismo tarėjus atranką atsako vietos valdžios tarybos.

Teisėjų pavaduotojai ir teismo tarnautojai

Teisėjo pavaduotojas yra teismo pareigūnas, atliekantis įstatymu nustatytas pareigas. Teisėjo pavaduotojas yra nešališkas, tačiau privalo paklusti teisėjo nurodymams tiek, kiek numatyta įstatymuose. Teisėjo pavaduotojas turi įgaliojimus daryti įrašus registruose (pvz. žemės kadastrė, prekybos registre) ir duoti nurodymus dėl registrų tvarkymo, taip pat skirti baudas. Teisėjų pavaduotojai gali vykdyti supaprastintą mokėjimo įsakymo išdavimo procedūrą. reikalavimai, keliami kandidatams į teisėjus, taikomi ir kandidatams į teisėjų pavaduotojus.

Teisėjo pavaduotoju gali tapti bet kuris asmuo, įgijęs šalyje pripažįstamą teisės magistro laipsnį, atitinkamą išsilavinimą, kaip apibrėžta Estijos Respublikos švietimo įstatymo 28 straipsnio 2 dalį arba atitinkamą išsilavinimą užsienyje, labai gerai mokantis estų kalbą, nepriekaištingos reputacijos ir atlikęs teisėjo pavaduotojų parengiamąją tarnybą. Teisėjo pavaduotoju taip pat gali būti skiriamas bet kuris asmuo, atlikęs ne teisėjo pavaduotojų, o teisėjų parengiamąją tarnybą, arba nuo jos atleistas ir išlaikęs teisėjų egzaminą.

Teisėjų pavaduotojais negali būti skiriami: už baudžiamąją veiką nuteisti asmenys, asmenys, nušalinti nuo teisėjo, notaro, prisiekusiojo vertėjo ar antstolio pareigų, asmenys, kurių narystė Estijos advokatūroje panaikinta, asmenys, atleisti iš valstybės tarnybos dėl drausminių nusižengimų, bankrutavę asmenys, asmenys, kurių profesinė auditoriaus veikla sustabdyta, išskyrus atvejus, kai tai buvo padaryta auditoriaus prašymu, asmenys, iš kurių atimta teisė dirbti patentų advokatais, išskyrus atvejus, kai tai buvo padaryta patentų advokato prašymu, asmenys, atleisti iš teisėjo pareigų dėl netinkamumo šiai tarnybai per trejus metus nuo tarnybos pradžios.

Konkursai į teisėjų pavaduotojų pareigas nerengiami.

Teisėjų pavaduotojams taikomi reikalavimai nustatyti [Teismų įstatyme](#).

Teismo tarnautojas – tai teismo darbuotojas, kuris savarankiškai arba vadovaujamas teisėjo dalyvauja rengiant ir tvarkant bylos medžiagą. Jo funkcijos apibrėžtos Teismo proceso įstatyme. Pagal Teismo proceso įstatymą teismo tarnautojas yra įgaliotas atlikti tas pačias funkcijas kaip ir teisėjo padėjėjas ar kitas teismo pareigūnas. Atlikdamas savo darbą teismo tarnautojas yra nepriklausomas, tačiau privalo paklusti teisėjo nurodymams, kaip numatyta įstatymuose.

Teismo tarnautojams taikomi tokie patys reikalavimai kaip ir teisėjo padėjėjams. Į laisvą teismo tarnautojo vietą skelbiamas viešas konkursas.

Teismo tarnautoju negali būti skiriamas: asmuo, baustas už tyčinį nusikaltimą, asmuo, baustas už tyčinį nusikaltimą prieš valstybę, nesvarbu, ar kaltinimo informacija išlikusi, ar ištrinta; asmuo, iš kurio teisė dirbti teismo tarnautoju atimta galiojančiu teismo sprendimu; asmuo, kuris yra teismo tarnautoją prižiūrinčio darbuotojo artimas giminaitis ar partneris.

Be teismo tarnautojų ir teisėjų pavaduotojų, teismuose taip pat dirba teismo administracijos vadovai ir teismo posėdžių sekretoriai.

Advokatai

Advokato profesijai priklauso advokatai ir advokatų padėjėjai.

Advokatai yra Estijos advokatūros nariai, jų veikla reglamentuojama Estijos advokatūros įstatymu. Visi, atitinkantys Advokatūros įstatyme nustatytus reikalavimus ir išlaikę advokato egzaminą, gali tapti Estijos advokatūros nariais.

Estijos advokatūra yra profesinė nepriklausoma asociacija, įsteigta siekiant teikti teisinės paslaugas privačiais ir viešaisiais interesais ir ginti profesines advokatų teises. Estijos advokatūra prižiūri advokatūros narių profesinę veiklą ir profesinės etikos reikalavimų laikymąsi. Estijos advokatūra taip pat atsako už advokatų profesinės kvalifikacijos kėlimą ir valstybės teisinės pagalbos teikimą. Per savo narius Estijos advokatūra užtikrina valstybės teisinės pagalbos teikimą.

Estijos advokatūra veikia per savo organus. Tai visuotinis susirinkimas, valdyba, pirmininkas, audito komitetas, garbės teismas ir profesinio tinkamumo vertinimo komitetas.

Advokatai turi šiuos įgaliojimus:

- atstovauti ir ginti klientus ikiteisminio nagrinėjimo, teismo ir kituose procesuose Estijoje ir užsienio šalyse;
- rinkti įrodymus;
- laisva valia pasirinkti ir taikyti teisėtas priemones teikiant teisinės paslaugas;
- gauti iš šalies ir vietos valdžios institucijų informaciją, būtiną teisinėms paslaugoms teikti, turėti prieigą prie dokumentų, gauti jų kopijas ir išrašus, išskyrus atvejus, kai įstatymas draudžia advokatui gauti tokią informaciją ir dokumentus;
- apdoroti asmeninius kitų asmenų nei jų klientai duomenis, gautus pagal sutartį ar teisės aktus, įskaitant neskelbtinus asmens duomenis, be tų asmenų sutikimo, jei tai būtina teikiant teisinės paslaugas;
- patvirtinti parašus ir teismui ar kitoms oficialioms įstaigoms pateiktų dokumentų kopijas teikiant klientui teisinės paslaugas;
- atlikti arbitro ar taikintojo funkciją pagal Taikinimo įstatyme nurodytą tvarką;
- atlikti bankroto administratoriaus funkciją, jei jis yra advokatų rūmų narys.

Advokatų padėjėjai turi įstatymų apibrėžtus advokato įgaliojimus.

Advokatų padėjėjai neturi įgaliojimų atlikti arbitro ar taikintojo funkcijos pagal Taikinimo įstatyme nurodytą tvarką. Jie neturi įgaliojimų atstovauti klientams ar juos ginti Aukščiausiąjame Teisme, nebent įstatymai numatyti kitaip. Advokatų padėjėjai negali būti bankroto administratoriai.

Advokatų padėjėjai gali teikti teisinės paslaugas tik prižiūrimi vadovaujančio advokato.

Teikdamas teisines paslaugas advokatas veikia nepriklausomai, vadovaudamasis įstatymais, teisės aktais, Estijos advokatūros organų priimtais nutarimais, advokatų profesinės etikos reikalavimais, geraja praktika ir savo sąžine.

Advokatui atskleidžiama informacija yra konfidenciali. Advokatas, Estijos advokatūros ar advokatų kontoros darbuotojas, kuris yra apklausiamas kaip liudytojas, negali būti tardomas ar prašomas pateikti paaiškinimus dėl informacijos, apie kurią sužinojo teikdamas teisines paslaugas.

Duomenų priemonės, susijusios su advokato teisinių paslaugų teikimu, yra neliečiamos.

Advokato atliekamos profesinės pareigos negali sudaryti prielaidų, kad jis būtų tapatinamas su klientu arba kliento byla teisme.

Advokatas negali būti sulaikomas, apieškomas ar areštuojamas dėl su profesine veikla susijusių priežasčių, išskyrus apylinkės ar miesto teismo sprendimo pagrindą. Advokatų kontora, per kurią advokatas teikia teisines paslaugas, negali būti apieškoma dėl su profesine veikla susijusių priežasčių.

Advokatų ir teisines paslaugas teikiančių kontorų sąrašą, taip pat kitos naudingos informacijos galima rasti Estijos advokatūros svetainėje. Paieškos funkcija „[Susirasti advokatą](#)“ leidžia susirasti advokatą bet kurioje Europos Sąjungos šalyje.

Teisinių duomenų bazės

Kitų duomenų bazių, be nurodytų pirmiau, nėra.

Patarėjai teisės klausimais

Estijoje nėra įstatymų, kuriais būtų reglamentuojama patarėjų teisės klausimais profesinė veikla.

Notarai

Sistema

Visi Estijos notarai turi vienodus įgaliojimus. Notarų profesinė veikla reglamentuojama [Notariato įstatymu](#). Teisingumo ministerija ir Notarų rūmai kartu atsako už notarų profesinės veiklos reglamentavimą ir valdymą. Notarų rūmai yra viešosios teisės juridinis subjektas, kuriam priklauso visi eiti notaro pareigų paskirti notarai. Notarų rūmams tenka atsakomybė už notarų profesinės veiklos sąžiningumo ir tinkamumo priežiūrą, notarų profesinės veiklos derinimą, notarų mokymo organizavimą, kandidatų tarnybos organizavimą, notarų elektroninės informacijos sistemos administravimą ir plėtojimą, pagalbą Teisingumo ministerijai vykdant priežiūros veiklą ir kt. Informacijos apie notarus ir jų pareigas galima rasti [Notarų rūmų](#) svetainėje.

Funkcijos ir pareigos

Notaras yra viešosios teisės subjektas. Notaras yra valstybės įgaliojamas asmenų prašymu patvirtinti teisinę reikšmę turinčius faktus ir įvykius, taip pat atlikti kitus notarinius veiksmus, siekiant užtikrinti teisinį tikrumą.

Vykdydami savo veiklą, notarai privalo būti nešališki, patikimi ir nepriklausomi. Jie yra įpareigoti išsiaiškinti tikruosius sandorio šalių ketinimus ir aplinkybes, būtinas tinkamai sandoriui sudaryti, ir paaiškinti šalims įvairius sandorio sudarymo būdus ir jo pasekmes.

Asmenų prašymu notarai atlieka šiuos notarinius veiksmus:

- atlieka notarinius patvirtinimus (įvairių sutarčių, įgaliojimo aktų, testamentų) ir notarinius tikrumo tvirtinimus (kopijų, parašų, spausdintų dokumentų ir pan.);
- tvarko paveldėjimo reikalus;
- išduoda pažymą dėl Estijos Respublikoje vykdytinų notarinių dokumentų (kurie turi būti vykdomi Estijos Respublikoje ir atitinka Tarybos reglamento Nr. 44/2001 dėl jurisdikcijos ir teismo sprendimų civilinėse ir komercinėse bylose pripažinimo ir vykdymo VI priede (OL L 12, 2001 1 16, p. 1–23) nustatytas standartines formas) parengimo;
- remdamiesi Notariato įstatymu paskelbia negaliojančiais įgaliojimo dokumentus;
- skelbia susitarimus, sudarytus per advokatą, veikiančią kaip taikintojas, arba per kitą notarą vykdytinais
- išduoda pažymą (*apostiles*);
- juridinių asmenų prašymu pateikia jų metines finansines ataskaitas registrą tvarkančiam teismui;
- tvirtina santuokas ir ištuokas, parengia įrašus apie santuokas ir ištuokas;
- priima saugoti pinigus, vertybinius popierius ir dokumentus;

- sudaro galimybę susipažinti su nekilnojamojo turto registro departamento arba registracijos departamento registruose įrašytais duomenimis arba su registre saugomu dokumentu;
- įmonių prašymu teikia pažymą ir prašymus, priima iš ekonomikos administravimo institucijų dokumentus ar kitą informaciją ir įteikia įmonėms administracinius aktus;
- įmonės prašymu pateikia informaciją registru.

Klientas privalo sumokėti notarui įstatyme numatytą mokestį už šiuos sandorius.

Notarai gali siūlyti šias oficialias paslaugas:

- teikti teisinės konsultacijas be tvirtinimo procedūrų;
- konsultuoti mokesčių įstatymo ar užsienio valstybės įstatymo klausimais kartu su tvirtinimo procedūra arba be jos;
- teikti Taikinimo įstatyme numatytas taikinimo paslaugas;
- atlikti arbitro funkciją pagal Civilinio proceso kodeksą;
- vesti aukcionus, balsavimą, loterijas, traukti burtus, tvirtinti jų rezultatus;
- dalyvauti duodant priesaiką ir patvirtinti priesaikos dokumentą;
- perduoti su oficialiomis pareigomis nesusijusius prašymus bei pranešimus ir išduoti pažymą dėl jų perdavimo arba pažymą, kad juos perduoti buvo neįmanoma;
- priimti saugoti ir perduoti pinigus, išskyrus grynuosius pinigus, vertybinius popierius, dokumentus ir kitus daiktus, jei tai nėra notarinis aktas arba su juo susijusi oficiali pareiga;
- iki 2020 m. – patvirtinti dokumento vertimo iš užsienio į estų kalbą teisingumą (nuo 2015 m. oficialius vertimus iš estų į užsienio kalbą gali rengti tik priesaiką davę vertėjai, o nuo 2020 m. tik priesaiką davę vertėjai galės rengti ir oficialius vertimus iš užsienio į estų kalbą);
- atsakyti į įmonės prašymą pateikti paaiškinimų.

Informaciją apie oficialias notarų siūlomas paslaugas galima rasti [Notarų rūmų](#) svetainėje. Mokestis už notarų paslaugas tarp kliento ir notaro sulygstamas prieš teikiant paslaugą.

Kitos teisininkų profesijos

Antstoliai

Estijoje tai laisva teisinė profesija – antstoliai dirba savo vardu ir patys atsako už savo veiksmus. Antstolis turi būti nešališkas ir atsakyti už savo pareigas. Antstolių profesinė veikla reglamentuojama [Antstolių įstatymu](#).

Nuo 2010 m. sausio mėn. veikia jungtinė antstolių ir bankroto administratorių organizacija – Antstolių ir bankroto administratorių rūmai (toliau – Rūmai). Antstolių profesinė veikla, priežiūra, drausminė atsakomybė ir profesinės asociacijos veikla reglamentuojama Antstolių įstatymu. Rūmų funkcija yra plėtoti ir skatinti liberalias teisininko profesijas, įskaitant atitikties gerajai oficialiajai ir profesinei praktikai plėtrą ir stebėseną, nustatyti rekomendacijas dėl profesinės veiklos vienodinimo, organizuoti profesinės kvalifikacijos kėlimą, plėtoti informacines sistemas ir t. t. Rūmai taip pat turi savo garbės teismą. Daugiau informacijos apie Antstolių ir bankroto administratorių rūmus galima rasti Rūmų [svetainėje](#).

Antstolių profesinės pareigos:

1. remiantis Vykdyto proceso kodeksu užtikrinti vykdymo procesą;
2. remiantis proceso kodeksais įteikti dokumentus;
3. pagal Paveldėjimo įstatymą inventorizuoti ir administruoti turtą;
4. teismo ar administracinio organo prašymu ir pagal įstatymais nustatytą procedūrą vykdyti oficialius aukcionus, kurie nėra vykdyto proceso dalis.

Mokestis už antstolio teikiamas oficialias paslaugas nustatytas Antstolių įstatyme.

Antstolio oficialios paslaugos

Asmens prašymu antstolis gali teikti šias oficialias paslaugas:

- 1) rengti kilnojamojo ir nekilnojamojo turto aukcionus;

2) įteikti dokumentus;

3) jei jo išsilavinimas atitinka Teismų įstatymo 47 straipsnio 1 dalies 1 punkto nuostatas, teikti teises konsultacijas ir rengti teisinius dokumentus.

Antstoliai gali atsisakyti suteikti profesines paslaugas.

Dėl profesinių paslaugų teikimo sąlygų ir atlygio su paslaugų prašančiu asmeniu susitariama raštu. Sutartos sąlygos ir atlygis turi atitikti gerąją profesinę praktiką.

Teikdamas profesines paslaugas, antstolis negali naudotis teisėmis, kurios pagal įstatymus jam suteiktos antstolio profesinių funkcijų vykdymui arba yra susijusios su jo užimtomis antstolio pareigomis.

Informacijos apie antstolių teikiamas paslaugas galima rasti Rūmų [svetainėje](#). Dėl oficialių paslaugų teikimo su jų prašančiu asmeniu raštu susitariama prieš teikiant paslaugas.

Valstybinę oficialiai atliekamų antstolio pareigų priežiūrą vykdo Teisingumo ministras.

Antstoliai atsako už žalą, padarytą jam vykdant profesinę veiklą, įskaitant už jo biuro darbuotojų padarytą žalą. Jei reikalavimas atlyginti žalą, padarytą dėl antstolio profesinės veiklos, negali būti patenkintas iš antstolio ar kito už žalą atsakingo asmens turto arba jei toks reikalavimas negali būti patenkintas iki galo, už žalą atsako Rūmai. Ir Rūmai, ir valstybė turi teisę reikalauti atlyginimo iš žalą padariusio asmens; valstybė taip pat gali reikalauti atlyginimo iš Rūmų.

Bankroto administratoriai

Bankroto administratorius – tai teismo paskirtas administratorius, kuriam suteikta teisė skolininko vardu sudaryti sandorius dėl skolininko turto ir atstovauti skolininkui turiniuose ginčuose. Bankroto administratoriaus pagrindinė pareiga – ginti visų kreditorių ir skolininko teises bei interesus ir užtikrinti teisėtą, skubų ir finansiškai pagrįstą bankroto administravimo procesą. Bankroto administratorius atlieka pareigas asmeniškai. Bankroto administratoriais gali dirbti: fiziniai asmenys, kuriems Rūmai suteikė bankroto administratoriaus įgaliojimus, advokatai, teisiškai įgalioti auditoriai ir antstoliai. Rūmai tvarko bankroto administratorių sąrašą. Sąraše pateikiami duomenys apie visus asmenis, turinčius teisę atlikti bankroto administratoriaus funkcijas. Sąrašas yra viešai prieinamas rūmų interneto svetainėje. Į sąrašą įrašytas administratorius užtikrina, kad pateikti duomenys būtų teisingi.

Pagrindinės bankroto administratoriaus pareigos:

- 1) nustatyti kreditorių pretenzijas, administruoti bankrutuojančiųjų turta, organizuoti turto formavimą, pardavimą ir kreditorių reikalavimų patenkinimą iš turto;
- 2) nustatyti skolininko nemokumo priežastis ir datą;
- 3) prireikus organizuoti skolininko verslo tęstinumą;
- 4) prireikus, jei skolininkas yra juridinis asmuo, atlikti skolininko likvidavimą;
- 5) įstatymo nustatytais atvejais teikti informaciją kreditoriams ir skolininkui;
- 6) teismui, priežiūros pareigūnui ir bankroto komitetui pranešti apie savo veiksmus ir teikti informaciją apie bankroto procedūrą.

Bankroto administratorių veiklos administracinę priežiūrą atlieka Teisingumo ministerija, remdamasi skundais ar kitais jai atsiųstais duomenimis, suteikiančiais pagrindą manyti, kad administratoriui nepavyko įvykdyti įsipareigojimų. Teisingumo ministerija turi teisę kontroliuoti administratoriaus veiklą ir patikrinti administratoriaus profesinės veiklos tinkamumą ir teisėtumą. Teisingumo ministras gali imtis drausminių veiksmų prieš administratorių, kuris nesilaiko įsipareigojimų, kylančių iš teisės aktų, reglamentuojančių bankroto administratoriaus profesinę veiklą. Teisingumo ministras gali imtis drausminių veiksmų prieš advokatus, veikiančius kaip bankroto administratoriai. Tačiau ministras neturi teisės Estijos advokatūroje inicijuoti garbės teismo.

Be administracinės priežiūros, bankroto administratorių veiklą pagal savo kompetenciją stebi bankroto komitetas, visuotinis kreditorių susirinkimas, teismas ir Rūmai.

Susijusios nuorodos

[Teisingumo ministerija](#)

[Ne pelno organizacija „Estijos advokatų asociacija“](#)

[Fondas „Teisinių paslaugų biuras“](#)

Estijos advokatūra

[Prokuratūra](#)

[Notarų rūmai](#)

Šio puslapio turinį nacionaline kalba tvarko atitinkamos valstybės narės. Vertimus atliko Europos Komisijos tarnyba. Į kompetentingos nacionalinės institucijos originale įvestus pakeitimus vertimuose gali būti neatsižvelgta. Europos Komisija nepriima jokios atsakomybės ar teisinių įsipareigojimų už šiame dokumente pateiktą ar nurodomą informaciją ar duomenis. Daugiau informacijos apie už šį puslapį atsakingos valstybės narės autorių teisių taisykles rasite puslapyje „Teisinė informacija“.

Paskutinis naujimas: 03/08/2017

Teisininko profesijos - Airija

Puslapį jūsų pasirinkta kalba šiuo metu rengia mūsų vertėjai.

Jis jau išverstas į šias kalbas: [en](#).

Šiame puslapyje apžvelgiamos teisininkų profesijos Airijoje.

Teisininkų profesijos. Įžanga

Valstybės teisminės valdžios funkciją teismai vykdo pagal Konstitucijos 34 straipsnį ir atitinkamus teisės aktus: visų pirma 1961 m. Teismų (steigimo ir struktūros) aktą ir 1961 m. Teismų (papildomų nuostatų) aktą su pakeitimais. Teisėjai skiriami iš paraiškas pateikusių teisininko kvalifikaciją turinčių kandidatų. Atlikdami savo funkcijas teisėjai yra visiškai nepriklausomi. Šis nepriklausomumo principas įtvirtintas Konstitucijoje. Advokato profesija skirstoma į solisitoriaus (daugiausia dirba tiesiogiai su klientais) ir baristerio (atstovauja teisme kaip gynėjas, taip pat bylinėjantis) specializacijas.

1. Teisėjai

Patariamoji teisėjų paskyrimų taryba atrenka asmenis, tinkamus eiti teisėjo pareigas, ir teikia kandidatūras Vyriausybei. Patariamoji teisėjų paskyrimų taryba (*Judicial Appointments Advisory Board, JAAB*) įkurta pagal 1995 m. Teismo ir teismo pareigūnų aktą. Tarybą sudaro Vyriausysis teisėjas, Aukštojo teismo, apygardos ir apylinkės teismų pirmininkai, generalinis prokuroras, paskirtieji Advokatūros tarybos ir Teisės draugijos nariai bei trys asmenys, kuriuos skiria teisingumo ir teisės reformos ministras. Teisėjus Vyriausybės teikimu skiria Prezidentas. Teismai yra nepriklausomi ir vadovaujasi tik Konstitucija ir įstatymais. Pagal Konstituciją teisėjų skaičius reguliariai įtvirtinamas teisės aktais.

Aukščiausiasį Teismą sudaro teismui pirmininkaujantis Vyriausysis teisėjas ir septyni paprasti teisėjai, vadinami Aukščiausiojo teismo teisėjais. Aukštojo teismo pirmininkas *ex officio* taip pat yra Aukštojo teismo teisėjas. Aukštąjį teismą sudaro Aukštojo teismo pirmininkas, atsakantis už bendrą šio teismo darbo organizavimą, ir paprasti teisėjai, vadinami Aukštojo teismo teisėjais. Vyriausysis teisėjas ir Apygardos teismo pirmininkas *ex officio* taip pat yra Aukštojo teismo teisėjai. Auštąjį teismą sudaro pirmininkas ir 35 teisėjai. Apygardos teismą sudaro Apygardos teismo pirmininkas ir paprasti teisėjai, vadinami apygardos teismo teisėjais. Apylinkės teismo pirmininkas *ex officio* taip pat yra Apygardos teismo teisėjas. Apylinkės teismą sudaro Apylinkės teismo pirmininkas ir kiti teisėjai, vadinami apylinkės teismo teisėjais. Teisėjų darbo užmokestis nustatytas teisės aktais, kurie reguliariai atnaujinami.

Teisėjais skiriami solisitoriaus arba baristerio profesija besiverčiantys teisininkai, turintys nustatytos trukmės praktinio (ne mokslinio) darbo patirties. 1961 m. Teismų įstatymo papildomų nuostatų 29 straipsnio 2 dalyje nustatyta, kad apylinkės teisėju gali

būti skiriamas asmuo, baristerio ar solisitoriaus profesija besiverčiantis ne trumpiau kaip dešimt metų. Pagal 1995 m. Teismų ir teismo pareigūnų įstatymo 30 straipsnį dešimt metų solisitoriumi ar baristeriu išdirbęs asmuo gali būti skiriamas Apygardos teismo teisėju. 2002 m. Teismų ir teismo pareigūnų įstatyme nustatyta, kad asmuo, baristerio ar solisitoriaus profesija besiverčiantis ne mažiau kaip 12 metų, gali būti skiriamas Aukštojo teismo ir Aukščiausiojo Teismo teisėju. Kaip jau minėta, teismai yra nepriklausomi ir vadovaujasi tik Konstitucija ir įstatymais, todėl pagal Konstitucijos 34.5.1 straipsnį paskirti teisėjai į daro tokį pareiškimą:

„Visagalio Dievo akivaizdoje iškilmingai ir nuoširdžiai pažadu ir pareiškiu, kad deramai ir uoliai, kiek leidžia mano žinios ir įgaliojimai, vykdysiu Vyriausiojo teisėjo (ar kito teisėjo) pareigas be išankstinių teigiamų ar neigiamų nuostatų bet kurio asmens atžvilgiu ir vadovausiuosi Konstitucija bei įstatymais. Tesaugo mane ir tepadedu man Dievas.“

Pagal Konstituciją Aukštojo teismo ir Aukščiausiojo Teismo teisėjai gali būti atleisti iš pareigų tik dėl įrodyto pažeidimo ar netinkamumo eiti pareigas, atitinkamą rezoliuciją priėmus abejiems Airijos Parlamento (*Oireachtas*) rūmams. 1924 m. Teismų įstatyme ir 1946 m. Teismų įstatyme (Apylinkės teismas) įtvirtintos panašios nuostatos dėl apygardos ir apylinkės teismų teisėjų.

2. Generalinis prokuroras ir Vyriausiasis prokuroras

Konstitucijos 30 straipsnyje nustatyta, kad Generalinis prokuroras yra „Vyriausybės patarėjas teisės klausimais“. Generalinį prokurorą skiria Prezidentas Ministro Pirmininko (Taoiseach) teikimu. Jis nustoja eiti šias pareigas pasibaigus Ministro Pirmininko kadencijai. Paprastai Generalinis prokuroras yra praktikuojantis baristeris ir vyresnysis konsultantas. Reikalavimo, kad Generalinis prokuroras turi nutraukti savo privačią praktiką, nėra, tačiau pastaraisiais metais taip daroma.

Kaip teisinis Vyriausybės patarėjas Generalinis prokuroras vertina visus teisės aktų projektus, kuriuos Vyriausybė ketina teikti abejiems Parlamento rūmams įstatymo priėmimo procedūrai. Generalinis prokuroras taip pat pataria Vyriausybei dėl tarptautinės teisės klausimais, pavyzdžiui, dėl tarptautinių susitarimų ratifikavimo. dar viena Generalinio prokuroro funkcija – atstovauti visuomenei ginant viešąjį interesą. Tam jis gali pareikšti ieškinį teisme arba užginčyti pareikštą ieškinį. Nors skiriamas parlamento, Generalinis prokuroras veikia nepriklausomai nuo Vyriausybės. Pagal Konstituciją Generalinis prokuroras visada yra pagrindinis atsakovas bylose dėl teisės aktų neatitikimo Konstitucijai.

Iki 1976 m. visos bylos dėl sunkių nusikaltimų buvo keliamos Generalinio prokuroro vardu. Konstitucijoje nustatyta, kad šią funkciją gali atlikti ir kitas įstatymais įgaliotas asmuo. Todėl 1974 m. Įstatymu dėl nusikaltimų baudžiamojo persekiojimo (įsigaliojusio 1976 m.) 2 straipsniu buvo įsteigta Vyriausiojo prokuroro tarnyba – atsirado politiškai nepriklausomas pareigūnas, galintis atlikti šias funkcijas. Vyriausiąjį prokurorą skiria Vyriausybė, tačiau jis yra valstybės tarnautojas, todėl neturi atsistatydinti pasikeitus vyriausybei kaip Generalinis prokuroras. Tai užtikrina baudžiamojo persekiojimo nuoseklumą. 1974 m. įstatymu taip pat nustatyta, kad Vyriausiasis prokuroras savo pareigas turi vykdyti nepriklausomai. Atleisti Vyriausiąjį prokurorą iš pareigų gali Vyriausybė, tačiau tik pateikus jo sveikatos ir elgesio ataskaitą, parengtą komiteto, kurį sudaro Vyriausiasis teisėjas (Aukščiausiojo teismo pirmininkas), Aukštojo teismo teisėjas ir Generalinis prokuroras.

🔗 [Vyriausiasis prokuroras](#) priima sprendimą, ar asmuo turi būti apkaltintas padaręs sunkų nusikaltimą ir kokį kaltinimą jam pateikti. Kaltinimai pateikiami Vyriausiojo prokuroro vardu, tačiau daugeliu nesunkių nusikaltimų atvejų baudžiamąjį persekiojimą gali vykdyti 🔗 [Gardaí](#) (Airijos policija), neperduodama bylos Vyriausiajam prokurorui. Tokiais atvejais Vyriausiasis prokuroras gali padėti policijai nagrinėti bylą. Nors Vyriausiasis prokuroras perėmė iš Generalinio prokuroro baudžiamojo persekiojimo funkciją, Generalinis prokuroras ją tebevykdo tarpvalstybinio pobūdžio bylose, pavyzdžiui, dėl ekstradicijos.

3. Teismų tarnybos darbuotojai

Teismo kanclerius ir **teismo tarnautojus** įdarbina Teismų tarnyba.

Teismo tarnautojai yra atsakingi už bendrą teismų administravimą. Pagrindinė teismo kanclerio pareiga – padėti teisėjui per teismo posėdį ir užtikrinti, kad sklandžiai teismo darbui svarbūs administraciniai klausimai būtų veiksmingai sprendžiami.

Teismų tarnyba yra nepriklausoma institucija, pradėjusi veikti 1999 m. lapkričio mėn. ir Vyriausybės įsteigta 1998 m. Teismų tarnybos įstatymu. Teismų tarnyba atskaitinga Teisingumo ir lygybės ministrui, o per jį ir Vyriausybei.

Teismų tarnyba turi penkis įgaliojimus:

- administruoti teismus;
- teikti pagalbines paslaugas teisėjams;
- teikti visuomenei informaciją apie teismų sistemą;
- aprūpinti, valdyti ir prižiūrėti teismų pastatus;

- teikti paslaugas teismų paslaugų naudotojams.

4. Šerifas

Kiekvienoje Airijos apskrityje veikia šerifas, kuris yra valstybės tarnautojas, o viena iš jo pareigų – konfiskuoti ir parduoti prekes, siekiant padengti skolą po teismo sprendimo priėmimo. Šerifai skiriami pagal 1945 m. Teismų pareigūnų įstatymą, kurio 12 straipsnio 5 dalyje nustatyta, kad į šias pareigas gali būti skiriami tik baristeriai ar solisitoriai, besiverčiantys šia profesija penkerius metus arba asmenys, ne mažiau kaip penkerius metus dirbę šerifo arba šerifo pavaduotojo tarnybos vadovaujančiuoju tarnautoju arba atsakinguoju padėjėju. Šio įstatymo 12 straipsnio 6 dalies g punkte nurodyta, kad kiekvieno šerifo įdarbinimo sąlygos nustatomos specialiais šio įstatymo skyriais, kuriuos reguliariai atnaujiną Finansų ministras, pasikonsultavęs su Teisingumo ir lygybės ministru.

5. Solisitoriai

Airijos teisės draugija prižiūri, kaip rengiami studentai, ketinantys tapti solisitoriais, taip pat vykdo drausminę dirbančių solisitorių kontrolę. Norint tapti solisitoriumi, reikia baigti trejų metų studijas ir Airijos teisės draugijos organizuojamus kursus. Į šias studijas priimami tik universitetinį ar jam prilyginamą išsilavinimą turintys asmenys – tai vadinamasis preliminarus išsilavinimo reikalavimas. Jei šis reikalavimas tenkinamas, reikia išklausti draugijos rengiamą kursą ir išlaikyti galutinį egzaminą. Kursą sudaro FE-1, FE-2 ir FE-3 dalys. FE-1 dalis apima aštuonias pagrindines sritis: įmonių teisę, konstitucinę teisę, sutarčių teisę, baudžiamąją teisę, nuosavybės teisę, Europos Sąjungos teisę, nekilnojamojo turto teisę ir deliktų teisę. Kitos dalys skirtos profesinei veiklai. FE-2 vadinamas profesiniu kursu – tai 14 savaitių intensyvios paskaitos, po kurių laikomas egzaminas ir dar 18 mėnesių mokymų, kurie įtraukiami į studento mokymo programą. FE-3 arba pažangųjį kursą sudaro septynių savaitių intensyvios paskaitos ir egzaminas. Šią dalį užbaigęs asmuo asmuo gali būti įtraukiamas į solisitorių sąrašą. Pagal 1994 m. Solisitorių įstatymą (su pakeitimais) kvalifikuoti baristeriai gali tapti solisitoriais – jiems nereikia baigti minėtos būsimiems solisitoriams skirtos mokymo programos.

Visiems dirbantiems solisitoriams gali būti taikomos Teisės draugijos drausminės priemonės. Pagal 1954–1994 m. solisitorių įstatymus Teisės draugijos drausminis teismas įgaliotas tirti įtarimus dėl profesinių nusižengimų, pvz., lėšų pasisavinimo, o prirėikus byla gali būti perduota Aukštojo teismo pirmininkui. Pirmininkas gali sustabdyti solisitoriaus profesinę veiklą, taip pat panaikinti tokį sustabdymą. Drausmės teismas gali reikalauti solisitoriaus grąžinti pinigus klientams, jei nustatoma, kad jo paimtas mokestis per didelis.

Pagal 2003 m. teisės aktą Nr. 732, kuriuo įgyvendinami Europos Bendrijų teisės aktai dėl teisininkų įsisteigimo, valstybių narių teisininkai, norintys verstis profesine baristerio ar solisitoriaus veikla, turi pateikti Advokatų tarybai ar Teisės draugijai prašymą užsiregistruoti. Jei išnagrinėjus prašymą jis patenkinamas, išduodamas registracijos pažymėjimas. Apskūsti neigiamą Advokatų tarybos ar Teisės draugijos sprendimą galima Aukštajame teisme.

6. Baristeriai

Mokymo įstaiga „Honorable Society of King’s Inns“ teikia aukštesnės studijų pakopos teisinį išsilavinimą, kurį įgijus suteikiamas baristerio mokslinis laipsnis – jį turinti asmuo gali tapti advokatūros (*the Bar*) nariu ir verstis šia profesija. „Honorable Society of King’s Inns“ veikia kaip savanoriška bendrija, kontroliuojama savo atstovų (vadinamųjų *Benchers*) – teisėjų ir vyresniųjų baristerių. Stodami į tolesnės pakopos teisės studijas „Honorable Society of King’s Inns“ teisės studijų absolventai ar kitą teisės diplomą turintys asmenys turi laikyti stojimo egzaminą. Teisės studijų diplomą įgyjamas po dvejų metų studijų (ne visos dienos studijos), o baristerių kursas yra visos dienos vienu metų arba modulinis dvejų metų kursas. Sėkmingai baigę kursą ir įgiję diplomą studentai Vyriausiojo teisėjo (Aukščiausiojo teismo pirmininko) „pakviečiami į advokatūrą“, o po šios ceremonijos baristeriai pasirašo advokatūros narių sąrašė. Tačiau tam, kad jie galėtų pradėti verstis praktika ir imti už tai mokesť, turi būti tenkinami tolesni reikalavimai.

Prieš pradėdami savo praktiką, baristeriai turi tapti Teisės bibliotekos (*Law Library*) nariais. Teisės biblioteka – tai vieta, kurioje u metinį mokesť galima gauti darbo vietą ir prieigą prie teisinės literatūros ir medžiagos. Prieš tapdamas teisės bibliotekos nariu baristeris turi pasirinkti mentorių – praktikuojantį baristerį, turintį ne mažiau kaip penkerius metus profesinės patirties. Kol naujasis baristeris dirba vadovaujamas mentoriaus (paprastai tai trunka vienus metus), jis vadinamas „devil“ (velnias). Mentorius supažindina naujoką su praktiniu baristerio darbu – paprastai prašo jo dalyvauti suteikia rengiant procesinius dokumentus, atliekant teisinę analizę ir siunčia jį jo vardu atstovauti klientams teisme.

☞ [Jungtinė Airijos advokatų taryba](#), neregistruota organizacija, prižiūri baristerių veiklą. Tarybą kasmet išrenka advokatūros nariai. Ji skelbia Profesinio elgesio kodeksą, kuris advokatūros reguliariai atnaujinamas. Šiame Elgesio kodekse nustatomi reikalavimai baristeriams.

Elgesio kodekso pažeidimus tiria Advokatų tarybos Profesinės praktikos komitetas, kuriam priklauso ne tik advokatūros nariai. Komitetas gali skirti baudas ir įspėjimus, taip pat sustabdyti ar panaikinti baristerio narystę Teisės bibliotekoje. Jo sprendimus galima apskųsti Apeliacinėje komisijoje (*Appeals Board*), kuriai be kita ko priklauso apygardos teismo teisėjas ir neprofesionalus teisėjas.

Tradiciškai į baristerį buvo galima kreiptis tik solisitoriaus nurodymu – susisiekti su baristeriu tiesiogiai buvo draudžiama. Šią praktiką peržiūrėjusi Sąžiningos prekybos komisija (*Fair Trade Commission*) savo 1990 m. ataskaitoje padarė išvadą, kad toks apribojimas yra varžanti priemonė ir todėl turėtų būti išbrauktas iš Elgesio kodekso. Komisija pripažino, kad tam tikrais atvejais nuoseklus darbas su solisitoriumi yra reikalingas. Komisija rekomendavo panaikinti bet kokias teises ar kitokias taisykles, kuriomis reikalaujama, kad teismo posėdyje fiziškai dalyvautų baristerį konsultuojantis solisitorius. Šios rekomendacijos nebuvo visiškai įgyvendintos, tačiau priimtos kelios Elgesio kodekso pataisos, kuriomis sudaryta galimybė susisiekti su tam tikrų patvirtintų profesinių organizacijų atstovais tiesiogiai.

Baristeriai gali būti jaunesnieji ir vyresnieji konsultantai. Tradiciškai susiklostė, kad advokatūros nariai pirmuosius karjeros metus dirba kaip jaunesnieji konsultantai, o vėliau tampa vyresniaisiais konsultantais. Šis paaugstinimas nevyksta automatiškai, o kai kurie jaunesnieji konsultantai niekada nepateikia prašymo tapti vyresniaisiais. Paprastai dauguma baristerių svarsto galimybę tapti vyresniaisiais konsultantais po 15 darbo metų. Asmuo, norintis tapti vyresniu konsultantu, teikia prašymą Generaliniam advokatui, tačiau skyrimo procedūrą atlieka Vyriausybė, konsultuodamasi su Generaliniu advokatu, o šis taip pat tariasi su Vyriausiuoju teisėju (Aukščiausiojo teismo pirmininku), Aukštojo teismo pirmininku ir Advokatų taryba.

Jaunesnieji konsultantai paprastai rengia ir surašo procesinius dokumentus ir koordinuoja tam tikras bylas – paprastai jos nagrinėjamos žemesnės instancijos teismuose, nors nebūtinai. Vyresniųjų konsultantų funkcijos – tikrinti jaunesniųjų konsultantų parengtus procesinių dokumentų projektus ir koordinuoti sudėtingesnes bylas, kurios nagrinėjamos Aukštajame teisme ar Aukščiausiajame Teisme.

7. Apygardos teismo kancleriai

 Apygardos teismo kancleriai yra kvalifikuoti solisitoriai, kuriuos skiria Vyriausybė. Apygardos teisme jie atlieka kvaziteismines funkcijas ir atsako už apygardos teismo darbo vietų administravimą.

Jie taip pat vykdo **apygardos šerifo** funkcijas (išskyrus Dubliną ir Korką).

8. Notarai

Valstybiniai notarai yra skiriami Vyriausiojo teisėjo (Aukščiausiojo Teismo pirmininko) viešame posėdyje. Valstybinis notaras vykdo tokias pagrindines funkcijas:

- tvirtina dokumentų tikrumą;
- tvirtina ir tikrina parašus dokumentuose;
- vykdo notarinis protestus dėl komercinių dokumentų, kaip antai įsakomuosius vekselius ir skolinius įsipareigojimus, taip pat dėl santuokos klausimų;
- priima patvirtinimus, pareiškimus ir priesaika patvirtintus pareiškimus (išskyrus dėl bylų Airijos teismuose).

Asmuo, norintis tapti notaru, teikia paraišką, kurioje nurodoma jo gyvenamoji vieta ir užimamos pareigos, valstybinių advokatų, dirbančių toje apskrityje, skaičius, apskrities gyventojų skaičius ir aplinkybės, pagrindžiančios dar vieno valstybinio notaro poreikį ir (arba) įrodančios, kad atsilaisvino notaro vieta. Prašymas turi būti patvirtintas pareiškėjo priesaika. Prie jo pridėjama tinkamumo eiti pareigas pažyma, paprastai pasirašyta šešių vietos solisitorių ir šešių įtakingų vietos verslo bendruomenės atstovų. Paraiška pateikiama Vyriausiajam teisėjui įteikiant (*Notice of Motion*) Aukščiausiojo teismo raštinei, kuri perduoda paraišką Airijos valstybinių notarų kolegijos kancleriui, Teisės draugijos sekretariatui ir visiems valstybiniais notarams pareiškėjo apskrityje ir kaimyninėse apskrityse.

Nusistovėjo praktika valstybiniais notariais skirti tik solisitorius. Kai asmuo, kuris nėra solisitorius, pareiškia norintis tapti dėl valstybinio notaru, Teisės draugija reikalauja, kad jis pateiktų Vyriausiajam teisėjui pasižadėjimą neįimti tvirtinti nuosavybės perdavimo sandorių ir kitų užduočių, kurias paprastai vykdo tik solisitoriai. Visi kandidatai į valstybinius notarus turi išlaikyti Airijos valstybinių notarų kolegijos egzaminą.

Pastaba.

Klausimus apie Generalinio prokuroro, Vyriausiojo prokuroro, teismų tarnautojų ir šerifų darbo užmokestį galima pateikti

- **e. paštu** arba

- siųsti paštu, adresu
Human Resources,
Department of Finance,
Merrion Street,
Dublin 2.

Baristeriai yra savarankiškai dirbantys asmenys ir jų darbo užmokestis gali labai skirtis.

Solisitoriai gali dirbti savarankiškai (turėti savo praktiką) arba būti samdomi darbuotojai, jų darbo užmokestis gali labai skirtis.

Notarai imti mokesť už kiekvieną notariškai patvirtintą dokumentą. Nėra teisės aktų, reglamentuojančių notarinius mokesčius, bet paprastai notarai skaičiuoja mokesť atsižvelgdami į sugaištą laiką, kelionę ir sumą, kurią už atitinkamą paslaugą turėtų gauti profesionalus specialistas.

Šio puslapio turinį nacionaline kalba tvarko atitinkamos valstybės narės. Vertimus atliko Europos Komisijos tarnyba. Į kompetentingos nacionalinės institucijos originale įvestus pakeitimus vertimuose gali būti neatsižvelgta. Europos Komisija nepriima jokios atsakomybės ar teisinių įsipareigojimų už šiame dokumente pateiktą ar nurodomą informaciją ar duomenis. Daugiau informacijos apie už šį puslapį atsakingos valstybės narės autorių teisių taisykles rasite puslapyje „Teisinė informacija“.

Paskutinis naujinimas: 20/11/2018

Teisininko profesijos - Graikija

Šiame puslapyje pateikiama Graikijos teisininkų profesijų apžvalga.

[Prokurorai](#)

[Teisėjai](#)

[Advokatai](#)

[Patarėjai teisės klausimais](#)

[Notarai](#)

[Antstoliai](#)

[Teismo pareigūnai](#)

Prokurorai

Organizacinė sistema

Kaip teisminė institucija, prokuratūra (εισαγγελία) yra teisminės valdžios dalis ir dalyvauja vykdamas teisingumą. Prokurorai (εισαγγελες) išlaiko veiklos ir asmeninę nepriklausomybę.

Prokuratūra, kaip nepriklausoma teisminė institucija, veikia kiekviename teisme, išskyrus policijos baudžiamuosius teismus (*πταισμο ατοδικεία*). Esminė prokuratūros funkcija – parengti baudžiamąjį procesą. Pagrindinės prokurorų pareigos – vykdyti baudžiamąjį persekiojimą, prižiūrėti tyrimus ir teikti apeliacinius skundus.

Graikijoje prokurorai nesispecializuoja kurioje nors konkrečioje srityje.

Už bendrąsias prokuratūros pareigūnų tarnybos sąlygas atsakinga Teisingumo, skaidrumo ir žmogaus teisių ministerija.

Šiems teismo pareigūnams skirtos specialios interneto svetainės nėra. Informacija apie jų tarnybos sąlygas saugoma Teisingumo, skaidrumo ir žmogaus teisių ministerijoje.

Funkcijos ir pagrindinės pareigos

Prokurorų kompetencija:

- a) vykdyti ikiteisminį tyrimą;
  - b) vykdyti baudžiamąjį persekiojimą;
  - c) vadovauti pirminei apklausai;
  - d) prižiūrėti ir kontroliuoti teisės saugos institucijų veiklą, susijusią su nusikaltimų prevencija ir kova su jais;
  - e) teikti pasiūlymus teismų taryboms ir teismams;
  - f) teikti apeliacinius skundus;
  - g) vykdyti baudžiamuosius nuosprendžius ir padėti užtikrinti, kad būtų vykdomi vykdomieji dokumentai;
  - h) prižiūrėti ir kontroliuoti įkalinimo įstaigas
- ir atlikti kitas įstatymais nustatytas funkcijas.

Prokurorų veiklą pagal įstatymus prižiūri Aukščiausiojo Teismo nariai ir aukštesnio rango prokurorai.

Teisėjai

Organizacinė sistema

Teisingumas vykdomas teismuose, kuriuose dirba veiklos ir asmeninę nepriklausomybę išlaikantys profesionalūs teisėjai (*δικαστές*).

Vykdydami pareigas, teisėjai laikosi tik Konstitucijos ir įstatymų ir jokių būdu negali vadovautis nuostatomis, kuriomis pažeidžiama Konstitucija.

Profesionalių teisėjų veiklą pagal įstatymus prižiūri aukštesnio rango teisėjai, taip pat Aukščiausiojo Teismo prokuroras ir prokuroro pavaduotojai (*αντεισαγγελείς*).

Už teismo pareigūnų tarnybos sąlygas atsakinga Teisingumo, skaidrumo ir žmogaus teisių ministerija.

Šiems teismo pareigūnams skirtos specialios interneto svetainės nėra. Informacija apie jų tarnybos sąlygas saugoma Teisingumo, skaidrumo ir žmogaus teisių ministerijoje.

Teisinių profesijų organizacinė sistema Teisininkai

Advokatai

Graikijoje advokatai (*δικηγόροι*) yra atlygio negaunantys valstybės tarnautojai, neprivalantys specializuotis kurioje nors konkrečioje srityje.

Už šios profesijos darbuotojų tarnybos sąlygas atsakinga Teisingumo, skaidrumo ir žmogaus teisių ministerija.

Graikijoje yra 63 advokatų asociacijos (*δικηγορικοί σύλλογοι*), po vieną kiekvieno pirmosios instancijos teismo (*πρωτοδικείο*) buveinėje.

Visų šalies advokatų asociacijų veiklą prižiūri teisingumo, skaidrumo ir žmogaus teisių ministras.

Teisinių duomenų bazės

Informacija teikiama [Atėnų advokatų asociacijos](#) interneto svetainėje, tačiau ja gali naudotis visų asociacijų nariai.

Patarėjai teisės klausimais

Graikijoje advokatai atlieka ir patarėjų teisės klausimais (*νομικοί σύμβουλοι*) pareigas.

Teisinių duomenų bazės

Informacija teikiama [Atėnų advokatų asociacijos](#) interneto svetainėje, tačiau ja gali naudotis visų asociacijų nariai.

Notarai

Notarai (*συμβολαιογράφοι*) yra atlygio negaunantys valstybės tarnautojai, kurių pagrindinė pareiga – parengti ir saugoti steigiamųjų arba įrodomųjų aktų ir suinteresuotųjų asmenų pareiškimų dokumentus, kai parengti tokius dokumentus reikalaujama pagal įstatymus arba jei suinteresuotieji asmenys pageidauja, kad dokumentai būtų oficialūs.

Graikijoje notarai nesispecializuoja kurioje nors konkrečioje srityje.

Prezidento dekretu kiekvieno apylinkės civilinio teismo (*ειρηνοδικείο*) buveinėje sukuriamas bent vienas notaro postas.

Už notarų tarnybos sąlygas atsakinga Teisingumo ministerija.

Graikijoje apeliacinių teismų buveinėse veikia 9 notarų asociacijos (*συμβολαιογραφικοί σύλλογοι*).

Šalies notarų asociacijų veiklą prižiūri Teisingumo, skaidrumo ir žmogaus teisių ministerija.

Informacijos apie notarų profesiją pateikiama [Graikijos notarų asociacijų koordinavimo komisijos](#) (*Συντονιστική Επιτροπή Συμβολαιογραφικών Συλλόγων Ελλάδας*) oficialioje interneto svetainėje, taip pat [Europos Sąjungos notariatų tarybos](#) (C.N.U.E.) Europos notarų registro interneto svetainėje.

Kitos teisininkų profesijos

Antstoliai

Antstoliai (*δικαστικοί επιμελητές*) yra atlygio negaunantys valstybės tarnautojai.

Antstolių funkcijos:

a) įteikti teismo ir ne teismo dokumentus;

b) vykdyti Civilinio proceso kodekso 904 straipsnio 2 dalyje nurodytus vykdomuosius dokumentus, t. y.: a) galutinius sprendimus, taip pat laikinai vykdytinais paskelbtus bet kurio Graikijos teismo sprendimus, b) arbitražo sprendimus, c) Graikijos teismų protokolus, kuriuose paskirstomos ar priskiriamos teismo išlaidos, d) notarinius dokumentus, e) Graikijos teisėjų pateiktus mokėjimo nurodymus ir nurodymus atkurti teisę naudotis išnuomotu nekilnojamoju turtu, f) vykdytinais paskelbtus kitų šalių dokumentus, g) pagal įstatymus vykdomaisiais dokumentais pripažįstamus nurodymus ir aktus;

c) vykdyti visas kitas įstatymuose nustatytas pareigas.

Už antstolių tarnybos sąlygas atsakinga Teisingumo, skaidrumo ir žmogaus teisių ministerija.

Graikijoje veikia 8 antstolių asociacijos (*σύλλογοι δικαστικών επιμελητών*).

Teismo pareigūnai

Už šalies teismų darbuotojų tarnybos sąlygas atsakinga Teisingumo, skaidrumo ir žmogaus teisių ministerija.

Antstoliai

Teismo pareigūnai

Susijusios nuorodos

[Atėnų advokatų asociacija](#)

[Pirėjo advokatų asociacija](#)

[Teisingumo, skaidrumo ir žmogaus teisių ministerija](#)

[Graikijos notarų asociacijų koordinavimo komisija](#)

Šio puslapio turinį nacionaline kalba tvarko atitinkamos valstybės narės. Vertimus atliko Europos Komisijos tarnyba. Į kompetentingos nacionalinės institucijos originale įvestus pakeitimus vertimuose gali būti neatsižvelgta. Europos Komisija nepriima jokios atsakomybės ar teisinių įsipareigojimų už šiame dokumente pateiktą ar nurodomą informaciją ar duomenis. Daugiau informacijos apie už šį puslapį atsakingos valstybės narės autorių teisių taisykles rasite puslapyje „Teisinė informacija“.

Paskutinis naujinimas: 25/06/2018

Teisininko profesijos - Ispanija

Ispanijoje teisininko profesijos atstovai dalyvauja taikant teisę, todėl teisininkais gali dirbti tik specialų teisinį išsilavinimą turintys asmenys.

[Teisėjai ir vyresnieji teisėjai](#)

[Prokurorai](#)

[Teismo registruotojai](#)

[Advokatai](#)

[Teisiniai konsultantai](#)

[Notarai](#)

[Registruotojai](#)

[Teisiniai atstovai](#)

[Konsultantai darbo teisės ir socialinės apsaugos klausimais](#)

Teisininko profesijos. Įžanga

Ispanijoje teisininko profesijos atstovai dalyvauja taikant teisę, todėl teisininkais gali dirbti tik specialų teisinį išsilavinimą turintys asmenys.

Pagrindinės teisininko profesijos Ispanijoje yra prokurorai (*fiscales*), teisėjai (*jueces*), vyresnieji teisėjai (*magistrados*), advokatai (*abogados*), notarai (*notarios*), teismo registruotojai (*letrados de la administración de justicia*), žemės ir įmonių registruotojai ir teisiniai atstovai (*procuradores*).

Teisėjai ir vyresnieji teisėjai

Organizacinė sistema

Teisingumas kyla iš tautos, jį karaliaus vardu vykdo teisminių institucijų teisėjai ir vyresnieji teisėjai. Tik teisėjai gali vykdyti teisingumą, t. y. tik jie gali priimti teismo sprendimus ir užtikrinti jų vykdymą.

Teisėjai yra nepriklausomi nuo kitų valstybės institucijų ir vadovaujasi tik Konstitucija ir įstatymais.

Dirbti teisėju priimama pagal **nuopelnus ir gebėjimus**. Atrankos procesas yra objektyvus ir skaidrus, juo garantuojamos vienodos galimybės visiems kriterijus atitinkantiems, reikalingų įgūdžių, profesinę kompetenciją ir kvalifikaciją dirbti teisėju turintiems asmenims.

Konstituciniame teisminių institucijų įstatyme išskirtos trys teisėjų kategorijos:

- aukščiausiojo teismo teisėjas (*magistrado del Tribunal Supremo*),
- vyresnysis teisėjas (*magistrado*),
- teisėjas (*juez*).

Daugiausia kandidatų yra į teisėjo vietą. Pagal konstitucinį teisminių institucijų įstatymą asmuo, norintis tapti teisėju, privalo išlaikyti konkursinį teisės absolventams skirtą egzaminą ir baigti teisės mokslus teisės mokykloje (*Escuela Judicial*).

Teisėjais taip pat galima tapti kandidatuojant į vyresniųjų teisėjų ir Aukščiausiojo Teismo teisėjų vietas, tačiau šių kategorijų kandidatų būna mažiau.

Aukščiausiojo Teismo teisėjus skiria Generalinė teisminių institucijų taryba (*Consejo General del Poder Judicial*) – šias pareigas gali užimti vyresnieji teisėjai, turintys ne mažiau kaip 15 metų darbo patirtį (iš jų 10 metų kaip vyresniojo teisėjo). Penktadalio Aukščiausiojo teismo teisėjų skiriama iš pripažintą kompetenciją turinčių teisininkų, kurių darbo patirtis – ne mažiau kaip 15 metų.

Pareigos ir užduotys

Teismai ir tribunolai nagrinėja tik tas bylas, kurios jų jurisdikcijai priskirtos pagal Konstitucinį teisminių institucijų įstatymą arba kuriais nors kitais teisės aktais.

Informacija apie įvairias jurisdikcijas pateikta skyriuje „Ispanijos teismai“.

Vykdydami teisminę valdžią teisėjai ir vyresnieji teisėjai veikia nepriklausomai nuo visų kitų teisminių institucijų ir jų valdymo organų.

Teisėjai ir vyresnieji teisėjai gali būti traukiami baudžiamojon arba civilinėn atsakomybėn įstatymuose nustatytais atvejais ir tvarka, pagal Konstitucinį teisminių institucijų įstatymą jiems keliamos drausminės bylos.

Daugiau informacijos pateikiama [☞ Generalinės teisminių institucijų tarybos](#) interneto svetainėje.

Prokurorai

Organizacinė sistema

Prokuratūra (*Ministerio Fiscal*) yra konstitucinės svarbos institucija, turinti juridinio asmens statusą. Funkciniu požiūriu teisminių institucijų sistemoje ji veikia savarankiškai. Prokuratūra vykdo funkcijas per savo struktūras pagal veiklos bendrumo, hierarchinio pavaldumo ir – visais atvejais – teisėtumo ir nešališkumo principus.

Generalinis prokuroras (*Fiscal General del Estado*) yra Prokuratūros vadovas ir atstovauja Prokuratūrai visoje Ispanijoje. Jis duoda reikalingus nurodymus ir instrukcijas dėl institucijos veiklos bei vidaus darbo tvarkos ir apskritai vadovauja prokuratūrai ir ją prižiūri.

Prokurorai yra valstybės tarnautojai. Jie turi turėti teisės magistro arba daktaro laipsnį ir išlaikyti konkursinį egzaminą. Organizaciniu požiūriu jie yra pavaldūs Generalinei prokuratūrai ir atitinkamoms autonominių sričių Prokuratūroms.

Pareigos ir užduotys

1978 m. Ispanijos Konstitucijos 124 straipsnyje nustatyta, kad „prokuratūros užduotis, nepažeidžiant kitiems organams pavestų funkcijų, – *ex officio* arba suinteresuotiesiems asmenims paprašius, skatinti teisingumo vykdymą ginant teisės normas, įstatymuose įtvirtintas piliečių teises ir viešuosius interesus, taip pat saugoti teismų nepriklausomumą ir siekti, kad juose būtų ginami socialiniai interesai“.

Be kita ko, prokurorai vykdo šias funkcijas:

- užtikrina, kad teisminių institucijų funkcijos būtų vykdomos efektyviai, laikantis teisės aktų ir juose nustatytų terminų, jei reikia, imantis reikiamų veiksmų, taikant apeliacines procedūras ir kitas priemones;
- dalyvauja baudžiamosiose bylose ir užtikrina, kad teisminė institucija imtųsi reikiamų apsaugos priemonių ir atliktų faktinių aplinkybių tyrimus;
- dalyvauja teisės aktuose nustatytuose civiliniuose procesuose, jeigu jie gali daryti poveikį viešajam interesui, nepilnamečių interesams, neįgaliesiems ar pažeidžiamiausiems asmenims, kol ims veikti įprastas atstovavimo mechanizmas;

- bylose, susijusiose su nepilnamečių baudžiamąja atsakomybe, vykdo atitinkamuose teisės aktuose jiems pavestas funkcijas ir gina nepilnamečių interesus.

Daugiau informacijos pateikiama [Prokuratūros](#) interneto svetainėje.

Teismo registratoriai

Organizacinė sistema

Teismo registratoriai sudaro aukštesniąją administracinės teisingumo sistemos struktūrą. Jie yra Teisingumo ministerijai pavaldūs valstybės tarnautojai ir veikia pagal jiems suteiktus įgaliojimus.

Teismo registratoriai privalo turėti teisinį išsilavinimą, išlaikyti konkursinį egzaminą, po kurio privalo baigti Teisės studijų centro (*Centro de Estudios Jurídicos*) rengiamus kursus, į kuriuos taip pat priimama konkursinio egzamino tvarka.

Teismo registratoriai hierarchiniu požiūriu yra atskira Teisingumo ministerijai ir kiekvieno aukštesniojo teismo administratoriams (*Secretarios de Gobierno*) pavaldi struktūra. Teismo registratoriams iš esmės taikomos tokios pačios taisyklės dėl pareigų nesuderinamumo ir draudimų kaip ir teisėjams.

Pareigos ir užduotys

Į teismo registratorių funkcijas įeina pareiga užtikrinti, kad būtų laikomasi visų teisėjų arba teismų, už kuriuos jie yra atsakingi, sprendimų. Tvirtindami teismo dokumentų autentiškumą jie privalo visą laiką laikytis teisėtumo, nešališkumo, savarankiškumo ir nepriklausomumo principų, o vykdydami visas kitas savo funkcijas – veiklos bendrumo ir hierarchinio pavaldumo principų.

Teismo registratoriai atsakingi už dokumentų tvarkymą ir saugojimą. Jie privalo registruoti teismo sprendimus, taip pat atsako už teismo proceso inicijavimą, tinkamą eigą ir teismo darbuotojų valdymą. Į jų pareigas taip pat įeina bendradarbiavimas su kitomis institucijomis bei viešojo administravimo įstaigomis, taip pat teismo statistinės informacijos rengimas.

Daugiau informacijos apie Ispanijos teismų darbuotojus pateikta:

- [Teismo registratoriai \(letrados de administración de justicia\)](#)
- [Procedūrų tarpininkai \(gestores procesales\)](#)
- [Teisinių dokumentų tvarkytojai \(tramitadores procesales\)](#)
- [Teismo asistentai \(auxilio judicial\)](#)

Teisininko profesijų organizacinė sistema

Advokatai

Advokatai yra nepriklausomi laisvosios profesijos atstovai, teikiantys paslaugas visuomenei. Jie nėra valstybės tarnautojai ir advokato praktika verčiasi laisvos ir sąžiningos konkurencijos pagrindu (Bendrojo Ispanijos advokatų statuto (*Estatuto General de la Abogacía Española*) 1 straipsnis).

Pagrindinė advokatų funkcija yra konsultuoti ir ginti šalis visų rūšių teismo procesuose, konsultuoti teisiniais klausimais, atstovauti savo klientams, išskyrus atvejus, kai pagal įstatymą šią funkciją pavedama vykdyti kitų profesijų atstovams.

Norėdamas dirbti advokatu asmuo privalo:

- turėti Ispanijos arba kitos Europos Sąjungos valstybės narės arba valstybės, kuri yra 1992 m. gegužės 2 d. Europos ekonominės erdvės susitarimo šalis, pilietybę;
- būti pilnamečiu ir dėl jokių priežasčių neturėti apribojimų verstis advokato praktika;
- būti kvalifikuotas advokatas arba turėti Ispanijoje įgytą teisės laipsnį (tais atvejais, kurie nėra reglamentuojami 2006 m. spalio 30 d. įstatymu Nr. 30/2006 dėl advokato arba teisinio atstovo profesijos įgijimo ir atitinkamais įgyvendinimo teisės aktais) arba lygiavertį pagal galiojančias taisykles oficialiai patvirtintą užsienyje įgytą laipsnį;
- jei nori vykdyti veiklą visoje Ispanijoje, būti apylinkės, kurioje yra vienintelė arba pagrindinė profesinės veiklos vieta, advokatų asociacijos (*Colegio de Abogados*) nariu.

Už suteiktas paslaugas advokatams mokamas **atlyginimas** (fiksotas atlyginimas, valandinis atlyginimas arba periodinės išmokos). Dėl atlyginimo dydžio klientas ir advokatas gali susitarti laisvai, jei tai neprieštarauja profesinės etikos kodeksui arba sąžiningos konkurencijos taisyklėms.

Daugiau informacijos pateikiama [Ispanijos generalinės advokatų tarybos](#) interneto svetainėje.

Teisinių duomenų bazės

- Teisės aktai: [Oficialusis leidinys](#).
- Teismų praktika: [Teisinės dokumentacijos centras](#).

Ar šiomis teisinių duomenų bazėmis galima naudotis nemokamai?

Taip, jomis galima naudotis nemokamai.

Teisiniai konsultantai

Žr. skyrių „Advokatai“.

Notarai

Organizacinė sistema, pareigos ir užduotys

Notarai vykdo dvi viena nuo kitos neatskiriamas funkcijas: jie yra valstybės pareigūnai ir teisės specialistai, kurių pagrindinė viešoji funkcija – tvirtinti teisinius dokumentus ir kitus neteisinius dokumentus; šiuos dokumentus jie privalo parengti pagal šalių pageidavimus ir teisės aktų nuostatas – šias nuostatas notarai aiškina ir informuoja šalis apie jų pasekmes.

Tai, kad notaras yra valstybės pareigūnas, reiškia, kad notaro patvirtinti arba sertifikuoti dokumentai, priklausomai nuo dokumento pobūdžio, (notariniai aktai – *escrituras publicas*; komerciniai susitarimai – *pólizas mercantiles*; arba nuorašai, kurių autentiškumas patvirtintas, – *testimonios*) turi specialų teisminį arba neteisminį poveikį.

Visi Ispanijos notarų funkcijų aspektai yra griežtai reglamentuojami (notarus skiria Teisingumo ministerija; notarai skiriami konkursinių egzaminų tvarka; vietų skaičius yra ribotas; atlyginimą honorarų forma nustato vyriausybė; reglamentuojamas išėjimas į pensiją, drausminės priemonės). Notarai pareigose paaukštinami remiantis darbo stažu arba konkurso tvarka; konkursą organizuoja Teisingumo ministerija.

Konkurse notaro vietai užimti gali dalyvauti tik teisinį išsilavinimą turintys arba teisinės podiplomines studijas baigę asmenys.

Notarai vienijasi į notarų asociacijas (*Colegios Notariales*). Po vieną asociaciją veikia kiekvienoje autonominėje srityje, o asociacijų veiklą koordinuoja Generalinė notarų taryba (*Consejo General del Notariado*); jai tam tikrus priežiūros įgaliojimus yra suteikusi valstybė.

Notarai yra tiesiogiai pavaldūs Teisingumo ministerijos Registrų ir notarų generaliniam direktoratui (*Dirección General de los Registros y del Notariado*), kuris yra atsakingas už notarų paslaugų tikrinimą ir stebėseną.

Daugiau informacijos pateikiama Generalinės notarų tarybos interneto svetainėje (www.notariado.org).

Kitos teisininko profesijos

Registratoriai

Žemės, įmonių ir kilnojamojo turto registruose viešai registruojamos tam tikros juridinės teisės, svarbų poveikį *erga omnes* turintys dokumentai arba aktai. Tai leidžia užtikrinti dokumentų teisėtumą, teisingumą, išsamumą ir tikslumą. Vadinasi, turimoms teisėms įrodyti nebereikalingos jokios kitos garantijos (nuosavybės teisių aktai, garantijos ir pan.); taigi, tokia sistema yra saugesnė ir ekonomiškai efektyvesnė, nes pagal ją sumokamas tik vienkartinis registracijos mokestis, registracija įsigalioja iš karto ir galioja visą laiką.

Žemės, įmonių ir kilnojamojo turto registratoriai yra valstybės pareigūnai, atsakingi už Ispanijos žemės, įmonių ir turto registrų tvarkymą. Registratoriai yra ir valstybės pareigūnai, ir teisės specialistai: už savo veiklą atsako patys, vykdo tam tikras įstatymais, pirmiausia hipotekos, įmonių ir administracinės teisės aktais, pavestas viešąsias funkcijas; pagal savo kaip valstybės pareigūnų kompetenciją, vadovaudamiesi Hipotekos įstatymu (*Ley Hipotecaria*), vykdo administracinės teisės aktais suteiktus įgaliojimus.

Vyriausybė reglamentuoja visus pareigų skyrimo, vietų skaičiaus, atlyginimo, drausminių priemonių ir išėjimo į pensiją aspektus. Norėdami tapti registratoriais teisės studijų absolventai privalo dalyvauti valstybės organizuojamuose konkursuose.

Registratoriaus atlyginimą honoraro forma nustato vyriausybė.

Žemės, įmonių arba kilnojamojo turto registratoriai yra Ispanijos nacionalinės registratorių asociacijos nariai (*Colegio Nacional de Registradores de España*); šiai asociacijai tam tikrus priežiūros įgaliojimus yra suteikusi valstybė.

Registratoriai yra tiesiogiai pavaldūs Teisingumo ministerijos Registrų ir notarų generaliniam direktoratui (*Dirección General de los Registros y del Notariado*), kuris yra atsakingas už registrų tikrinimą ir stebėseną.

Registratoriai vykdo šias funkcijas: klasifikuoja registruoti, už kurį yra atsakingi, pateiktus dokumentus, konsultuoja visuomenę su registrų susijusiais klausimais ir suteikia galimybę susipažinti su viešai registruose įtraukta informacija, prireikus tikrina, ar asmenys, prašantys leisti susipažinti su duomenimis, turi teisėtą interesą, ir deramai saugo neskelbtinus duomenis.

Daugiau informacijos pateikiama [Ispanijos nacionalinės registratorių asociacijos](#) interneto svetainėje.

Teisiniai atstovai

Teisiniai atstovai (*procuradores*) pagal jiems šiuo tikslu suteiktą įgaliojimą atstovauja šalims ir gina jų teises bei interesus teismuose, taip pat užtikrina, kad teismų ir šalių bendravimas būtų tinkamai patvirtinamas, ir atlieka visas kitas įstatymuose nustatytas pareigas.

Norint vykdyti teisinio atstovo veiklą reikia įgyti teisinio atstovo arba teismo teisinio atstovo kvalifikaciją (ši kvalifikacija reglamentuojama 2006 m. spalio 30 d. įstatymu Nr. 34/2006 dėl advokato arba teisinio atstovo profesijos įgijimo), tapti Teisinių atstovų asociacijos (*Colegio de Procuradores*) nariu, pateikti užstatą, duoti priesaiką arba patvirtinimą.

Teisiniai atstovai pavaldūs Teisinių atstovų asociacijai; Asociacijos valdymo organas užtikrina, kad nariai tinkamai vykdytų savo pareigas.

Atlyginimą honoraro forma iš anksto nustato Teisingumo ministerija.

Daugiau informacijos pateikiama [Ispanijos generalinės teisinių atstovų tarybos](#) interneto svetainėje.

Konsultantai darbo teisės ir socialinės apsaugos klausimais

Konsultantai darbo teisės ir socialinės apsaugos klausimais (*graduados sociales*) – tai specialistai, galintys dalyvauti teismuose, kai nagrinėjami darbo ir socialinės apsaugos klausimai.

Jie gali dalyvauti žemesnės ir aukštesnės instancijos teismų procesuose ir teikti apeliacinius skundus. Tačiau norint pateikti apeliaciją Aukščiausiajam teismui, reikalingas advokatas.

Ispanijoje šioje srityje dirba daugiau kaip 25 000 konsultantų. Jie talkina tiek įmonėms, tiek darbuotojams.

Svarbios nuorodos

[ISPANIJOS TEISINGUMO MINISTERIJA](#)

[ISPANIJOS GENERALINĖ TEISMINIŲ INSTITUCIJŲ TARYBA](#)

[ISPANIJOS PROKURATŪRA](#)

[ISPANIJOS NACIONALINĖ REGISTRATORIŲ ASOCIACIJA](#)

[ISPANIJOS GENERALINĖ ADVOKATŲ TARYBA](#)

[ISPANIJOS GENERALINĖ TEISINIŲ ATSTOVŲ TARYBA](#)

[ISPANIJOS GENERALINĖ NOTARŲ TARYBA](#)

[ISPANIJOS NACIONALINĖ REGISTRATORIŲ ASOCIACIJA](#)

[ISPANIJOS GENERALINĖ KONSULTANTŲ ASOCIACIJŲ TARYBA](#)

Šio puslapio turinį nacionaline kalba tvarko atitinkamos valstybės narės. Vertimus atliko Europos Komisijos tarnyba. Į kompetentingos nacionalinės institucijos originale įvestus pakeitimus vertimuose gali būti neatsižvelgta. Europos Komisija nepriima jokios atsakomybės ar teisinių įsipareigojimų už šiame dokumente pateiktą ar nurodomą informaciją ar duomenis. Daugiau informacijos apie už šį puslapį atsakingos valstybės narės autorių teisių taisykles rasite puslapyje „Teisinė informacija“.

Paskutinis naujinimas: 12/03/2019

Teisininko profesijos - Prancūzija

Puslapį jūsų pasirinkta kalba šiuo metu rengia mūsų vertėjai.

Jis jau išversta į šias kalbas: [fr](#).

Čia rasite įvairių teisininko profesijų apžvalgą.

Teisininkų profesijos. Įžanga

Teisėjai

Organizacija

Profesionalūs teisėjai skirstomi į **teisėjus** ir **prokurorus**. Teisėjai dažnai vadinami „teismo teisėjais“ (*magistrats du siège*), o prokurorai – „prokuratūros teisėjais“ (*magistrats du parquet*).

Pirmieji sprendžia jų kompetencijai priskirtus ginčus, o antrieji atstovauja visuomenei ir reikalauja taikyti įstatymus. Teisėjų statusas reglamentuojamas 1958 m. gruodžio 22 d. potvarkiu Nr. 58-1270 dėl teisėjų statuso konstitucinio įstatymo. Jame nustatyta, kad bet kuris teisėjas per savo karjerą gali būti paskirtas dirbti ir teisme, ir prokuratūroje: taip nustatytas teismo pareigūnų vieningumo principas (1 straipsnis), dar kartą įtvirtintas konstitucinės tarybos, būtent 1993 m. rugpjūčio 11 d. sprendimu. Teisėjai sudaro teismo pareigūnų korpusą, kuris saugo asmens laisves pagal Konstitucijos 66 straipsnį. Tačiau yra įvairių teisėjo statuso skirtumų: teisėjams netaikoma aukštesnės pagal rangą institucijos hierarchinė valdžia ir suteikiama neatšaukiamumo garantija, t. y., jie negali be sutikimo būti paskirti į naują vietą.

Dauguma teisėjų į darbą **priimami konkurso tvarka**. Norėdami laimėti „pirmąjį konkursą“, kuriame gali dalyvauti studentai, kandidatai turi turėti diplomą, įgytą baigus profesinį rengimąsi ketverius metus po vidurinės mokyklos baigimo (= magistro diplomą). Konkursą laimėję kandidatai tampa Nacionalinės teisėjų mokyklos (*École nationale de la magistrature*, ENM) klausytojais. Yra ir tiesioginio įdarbinimo galimybių. Baigę mokymąsi Nacionalinėje teisėjų mokykloje, klausytojai dekretu paskiriami dirbti tam tikroje teismo institucijoje.

Teismo įstaigų vadovai (pirmininkas ir prokuroras) bei **teismo vadovai** (pirmasis pirmininkas ir generalinis prokuroras), be savo pareigų teisme atlieka ir administracines funkcijas (pvz., skiria posėdžius).

2013 m. sausio 1 d. Prancūzijoje buvo **8 090 teisėjų**. Iš jų 7 769 dirba teismuose.

Aukščiausioji teisėjų taryba

Su Aukščiausiąja teisėjų taryba (ATT) susijusios nuostatos išdėstytos **Konstitucijos 65 straipsnyje**. 2008 m. liepos 23 d. konstituciniu įstatymu buvo iš dalies pakeista ATT sudėtis ir įgaliojimai (skyrimo srityje) bei numatyta galimybė bylos šalims kreiptis į ATT. Respublikos Prezidentas nuo šios datos nebėra ATT narys.

Todėl **tarybai, kurios sudėtis leidžia priimti sprendimus dėl teisėjų**, vadovauja pirmasis Kasacinio teismo pirmininkas. Jai dar priklauso penki teisėjai, vienas prokuroras, vienas Valstybės Tarybos narys, paskirtas Valstybės Tarybos, vienas advokatas ir šeši kvalifikuoti asmenys, nepriklausantys nei Parlamentui, nei teismų sistemai, nei administraciniams teismams. Respublikos Prezidentas, Nacionalinės Asamblėjos Pirmininkas ir Senato Pirmininkas paskiria po du kvalifikuotus asmenis.

Tarybai, kurios sudėtis leidžia priimti sprendimus dėl prokurorų, vadovauja generalinis prokuroras prie Kasacinio teismo. Jai taip pat priklauso penki prokurorai, vienas teisėjas, vienas Valstybės Tarybos narys, vienas advokatas ir šeši pirmiau nurodyti asmenys.

Aukščiausioji teismų taryba, kurios sudėtis leidžia priimti sprendimus dėl teisėjų, pateikia pasiūlymų dėl Kasacinio teismo teisėjų, apeliacinio teismo pirmojo pirmininko ir apygardos teismo pirmininko skyrimo. Kiti teisėjai skiriami gavus jos **pritarimą**.

Šios sudėties Aukščiausioji teismų taryba priima sprendimus kaip teisėjų **drausmės komisija**. Tokiu atveju į joje taip pat dalyvauja teisėjas, priklausantis kompetentingam prokuratūros organui.

Aukščiausioji teismų taryba, kurios sudėtis leidžia priimti sprendimus dėl prokurorų, pareiškia savo nuomonę dėl prokurorų paskyrimo. Šios sudėties Aukščiausioji teismų taryba pareiškia nuomonę dėl prokurorams skiriamų drausminių nuobaudų. Tokiu atveju ją sudaro ne tik 65 straipsnio trečioje pastraipoje nurodyti nariai, bet ir prokuroras, priklausantis tarybos sudėčiai, priimančiai sprendimus dėl teisėjų.

Prokuratūra

Organizacija

Prokuratūrai atstovauja **prokurorai**, kurie privalo veikti atstovaujamos visuomenės interesų labui, reikalaudami taikyti įstatymus.

Išskyrus generalinę prokuratūrą prie Kasacinio teismo, kuri užima ypatingą vietą, prokuratūra Prancūzijoje sudaro hierarchinę piramidę, kuriai vadovauja Teisingumo ministras. Todėl Baudžiamojo proceso kodekso 30 straipsnyje teigiama, kad Teisingumo ministras vykdo vyriausybės nustatytą baudžiamojo persekiojimo politiką. Jis prižiūri, ar ji nuosekliai taikoma Respublikos teritorijoje. Šiuo tikslu jis siunčia prokurorams bendruosius nurodymus dėl baudžiamojo persekiojimo.

Respublikos prokuroras prie **kiekvieno apygardos teismo** vadovauja prokuratūrai, kurią sudaro keli jam pavaldūs teisėjai. Jis organizuoja prokuratūros darbą, paskirstydamas darbus ir paslaugas savo pavaduotojams ir prokurorų pavaduotojams bei padėjėjams. Pats Respublikos prokuroras dirba kontroliuojamas ir vadovaujamas Generalinio prokuroro.

Be šios **hierarchinės struktūros**, prokuratūra yra **vientisa**: pavaduotojas neprivalo gauti savo viršininko įgaliojimo veikti, o už kiekvieną jo veiksmą atsako visa prokuratūra;

Funkcijos ir pareigos

Prokuratūra daugiausia dalyvauja nagrinėjant **baudžiamąsias bylas**. Ji vadovauja **tyrimams** ir atlieka arba nurodo atlikti visus veiksmus, reikalingus baudžiamajam persekiojimui vykdyti. Be to, remdamasi persekiojimo tinkamumo principu, ji sprendžia, kokių veiksmų turi būti imamasi sprendžiant baudžiamąją bylą (pvz., ar pradėti teisminį tyrimą, ar perduoti į teismą, ar atsisakyti iškelti baudžiamąją bylą. Ji privalo dalyvauti teismo posėdyje, laisvai dėstydamą žodines pastabas (dėl faktų, kaltinamojo asmenybės ir bausmės), kurios jos manymu yra tinkamos, siekiant deramai įgyvendinti teisingumą. Be to, jai pavesta vykdyti bausmes.

Ji taip pat įgaliota **saugoti nepilnamečius**, kuriems gresia pavojus, ir atlikti tam tikras civilines funkcijas, pvz., susijusias su asmenų būkle (pvz., asmens civilinės būklės pakeitimu), administracines funkcijas (pvz., susijusias su prekyba alkoholiniais gėrimais, periodine spauda ar išnešiojamąja prekyba) ir komercines funkcijas (pvz., kolektyvinių ieškinių srityje).

Teisėjų funkcija ir pareigos išsamiai aprašytos puslapyje, skirtame bendrosios kompetencijos teismams.

Neprofesionalūs teisėjai

Vietos teismų teisėjai

Pareigybė įsteigta 2002 m. rugsėjo 9 d. vadovavimo procesui ir jo planavimo įstatymu, papildytu 2005 m. sausio 26 d. įstatymu Nr. 2005-47, gavus ATT pritarimą, jie skiriami dekretu 7 metams, ir negali būti skiriami kitai kadencijai. Išskyrus kelias išimtis, jų statusas grindžiamas pirmiau minėtu 1958 m. gruodžio 2 d. potvarkiu Nr. °58-1270.

Jie atlieka **tam tikras bendrosios kompetencijos teisėjų funkcijas**. **Civilinėse bylose** jie kompetentingi nagrinėti asmeninius arba nekilnojamojo turto ieškinius, kurių vertė neviršija 4000 EUR, išskyrus apylinkės teismui priskirtas funkcijas. **Baudžiamosiose bylose** jie kompetentingi ir priimti sprendimus dėl keturių pirmųjų kategorijų baudų, posėdžiauti kaip tarėjai Baudžiamųjų bylų teisme ir patvirtinti baudžiamajam persekiojimui alternatyvias priemones.

2013 m. sausio 1 d. Prancūzijoje buvo 452 tokie teisėjai.

Darbo santykių teismo teisėjai

Darbo santykių teismo teisėjai (*les conseillers prud'hommes*) renkami kas 5 metus. Teisėjus renka **kolegijos** (darbdavių ir darbuotojų) ir **sekcijos** (žemės ūkio, pramonės, prekybos, kadru ir kitos veiklos), atstovaujant proporcingai, be mišriojo ar pirmenybinio balsavimo. Kandidatai turi būti Prancūzijos piliečiai, ne jaunesni kaip 21 metų, kuriems nėra taikomi nepritaikyti tokie draudimai, diskvalifikacija ar apribojimai civilinių teisių srityje.

Rinkėjai yra visi samdomi darbuotojai ir darbdaviai, sulaukę bent 16 metų, besiverčiantys profesine veikla, sudarę pameistrystės sutartį arba ne savo noru netekę darbo.

Socialinių reikalų teismų tarėjai

Socialinių reikalų teismų (*tribunaux des affaires de la sécurité sociale*) tarėjai **trejiems metams** skiriami Apeliacinio teismo pirmojo pirmininko iš sąrašo, kurį kiekvieno teismo jurisdikcijoje pateikia jaunimo, sporto ir socialinės sanglaudos reikalų direktorius, kandidatus pasiūlius didžiausioms profesinėms organizacijoms.

Invalidumo bylų teismų tarėjai

Invalidumo bylų teismų (*tribunaux du contentieux de l'incapacité*) tarėjai **trejiems metams** skiriami Apeliacinio teismo, kurio jurisdikcijai priklauso atitinkamas teismas, ir jaunimo, sporto ir socialinės sanglaudos reikalų direktorius, iš sąrašų, kurie sudaromi atsižvelgiant į didžiausių profesinių organizacijų pasiūlymus.

Nepilnamečių bylų teismų tarėjai

Nepilnamečių bylų teismų (*tribunaux pour enfants*) tarėjai ketveriems metams skiriami Teisingumo ministro. Atsižvelgiant į jų domėjimąsi nepilnamečių klausimais ir kompetencija šioje srityje, jie atrinkami į kiekvieną teismą iš kandidatų sąrašo, kurį pateikia Apeliacinio teismo pirmasis pirmininkas.

Paritetinių žemės ūkio naudmenų nuomos sandorių teismų tarėjai

Paritetinių žemės ūkio naudmenų nuomos sandorių teismų (*tribunaux paritaires des baux ruraux*) tarėjams priklauso po lygiai žemės ūkio naudmenų nuomotojų ir nuomininkų – jų poros renkamos šešeriems metams iš sąrašo, kurį sudaro savivaldybės vadovas, remdamasis rinkimų sąrašų rengimo komisijos pasiūlymu.

Komercinių bylų teismų teisėjai

Komercinių bylų teismų (*tribunaux de commerce*), teisėjai, dar vadinami *juges consulaires* – tai **savanoriai prekyautojai**, renkami kitų prekyautojų.

Jie skiriami atlikus dviejų etapų rinkimų procedūrą, nustatytą Komercinio kodekso L. 723 1 – L. 723 14 straipsniuose ir R. 723 1 – R. 723 31 straipsniuose.

Rinkėjai – tai esami ir buvę teisėjai bei prekyautojų atstovai. Prekyautojų atstovai (*délégués consulaires*) patys yra prekyautojai, renkami penkeriems metams, ir vienintelė jų užduotis yra rinkti komercinių bylų teisėjus.

Teisėjai renkami pirminei dviejų metų, o vėliau – ketverių metų kadencijai. Teisėjas gali būti perrenkamas ne daugiau kaip keturioms kadencijoms iš eilės. Keturias kadencijas iš eilės išdirbęs komercinių bylų teisėjas po to negali būti renkamas vienus metus.

Rinkimai į laisvas teisėjų vietas komercinių bylų teismuose rengiami kiekvienų metų spalio mėn. pirmoje pusėje.

Teismo tarnautojai

Teismo tarnautojas (*greffier*) yra **proceso teisės specialistas**. Jis padeda savo teismo teisėjui rengti teismo dokumentus ir, įstatymo nustatytais atvejais, tvirtina teismo dokumentus, jeigu be tokio patvirtinimo jie negalioja.

Būdamas teisėjo dešinioji ranka, jis padeda jam rengti bylas ir ieškoti dokumentų. Be to, jis gali atlikti lankytojų priėmimo ir informavimo funkcijas bei eiti Nacionalinės teismo tarnautojų profesinio rengimo mokyklos dėstytojo pareigas.

Teismo tarnautojo **funkcijos** paprastai atliekamos **įvairiuose teismų padaliniuose**. Atsižvelgiant į teismo ir jo struktūros svarbą, kancleriu gali būti priskiriama atsakomybė eiti kanceliarijos vadovo, vadovo pavaduotojo arba tarnybos vadovo pareigas.

Advokatai

Advokatai yra teisine praktika besiverčiantys asmenys, o advokato profesija yra laisva ir nepriklausoma profesija. Advokatų statusas iš esmės įtvirtintas 1971 m. gruodžio 31 d. įstatyme Nr. °71-130, kuriuo reformuojamos tam tikros teisėjų ir teisininkų profesijos, ir 1991 m. lapkričio 27 d. dekretu Nr. °91-1197, kuriuo nustatoma advokatų veiklos struktūra. 1990 m. gruodžio 31 d. įstatymas Nr. °90-1259, kuriuo iš dalies keičiamas 1971 m. įstatymas, ir jo įgyvendinimo dekretai sukūrė naują advokato profesiją, sujungdami advokato ir teisės konsultanto profesijas.

Kasdienėje savo veikloje advokatas atlieka dvi misijas: konsultavimo ir gynimo.

Remiantis 1971 m. gruodžio 31 d. įstatymo 4 straipsnio 1 pastraipos nuostatomis, advokatams suteikta beveik monopolinė teisė teikti pagalbą ir atstovauti bylos šalims, jų vardu atlikti procesinius veiksmus bei jas ginti teisme ir bet kokiose teismo ar drausminėse organizacijose.

Ši profesija išsiskiria tuo, kad nacionalinės sistemos nėra, nes advokatai nori išsaugoti proporcingą atstovavimą visoms advokatūroms. Advokatai yra susibūrę į 161 advokatūras, įsisteigusias metropolijoje ir užjūrio teritorijose prie apygardos teismų. Kiekvienai advokatūrai „pirmininkauja“ seniūnas (*bâtonnier*), o ją valdo taryba (*conseil de l'ordre*), kompetentinga spręsti visus su darbu pagal šią profesiją susijusius klausimus, prižiūrėti, kaip advokatai atlieka savo pareigas ir ginti jų teises.

Nacionalinė advokatūrų taryba (*Conseil National des Barreaux*, CNB), įsteigta 1990 m. gruodžio 31 d. įstatymu (15 straipsnis), yra visuomenei naudinga įstaiga (*établissement d'utilité publique*), turinti juridinio asmens statusą, įgaliota atstovauti advokato profesijos atstovams viešosiose įstaigose ir prižiūrėti, kad profesijos taisyklės ir papročiai būtų suderinti.

Nacionalinė advokatūrų taryba turi interneto tinklalapį, kuriame pateikiama nemokama ir atvira prieiga prie informacijos apie profesijos struktūrą, su ja susijusius aktualius klausimus bei visų Prancūzijos advokatūroms priklausančių advokatų sąrašas. Dauguma didesnių advokatūrų turi savus laisvai ir nemokamai prieinamus interneto tinklalapius, kurių adresai pateikiami Nacionalinės advokatūrų tarybos tinklalapyje skelbiamame sąrašė.

Valstybės Tarybos ir Kasacinio teismo advokatai sudaro atskirą profesiją: jie yra ministerijų pareigūnai, paskirti Teisingumo ministro nutarimu, kurie turi išimtinę teisę atstovauti aukščiausiuosiuose teismuose, kai toks atstovavimas privalomas. Jų statusas iš esmės įtvirtintas 1817 m. rugsėjo 10 d. potvarkyje, kuriuo įsteigtas Valstybės Tarybos ir Kasacinio teismo advokatų luomas, 1991 m. spalio 28 d. dekretu Nr. 91-1125 dėl reikalavimų norintiems verstis šia profesija bei 2002 m. sausio 11 d. dekretu Nr. 2002-76 dėl šiai profesijai taikomų drausmės taisyklių.

Nuo tada, kai 1814 m. liepos 10 d. buvo priimtas potvarkis, įtvirtinta, kad šiuose aukščiausiuose teismuose dirba šešiasdešimt advokatų. Tačiau 2009 m. balandžio 22 d. dekretu Teisingumo ministrui suteikta galimybė steigti naujus aukščiausiųjų teismų advokatų etatus geresnio teisingumo sistemos administravimo sumetimais ir atsižvelgiant į atitinkamų teismų darbo krūvio pokyčius.

Aukščiausiųjų teismų advokatai sudaro savarankišką struktūrą, kuriai vadovauja pirmininkas, padedamas Tarybos, susidedančios iš 11 narių. Ši institucija atlieka drausmines funkcijas bei atstovauja profesijai.

Ši informacija pateikiama [☞](#) Valstybės Tarybos ir Kasacinio teismo advokatūros svetainėje.

Ar yra šios srities duomenų bankas?

Yra duomenų bankas, kurį pildo Nacionalinė advokatūrų taryba, remdamasi **advokatų, priklausančių visų Prancūzijoje įsisteigusių advokatų organizacijoms, sąrašu**.

Ar ši informacija nemokama?

Prieiga prie šios duomenų bazės [☞](#) Nacionalinės advokatūrų tarybos svetainėje yra nemokama.

Notarai

Organizacija

Notarai yra **valstybės ir ministerijų pareigūnai**, skiriami Teisingumo ministro potvarkiu. Tačiau jie savo profesija verčiasi kaip savarankiškai dirbantys asmenys. Jų statusas iš esmės įtvirtintas XI metų vantozo mėnesio 25 d., įstatyme (data nurodyta pagal Prancūzų revoliucinį kalendorių), 1945 m. lapkričio 2 d. potvarkyje Nr. °45-2590 ir 1945 m. gruodžio 19 d. dekretu Nr. °45-0117 dėl notariato struktūros, 1973 m. liepos 5 d. dekretu Nr. 73-609 dėl profesinio rengimo ir dėl priėmimo į notariatą sąlygų ir 1978 m. kovo 8 d. dekretu Nr. °78-262, kuriame nustatytas notarų paslaugų tarifas.

Šios profesijos atstovai **priklauso notarų rūmams** departamentų ir regionų tarybų regionų lygmeniu – šios organizacijos atsakingos už jų jurisdikcijai priklausančių notarų veiklos priežiūrą ir drausmės palaikymą. Valstybės institucijose valstybės mastu šiai profesijai atstovauja **Aukščiausioji notarų taryba**.

Be atstovavimo valstybės institucijose, Aukščiausioji notarų taryba atlieka profesinių ginčų prevencijos ir tai pačiai regiono tarybai nepriklausančių notarų taikinimo misiją. [☞](#) Aukščiausioji notarų taryba turi nemokamą interneto tinklalapį, kuriame nurodomos pagrindinės notaro profesijos charakteristikos ir pateikiamas **notarų ir departamentų bei regionų notarų rūmų sąrašas**.

Funkcijos ir pareigos

Notarams suteiktas **įgaliojimas išduoti oficialiai patvirtintus aktus**, turinčius vykdomąją galią be teismo sprendimo.

Jie atlieka ir privačių asmenų bei įmonių **patarėjų vaidmenį**, susijusį arba nesusijusį su aktų rengimu, ir, atlikdami papildomą vaidmenį, gali kištis į **turto valdymą bei derybas dėl nekilnojamojo turto**.

Kitos teisininkų profesijos

Antstoliai

Antstoliai yra valstybės ir ministerijų pareigūnai, skiriami Teisingumo ministro potvarkiu. Bet jie savo profesija verčiasi kaip laisvąja profesija. Jų statusas konkrečiai nustatytas 1923 m. gruodžio 27 d. įstatyme, 1945 m. lapkričio 2 d. potvarkyje Nr. 45-2592, 1956 m. vasario 29 d. dekretu Nr. 56-222 ir 1975 m. rugpjūčio 14 d. dekretu Nr. 75-770.

Jie vieninteliai turi teisę įteikti rašytinius pareiškimus ir dokumentus bei vykdyti teismo sprendimus, vykdomuosius aktus arba priemones. Be to, teismų pavedimu arba privačių asmenų prašymu jie gali išduoti oficialias pažymas. Taip pat jie gali vykdyti papildomas funkcijas – taikomojo tarpininko, nekilnojamojo turto administratoriaus ir draudimo agento. Apie tai jie turi iš anksto pranešti savo regioniniams antstolių rūmams ir teritorijos, kurioje yra jų biuras, apeliacinio teismo generaliniam prokurorui

Už veiksmus, įvykdomus atliekant savo pareigas civilinėse ir komercinėse bylose, antstoliai gauna fiksuotą atlyginimą, numatytą 1996 m. gruodžio 12 d. dekretu Nr. °96-1080.

Antstoliams atstovauja departamentų ir regionų antstolių rūmai, kurių veikimo sritis sutampa su atitinkamo apeliacinio teismo jurisdikcija. Be to, nacionaliniai antstolių rūmai gina visų antstolių interesus viešosiose institucijose ir sprendžia ginčus tarp atskirų rūmų ir antstolių, priklausančių skirtingiems regionų rūmams. Nacionaliniai antstolių rūmai turi nemokamą svetainę, kurioje nurodomos pagrindinės šios profesijos ypatybės ir pateikiamas **antstolių sąrašas**.

Kiti teisine praktika besiverčiantys asmenys

Komercinių bylų teismuose dirba **komercinių bylų teismų tarnautojai**, kurie yra valstybės ir ministerijų pareigūnai ir kurių pagrindinės pareigos – padėti komercinių bylų teismo nariams posėdžiuose ir padėti tokio teismo pirmininkui atlikti visas jam iškylandčias administracines užduotis. Jie vadovauja kanceliarijos tarnyboms ir užtikrina Prekybos ir įmonių registro (*Registre du commerce et sociétés*, RCS) ir teismo registrų bei bylų tvarkymą. Jie išduoda nuorašus ir kopijas, saugo antspaudus ir kanceliarijai sumokėtas sumas, rengia kanceliarijos aktus ir atlieka jų kompetencijai priskirtus formalumus.

Ši profesija reglamentuojama Prekybos kodekso straipsnyje L.741-1 ir paskesniuose straipsniuose.

Profesijos atstovams valstybės institucijose atstovauja **Nacionalinė komercinių bylų teismų kanclerių taryba** (*Conseil national des greffiers des tribunaux de commerce*, CNGTC), visuomenei naudinga įstaiga, turinti juridinio asmens statusą, atsakinga už jų kolektyvinių interesų gynimo užtikrinimą. Ji organizuoja pradinį ir nuolatinį kanclerių ir kanceliarijos darbuotojų profesinį rengimą, rengia profesijos egzaminus, sudaro galimybę atlikti praktiką ir užtikrina šios veiklos tęstinumą. Visa ši informacija pateikiama Nacionalinės komercinių bylų teismų tarnautojų tarybos svetainėje.

Teisės patarėjai (įmonių teisininkai)

1990 m. gruodžio 31 d. įstatymu Nr. 90-1259 **teisės patarėjo** profesija sujungta su advokato profesija.

Įmonėse dirbantiems teisininkams specialios profesinės taisyklės netaikomos.

Nuorodos

 [Teisininkų profesijos](#)

Šio puslapio turinį nacionaline kalba tvarko atitinkamos valstybės narės. Vertimus atliko Europos Komisijos tarnyba. Į kompetentingos nacionalinės institucijos originale įvestus pakeitimus vertimuose gali būti neatsižvelgta. Europos Komisija nepriima jokios atsakomybės ar teisinių įsipareigojimų už šiame dokumente pateiktą ar nurodomą informaciją ar duomenis. **Daugiau informacijos apie už šį puslapį atsakingos valstybės narės autorių teisių taisykles rasite puslapyje „Teisinė informacija“.**

Paskutinis naujinimas: 27/09/2013

Teisininko profesijos - Kroatija

Puslapį jūsų pasirinkta kalba šiuo metu rengia mūsų vertėjai.
Jis jau išverstas į šias kalbas: [hr](#).

Teisininkai teisminėse institucijose

Teisėjai (*suci*, vns. *sudac*).

Išsilavinimo reikalavimai: turėti bakalauro arba magistro universitetinį teisinį laipsnį ir būti išlaikius nacionalinį advokatūros egzaminą.

Teisėjais gali būti skiriami Kroatijos piliečiai.

Asmuo, baigęs Valstybinę teismų sistemos pareigūnų mokyklą (*Državna škola za pravosudne dužnosnike*), gali būti paskirtas baudžiamųjų nusižengimų teismo (*prekršajni sud*), savivaldybės teismo (*općinski sud*), komercinio teismo (*trgovački sud*) arba administracinio teismo (*upravni sud*) teisėju.

Asmuo, kuris dirba teismo pareigūnu mažiausiai aštuonerius metus, gali būti paskirtas apygardos teismo teisėju (*županijski sud*), Kroatijos Respublikos aukštojo baudžiamųjų nusižengimų teismo teisėju (*Visoki prekršajni sud Republike Hrvatske*), Kroatijos Respublikos komercinio teismo teisėju (*Visoki trgovački sud Republike Hrvatske*) ir Kroatijos Respublikos aukštojo administracinio teismo teisėju (*Visoki upravni sud Republike Hrvatske*).

Kad būtų paskirtas Kroatijos Respublikos aukščiausiojo teismo teisėju (*Vrhovni sud Republike Hrvatske*), asmuo turi būti mažiausiai 15 metų išdirbęs teismo pareigūnu, advokatu, notaru arba universiteto teisės profesoriumi (pastaruoju atveju darbo patirtis skaičiuojama nuo advokatūros egzamino išlaikymo) arba asmuo turi būti žinomas teisininkas, išlaikęs nacionalinį advokatūros egzaminą, turintis mažiausiai 20 metų darbo patirties ir savo darbu bei profesine ir akademinė veikla įrodęs, kad yra konkrečios teisės srities specialistas.

📄 [Teismų įstatymas](#) (*Zakon o sudovima*)

📄 [Valstybinės teisėjų tarybos įstatymas](#) (*Zakon o državnom sudbenom vijeću*)

📄 [Įstatymas dėl teisėjų ir kitų teismo pareigūnų atlyginimo](#) (*Zakon o plaćama sudaca i drugih pravosudnih dužnosnika*)

Teismo darbuotojai

Teismo darbuotojų ir padėjėjų skaičių, kurio reikia profesinėms, kanceliarinėms ir techninėms užduotims atlikti, nustato Teisingumo ministerija.

Teismo darbuotojų ir padėjėjų įdarbinimas, jų atlyginimas ir kitos su darbu susijusios teisės, įsipareigojimai ir funkcijos bei atsakomybė už profesinius nusižengimus yra reglamentuojami teisės aktais dėl teismo tarnautojų ir padėjėjų darbo bei bendraisiais darbo teisės aktais.

Laisvos teisminės darbo vietos gali būti užpildytos tik gavus Teisingumo ministerijos sutikimą.

Priimant į darbą teismo darbuotojus ir padėjėjus, reikia atsižvelgti į atstovavimą tautinėms mažumoms.

Nuostatas dėl išsilavinimo reikalavimų teismo darbuotojams ir padėjėjams, praktikos, specialistų valstybinio egzamino laikymo sąlygų, mokymo programos ir egzamino laikymo būdo bei kitų susijusių klausimų priima Teisingumo ministerija.

Teismo darbuotojai gali būti perkelti į kitą teismą Teisingumo ministerijos sprendimu pagal tarnybos poreikius. Teisme gali būti patarėjų (*sudski savjetnici*; vns. *sudski savjetnik*) ir vyresniųjų teismo patarėjų (*viši sudski savjetnici*; vns. *viši sudski savjetnik*).

Teismo patarėju gali dirbti asmuo, turintis universitetinį teisinį išsilavinimą ir išlaikęs nacionalinį advokatūros egzaminą.

Asmuo, turintis universitetinį teisinį išsilavinimą, išlaikęs nacionalinį advokatūros egzaminą ir mažiausiai dvejus metus dirbęs teismo patarėju, teismo pareigūnu, advokatu arba notaru, arba asmuo, mažiausiai penkerius metus dirbęs su kitais teisiniais reikalais po nacionalinio advokatūros egzamino išlaikymo, gali būti paskirtas vyresnioju teismo patarėju arba teismo patarėju Kroatijos Respublikos Aukščiausiąjame Teisme.

Asmuo, mažiausiai ketverius metus dirbęs teismo patarėju, teismo pareigūnu, advokatu arba notaru, arba asmuo, mažiausiai dešimt metų dirbęs su kitais teisiniais reikalais po nacionalinio advokatūros egzamino išlaikymo, gali būti paskirtas vyresnioju teismo patarėju Kroatijos Respublikos Aukščiausiąjame Teisme.

Teismo patarėjų ir vyresniųjų teismo patarėjų įgaliojimai

Teismo patarėjai ir vyresnieji teismo patarėjai dalyvauja teismo procese ir yra įgalioti nepriklausomai atlikti tam tikras teismo procedūras, vertinti įrodymus ir nustatyti faktus.

Remdamasis tokiomis procedūromis, teismo patarėjas arba vyresnysis teismo patarėjas teikia projektą teisėjui, įgaliotam tuo tikslu teismo pirmininko, kuriuo remdamasis teisėjas priima sprendimą. Teismo patarėjas arba vyresnysis teismo patarėjas skelbia tokį sprendimą teisėjo įgaliojimu.

Jeigu teisėjas nesutinka su teismo patarėjo arba vyresniojo teismo patarėjo pateiktu projektu, jis atlieka procedūras pats.

Pagal galiojančias Teismų įstatymo nuostatas, teismo patarėjai ir vyresnieji teismo patarėjai yra įgalioti atlikti procedūras ir siūlyti sprendimų projektus:

1. civiliniuose ginčiuose dėl piniginių reikalavimų arba žalos atlyginimo, kai nagrinėjama suma neviršija 100 000,00 HRK, ir komerciniuose ginčiuose, kai nagrinėjama suma neviršija 500 000,00 HRK;
2. darbo ginčiuose, kylančiuose iš kolektyvinių susitarimų;
3. administraciniuose ginčiuose bylose, kai sprendimas priimamas remiantis galutiniu sprendimu pavyzdinėje byloje, arba ginčiuose dėl viešosios teisės reglamentuojamos institucijos veiksmų arba neveikimo ir administraciniuose ginčiuose, kai nagrinėjama suma neviršija 100 000,00 HRK;
4. vykdymo proceso bylose;
5. paveldėjimo bylose;
6. žemės registro bylose;
7. baudžiamųjų nusižengimų bylose;
8. bylose, nagrinėjamos ne ginčo tvarka, išskyrus bylas pripažinimo neveiksniu, bendros nuosavybės režimo nutraukimo, ribų nustatymo ir bylų pagal Šeimos įstatymą (*Obiteljski zakon*);
9. bylose dėl registracijos;
10. supaprastintose nemokumo bylose;
11. dėl teismo proceso išlaidų.

Teismo patarėjai ir vyresnieji teismo patarėjai yra įgalioti veikti ir priimti sprendimus tam tikrose specialiuose teisės aktuose nustatytų tipų bylose.

Antrosios instancijos bylose ir bylose, kuriose taikomos ypatingosios teisės gynimo priemonės, teismo patarėjai ir vyresnieji teismo patarėjai praneša apie bylos eigą ir rengia sprendimo projektus.

Teisėjai-stažuotojai (*sudački vježbenici*; vns. *sudački vježbenik*)

Kiekvienais metais Teisingumo ministerija nusprendžia dėl teismų stažuotojų vietų skaičiaus pagal turimą finansavimą, numatytą nacionaliniame biudžete.

Teisėjų stažuotojų įdarbinimo teismuose sąlygos, įdarbinimo tvarka ir stažuotės trukmė reglamentuojami atskiru teisės aktu.

Jaunesnieji ekspertai (*stručni suradnici*; vns. *stručni suradnik*)

Teismuose taip pat gali būti darbuotojų, baigusią susijusias profesines studijas arba baigusią bakalauro arba magistro universitetinę studijų programą ir turinčių reikiamos darbo patirties, defektologijos, sociologijos, švietimo, ekonomikos, apskaitos ir finansų arba kitose susijusiose srityse.

Jaunesnieji ekspertai ir ekspertai padėjėjai (*stručni pomoćnici*; vns. *stručni pomoćnik*) padeda teisėjams dirbti su bylomis, kurioms reikia ekspertinių žinių.

Teisėjai neprofesionalai (*suci porotnici*; vns. *sudac porotnik*)

Kad asmuo būtų paskirtas teisėju neprofesionalu, jis turi būti pilnametis Kroatijos pilietis, galintis užimti tokias pareigas.

Teisėjai neprofesionalai paskiriami ketveriems metams ir gali būti pakartotinai paskiriami šioms pareigoms pasibaigus minėtam terminui.

Jei pasibaigus minėtam esamo teisėjo neprofesionalo pareigų terminui nepaskiriamas kitas teisėjas neprofesionalas, pirmasis teisėjas neprofesionalas toliau eina savo pareigas, kol paskiriamas naujas teisėjas neprofesionalas.

Savivaldybių ir apygardų teismų teisėjai neprofesionalai skiriami apygardos susirinkimų (*županijska skupština*), Zagrebe – Zagrebo miesto susirinkimo (*Gradska skupština Grada Zagreba*) po savivaldybių arba miesto tarybos, profesinių sąjungų, darbuotojų asociacijų ir Ekonomikos rūmų pasiūlymų pateikimo.

Kroatijos Respublikos Aukščiausiojo Teismo teisėjai neprofesionalai skiriami Kroatijos Parlamento remiantis Teisingumo ministerijos pasiūlymu taip, kad būtų atstovaujamos visos apygardos.

Prieš paskiriant teisėjus neprofesionalus būtina gauti suinteresuotojo teismo pirmininko sutikimą dėl siūlomų kandidatų.

Teismo administracijos direktorius (*ravnatelj sudske uprave*)

Teismas, kuriame yra daugiau negu 40 teisėjų, gali turėti teismo administracijos direktorių.

Keli skirtingų instancijų ir tipų teismai, esantys apygardos teismo jurisdikcijoje ir bendrai turintys daugiau negu 40 teisėjų, gali turėti bendrą teismo administracijos direktorių, atliekantį užduotis šiems teismams. Teismai, turintys bendrą teismo administracijos direktorių, sudaro susitarimą dėl bendro užduočių, už kurias yra atsakingas teismo administracijos direktorius, atlikimo.

Teismo administracijos direktorius yra atsakingas už tinkamai ir laiku atliktą ekspertų, administracinį, techninį ir kitą darbą teisme:

- teismo pastato, patalpų ir darbo įrangos bei investicijų priežiūrą;
- metinio viešųjų pirkimų plano organizavimą ir koordinavimą pagal teisės aktus ir teismo poreikius;
- viešųjų pirkimų procedūras;
- materialinių ir finansinių operacijų stebėseną bei kanceliarinių ir pagalbinių techninių užduočių atlikimą;
- teismo biudžetinių ir nuosavų išteklių panaudojimo priežiūrą ir stebėseną;
- dalyvavimą rengiant ir įgyvendinant teismo administracijos projektus bei prižiūrint ir įgyvendinant tokius projektus;
- rūpinimąsi ir atsakomybę už tinkamą kompiuterių sistemos veikimą teisme;
- užtikrinimą, kad teismo darbo statistika pateikiama tinkamai ir laiku;
- bendradarbiavimą su vietos ir regiono institucijomis įsigyjant įrangą ir tiekiant išteklius specifinei teismo veiklai;
- kitų užduočių, kurias atlikti paskyrė teismo pirmininkas, vykdymą.

Teismo administracijos direktorius už savo darbą atskaitingas teismo pirmininkui.

Kad asmuo būtų paskirtas teismo administracijos direktoriumi, jis turi būti įgijęs aukštąjį universitetinį teisinį arba ekonominį išsilavinimą ir turėti susijusios patirties atliekant organizacinį ir finansinį darbą.

Teismo kancleris (*tajnik suda*)

Teismas, kuriame yra daugiau negu 15 teisėjų, gali turėti kanclerį. Teismo kancleris padeda teismo pirmininkui atlikti teismo administracijos užduotis. Teismo kancleriu gali būti paskirtas asmuo, turintis aukštąjį universitetinį teisinį išsilavinimą.

Kad asmuo būtų paskirtas Kroatijos Respublikos Aukščiausiojo Teismo, Kroatijos Respublikos aukštojo komercinio teismo, Kroatijos Respublikos aukštojo administracinio teismo ir Kroatijos Respublikos aukštojo baudžiamųjų nusižengimų teismo kancleriu, jis turi atitikti sąlygas, keliamas atitinkamo teismo vyresniajam teismo patarėjui.

Teismo kancleris yra atsakingas už tinkamai ir laiku atliktą teismo kanceliarinį ir techninį darbą:

- teismo darbuotojų ir padėjėjų darbo organizavimą;
- darbuotojų ir padėjėjų mokymų stebėseną ir planavimą bei jų veiklos rezultatų priežiūrą;

- gavus teismo pirmininko sutikimą, sprendimų dėl teismo darbuotojų ir padėjėjų paskyrimo priėmimą;
- remiantis teismo pirmininko pavedimu, šalių peticijų ir skundų dėl teismo darbo nagrinėjimą;
- kitų užduočių, už kurias atsakinga teismo administracija ir kurios paskirtos atlikti jam (jai) teismo pirmininko, atlikimą;
- kitų užduočių, numatytų konkrečiuose teisės aktuose, atlikimą.

Teismo kancleris už savo darbą yra atskaitingas teismo pirmininkui.

Teismo atstovas (*glasnogovornik suda*)

Teismas turi atstovą.

Teismo atstovas yra teisėjas, teismo patarėjas arba asmuo, paskirtas teismo pirmininko sudarant metinį darbo grafiką.

Apygardos teismo pirmininkas gali paskirti vieną teisėją iš teismo atstovu tam teismui ir savivaldybių teismams, esantiems jo jurisdikcijoje. Gali būti paskirtas atstovo pavaduotojas.

Teismo atstovas teikia informaciją apie teismo darbą pagal Teismų įstatymą, Teismo darbo tvarkos taisykles (*Sudski poslovnik*) ir Informacijos laisvės įstatymą (*Zakon o pravu na pristup informacijama*).

Prokuroras (*državni odvjetnici*; vns. *državni odvjetnik*)

Išsilavinimo reikalavimai: turėti bakalauro arba magistro universitetinį teisinį laipsnį ir būti išlaikius nacionalinį advokatūros egzaminą.

Prokuroras yra atsakingas už užduotis, susijusias su prokuratūros (*državno odvjetništvo*), kuriai jis atstovauja ir kurioje dirba, kompetencijos sritimi.

Prokuratūra yra savarankiška ir nepriklausoma teisminė institucija, įgaliota ir įsipareigota teikti ieškinius prieš nusikaltimų arba kitos baudžiamosios veikos kaltininkus, imtis teisinių veiksmų Kroatijos Respublikos turtui apsaugoti ir imtis priemonių Konstitucijos ir teisės aktų apsaugai.

Prokuratūra savo įgaliojimus vykdo remdamasi Konstitucija, teisės aktais, tarptautinėmis sutartimis, kurios sudaro Kroatijos Respublikos teisinę tvarkos dalį, ir kitais teisės aktais, kurie priimti pagal Konstituciją, tarptautinę sutartį arba Kroatijos Respublikos teisės aktą.

Įtvirtinta, kad Kroatijos Respublikos prokuratūros kompetencija apima visą Kroatijos Respublikos teritoriją, taip pat nustatyta, kad savivaldybių prokuratūros (*općinska državna odvjetništva*; vns. *općinskog državno odvjetništvo*) apima vieno arba daugiau savivaldybės teismo teritoriją, o apygardos prokuratūros (*županijska državna odvjetništva*; vns. *županijskog državno odvjetništvo*) – apygardos teismo arba komercinio teismo teritoriją ir administracinio teismo jurisdikciją.

KROATIJOS RESPUBLIKOS PROKURATŪRA

KORUPCIJOS IR ORGANIZUOTO NUSIKALSTAMUMO

PREVENCIJOS BIURAS (*URED ZA SUZBIJANJE KORUPCIJE I ORGANIZIRANOG KRIMINALITETA*) [USKOK]

APYGARDOS PROKURATŪROS (15)

SAVIVALDYBĖS PROKURATŪROS (33)

Kroatijos Respublikos prokuratūra

Gajevo 30a, 10 000 Zagreb

<http://www.dorh.hr/>

Kroatijos Respublikos generalinis prokuroras (*glavni državni odvjetnik*)

tel.: +385 1 459 18 88

faks.: +385 1 459 18 54

el. p.: tajnistvo.dorh@dorh.hr

Baudžiamosios teisės skyrius (*kazneni odjel*)

tel.: +385 1 459 18 00

faks.: +385 1 459 18 05

el. p.: tajnistvo.kazneni@dorh.hr

Civilinių ir administracinių reikalų skyrius (*građansko upravni odjel*)

tel.: +385 1 459 18 61

faks.: +385 1 459 19 12

el. p.: ✉ tajnistvo.gradjanski@dorh.hr

Savivaldybių prokuratūros

Apygardų prokuratūros

✉ [Prokuratūros įstatymas \(Zakon o državnom odvjetništvu\)](#)

✉ [\(Prokuratūros teritorijų ir registruotų buveinių įstatymas \(Zakon o podružjima i sjedištima državnih odvjetništava\)](#)

Naujas Prokuratūros teritorijų ir registruotų buveinių įstatymas, optimizuojantis savivaldybių prokuratūrų registruotų buveinių tinklą, įsigalioja 2015 m. balandžio 1 d.

✉ [Įstatymas dėl korupcijos ir organizuoto nusikalstamumo prevencijos biuro \(Zakon o Uredu za suzbijanje korupcije i organiziranog kriminaliteta\)](#)

Advokatai (*odvjetnici; vns. odvjetnik*)

Išsilavinimo reikalavimai: turėti bakalauro arba magistro universitetinį teisinį laipsnį ir būti išlaikius nacionalinį advokatūros egzaminą.

Advokatai teikia nepriklausomas paslaugas, suteikdami teisinę pagalbą fiziniams ir juridiniams asmenims, kad jie galėtų naudoti savo teisėmis, įgyvendinti teisėtus interesus ir juos ginti. Teisininko profesinė veikla reglamentuojama Teisinės profesijos įstatymu (*Zakon o odvjetništvu*).

Teisininko profesijos savarankiškumą ir nepriklausomumą užtikrina advokatai, savarankiškai ir nepriklausomai besiverčiantys laisvąja profesija. Advokatus buria Kroatijos advokatūra (*Hrvatska odvjetnička komora*), kuri yra savarankiška ir nepriklausoma advokatų sąjunga Kroatijos Respublikos teritorijoje.

Advokatai gali dirbti advokatų biure (*odvjetnički ured*), jungtiniame advokatų biure (*zajednički odvjetnički ured*) arba advokatų kontoroje (*odvjetničko društvo*); pastaruoju atveju – konkrečiai kaip viešoji prekybos bendrovė (*javno trgovačko društvo*) arba kaip ribotos atsakomybės bendrovė (*društvo s ograničenom odgovornošću*). Advokatai teikia advokatų paslaugą kaip profesiją ir negali atlikti kitų pareigų.

Advokatai turi prisijungti prie Kroatijos advokatūros, kuri yra savarankiška ir nepriklausoma organizacija, turinti juridinio asmens charakteristikų. Kroatijos advokatūra atstovauja Kroatijos Respublikos kaip visumos teisininko profesijai. Asociacijos organai yra Asamblėja (*Skupština*), valdančioji taryba (*Upravni odbor*), vykdomoji valdyba (*Izvršni odbor*), pirmininkas (*Predsjednik*) ir kiti organai, aprašyti jos įstatuose.

Advokatai gali siūlyti bet kokią teisinę pagalbą, ypač:

- teikti teisinės konsultacijas;
- sudaryti dokumentus (sutartis, testamentus, pareiškimus ir pan.) ir rengti ieškinius, skundus, pasiūlymus, prašymus, paraiškas, ypatingąsias teisinės priemones ir kitus procesinius dokumentus;
- atstovauti klientams.

Advokatas gali atlikti teisinę praktiką savarankiškai, jungtiniame biure arba advokatų kontoroje.

Tik advokatai gali teikti teisinę pagalbą profesiniu pagrindu, išskyrus atvejus, kai teisės aktuose numatyta kitaip. Profesoriai ir docentai (*docenti*), mokantys teisės dalykų Kroatijos Respublikos universitetuose, gali teikti teisinės konsultacijas ir nuomones už mokesť. Ši nuostata neapima dokumentų (sutarčių, testamentų, pareiškimų ir pan.) sudarymo ir ieškinių, skundų, pasiūlymų, prašymų, paraiškų, ypatingųjų teisinių priemonių ir kitų procesinių dokumentų rengimo. Tokie asmenys neturi teisės siūlyti kitų formų teisinės pagalbos, jie yra įsipareigoję pranešti Kroatijos advokatūrai apie ketinimą siūlyti teisinę pagalbą, kad tai būtų užfiksuota.

Asmuo įgyja teisę dirbti advokatu Kroatijos Respublikos teritorijoje, kai jis įtraukiamas į advokatų sąrašą ir kai prisiekia. Specialų sprendimą įrašyti asmenį į advokatų sąrašą priima Kroatijos advokatūra.

Kroatijos advokatūra

Koturaška 53/II, 10 000 Zagreb

tel.: +385 1 6165 200

faks.: +385 1 6170 686

✉ hok-cba@hok-cba.hr

✉ <http://www.hok-cba.hr/>

✉ [Teisininko profesijos įstatymas](#)

Notarai (*javni bilježnici*; vns. *javni bilježnik*)

Išsilavinimo reikalavimai: turėti bakalauro arba magistro universitetinį teisinį laipsnį ir būti išlaikius nacionalinį advokatūros egzaminą notaro pareigoms eiti.

Notarai neatstovauja klientams. Jie yra patyrę ekspertai, kuriems užduotis paveda klientai. Jų tikslas yra padėti klientams kaip įmanoma geriau tvarkyti jų reikalus, kad būtų išvengta ilgų ir daug kainuojančių ginčų. Be to, jie yra nešališki, nes veikia siekdami apsaugoti teisinį saugumą, o ne konkretaus kliento interesus, jie negali atsakyti atlikti tarnybines pareigas, išskyrus atvejus, kai turi pagrįstą priežastį. Viską, ką sužino atlikdami savo darbą, jie yra įsipareigoję laikyti konfidencialia informacija.

Notarinę paslaugą sudaro oficialus viešųjų dokumentų dėl teisinių sandorių, pareiškimų ir faktų, kuriais grindžiamos teisės, sudarymas ir išdavimas, oficialus asmeninių dokumentų tvirtinimas, dokumentų, pinigų ir kitų vertingų daiktų priėmimas saugiai saugoti siekiant perduoti juos kitiems asmenims arba kompetentingoms institucijoms, bei procedūrų, nustatytų teisės aktų atlikimas gavus nurodymą iš teismo arba kitos viešosios įstaigos. Notarų struktūra ir veikimas kaip viešosios paslaugos yra numatyti Notarų įstatyme (*Zakon o javnom bilježništvu*).

Notarines paslaugas teikia notarai kaip savarankiški ir nepriklausomi specialistai, kuriems suteiktas visuomenės pasitikėjimas. Notarus skiria Teisingumo ministerija. Notarų registruota buveinė teritorijoje, kurioje jie paskirti, nustatoma ministerijos. Oficiali teritorija, kurioje veikia notarai, atitinka teritoriją, numatytą savivaldybės teismui, kurio teritorijoje yra notarų registruota buveinė. Notaras yra įgaliotas atstovauti klientui teisme ir kitose viešosiose įstaigose ne ginčo būdu sprendžiamose bylose, jei byla tiesiogiai siejama su bet kuriuo jo dokumentu; tokiu atveju jis įgyja advokato teises ir pareigas.

Kroatijos Respublikoje notarai turi būti Kroatijos notarų rūmų (*Hrvatska javnobilježnička komora*) nariais. Rūmų registruota buveinė yra Zagrebe. Notarų rūmai siekia apsaugoti notarų gerą vardą ir garbę bei apginti jų teises ir interesus; Notarų rūmai nusprendžia, kokias notarai turės teises, įsipareigojimus ir atsakomybę. Notarų rūmų organai yra Asamblėja (*Skupština*), valdančioji taryba (*Upravi odbor*) ir pirmininkas (*Predsjednik*).

Notarų darbą stebi Teisingumo ministerija ir Notarų rūmai.

Kroatijos notarų rūmai

Radnička cesta 34/II, 10 000 Zagreb

tel.: +385 1 4556 566

faks.: +385 1 4551 544

el. p.: ✉ hjk@hjk.hr

✉ <http://www.hjk.hr/Uredi>

✉ [Notariato įstatymas \(*Zakon o javnom bilježništvu*\)](#)

✉ [Įstatymas dėl notarų atlygio \(*Zakon o javnobilježničkim pristojbama*\)](#)

Teisininkai nacionalinėse, vietos ir regioninėse institucijose

Išsilavinimo reikalavimai: turėti bakalauro arba magistro universitetinį teisinį laipsnį ir būti išlaikius nacionalinį advokatūros egzaminą (pareigoms, kai reikia atstovauti darbdaviui).

Valstybės tarnautojų pareigybes (įskaitant teisininkus) nacionalinėse institucijose reglamentuoja Valstybės tarnautojų įstatymas (*Zakon o državnim službenicima*), o darbuotojų pareigybes vietos ir regioninėse institucijose reglamentuoja Vietos ir regionų savivaldos įstatymas (*Zakon o lokalnoj i područnoj (regionalnoj) samoupravi*).

Teisininkai prekybos bendrovėse

Išsilavinimo reikalavimai: turėti bakalauro arba magistro universitetinį teisinį laipsnį ir būti išlaikius nacionalinį advokatūros egzaminą (pareigoms, kai reikia atstovauti darbdaviui).

Teisininkai prekybos bendrovėse yra įgalioti atstovauti suinteresuotai prekybos bendrovei, veikdami kaip įgaliotieji atstovai pagal įdarbinimo sutartį, visose institucijose ir visuose teisiniuose santykiuose, pavyzdžiui, civilinėse bylose, sudarant sutartis, darbo teisės, nuosavybės, statuso, baudžiamųjų nusižengimų ir baudžiamosiose bylose ir t. t. Advokatai, kurie dirba bendrovėje, yra įgalioti laikyti nacionalinį advokatūros egzaminą pagal teisės aktuose numatytas sąlygas.

Kroatijos Respublikoje nėra teisininkų, dirbančių prekybos bendrovėse, rūmų. Dėl šios priežasties tam tikras teisininkų, dirbančių prekybos bendrovėse, skaičius priklauso pilietinės visuomenės organizacijoms, kurios įsteigtos propaguoti teisinės profesijos interesus versle ir gauti pažangų profesinį mokymą teisininkams, dirbantiems tokiose bendrovėse.

Kroatijos Respublikoje teisininkų pareigos prekybos bendrovėse nėra reguliuojamos atskirais teisės aktais.

Teisininkai įstaigose ir akademinėje bendruomenėje

Išsilavinimo reikalavimai: turėti aukštąjį universitetinį teisės arba magistro laipsnį ir būti išlaikius nacionalinį advokatūros egzaminą (pareigoms, kai reikia atstovauti darbdaviui).

Išsilavinimo reikalavimai dirbti akademinėje bendruomenėje arba užimti su mokslu ir švietimu susijusias pareigas: suinteresuotas asmuo turi būti įgijęs bakalauro arba magistro teisinį laipsnį arba daktaro laipsnį, turi būti atlikęs viešus susijusios srities pristatymus moksliniuose arba akademinuose susibūrimuose bei paskelbęs mokslinių ir akademinį darbų.

Nacionalinė teismų taryba (*Državno sudbeno vijeće*)

Nacionalinė teismų taryba yra savarankiška ir nepriklausoma institucija, užtikrinanti Kroatijos Respublikos teismų savarankiškumą ir nepriklausomumą. Ji savarankiškai, laikydamasi Konstitucijos ir teisės aktų, nusprendžia dėl teisėjų ir teismų pirmininkų paskyrimo, paaukštinimo, perkėlimo, atleidimo iš darbo ir drausminės atsakomybės, išskyrus Kroatijos Respublikos Aukščiausiojo Teismo pirmininko atvejį. Aukščiausiojo Teismo pirmininkas renkamas ir atleidžiamas Kroatijos Parlamento remiantis Kroatijos prezidento siūlymu, kai Kroatijos Respublikos Aukščiausiojo Teismo Generalinė Asamblėja (*Opća sjednica*) ir kompetentingas Kroatijos Parlamento komitetas pateikia savo nuomonę. Kroatijos Respublikos Aukščiausiojo Teismo pirmininkas renkamas ketverių metų kadencijai.

Nacionalinę teismų tarybą sudaro 11 narių, iš kurių septyni yra teisėjai, du universiteto teisės profesoriai ir du Parlamento nariai, iš kurių vienas turi būti iš opozicijos gretų.

 [Nacionalinės teismų tarybos įstatymas](#) (*Zakon o državnom sudbenom vijeću*)

Prokuratūros taryba (*Državnodvjetničko vijeće*)

Prokuratūros taryba paskiria ir atleidžia prokurus bei nusprendžia dėl jų drausminės atsakomybės, išskyrus Kroatijos Respublikos generalinio prokuroro ir jo pavaduotojų atvejus. Kroatijos Respublikos generalinis prokuroras skiriamas Kroatijos Parlamento ketverių metų kadencijai Kroatijos Respublikos Vyriausybės siūlymu, kompetentingam Kroatijos Parlamento komitetui pateikus savo nuomonę.

Nacionalinę prokuratūros tarybą sudaro 11 narių, iš kurių septyni yra prokurorai, du universiteto teisės profesoriai ir du Parlamento nariai, iš kurių vienas turi atstovauti opozicijai.

Šio puslapio turinį nacionaline kalba tvarko atitinkamos valstybės narės. Vertimus atliko Europos Komisijos tarnyba. Į kompetentingos nacionalinės institucijos originale įvestus pakeitimus vertimuose gali būti neatsižvelgta. Europos Komisija nepriima jokios atsakomybės ar teisinių įsipareigojimų už šiame dokumente pateiktą ar nurodomą informaciją ar duomenis. Daugiau informacijos apie už šį puslapį atsakingos valstybės narės autorių teisių taisykles rasite puslapyje „Teisinė informacija“.

Paskutinis naujinimas: 09/09/2016

Teisininko profesijos - Italija

Puslapį jūsų pasirinkta kalba šiuo metu rengia mūsų vertėjai.

Jis jau išverstas į šias kalbas: [it](#).

Šiame puslapyje apžvelgiamos Italijos teisininkų profesijos.

Teisininkų profesijos. Įžanga

Pagrindinės teisininkų profesijos Italijoje yra *magistrato* (kuris gali atlikti teisėjo (*giudice*) ir prokuroro (*ministero pubblico*) funkcijas), advokatas ir notaras.

Teisėjai ir prokurorai

Teisėjų ir prokurorų **teisminių funkcijų** vykdymo sistema yra nustatyta Konstitucijoje.

Teisėjai

Teisingumas vykdomas tautos vardu. Teisėjai paklūsta tik įstatymams (Konstitucijos 101 straipsnis).

Teisėjų teisminių funkcijų vykdymo sistema yra nustatyta ir reglamentuojama teisminės sistemos įstatymais.

Negali būti skiriami nepaprastieji ar specialieji teisėjai, gali būti steigiamos tik specialios kolegijos prie paprastų teismų. Įstatymais nustatyta, kaip ir kada visuomenė gali tiesiogiai dalyvauti vykdant teisingumą.

Teisėjais tampama viešo konkurso tvarka. Tačiau gali būti paskiriami garbės teisėjai, kurie atlieka visas paprasto teisėjo funkcijas.

Savarankiškumas ir nepriklausomumas

Teismai yra savarankiška institucija, nepriklausoma nuo jokios kitos valdžios (**Konstitucijos 104 straipsnis**).

Šį nepriklausomumą užtikrina Aukštoji teismų taryba (*Consiglio Superiore della Magistratura*), nepriklausoma institucija, kuriai pavesta skirti teisėjus, pavesti jiems pareigas, tvarkyti jų perkėlimus, paaukštinimą ir skirti drausmines priemones (Konstitucijos 105 straipsnis).

Teisėjai skiriasi tik savo darbo pobūdžiu.

Teisėjai skiriami neribotam laikui ir negali būti atleidžiami arba jų pareigos laikinai sustabdomos be atitinkamo Aukštosios teismų tarybos sprendimo pagal teismus reglamentuojančius įstatymus, suteikiant juose numatytas garantijas, arba be paties teisėjo sutikimo.

Prokurorai

Organizacinė sistema

Konstitucijoje taip pat įtvirtinti prokurorų **nepriklausomumo ir savarankiškumo** principai (**107 straipsnis**).

112 straipsnyje nustatytas privalomo baudžiamojo persekiojimo principas: kompetentingas prokuroras, kai jam pranešama apie nusikalstamą veiką, privalo atlikti tyrimą ir šio tyrimo rezultatus kartu su atitinkamais prašymais pateikti įvertinti teisėjui. Prievole kelti baudžiamąją bylą padeda užtikrinti prokuratūros nepriklausomumą atliekant savo funkcijas ir visų asmenų lygybę prieš įstatymą.

Prokuratūros įstaigos veikia prie Kasacinio teismo, apeliacinių teismų, įprastų teismų ir jaunimo teismų.

Funkcija ir pareigos

Prokuratūra dalyvauja visose **baudžiamosiose bylose** ir veikia **valstybės** vardu. Prokuratūros įstaigos dalyvauja civilinėse bylose, kai tai numatyta įstatymu (pvz., tam tikruose šeimų ginčuose, bylose, kuriose dalyvauja asmenys, neturintys teisinio veiksnio ir kt.).

Teisininkų profesijų organizacinė sistema. Advokatai ir notariai

Advokatai

Advokatas yra laisvosios profesijos darbuotojas, atstovaujantis savo klientams – pavieniams asmenims, bendrovėms ar valdžios įstaigoms – civiliniame, baudžiamajame ar administraciniame teisme ir jiems padedantis.

Advokatas gina klientus remiantis susitarimu jiems atstovauti už atlygį.

Prie kiekvieno teismo veikia iš vietos advokatų sudaryta taryba (*Consiglio dell'ordine*).

Nacionaliniu lygmeniu veikia Nacionalinė advokatų taryba (*Consiglio Nazionale Forense*).

2012 m. gruodžio 31 d. Įstatymu Nr. 247 priimta naujų nuostatų dėl advokatų profesinės praktikos.

Notariai

Notaras yra specialistas, vykdamas [viešąsias funkcijas](#): jis tvirtina jo akivaizdoje pasirašytų dokumentų autentiškumą.

Notaro profesija reglamentuojama 1913 m. vasario 16 d. Įstatymu Nr. 89 dėl notarų profesiją ir notarų archyvus reglamentuojančių taisyklių.

Nacionalinė įstaiga – Nacionalinė notarų taryba (*Consiglio Nazionale del Notariato*).

Šio puslapio turinį nacionaline kalba tvarko atitinkamos valstybės narės. Vertimus atliko Europos Komisijos tarnyba. Į kompetentingos nacionalinės institucijos originale įvestus pakeitimus vertimuose gali būti neatsižvelgta. Europos Komisija nepriima jokios atsakomybės ar teisinių įsipareigojimų už šiame dokumente pateiktą ar nurodomą informaciją ar duomenis. Daugiau informacijos apie už šį puslapį atsakingos valstybės narės autorių teisių taisykles rasite puslapyje „Teisinė informacija“.

Paskutinis naujinimas: 02/10/2017

Teisininko profesijos - Kipras

Puslapį jūsų pasirinkta kalba šiuo metu rengia mūsų vertėjai.

Jis jau išverstas į šias kalbas: [el](#).

Teisininkų profesijos. Įžanga

Advokato profesija. Įžanga

Advokato profesiją Kipro Respublikoje reglamentuoja įvairios Advokatų įstatymo (Ο περί Δικηγόρων Νόμος) 2 skyriaus (su atitinkamais pakeitimais) nuostatos.

Pagal Advokatų įstatymo nuostatas advokato praktika užsiimti norintis asmuo privalo:

- turėti teisės mokslų laipsnį arba diplomą, pripažįstamą Teisės tarybos (Νομικό Συμβούλιο);
- vienus metus mokytis advokatų kontoroje, kurioje atitinkamu metu dirba bent vienas advokatas, kuris advokato praktika užsiima ne mažiau kaip penkerius metus;
- išlaikyti Teisės tarybos rengiamus arba prižiūrimus egzaminus.

Kitos susijusios profesijos

Kipre nėra susijusių profesijų, pvz., notaro profesijos. Visi su teismo procesu susiję dalykai yra teisės objektas, ir tik Kipro advokatų sąjungos (Παγκύπριος Δικηγορικός Σύλλογος) nariams leidžiama dirbti pagal taikomus įstatymus. Į pensiją išėję advokatai gali toliau dirbti kaip vidiniai patarėjai teisės klausimais advokatų kontorose ir kitose organizacijose.

Viena profesija, kurią galima vadinti susijusia, yra advokatų padėjėjai (δικηγορικοί υπάλληλοι), kuriems taikomi atskiri teisės aktai. Asmenys, norintys dirbti advokatų padėjėjais, privalo turėti vidurinį išsilavinimą, bent 6 mėnesius nepertraukiamai būti dirbę advokatų kontoroje ir turėti neprikaištingą reputaciją; jie privalo kreiptis į apylinkės teismo, kurio apylinkėje yra advokatų kontora, kurioje dirba kandidatas, registruotojų.

Prokurorai (Εισαγγελείς, Δημόσιοι Κατηγοροί)

Organizacinė schema

Bendros pastabos

Respublikos generalinis prokuroras (Γενικός Εισαγγελέας) yra ne tik valstybės patarėjas teisės klausimais, bet ir vadovauja Teisės tarnybai (Νομική Υπηρεσία), taip pat eina Valstybės kaltinimų tarnybos vadovo (Υπεύθυνος της Υπηρεσίας Διαχείρισης Ποινικών Υποθέσεων) pareigas.

Valstybės teisės tarnyboje, kuriai vadovauja generalinis prokuroras, dirba advokatai; kai kurie iš jų specializuojasi baudžiamojoje teisėje ir dirba su bylomis, nagrinėjamosiomis apysunkių ir sunkių nusikaltimų baudžiamųjų teismų. Generalinis prokuroras informuojamas visais atvejais ir teikia reikiamas rekomendacijas.

Be Valstybės teisės tarnybos narių, prokurorų pareigas gali vykdyti ir Kipro policijos (Αστυνομική Δύναμη Κύπρου) darbuotojai, turintys teisinį išsilavinimą ir advokatui būtina kvalifikaciją. Nors ir būdami policijos pareigūnai, šie asmenys atsiskaito generaliniam prokurorui, kai veikia kaip prokurorai. Šių asmenų atliekamo darbo atžvilgiu generalinis prokuroras turi tokias pat galias kaip ir Teisės tarnybos pareigūnų atliekamo darbo atžvilgiu.

Išimtiniais atvejais generalinis prokuroras gali nurodyti iškilimams praktikuojantiems advokatams dirbti su konkrečiomis bylomis.

Prokurorų funkcijos ir pareigos

Apylinkės baudžiamuosiuose teismuose prokuratūrai (Κατηγορούσα Αρχή) vadovauja teisininkai (advokatai), dirbantys policijos prokuratūros skyriuose, bet tam tikrais atvejais atlikti šį darbą gali būti nurodoma Teisės tarnybos nariams. Apysunkių ir sunkių nusikaltimų baudžiamuosiuose teismuose prokuratūrai vadovauja Teisės tarnybos advokatai. Kad ir kas vadovautų prokuratūrai, jos visos priklauso generalinio prokuroro jurisdikcijai, ir šis gali bet kada įsikišti ir netgi nutraukti baudžiamąjį procesą.

Teisės tarnybai vadovauja Respublikos generalinis prokuroras, padedamas generalinio prokuroro pavaduotojo (Βοηθός Γενικός Εισαγγελέας). Kiti jos nariai yra Respublikos prokurorai (Εισαγγελείς της Δημοκρατίας), Respublikos vyresnieji advokatai (Ανώτεροι Δικηγόροι της Δημοκρατίας) ir Respublikos advokatai (Δικηγόροι της Δημοκρατίας). Vienas iš Respublikos prokurorų vadovauja Baudžiamosios teisės skyriui (Τμήμα Ποινικού Δικαίου); jis atsiskaito generaliniam prokurorui.

Posėdžiai vyksta žodžiu. Prokuratūra pateikia turimus įrodymus, prokuratūros iškviečiami liudytojams taikoma apklausa, kryžminė apklausa ir pakartotinė apklausa. Prokuratūrai iškviečius visus liudytojus, teismas privalo nuspręsti, ar prokuratūra parengė *prima facie* bylą. Jei sprendimas teigiamas, kaltinamasis kviečiamas pateikti savo pareiškimą ir teismas jį informuoja, kad jis gali kviešti savo liudytojus ir liudyti prisiekęs; pastaruoju atveju prokuratūra vykdo kaltinamojo liudytojų ir kaltinamojo kryžminę apklausą. Jis tai pat gali teikti parodymus neprisiekęs iš teisiųjų suolo, ir tada kryžminė apklausa nevykdoma.

Posėdžio pabaigoje teismas paskelbia sprendimą. Jei priimamas sprendimas išteisinti, kaltinamasis išteisinamas ir paleidžiamas. Jei kaltinamasis pripažįstamas kaltu, gynybai suteikiama galimybė prašyti sumažinti bausmę, o kai procesas baigiamas, teismas paskiria atitinkamą bausmę.

Teisėjai

Organizacinė sistema

Kipro teismų sistema yra labai paprasta.

Aukščiausiasis Teismas (Ανώτατο Δικαστήριο)

Aukščiausiasis Teismas buvo įkurtas remiantis 1964 m. Teisingumo vykdymo (įvairių nuostatų) įstatymo (Ο περί Απονομής της Δικαιοσύνης (Ποικίλοι Διατάξεις) Νόμος του 1964) [Įstatymas 33/1964] nuostatomis, kai atsistatydino ir Aukščiausiojo Teismo, ir Aukščiausiojo Konstitucinio Teismo (Ανώτατο Συνταγματικό Δικαστήριο) pirmininkai, taip iš esmės likviduodami abu minėti teismus, nes turkų bendruomenės atstovai įvairių valstybės įstaigų veikloje nedalyvavo ir reikalingiems sprendimams nepritarė.

Aukščiausiojo Teismo narius skiria Kipro Respublikos Prezidentas. Šiuo metu yra 13 narių, vienas iš jų paskirtas pirmininku. Aukščiausiojo Teismo nariais gali būti skiriami nepriekaištingos reputacijos asmenys, kurie bent 12 metų sėkmingai dirbo teisininkais.

Apysunkių ir sunkių nusikaltimų baudžiamieji teismai (Κακούργιοδικεία)

Apysunkių ir sunkių nusikaltimų baudžiamasis teismas – tai aukštesnysis baudžiamasis pirmosios instancijos teismas Respublikoje. Jį sudaro trys teisėjai (pirmininkas, vyresnysis apylinkės teismo teisėjas ir apylinkės teismo teisėjas). Apysunkių ir sunkių nusikaltimų baudžiamąjį teismo narius dvejų metų kadencijai skiria Aukščiausiasis Teismas atitinkamai iš apylinkės teismo pirmininkų, vyresniųjų apylinkės teismo teisėjų ir apylinkės teismo teisėjų.

Apylinkės teismai (Επαρχιακά Δικαστήρια)

Apylinkės teismas yra kiekvienoje Kipro Respublikos provincijoje; jo jurisdikcija neribojama, išskyrus, žinoma, klausimus, priklausančius Aukščiausiojo Teismo ir toliau nurodytų specializuotų teismų jurisdikcijai. Apylinkės teismo teisėjai skirstomi į apylinkės teismo pirmininkus, vyresnius apylinkės teismo teisėjus ir apylinkės teismo teisėjus. Apylinkės teismo teisėjus skiria, perkelia ir paaukština Aukščiausiasis Teismas.

Šeimos teismai (Οικογενειακά Δικαστήρια)

Šeimos teismus, sudaromus remiantis Šeimos teismų įstatymu (Ο περί Οικογενειακών Δικαστηρίων Νόμος) (Įstatymas 23/90), sudaro trys nariai (pirmininkas ir du padėjėjai), kurie visi privalo turėti teisininko išsilavinimą ir būti sėkmingai dirbę teisės srityje iki paskyrimo.

Nuomos kontrolės tribunolas (Δικαστήριο Ελέγχου Ενοικιάσεων)

Šį specializuotą teismą sudaro trys nariai – pirmininkas ir du padėjėjai. Teismo pirmininkas turi būti teisininkas, sėkmingai dirbęs teisės srityje ne trumpiau, nei reikalaujama skiriant apylinkės teismo teisėju.

Darbo ginčų tribunolas (Δικαστήριο Εργατικών Διαφορών)

Kaip ir nuomos kontrolės tribunolą, darbo ginčų tribunolą sudaro trys nariai – pirmininkas ir du padėjėjai. Pirmininkas turi būti teisininkas, prieš paskyrimą teismo teisėju teisės srityje dirbęs 5 metus.

Karo teismas (Στρατιωτικό Ποινικό Δικαστήριο)

Paskutinis specializuotas teismas yra karo teismas; jam pirmininkauja geros reputacijos teisininkas, kurio kvalifikacija jį paskiriant atitinka reikalavimus skiriant apylinkės teismo teisėju. Karo teismo pirmininkas turi būti ne žemesnio kaip pulkininko laipsnio kariuomenės pareigūnas. Neprofesionalūs karo teismo nariai turi būti profesionalūs kariškiai.

Žinynas (Ευρετήριο)

Aukščiausiojo Teismo interneto svetainėje yra žinynas, kuriame pateikiama bendra informacija apie Kipro teismus.

Funkcijos ir pareigos

Aukščiausiasis Teismas

Aukščiausiasis Teismas veikia kaip apeliacinis teismas, kai skundžiami visų kitų Kipro Respublikos teismų sprendimai, ir kaip pirmosios instancijos teismas įvairiais klausimais, pvz., administracinės teisės ir admiraliteto. Jis taip pat priima *certiorari* (bylos išreikalavimas iš žemesnės instancijos teismo ir perdavimas nagrinėti aukštesnės instancijos teismui), *mandamus* (aukštesnės instancijos teismo nurodymas žemesnės instancijos teismui) ir kitus nurodymus, taip pat prižiūri visus kitus Kipro Respublikos teismus siekdamas užtikrinti, kad jie veiktų sklandžiai, ir vykdo drausminę teismų narių kontrolę.

Apysunkių ir sunkių nusikaltimų baudžiamieji teismai

Kiekvieno apysunkių ir sunkių nusikaltimų baudžiamąjį teismo jurisdikcijai priklauso pirmojoje instancijoje nagrinėti visus nusikaltimus (išskyrus tam tikrus labai sunkius nusikaltimus), už kuriuos baudžiama pagal Baudžiamąjį kodeksą (Ποινικός

Κώδικας) arba bet kurį kitą įstatymą, padarytus Respublikos teritorijoje arba Kiprui priklausančiose nepriklausomų sričių dalyse, kai nusikaltėlis arba auka yra Kipro pilietis, arba bet kurioje kitoje valstybėje, kai kaltinamasis dirbo Respublikoje, arba laive ar lėktuve Respublikos teritorijoje, arba kitose tokiose vietose ir tokiomis aplinkybėmis, kurios numatytos įstatymuose.

Apylinkės teismai

Apylinkės teismų, kuriuos sudaro pirmininkas, jurisdikcijai priklauso pirmojoje instancijoje nagrinėti bet kokius ieškinius, priklausančius jų vietinei jurisdikcijai, ir priimti sprendimus.

Kiekvieno vyresniojo apylinkės teismo teisėjo arba apylinkės teismo teisėjo jurisdikcijai priklauso (taikant tam tikras išimtis) priimti sprendimą bet kokiaje byloje, kurioje ginčijama suma arba nagrinėjamo ginčo vertė neviršija 500 000,00 eurų, jei byla nagrinėja vyresnysis apylinkės teismo teisėjas, arba 100 000,00 eurų, jei byla nagrinėja apylinkės teismo teisėjas.

Baudžiamoji apylinkės teismų jurisdikcija apima visus nusikaltimus, padarytus to teismo apylinkėje, už kuriuos įstatymuose numatyta ne didesnė kaip penkerių metų įkalinimo bausmė arba 50 000,00 eurų bauda arba abi bausmės, ir už kuriuos teismas gali priteisti nukentėjusiajam ne didesnę kaip 6 000,00 eurų kompensaciją.

Visus apylinkės teismų priimtus sprendimus baudžiamosiose ir civilinėse bylose galima skųsti Aukščiausiam Teismui be jokių apribojimų.

Specializuoti teismai

Šeimos teismų jurisdikcijai priklauso beveik visi santuokiniai ginčai. Nuomos kontrolės tribunolo jurisdikcijai priklauso tik ginčai dėl pastatų, kuriems taikoma nuomos kontrolė. Darbo ginčų tribunolo jurisdikcijai priklauso tik darbdavio ir darbuotojo santykiai, ypač įtariamo neteisingo atleidimo iš darbo atvejais. Karo teismo jurisdikcijai priklauso nagrinėti baudžiamąsias bylas, iškeltas Nacionalinės gvardijos (Εθνική Φρουρά) nariams, arba kai pažeidžiami Nacionalinės gvardijos nuostatai.

Visų pirmiau minėtų teismų priimtus sprendimus galima skųsti Aukščiausiam Teismui.

Teisininkų profesijų organizacinė sistema. Advokatai (Δικηγόροι)

Kipro Respublikoje taikoma standartinė teisinių paslaugų teikimo sistema, ir visi tokias paslaugas teikiantys asmenys vadinami advokatais, nepaisant mokymosi valstybės ir universitetinio laipsnio, įgyto per teisės studijas.

Internete yra teisininkų katalogas, kuriuo advokatai ir teisėjai gali naudotis nemokamai, o visuomenei jis prieinamas už prenumeratos mokesčių.

Teisinių duomenų bazės

Interneto svetainėje [leginety](#) pateikiami teisės aktai, teismų praktika ir norminiai administraciniai aktai, ji nemokama advokatams, teisėjams ir vyriausybės departamentams. Visi kiti, norėdami naudotis šia interneto svetaine, turi mokėti prenumeratos mokesčių. Interneto svetainėje [cylaw](#) pateikiami teismų sprendimai, ji nemokama visiems vartotojams.

Advokatai / patarėjai teisės klausimais (Νομικοί Σύμβουλοι)

Kipre veikia standartinė sistema, pagal kurią dirba advokatai ir patarėjai teisės klausimais.

Notarai (Συμβολαιογράφοι)

Notaro profesijos Kipre nėra. Notarams paprastai priskiriamą darbą Kipre atlieka advokatai.

Kitos teisininkų profesijos

Su teisininkų profesijomis Kipro Respublikoje susijusios toliau nurodytos profesijos.

Registratoriai (Πρωτοκολλητές)

Registratorius skiria Aukščiausiasis Teismas. Šie teismo pareigūnai paprastai yra advokatai ir turi teisinį išsilavinimą. Registratoriai atlieka specialias pareigas, numatytas atitinkamuose įstatymuose. Vyriausiasis registratorius arba registratorius, kurį tuo tikslu paskiria Aukščiausiasis Teismas, vadovauja teismo darbuotojams ir yra atsakingas už bendrą jų darbo priežiūrą.

Antstoliai

Antstoliai yra dviejų tipų: privačiojo sektoriaus antstoliai, kurių įgaliojimai – tik įteikti įvairius teismo dokumentus, ir teisme dirbantys antstoliai, kurių pagrindinė veikla – vykdyti teismo sprendimus.

Advokatų padėjėjai (Δικηγορικοί Υπάλληλοι)

Advokato padėjėjo vardas įgyjamas 6 mėnesius išdirbus advokatų kontoroje ir pateikus prašymą apylinkės, kurioje yra ta advokatų kontora, teismo registroriui.

Susijusios nuorodos

[Generalinė prokuratūra](#)

[Aukščiausiasis Teismas](#)

Šio puslapio turinį nacionaline kalba tvarko atitinkamos valstybės narės. Vertimus atliko Europos Komisijos tarnyba. Į kompetentingos nacionalinės institucijos originale įvestus pakeitimus vertimuose gali būti neatsižvelgta. Europos Komisija nepriima jokios atsakomybės ar teisinių įsipareigojimų už šiame dokumente pateiktą ar nurodomą informaciją ar duomenis. Daugiau informacijos apie už šį puslapį atsakingos valstybės narės autorių teisių taisykles rasite puslapyje „Teisinė informacija“.

Paskutinis naujinimas: 25/06/2013

Teisininko profesijos - Latvija

Puslapį jūsų pasirinkta kalba šiuo metu rengia mūsų vertėjai.
Jis jau išverstas į šias kalbas: [lv](#).

Šiame tinklalapyje apžvelgiamos Latvijos teisininkų profesijos.

Prokurorai

Organizacinė sistema

[Prokuratūra](#) (*Prokuratūra*) yra bendra centralizuota **teisminė institucija**, kurią sudaro trys pakopos. Prokuratūrai vadovauja **generalinis prokuroras** (*ģenerālprokurors*). Jos tikslas – **reaguoti į teisės pažeidimus ir užtikrinti, kad su šiais pažeidimais susijusios bylos būtų nagrinėjamos** pagal įstatymą. Prokuratūrą sudaro trijų pakopų institucijos:

1. generalinė prokuratūra (*ģenerālprokuratūra*);
2. apygardos prokuratūros (*tiesu apgabalu prokuratūras*);
3. rajono (miesto) prokuratūros (*rajona vai republikas pilsētu prokuratūras*);
4. specializuotos prokuratūros (*specializētas prokuratūras*).

Prireikus generalinis prokuroras gali įsteigti specializuotą prokuratūrą konkrečios srities nusikaltimams tirti, kuriai gali būti suteiktas rajono prokuratūros arba apygardos prokuratūros statusas. Šiuo metu Latvijoje veikia **penkios specializuotos prokuratūros**:

- organizuoto nusikalstamumo ir kitų sričių specializuota prokuratūra (*Organizētās noziedzības un citu nozaru specializētā prokuratūra*);
- kelių sričių specializuota prokuratūra (*Specializētā vairāku nozaru prokuratūra*);
- Rygos kelių transporto prokuratūra (*Rīga sautottransporta prokuratūra*);

- finansinių ir ekonominių nusikaltimų tyrimo specializuota prokuratūra (*Finanšu un ekonomisko noziegumu izmeklēšanas prokuratūra prokuratūra*) ir
- su neteisēta narkotinių medžiagu apyvarta susijusių nusikaltimų tyrimo specializuota prokuratūra (*Narkotiku nelegālas aprites noziegumu izmeklēšanas prokuratūra*).

Generalinė prokuratūra taip pat gali prižiūrėti, kaip dirba valdžios įstaigos, kurios, nors ir neveikia kaip prokuratūros, padeda vykdyti tam tikras jų kompetencijai priskirtas baudžiamojo proceso užduotis. Šias įstaigas steigia, reorganizuoja ir panaikina generalinis prokuroras. Atsižvelgdamas į skirtas valstybės biudžeto lėšas, generalinis prokuroras taip pat nustato šių įstaigų struktūrą ir etatus. Iki šiol įsteigta viena tokia įstaiga: [Kovos su pajamų iš nusikalstamos veiklos plovimu tarnyba \(Noziedzīgi iegūtu līdzekļu legalizācijas novēršanas dienests\)](#).

Prokuratūros priklauso teismų sistemai. Tai reiškia, kad jos veikia atskirai nuo įstatymų leidžiamosios ir vykdomosios valdžios. Saeima (Latvijos parlamentas), Kabinetas ir Prezidentas gali liepti prokuratūrai patikrinti su pažeidimais susijusius faktus ir gauti generalinės prokuratūros paaiškinimus. Tačiau jie negali kištis į atitinkamos prokuratūros darbą, net jeigu ji tiria didelę valstybinę reikšmę turinčius pažeidimus.

Prokurorai gali užginčyti Kabineto ir valdžios institucijų priimtus teisės aktus, jei jie prieštarauja įstatymui. Generalinis prokuroras ir generalinės prokuratūros skyrių vyriausieji prokurorai gali dalyvauti Kabineto posėdžiuose ir išreikšti savo nuomonę aptariamais klausimais.

Funkcijos ir pareigos

[Prokuratūros įstatymo](#) 2 straipsnyje nustatytos Prokuratūros užduotys atliekant ikiteisminį tyrimą.

Prokuratūra:

1. prižiūri tyrimo institucijų ir kitų įstaigų tiriamąjį darbą;
2. organizuoja, atlieka ikiteisminį tyrimą ir jam vadovauja, duoda nurodymus tyrimo institucijoms dėl baudžiamojo tyrimo vykdymo;
3. pradeda ir vykdo baudžiamąjį persekiojimą;
4. saugo privačių asmenų ir valstybės teises ir teisėtus interesus;
5. įstatymų nustatytais atvejais teikia teismui bylos iškėlimo dokumentą arba prašymą.

Pagal [Baudžiamojo proceso kodekso](#) 36 straipsnio 1 dalį prokuroras prižiūri ir vykdo tyrimus, vykdo baudžiamąjį persekiojimą, palaiko valstybinį kaltinimą ir atlieka kitas funkcijas vykstant baudžiamajam procesui.

Aukštesnysis prokuroras

Aukštesnysis prokuroras prižiūri, kaip atliekamas tyrimas konkrečioje baudžiamojoje byloje, ir gali:

1. panaikinti ikiteisminio tyrimo pareigūno ar tyrimo grupės narių sprendimus;
2. prašyti tyrėjo tiesioginio vadovo pakeisti ikiteisminio tyrimo pareigūną arba pakeisti tyrimo grupės sudėtį, jei nesilaikoma nurodymų arba padaromi procesiniai pažeidimai, trukdantys vykdyti baudžiamąjį procesą;
3. nagrinėti skundus dėl ikiteisminio tyrimo pareigūno arba tyrimo grupės nario, tyrėjo tiesioginio vadovo ar procesines funkcijas įgyvendinančio asmens veiksmų ar sprendimų;
4. priimti sprendimus pradėti baudžiamąjį procesą arba perduoti tyrimą kitai tyrimo institucijai;
5. atlikti procesinius veiksmus, apie tai iš anksto pranešęs ikiteisminio tyrimo pareigūnui.

Ikiteisminio tyrimo pareigūnas

Aukštesnysis prokuroras (arba kitas asmuo, vadovaudamasis vyresniojo prokuroro nurodymais) gali tapti ikiteisminio tyrimo pareigūnu (*procesa virzītājs*). Tai reiškia, kad jis vadovauja baudžiamajam procesui ir priima sprendimą dėl baudžiamojo persekiojimo pradžios. Išimtinėmis aplinkybėmis generalinis prokuroras, generalinės prokuratūros baudžiamosios teisės skyrius arba apygardos teismo vyriausiasis prokuroras gali paskirti prokurorą vadovauti baudžiamajam procesui dar ikiteisminio tyrimo etape.

Kaip bylai vadovaujantis ikiteisminio tyrimo pareigūnas, prokuroras gali:

1. susitarti su kaltinamuoju dėl kaltės pripažinimo;

2. nuspręsti perduoti baudžiamąją bylą teismui;
3. nuspręsti, kad byloje baudžiamasis persekiojimas bus vykdomas pagal specialią procedūrą;
4. nutraukti baudžiamąją bylą, remdamasis imperatyviais teisiniais pagrindais.

Ikiteisminio tyrimo pareigūnas gali priimti bet koki procesinį sprendimą ir atlikti bet koki procesinį veiksmą arba pavesti šias užduotis tyrimo grupės nariui ar kitas procesines užduotis vykdančiam asmeniui.

Vyresnysis prokuroras

Pagal įstatymą vyresnysis prokuroras tikrina, ar prokuroras atlieka jam nustatytas funkcijas, ir priima sprendimą, gavęs skundą dėl aukštesniojo prokuroro ir prokuroro ar ikiteisminio tyrimo pareigūno nutarčių ir veiksmų priima sprendimą arba skiria papeikimą. Vyresnysis prokuroras, pvz., gali priimti sprendimą dėl aukštesniojo prokuroro pasiūlymo pakeisti tyrėjo tiesioginį vadovą arba tyrimo įstaigą, arba dėl kaltinimų panaikinimo pagrįstumo ir teisėtumo.

Vyresnysis prokuroras gali:

1. panaikinti tyrėjo, tyrimo grupės nario ar žemesnes pareigas einančio prokuroro nutartis;
2. paskirti arba pakeisti aukštesnįjį prokurorą ar prokurorą arba ikiteisminio tyrimo pareigūną, jei netinkamai vykdomos priežiūros ar baudžiamojo persekiojimo funkcijos, arba prisiimti asmeninę atsakomybę už šias funkcijas;
3. sudaryti tyrimo grupę, jei dėl darbo krūvio kyla kliūčių užbaigti baudžiamąjį procesą per pagrįstą laikotarpį;
4. prašyti paskirti tyrėju kitą tiesioginį vadovą arba perduoti nusikaltimo tyrimą kitai tyrimo įstaigai.

Vyresniojo prokuroro sprendimu prokuroras gali būti įtrauktas į **tyrimo grupę**; ikiteisminio tyrimo pareigūnas gali prašyti prokuroro atlikti vieną arba daugiau užduočių, susijusių su vykdomu procesu.

Teisėjai

Organizacinė sistema

Teisminės valdžios konstitucinis pagrindas nustatytas [☞ Konstitucijos](#) 82–86 straipsniuose, pagal kuriuos teisingumą vykdo tik teismai. Teisėjai yra nepriklausomi ir vadovaujasi tik įstatymais. Teisminę valdžią reglamentuoja [☞ Teisminės valdžios įstatymas](#). Pagal Latvijos įstatymus ir kitus teisės aktus teisėjai yra valstybės tarnautojai.

Valdžios institucijos, socialinės ir politinės organizacijos, taip pat kiti juridiniai ir fiziniai asmenys privalo gerbti ir paisyti teismų nepriklausomumo principo ir teisėjų imuniteto. Niekas neturi teisės prašyti teisėjo atsiskaityti ar paaiškinti, kaip buvo nagrinėjama konkreti byla, arba kištis į teisingumo vykdymą, kad ir kokia būtų priežastis. Teisingumo vykdymo funkcijas vykdančio teisėjo asmuo yra neliečiamas. Teisėjo pareigos yra nesuderinamos su naryste partijoje ar kitoje politinėje organizacijoje.

Funkcijos ir pareigos

Teisėjo užduotis – vadovaujantis įstatymu vykdyti teisingumą civilinėse, administracinėse ir baudžiamosiose bylose.

Civilinėse bylose teisėjai nagrinėja ginčus ir priima sprendimus dėl ginčų, susijusių su fizinių ir juridinių asmenų pilietinių teisių, darbo teisių, šeimos teisių ir kitų teisių bei teisėtų interesų gynimu.

Baudžiamosiose bylose teisėjai nagrinėja kaltinimus ir sprendžia dėl asmenims pareiktų kaltinimų pagrįstumo. Teisėjas gali asmenį išteisinti, jei jis nekaltas, arba pripažinti jį kaltu padarius nusikalstamą veiką ir paskirti jam bausmę.

Administracinėse bylose teisėjai atlieka vykdomosios valdžios veiksmų teisėtumo teisminę kontrolę, susijusią su teisės normų taikymu, ir nagrinėja iš viešosios teisės santykių kylančius ginčus (dėl administracinių aktų ar institucijų faktinių veiksmų). Teisėjai taip pat išaiškina viešojoje teisėje nustatytas privačių fizinių asmenų teises ir pareigas. Administracinių teisės pažeidimų bylose teisėjai nagrinėja ir sprendžia bylas, susijusias su administracinių teisės pažeidimų padarymu.

Profesinėms teisėjų pareigoms priskiriamos visos proceso teisėje nustatytos teisėjų ir teismų pareigos.

Teisinių duomenų bazės

Teismų sistemoje veikia [☞ nacionalinis teismų portalas](#), kuriame šiuo metu informacija pateikiama tik latvių kalba. Jame pateikiama informacija apie Latvijos teismų sistemą, Latvijos teismų ir teisėjų sąrašas, teismų statistiniai duomenys, apžvelgiamos įvairių rūšių teismo bylose taikomos procedūros, pabrėžiant jų pagrindines ypatybes ir skirtumus, pateikiama informacija, kaip iškelti bylas teisminėse institucijose. Portale suteikiama galimybė susipažinti su atrinktais naujausiais teismų sprendimais, teismo posėdžių datos ir kita informacija.

Portalo skiltyje „E. paslaugas“ (*epakalpojumi*) įrašius bylos ar teismo šaukimo numerį, galima gauti informacijos apie baudžiamojo proceso eigą, taip pat kuriame teisme ir kokių lygmeniu nagrinėjama byla, būsimų teismo posėdžių tvarkaraštį, byloje priimtus sprendimus ir pateiktus prieštaravimus ir bylos rezultatus.

Teismų ataskaitos taip pat skelbiamos [Teismų administracijos](#) interneto svetainėje.

Informacija apie aktualius **teismų sistemos politikos klausimus** taip pat skelbiama Teisingumo ministerijos interneto svetainėje.

E. informacija apie Aukščiausiąjį Teismą ir jo veiklą pateikiama [Aukščiausiojo Teismo](#) interneto svetainėje.

Visuose šiuose portaluose informacija pateikiama ir anglų kalba.

Teisininko profesijos organizacinė sistema. Advokatai

Advokatai

Advokatai laikomi teismų sistemos pareigūnais; advokatas yra nepriklausomas teisės specialistas, kuris:

- ginčo šalių, kaltinamųjų ar kitų suinteresuotųjų šalių (klientų) sprendimu ir jų vardu veikia bylose bet kuriame teisme ir ikiteisminio tyrimo stadijoje, o tam tikrais [įstatyme](#) nustatytais atvejais veikia teismo pirmininko, ikiteisminio tyrimo įstaigos vadovo arba Latvijos atestuotų advokatų tarybos (*Latvijas zvērinātu advokātu padome*) vardu;
- teikia teisinę konsultaciją;
- rengia teisinius dokumentus;
- teikia kitokią teisinę pagalbą.

Latvijoje, atsižvelgiant į tam tikras sąlygas, advokato praktika gali verstis šis asmenys:

1. atestuoti advokatai (*zvērināti advokāti*);
2. atestuotų advokatų padėjėjai (*zvērinātu advokātu palīgi*);
3. Europos Sąjungos valstybių narių piliečiai, įgiję advokato kvalifikaciją bet kurioje Europos Sąjungos valstybėje narėje;
4. užsienio šalių advokatai, išskyrus ES valstybių narių advokatus, galintys verstis advokato praktika Latvijoje pagal tarptautinius susitarimus dėl teisinės pagalbos, kurių Latvija privalo laikytis.

Visi Latvijoje veikiantys atestuoti advokatai yra nepriklausomi teisininko profesijos atstovai ir kartu sudaro Latvijos advokatūrą (*Latvijas Zvērinātu advokātu kolēģija*), t. y. nepriklausomą nacionalinę profesinę įstaigą. Latvijos advokatūrą sudaro: **atestuotų advokatų visuotinis susirinkimas, Latvijos atestuotų advokatų taryba, Audito komitetas ir Drausmės komitetas.**

Teisinių duomenų bazės

Informaciją apie **Latvijos advokatūros** ir **Latvijos atestuotų advokatų tarybos** veiklą, įstatymus ir nutarimus, kuriais reglamentuojama advokato profesija, ir teismus, kuriuose jie dirba (įskaitant kontaktinę informaciją), taip pat informacija kitais su **teisininko profesija Latvijoje** susijusiais klausimais galima rasti [Latvijos atestuotų advokatų tarybos](#) interneto svetainėje.

Notarai

Organizacinė sistema

Notariniai klausimai pavesti spręsti atestuotiems notarams, prižiūrint teisminėms institucijoms ir vadovaujantis [įstatymuose](#) nustatytais procedūromis. Latvijos atestuoti notarai yra laikomi teismų sistemos pareigūnais ir vykdo įstatymų nustatytas funkcijas, susijusias su viešųjų įgaliojimų vykdymu.

Pagal [Notariato įstatymą](#) notarai turi įgaliojimus:

- rengti notarinius aktus;
- rengti notarinius liudijimus;
- priimti saugoti pinigus, vertybinius popierius ir dokumentus;
- priimti saugoti daiktą, kuris yra prievolės dalykas;
- tvarkyti paveldėjimo bylas;
- įstatymų nustatytais atvejais rengti pasiūlymus dėl turto padalijimo;
- nagrinėti santuokos nutraukimo bylas (jeigu abu sutuoktiniai raštu sutinka nutraukti santuoką ir nėra neišspręstų ginčų);

- vykdo kituose įstatymuose nurodytas funkcijas.

Visi atestuoti notari yra teisininko profesijos atstovai. Tačiau vykdydami savo profesinę veiklą, atestuoti notari savo statusu prilygsta valstybės pareigūnams. Jie yra teismų sistemos nariai, veikia prie apygardos teismų ir vykdo įstatymų nustatytas pareigas. Atestuoti notari, vykdydami savo profesinę veiklą, yra finansiškai nepriklausomi, jų atlyginimo dydžius nustato Kabinetas.

Visi Latvijoje veikiantys atestuoti notari kartu sudaro **Latvijos atestuotų notarų rūmus** (*Latvijas Zvērinātu notāru kolēģija*), t. y. nepriklausomą nacionalinę atestuotų notarų profesinę įstaigą. **Latvijos atestuotų notarų taryba** (*Latvijas Zvērinātu notāru padome*) yra atestuotų notarų atstovaujamoji ir priežiūros įstaiga ir Latvijos atestuotų notarų rūmų administracinė ir vykdomoji įstaiga. Jos užduotys nustatytos Notariato įstatymo 230 straipsnyje.

Teisinių duomenų bazės

Informaciją apie atestuotų notarų veiklą, skaičių ir tai, kur juos rasti, taip pat kitą su Latvijos notarų sistema susijusią informaciją galima rasti oficialioje [Latvijos notarų](#) interneto svetainėje.

Kitos teisininkų profesijos

Atestuoti antstoliai

Atestuoti antstoliai (*Zvērināti tiesu izpildītāji*) laikomi teismų sistemos pareigūnais. Jie veikia prie apygardos teismų, įgyvendina teismų ir kitų institucijų sprendimus ir vykdo kituose įstatymuose nustatytus veiksmus.

Atestuoti antstoliai yra teisininkų profesijos atstovai, tačiau vykdydami savo funkciją jie veikia kaip valstybės pareigūnai. Atestuoti antstoliai savo funkcijas vykdo nepriklausomai ir vadovaujasi tik įstatymais. Atestuotų antstolių atliekant pareigas duoti nurodymai ir įsakymai yra privalomi visiems visoje valstybės teritorijoje.

Atestuoti antstoliai atlieka savo pareigas apygardos teismų, prie kurių veikia, veiklos teritorijoje. Atestuotų antstolių skaičių, jų veiklos teritoriją ir jos ribas nustato Kabinetas.

Eidami savo pareigas atestuoti antstoliai vadovaujasi [Civilinio proceso kodeksu](#), kitais įstatymais ir nutarimais, taip pat Latvijos atestuotų antstolių tarybos (*Latvijas Zvērinātu tiesu izpildītāju padome*), kuri yra Latvijos atestuotų antstolių atstovaujamoji ir priežiūros įstaiga, patvirtinta metodika ir teismų praktikos rekomendacijomis.

Teisinių duomenų bazės

Informaciją apie atestuotų antstolių kontorą, jų profesiją reglamentuojančius teisės aktus ir Latvijos atestuotų antstolių tarybos veiklą galima rasti [Latvijos atestuotų antstolių tarybos](#) interneto svetainėje. Šiuo metu informacija portale pateikiama tik latvių kalba.

Nemokamas teisinės paslaugas teikiančios organizacijos

Latvijoje nėra sudaryta tokių organizacijų sąrašo.

Nuorodos

[Prokuratūra](#), [Kovos su pajamų iš nusikalstamos veiklos plovimu tarnyba](#), [Nacionalinis teismų portalas](#), [Teismų administracija](#), [Latvijos atestuotų advokatų taryba](#), [Latvijos notari](#), [Latvijos atestuotų antstolių taryba](#), Latvijos Respublikos teisingumo ministerija

---

Šio puslapio turinį nacionaline kalba tvarko atitinkamos valstybės narės. Vertimus atliko Europos Komisijos tarnyba. Į kompetentingos nacionalinės institucijos originale įvestus pakeitimus vertimuose gali būti neatsižvelgta. Europos Komisija nepriima jokios atsakomybės ar teisinių įsipareigojimų už šiame dokumente pateiktą ar nurodomą informaciją ar duomenis. Daugiau informacijos apie už šį puslapį atsakingos valstybės narės autorių teisių taisyklės rasite puslapyje „Teisinė informacija“.

Paskutinis naujinimas: 07/01/2016

Teisininko profesijos - Lietuva

Šiame puslapyje apžvelgiamos teisininkų profesijos Lietuvoje.

Teisininkų profesijos. Įžanga

Teisininkų profesijos Lietuvoje:

- prokurorai,
- teisėjai,
- advokatai,
- notariai,
- antstoliai.

Prokurorai

Organizacinė sistema

Lietuvoje yra 56 teritorinės prokuratūros:

- 51 apylinkių prokuratūra,
- 5 apygardų prokuratūros.

Generalinė prokuratūra atsakinga už teritorines prokuratūras. Generalinį prokurorą septyneriems metams skiria **Lietuvos Respublikos Prezidentas** Seimo pritarimu.

Generalinis prokuroras atskaitingas Seimui ir Prezidentui. Egzistuoja šios prokurorų pareigybės:

- generalinis prokuroras,
- teritorinių prokuratūrų (apylinkių arba apygardų) vyriausieji prokurorai,
- kiti prokurorai.

Prokuratūros ir Teisingumo ministerijos nesieja pavaldumo, bendros kompetencijos ar kokie nors kiti specifiniai santykiai.

Funkcijos ir pareigos

Prokuratūrų funkcijos:

- organizuoti ikiteisminį tyrimą ir jam vadovauti,
- palaikyti valstybinį kaltinimą baudžiamosiose bylose,
- ginti viešąjį interesą,
- užtikrinti teisingumą,
- padėti teismams vykdyti teisingumą.

Prokurorai dalyvauja visose baudžiamosiose bylose, taip pat civilinėse ar administracinėse bylose pagal prokuroro ieškinį.

Teisėjai

Organizacinė sistema

Lietuvoje nėra skirtingų rūšių teisėjų – visi yra **profesionalūs teisėjai**.

Bendrieji teismų sistemos principai įtvirtinti Konstitucijoje ir Teismų įstatyme. Teismai yra nepriklausomi, jie turi tokias savivaldos institucijas:

- Visuotinį teisėjų susirinkimą;
- Teisėjų tarybą;
- Teisėjų garbės teismą.

Teismams vykdyti veiklą padeda Nacionalinė teismų administracija.

Teisininkų profesijos organizacinė sistema. Advokatai

Advokatai

Lietuvoje yra advokatai ir advokatų padėjėjai. Advokatų padėjėjai gali vadovaujančio advokato leidimu ir įstatymo nustatytais atvejais atstovauti klientams civilinėse bylose ir ginti juos baudžiamosiose bylose.

Advokatai ir advokatų padėjėjai neskirstomi pagal kategoriją. Advokatai gali laisvai pasirinkti teisės sritį, kurioje pageidauja specializuotis (advokato specializacija).

Teisinių duomenų bazės

Daugiau informacijos galima rasti [☞ Lietuvos advokatūros](#) interneto svetainėje.

Ar šia duomenų baze galima naudotis nemokamai?

Taip, Lietuvos advokatūros interneto svetainėje galima naudotis nemokamai.

Solisiteriai arba patarėjai teisės klausimais

Lietuvoje nėra solisiterių ar patarėjų teisės klausimais.

Notarai

Organizacinė sistema

Lietuvoje yra tik viena notarų kategorija. Notarų skaičių, jų buveinę ir veiklos teritoriją nustato **teisingumo ministras**. Notarus skiria ir atleidžia teisingumo ministras.

Visi notarai priklauso **Notarų rūmams**. Kiekvienas metais Notarų rūmai pateikia Teisingumo ministerijai išsamią savo veiklos **metinę ataskaitą** ir pristato einamųjų metų notarų veiklos perspektyvas ir kryptis.

Notarų veiklą reglamentuojančius norminius teisės aktus tvirtina teisingumo ministras, atsižvelgęs į Notarų rūmų prezidiumo nuomonę.

Jei teisingumo ministras mano, kad Notarų rūmų nutarimas ar sprendimas neatitinka Lietuvos Respublikos įstatymų, jis gali kreiptis į Vilniaus apygardos teismą dėl šių nutarimų ar sprendimų panaikinimo.

Daugiau informacijos galima rasti [☞ Lietuvos notarų rūmų](#) interneto svetainėje.

Funkcijos ir pareigos

Pagrindinės **Notarų rūmų** pareigos:

1. **koordinuoti** notarų veiklą;
2. rūpintis notarų **profesinės kvalifikacijos kėlimu**;
3. **ginti** notarų interesus ir **atstovauti** jiems valstybinės valdžios ir valdymo institucijose;
4. rengti **norminių aktų projektus** notariato klausimais ir teikti juos Teisingumo ministerijai;
5. **vienodinti** notarinę praktiką;
6. **prižiūrėti**, kaip notarai atlieka savo funkcijas, laikosi profesinės etikos reikalavimų;
7. užtikrinti notaro profesinės veiklos metu sudarytų dokumentų **saugojimą** ir naudojimą;
8. užtikrinti notaro **praktikos** atlikimą;

9. įgyvendinti kitus **Notarų rūmų statute** numatytus uždavinius.

Kitos teisininkų profesijos

Antstoliai

Lietuvoje yra tik viena antstolių kategorija.

Informaciją apie antstolius galima rasti [antstolių interneto svetainėje](#) ir [Antstolių rūmų interneto svetainėje](#).

Šio puslapio turinį nacionaline kalba tvarko atitinkamos valstybės narės. Vertimus atliko Europos Komisijos tarnyba. Į kompetentingos nacionalinės institucijos originale įvestus pakeitimus vertimuose gali būti neatsižvelgta. Europos Komisija nepriima jokios atsakomybės ar teisinių įsipareigojimų už šiame dokumente pateiktą ar nurodomą informaciją ar duomenis. Daugiau informacijos apie už šį puslapį atsakingos valstybės narės autorių teisių taisykles rasite puslapyje „Teisinė informacija“.

Paskutinis naujinimas: 18/02/2019

Teisininko profesijos - Liuksemburgas

Puslapį jūsų pasirinkta kalba šiuo metu rengia mūsų vertėjai.
Jis jau išverstas į šias kalbas: [fr](#).

Šiame skyriuje apžvelgiamos įvairios teisininkų profesijos.

Teisininkų profesijos. Įžanga

Šioje dalyje pateikiama informacija apie teisininkų profesijas (profesijos apibūdinimas, sąlygos ją įgyti ir pan.).

Teismų sistemos apžvalga

Liuksemburge teismai skirstomi į dvi šakas: **bendrosios kompetencijos ir administracinius**. Skirstoma pagal ginčo pobūdį.

Bendrosios kompetencijos teismai (*l'ordre judiciaire*) – tai trys taikos teismai (*Justices de Paix*), du apygardos teismai (*Tribunaux d'arrondissement*), vienas apeliacinis teismas (*Cour d'Appel*) ir vienas kasacinis teismas (*Cour de Cassation*). Šių teismų jurisdikcijai daugiausia priskiriamos bylos, susijusios su civiline, komercine, baudžiamąja ir darbo teise. Bendrosios kompetencijos teismų sistemoje dirba teisėjai (vadinamieji „sėdintys teisėjai“, *magistrats du siège*) ir prokurorai (vadinamieji „stovintys teisėjai“, *la magistrature debout*, kuriems priskiriami *substituts* ir *procureurs*), kurie laikomi tos pačios teisėjo profesijos atstovais.

Administraciniai teismai (*l'ordre administratif*) – tai Pirmosios instancijos administracinis teismas (*Tribunal administratif*) ir Administracinis teismas (*Cour administratif*). Šie teismai nagrinėja administracines ir tiesioginių mokesčių bylas.

Konstitucinį Teismą (*Cour constitutionnelle*) sudaro bendrosios kompetencijos ir administracinių teismų teisėjai. Šis teismas tikrina, ar įstatymai atitinka Konstituciją – aukščiausią teisinę galią turintį šalies teisės aktą.

Teisėjai

Tapti teisėju galima dviem būdais:

Konkursinio egzamino laikymas

Būsiami teisėjai, tai yra teisininkai praktikantai (*attachés de justice*), turi laikyti konkursinį egzaminą. Šį egzaminą laikyti leidžiama tik tiems kandidatams, kurie atitinka šias sąlygas:

1. yra Liuksemburgo piliečiai;
2. naudojasi pilietinėmis ir politinėmis teisėmis ir įrodo gerą reputaciją;
3. turi Liuksemburgo universitete įgytą teisinį išsilavinimą, atitinkantį pripažįstamą magistro laipsnį, arba užsienyje įgytą teisinį išsilavinimą, atitinkantį magistro laipsnį, kuris yra priimtinas ir pripažįstamas už aukštąjį mokslą atsakingo ministro pagal iš dalies pakeistą 1969 m. birželio 18 d. aukštojo mokslo ir užsienyje įgyto išsilavinimo ir diplomų pripažinimo įstatymą;
4. moka liuksemburgiečių, prancūzų ir vokiečių kalbas;
5. yra atlikęs ne trumpesnę kaip dvylikos mėnesių teisėjo arba notaro praktiką;
6. atitinka privalomus fizinės ir psichinės sveikatos reikalavimus ir turi tai patvirtinančius sveikatos ir psichikos būklės patikrinimo dokumentus.

Teisėjų konkursinių egzaminų laikymą organizuoja teisininkų praktikantų įdarbinimo ir mokymo komisija (toliau – komisija). Šį konkursinį egzaminą, kuris laikomas raštu, sudaro trys civilinės teisės ir civilinio proceso, baudžiamosios teisės ir baudžiamojo proceso bei administracinės teisės ir administracinių ginčų testai. Iš esmės laikant testus reikia parengti teismo sprendimą arba nutartį. Egzaminą išlaiko tie kandidatai, kurie surenka ne mažiau kaip tris penktadalius taškų, kuriuos galima gauti už visus tris testus, ir ne mažiau kaip pusę taškų, kuriuos galima gauti už kiekvieną testą. Kandidatų reitingą pagal galutinį įvertinimą sudaro komisija. Kandidatai į pareigas priimami pagal reitingą.

Teisėjų skyrimas pagal dokumentus

Tai papildoma teisėjų atrankos procedūra, kuri taikoma tik tada, kai konkursinį egzaminą išlaiko mažiau teisininkų praktikantų nei kiekvienais metais nustato teisingumo ministras.

Kandidatams keliami šie reikalavimai:

1. tenkinti tam tikras sąlygas, kurios taikomos konkurencinį egzaminą norintiems laikyti kandidatams, t. y. 1, 4 ir 6 sąlygas;
2. turėti diplomą, kuriame nurodytas praktikos atlikimas;
3. dirbti advokatu ne mažiau kaip penkerius metus.

Komisija kandidatus kviečia asmeninio pokalbio. Šiame pokalbyje dalyvauja psichologijos specialistas, kuris pateikia pagrįstą išvadą dėl kiekvieno kandidato. Kandidatai atrenkami pagal papildomų Liuksemburgo teisės kursų baigiamųjų egzaminų ir teisminės praktikos baigiamųjų egzaminų rezultatus, profesinę patirtį, papildomas kvalifikacijas ir publikacijas. Kandidatų atranką vykdo komisija.

Konstitucija užtikrinamas teisėjų nepriklausomumas nuo politinės valdžios, todėl jie neatšaukiami. Bet koks teisėjas iš pareigų gali būti atleistas arba jo įgaliojimai gali būti sustabdyti tik teismo sprendimu. Teisėją į kitas pareigas galima perkelti tik jam sutikus ir paskyrus naują teisėją. Tačiau įstatymo nustatytais sąlygomis teisėjų įgaliojimai gali būti sustabdyti, jie gali būti atleisti arba perkelti į kitas pareigas dėl ligos ar netinkamo elgesio.

Teisėjo pareigos nesuderinamos su vyriausybės nario, parlamento nario, mero, mero pavaduotojo arba savivaldybės tarybos nario, valstybės tarnautojo, privačiojo sektoriaus darbuotojo, notaro, antstolio, kariškio, dvasininko ir advokato pareigomis. Teisėjai yra nešališki ir privalo laikytis profesinės paslapties. Jų darbo užmokestis nustatytas įstatymu.

Daugiau informacijos pateikiama Teisingumo ministerijos interneto svetainės [teisėjo profesijos puslapyje](#).

Advokatai

Advokato (*avocat*) profesija reglamentuojama iš dalies pakeistu 1991 m. rugpjūčio 10 d. Advokatūros įstatymu.

Advokato profesija – tai **nepriklausoma laisvoji profesija**. Advokato profesija gali būti verčiamasi individualiai. Advokatai gali susiburti ir sudaryti juridinį asmenį. Advokatai vieninteliai gali padėti ar atstovauti šalims, teikti jų reikalavimus bet kokiems teismams ir jas juose ginti, priimti jų dokumentus, kad pateiktų teisėjams, rengti ir pasirašyti būtinus dokumentus, kad procesas būtų teisėtas, ir parengti bylą taip, kad būtų priimtas sprendimas.

Paprastai tik advokatai gali teikti **teisines konsultacijas** už užmokestį arba kitiems asmenims rengti rašytinius susitarimus. Be to, advokatai atstovauja savo klientams arba jiems padeda tarptautiniuose teismuose, pavyzdžiui, Europos Sąjungos Teisingumo

Teisme arba Europos žmogaus teisių teisme. Advokatai privalo laikytis profesinės paslapties – ši nuostata susijusi su viešąja tvarka ir už jos pažeidimą taikomos baudžiamosios sankcijos.

Kad advokatas galėtų dirbti Liuksemburge, jis privalo būti įtrauktas į Liuksemburgo Didžiojoje Hercogystėje įsteigtos advokatūros sąrašus. Ši nuostata taip pat taikoma Europos šalies advokatui, norinčiam dirbti Liuksemburge pagal kilmės šalyje įgytą profesinį vardą.

Yra šeši Liuksemburgo advokatūros sąrašai:

I sąrašas: teismo advokatai (*avocats à la Cour*)

II sąrašas: advokatai (*avocats*)

III sąrašas: garbės advokatai (*avocats honoraires*)

IV sąrašas: Europos Sąjungos advokatai, dirbantys pagal kilmės šalyje įgytą profesinį vardą

V sąrašas: advokatų kontoros, dirbančios kaip teismo advokatai

VI sąrašas: kitos advokatų kontoros

Siekiant būti įtrauktam į Liuksemburgo advokatūros sąrašus reikia atitikti šias sąlygas:

- įrodyti savo gerą reputaciją;
- patvirtinti, kad įvykdytos leidimo atlikti teisminę praktiką sąlygos arba išlaikytas kvalifikacinis egzaminas, kitos Europos Sąjungos valstybės narės advokatams nustatytas iš dalies pakeistu 1991 m. rugpjūčio 10 d. įstatymu, kuriuo nustatoma advokatams taikoma bendroji aukštojo mokslo diplomų, išduodamų baigus ne trumpesnį kaip trejų metų profesinį mokymą, pripažinimo sistema; arba patvirtinti, kad įvykdytos sąlygos, taikomos registruojant advokatus, Liuksemburgo Didžiojoje Hercogystėje besiverčiančius advokato praktika pagal kilmės šalyje naudotą profesinį vardą, taikant iš dalies pakeistą 2002 m. lapkričio 13 d. įstatymą, kuriuo į Liuksemburgo teisę perkeliama 1998 m. vasario 16 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva 98/5/EB, skirta padėti teisininkams verstis nuolatine advokato praktika kitoje valstybėje narėje nei ta, kurioje buvo įgyta kvalifikacija; pagal 1984 m. vasario 24 d. Kalbų vartojimo tvarkos įstatymą mokėti teisės aktų kalbą ir administracines bei teismuose vartojamas kalbas;
- būti Liuksemburgo arba Europos Sąjungos valstybės narės piliečiu;
- mokėti teisės aktų kalbą ir administracines bei teismuose vartojamas kalbas, kaip nustatyta pagal 1984 m. vasario 24 d. Kalbų vartojimo tvarkos įstatymą, nepažeidžiant iš dalies pakeisto 1991 m. rugpjūčio 10 d. įstatymo 31 straipsnio 1 dalies; liuksemburgiečių ir vokiečių kalbos žodinio supratimo lygis turi atitikti Bendros Europos kalbų mokėjimo orientacinės sistemos B2 lygį, kalbėjimo – B1 lygį, vokiečių kalbos rašymo – B2 lygį. Prancūzų kalbos supratimo, kalbėjimo ir rašymo lygis pagal tą pačią sistemą turi atitikti B2 lygį.

Nukrypstant nuo pirmesnėje įtraukoje išdėstytų nuostatų, Direktyvos 98/5/EB 10 straipsnyje nurodyti Europos valstybių narių advokatai juos įtraukiant į advokatūros I sąrašą privalo mokėti teisės aktų kalbą, kaip numatyta pagal 1984 m. vasario 24 d. Kalbų vartojimo tvarkos įstatymą, jei jie savo profesinę veiklą apriboja taip, kad jiems nereikia gerai mokėti kitų kalbų, nurodytų 1984 m. vasario 24 d. įstatyme. Reikalaujamas kalbų mokėjimo lygis yra toks pats, kaip nurodyta pirmesnėje pastraipoje.

Patikslinimai dėl kalbų mokėjimo reikalavimų

Individualiai užsiregistravę advokatai privalo gerai mokėti teisės aktų kalbą pagal 1984 m. vasario 24 d. Kalbų vartojimo tvarkos įstatymą, taip pat kalbas, reikalingas vykdant profesinę veiklą, nepažeidžiant pirmiau nurodytų nuostatų.

Į II sąrašą įrašyti advokatai, be kita ko, privalo mokėti Didžiosios Liuksemburgo Hercogystės administracines ir teismuose vartojamas kalbas, reikalingas vykdyti savo pareigas teisminės praktikos metu.

Advokatas, kuris sutinka imtis bylos, privalo turėti reikalingą profesinę ir kalbinę kompetenciją; priešingu atveju jam taikomos drausminės sankcijos.

Advokatūros taryba, atsiklaususi teisingumo ministro nuomonės, gali atleisti nuo pilietybės sąlygos, jei patvirtinama, kad tokios sąlygos nekelia Europos Sąjungai nepriklausanti valstybė, kurios pilietis yra kandidatas verstis advokato praktika. Ta pati nuostata taikoma kandidatams, turintiems politinio pabėgėlio statusą ir teisę į prieglobstį Liuksemburgo Didžiojoje Hercogystėje.

Tik advokatai, įtraukti į I sąrašą, turi teisę dirbti advokatais teisme (vadintis „*avocat de la Cour*“). Tam jie turi:

- būti atlikę dvejų metų teisminę praktiką kaip advokatai, įtraukti į II sąrašą, ir išlaikę egzaminą po teisminės praktikos;

- būti išlaikę kvalifikacinį egzaminą, kitos Europos Sąjungos valstybės narės advokatams nustatytą iš dalies pakeistu 1991 m. rugpjūčio 10 d. Įstatymu, kuriuo nustatoma advokatams taikoma bendroji aukštojo mokslo diplomų, išduodamų baigus ne trumpesnę kaip trejų metų profesinį mokymą, pripažinimo sistema;
- arba patvirtinti, kad, būdami Europos šalies advokatai, kuriems leidžiama verstis advokato praktika pagal kilmės šalyje naudotą profesinį vardą, ne trumpiau kaip trejus metus pagal Liuksemburgo teisę, įskaitant Europos Sąjungos teisę, vykdė faktinę ir reguliarią veiklą Liuksemburge, arba jiems turi būti taikomos iš dalies pakeisto 2002 m. lapkričio 13 d. Įstatymo, kuriuo į Liuksemburgo teisę perkeliama 1998 m. vasario 16 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva 98/5/EB, skirta padėti teisininkams verstis nuolatine advokato praktika kitoje valstybėje narėje nei ta, kurioje buvo įgyta kvalifikacija, 9 straipsnio 2 dalies nuostatos.

Tik teismo advokatai turi teisę atlikti veiksmus, kuriems pagal įstatymus ir kitus teisės aktus reikalingas patikėtinis, t. y. atstovauti šalims Konstituciniame Teisme, administraciniuose teismuose, Aukščiausiąjame teisingumo teisme ir apygardos teismuose, nagrinėjančiuose civilines bylas, pateikti šalių reikalavimus, priimti jų dokumentus ir juos pateikti teisėjui, pasirūpinti, kad būtų pasirašyti proceso teisės nuostatos atitinkantys dokumentai, ir parengti bylą taip, kad būtų priimtas sprendimas.

Į **II sąrašą** įtraukti advokatai ir į **IV sąrašą** įtraukti Europos šalių advokatai, kuriems suteikta teisė verstis advokato praktika pagal kilmės šalyje naudotą profesinį vardą, tuos pačius veiksmus gali atlikti tik tuomet, jeigu jiems padeda teismo advokatas, įtrauktas į I sąrašą. Kadangi nėra apribojimų dėl atstovavimo šalims teismuose, kuriuose teismo advokatas dalyvauti neprivalo, į II arba IV sąrašus įtraukti advokatai juose šalims gali atstovauti be teismo advokato pagalbos.

Mokantis advokato profesijos, reglamentuojamas 2009 m. birželio 10 d. didžiojo hercogo potvarkiu dėl teisminės praktikos organizavimo ir teisės tapti notaru reglamentavimo, atliekama profesinė praktika, kurią sudaro papildomas Liuksemburgo teisės kursas, ir po jo atliekama praktinė stažuotė.

Gavę papildomo Liuksemburgo teisės kurso baigimo pažymėjimą, praktikantai turi teisę būti įtraukti į vienos iš Liuksemburgo advokatūros II sąrašą.

Teisminės praktikos tikslas – išmokyti advokato profesijos. Baigęs aukštąjį mokslą praktikantas įgyja išsamių teisės žinių, o lankydamas papildomą Liuksemburgo teisės kursą jas papildo specialiomis žiniomis apie Liuksemburgo teisę. Atliekant teisminę praktiką daugiausia dėmesio skiriama advokato praktikos mokymui – praktikantas dirba prižiūrimas praktikos vadovo ir lanko paskaitas, kurių konkretus tikslas yra mokytis profesijos.

Atlikus ne trumpesnę kaip 2 metų praktiką laikomas baigiamasis egzaminas. Išlaikęs šį egzaminą, pretendentas tampa teismo advokatu ir įtraukiamas į I sąrašą.

Praktikanto pagrįstu prašymu vykdomasis komitetas gali leisti jam atlikti ne trumpesnę kaip trijų mėnesių ir ne ilgesnę kaip šešių mėnesių teisminę praktiką advokato kontoroje, esančioje Europos Sąjungos valstybėje narėje. Šis praktikos laikotarpis, kuriam suteiktas tinkamas leidimas, įskaičiuojamas į teisminės praktikos laiką.

Advokatai priskiriami advokatūrai (*ordre des avocats*) – nuo valdžios institucijų ir teismų nepriklausomai asociacijai. Yra **Liuksemburgo advokatūra** ir **Dykircho advokatūra**. Kiekviena advokatūra turi juridinio asmens statusą. Advokatūrą sudaro šie organai: asamblėja, taryba, pirmininkas, Drausmės ir administracijos taryba, prižiūrinti visų advokatų darbą.

Daugiau informacijos pateikiama Teisingumo ministerijos svetainės [advokato profesijos puslapyje](#).

Notarai

Notarų skaičius nustatomas Didžiojo hercogo potvarkiu pagal iš dalies pakeisto 1976 m. gruodžio 9 d. Notariato organizavimo įstatymo 13 straipsnį. Šiuo metu visoje šalyje **yra 36 notarai**.

Notarai – tai valstybės pareigūnai, kurių pareigos – registruoti visus dokumentus ir sutartis, kuriuos šalys turi ar nori patvirtinti kaip autentiškus, turinčius tokią pat galią kaip valdžios institucijų dokumentai, užtikrinti, kad juose būtų nurodyta data, saugoti juos ir išduoti kopijas bei nuorašus.

Notarams draudžiama patiems arba per tarpininką tiesiogiai arba netiesiogiai vykdyti verslą, būti komercinės bendrovės arba pramonės ar prekybos įmonės vadovais, rėmėjais, generaliniais direktoriais arba likvidatoriais; dalyvauti administruojant ir prižiūrint bendroves, įmones ar agentūras, kurių veiklos tikslas – pirkti, parduoti, padalyti ar statyti nekilnojamąjį turtą, arba turėti šioje srityje kokių nors interesų; palaikyti su minėtomis bendrovėmis, įmonėmis ar agentūromis nuolatinius santykius, kurie trukdytų šalims laisvai pasirinkti notarą; kaip įprastą veiklą vykdyti banko, diskonto ir tarpininkavimo operacijas arba biržos spekuliacijas, išskyrus diskonto operacijas, atliekamas vykdant su jų pareigomis susijusią veiklą; priimti indėlius, išskyrus indėlius, pateikiamus siekiant

atlikti arba atliekant su jų pareigomis susijusią veiklą, arba išmokamą paveldėjimą; teikti savo paslaugas bet kokioje byloje, kurioje jie yra suinteresuotoji šalis; naudotis tarpininkų paslaugomis, kad šie atliktų veiksmus, kurių tiesiogiai negali atlikti notarai; bet kokiu pagrindu naudotis verslo paslaugų agentų ar nekilnojamojo turto agentų paslaugomis.

Pagal Civilinio kodekso nuostatas notaro patvirtinti dokumentai yra autentiški; jie vykdytini, jeigu juose pateikiamas nurodymas apie prievolę juos vykdyti. Notarai dokumentus privalo rengti prancūzų arba vokiečių kalba pagal šalių pasirinkimą.

Notarai savo pareigas vykdo visoje šalies teritorijoje. Vykdydami savo pareigas jie prisideda prie valdžios įgaliojimų įgyvendinimo.

Notarų rūmus (*Chambre des Notaires*) sudaro septyni nariai, kuriuos notarų generalinė asamblėja renka iš šalies notarų.

Be įgaliojimų, kurie Notarų rūmams suteikiami įstatymais ir kitais teisės aktais, jie visų pirma vykdo šias **funkcijas**:

- užtikrina, kad notarai laikytųsi drausmės, vykdo su drausme susijusius įgaliojimus per Rūmų drausmės tarybą, užkertama kelią bet kokiems notarų ginčams arba sutaiko notarus jiems kilus; jeigu notarai nesutaikomi, teikia paprastą nuomonę;
- sutaiko notarus ir trečiuosius asmenis kilus bet kokiems jų ginčams;
- teikia savo nuomonę dėl ginčų, susijusių su notarų apskaičiuotais atlyginimu, užmokesčiu, honoraru ir išlaidomis, ir dėl visų ginčų, šiuo klausimu pateiktų nagrinėti civilinių bylų teismui;
- saugo protokolų originalus, tikrina notarų apskaitą;
- atstovauja Liuksemburgo Didžiosios Hercogystės notarams gindami jų teises ir interesus.

Drausmės tarybą sudaro Liuksemburgo apygardos teismo pirmininkas arba jį, kaip pirmininką, pavaduojantis teisėjas ir keturi Notarų rūmų nariai, skiriami pagal jų darbo stažą.

Drausmės taryba visų notarų atžvilgiu vykdo su drausme susijusius įgaliojimus, taikomus pažeidus įstatymuose ir kituose teisės aktuose nustatytų notaro pareigų vykdymo reikalavimus, profesinių nusižengimų ir aplaidumo atvejais, įvykdžius profesiniam diskretiškumui, orumui, garbingumui ir sąžiningumui prieštaraujančias veikas – šių įgaliojimų vykdymas nepanaikina galimybės dėl tų pačių veikų pareikšti ieškinį teisme. Drausmės tarybos sprendimus apeliacine tvarka gali apskųsti tiek kaltu pripažintas notaras, tiek valstybės generalinis prokuroras. Apeliacinis skundas teikiamas Aukščiausiojo teisingumo teismo civilinių bylų skyriui, priimančiam galutinį sprendimą.

Kad būtų galima eiti notaro pareigas, reikia:

- būti Liuksemburgo arba Europos Sąjungos valstybės narės piliečiu;
- naudotis pilietinėmis ir politinėmis teisėmis;
- būti sulaukus 25 metų ir turėti kandidato notaro pareigoms eiti diplomą pagal Liuksemburgo teisės aktus (dabartinė sistema) arba [pažymėjimą apie atliktą praktiką](#), reikalaujamą, kai siekiama eiti notaro pareigas (ankstesnė sistema);
- mokėti teisės aktų kalbą ir administracines bei teismuose vartojamas kalbas, kaip nustatyta pagal 1984 m. vasario 24 d. Kalbų vartojimo tvarkos įstatymą.

Daugiau informacijos pateikiama Teisingumo ministerijos interneto svetainės [notaro profesijos puslapyje](#).

Kitos teisininkų profesijos

Teismo antstoliai

Teismo antstolis – tai valstybės pareigūnas, kuris vienintelis turi teisę:

- įteikti dokumentus ir savo pasirašytus aktus, įteikti dokumentus pagal įstatymų ir kitų teisės aktų nuostatas, jeigu įstatymais neregamentuojamas įteikimo būdas;
- imtis veiksmų, kad būtų vykdomi teismo sprendimai ir vykdomieji dokumentai ar raštai.

Teismo antstolis gali:

- išieškoti visas skolas draugišku susitarimu arba per teismą. Šis įgaliojimas apima teisę ieškovų vardu įteikti prašymus išduoti mokėjimo nurodymą arba areštuoti periodines išmokas;
- įvertinti baldus, namų apyvokos daiktus bei derlių ir rengti jų viešą pardavimą pagal susijusius įstatymus ir reglamentus.

Teismas gali paskirti teismo antstolį, kad šis sudarytų:

- grynai faktinių aplinkybių konstatavimo protokolus, nepateikdamas jokios nuomonės dėl faktinių ar teisinių padarinių, kurie dėl to gali kilti;
- tokio pat pobūdžio protokolus privačių asmenų prašymu; abiem atvejais šie protokolai laikomi įrodymais, kol nepateikiama priešingų įrodymų.

Teismo antstolių įkainiai nustatomi didžiojo hercogo potvarkiu.

Teismo antstolių rūmai (*Chambre des huissiers de justice*) atstovauja antstoliams nacionaliniu lygmeniu. Juos administruoja trijų narių taryba, kurią sudaro pirmininkas, sekretorius ir išdininkas. Pirmininkas Teismo antstolių rūmams atstovauja teisminiu ir neteisminiu būdu.

Daugiau informacijos pateikiama Teisingumo ministerijos interneto svetainės [teismo antstolio profesijos puslapyje](#).

Teismo sekretoriai

Vyriausiasis teismo sekretorius (*greffier en chef*) vadovauja teismo kanceliarijai ir darbuotojams. Vyriausiojo teismo sekretoriaus administracinėms funkcijoms priskiriamas kopijų advokatams ir fiziniams asmenims išdavimas (pvz., skyrybų liudijimų, skirtų nuorašams užsienyje), procesinių dokumentų kopijų išdavimas, ranka rašytų testamentų ir paveldėjimo teisės liudijimų priėmimas saugoti, teismo kanclerių prisaikdinimas, visuotinių susirinkimų ir statistinių duomenų rengimas bei archyvų priežiūra. Teismo sekretorius taip pat priima skundus dėl teisėjų nešališkumo.

Teismo sekretoriai padeda teisėjams rengti atitinkamus aktus ir dokumentus, visų pirma vykstant teismo posėdžiams, išklaudyti šalis, atlikti tyrimus, patikrinimus vietoje, skrodimą, sudaryti bankrutuojančio asmens turto aprašą, rengti teismo sprendimus ir posėdžius, kuriuose dalyvauja globojami asmenys. Teisėjas negali dirbti be teismo sekretoriaus.

Teismo sekretorių pareigos yra nustatytos iš dalies pakeisto Teismų sistemos įstatymo 78 ir paskesniuose straipsniuose.

[Recueil des lois spéciales](#) pp. 7–40.

Profesijos įgijimo tvarka reglamentuojama 1979 m. balandžio 16 d. įstatymu, nustatančiu bendrąjį valstybės tarnautojų darbo reglamentą (su pakeitimais).

http://www.fonction-publique.public.lu/fr/publications/Reformes/Recueils/1_Statut.pdf

Susijusios nuorodos

[Teisingumo ministerija](#)

Šio puslapio turinį nacionaline kalba tvarko atitinkamos valstybės narės. Vertimus atliko Europos Komisijos tarnyba. Į kompetentingos nacionalinės institucijos originale įvestus pakeitimus vertimuose gali būti neatsižvelgta. Europos Komisija nepriima jokios atsakomybės ar teisinių įsipareigojimų už šiame dokumente pateiktą ar nurodomą informaciją ar duomenis. Daugiau informacijos apie už šį puslapį atsakingos valstybės narės autorių teisių taisykles rasite puslapyje „Teisinė informacija“.

Paskutinis naujinimas: 27/09/2016

Teisininko profesijos - Vengrija

Šiame puslapyje apžvelgiamos teisininkų profesijos Vengrijoje.

[Teisininkų profesijos. Įžanga](#)

[Prokurorai](#)

[Teisėjai](#)

[Teisininkai](#)

[Notarai](#)

[Kitos teisininkų profesijos](#)

Teisininkų profesijos. Įžanga

Šiame skyriuje apžvelgiamos teisininkų – prokurorų, teisėjų, advokatų, teisininkų, notarų ir antstolių – profesijos Vengrijoje.

Vengrijoje teisininkų profesijų atstovai (advokatai, notari, antstoliai) veikia nepriklausomai, tačiau yra pavaldūs profesinei savivaldai, pagrįstai rūmų sistema. Kad galėtų vykdyti veiklą, teisininkai privalo būti rūmų nariai. Rūmai turi teisę vykdyti savo narių profesinę priežiūrą ir siekia užtikrinti, kad jų profesijos atstovai teiktų tinkamo lygio paslaugas.

Prokurorai (*ügyész*)

Organizacinė sistema

Vengrijos konstitucinėse nuostatose nustatyta, kad **Prokuratūra** (*Ügyészség*), naudodamasi įstatyme nustatytais teisėmis, atlieka tyrimus, palaiko kaltinimus teismuose ir yra atsakinga už baudžiamųjų priemonių teisėtumo tikrinimą.

Įstatyme numatytais atvejais ir būdais Prokuratūra padeda užtikrinti, kad visi laikytųsi įstatymų, ir imasi veiksmų įstatymo viršenybės principui apsaugoti, kai įstatymai pažeidžiami.

Prokuratūra (*Ügyészség*) yra centralizuota organizacija, kuriai vadovauja generalinis prokuroras (*legfőbb ügyész*). Generalinis prokuroras atskaitingas parlamentui. Prokurorus skiria ir atleidžia generalinis prokuroras.

Prokurorai iš pradžių skiriami trejiems metams, o paskui – neterminuotam laikui.

Su Prokuratūra susijusios taisyklės nustatomos įstatymu.

Funkcijos ir pareigos

Prokurorų funkcijas, atsakomybę ir teisinį statusą reglamentuoja įstatymas. Prokuratūra yra homogeniška institucija ir visų prokurorų teisinis statusas yra toks pats.

Prokuratūra (*ügyészség*):

- atlieka tyrimus baudžiamąjį procesą reglamentuojančiuose įstatymuose nustatytais atvejais,
- tikrina, kad tyrimai būtų atliekami laikantis atitinkamų teisinių nuostatų,
- vykdo kitus su tyrimais susijusius įgaliojimus,
- rengia ir teikia kaltinamuosius aktus, palaiko kaltinimą baudžiamosiose bylose, naudojasi įstatyme nustatytais apeliacinio skundo teikimo teisėmis,
- tikrina, kad bausmės būtų vykdomos laikantis atitinkamų teisinių nuostatų,
- dalyvauja kitose civilinėse, darbo teisės, administracinėse ir komercinėse bylose: prokuroras dalyvauja bylose, kurias reglamentuoja Civilinio proceso kodeksas (*polgári perrendtartás*), jeigu dėl kokių nors priežasčių teisių turėtojas negali ginti savo teisių,
- vykdydama bendrą teisėtumo kontrolę (*általános törvényességi felügyelet*) užtikrina, kad būtų laikomasi įstatymo,
- nusikaltimų prieš nepilnamečius atvejais imasi būtinų vaikų apsaugos priemonių,
- vykdo pagal tarptautinius įsipareigojimus numatytas funkcijas, visų pirma teikia teisinę pagalbą;

- vykdo su Eurojustu susijusias funkcijas – prisideda prie to, kad visos visuomeninės organizacijos, valstybinės institucijos ir piliečiai laikytųsi įstatymų, taip pat prisideda prie įstatymo viršenybės principo saugojimo, kai įstatymai yra pažeidžiami.

Teisinių duomenų bazės

Daugiau informacijos rasite [Vengrijos Respublikos prokuratūros \(Magyar Köztársaság Ügyészsége\)](#) interneto svetainėje.

Teisėjai

Organizacinė sistema

Sprendimus jie priima vadovaudamiesi įstatymu ir savo įsitikinimu. Teisėjams priimant sprendimus jiems negali būti daroma įtaka arba nurodoma, kaip tai daryti.

Teisę skirti teisėjus turi **Vengrijos Prezidentas (köztársasági elnök)**.

Asmuo, norintis būti paskirtas teisėju, turi atitikti šiuos kriterijus:

- būti Vengrijos pilietis,
- nebūti teistas,
- turėti balsavimo teisę,
- turėti universitetinį teisinį išsilavinimą,
- išlaikyti Vengrijos advokatūros egzaminą (*szakvizsgával rendelkezik*),
- įstatymų nustatyta tvarka pateikti finansinę pažymą ir
- turėti mažiausiai vienerių metų teisėjo padėjėjo (*bírószági titkár*) arba apylinkės prokuroro padėjėjo (*ügyészségi titkár*), arba Konstitucinio teismo teisėjo, karo teisėjo, prokuroro, valstybės notaro, advokato arba patarėjo teisės klausimais darbo ar darbo centrinėje administracijos tarnyboje (*központi közigazgatási szerv*), kuriam atlikti reikia išlaikyti advokatūros egzaminą, patirtį.

Asesoriai

Pagal Konstituciją **teisinio išsilavinimo neturintys teisėjai / asesoriai (nem hivatásos bíró/ülnök)** taip pat gali dalyvauti **teismo procese**.

Kandidatai turi būti neteisti, turėti balsavimo teisę, būti Vengrijos piliečiai ir būti vyresni nei 30 metų amžiaus. Karo bylų tarėjai (*katonai ülnök*) turi atitikti ne tik šiuos reikalavimus, bet taip pat būti dirbę Vengrijos ginkluotose pajėgose (*Magyar Honvédség*) arba teisėsaugos institucijose.

Tarėjai renkami **ketverių metų laikotarpiui**.

Tais atvejais, kai už nagrinėjamą nusikaltimą skiriama aštuonerių metų arba didesnė laisvės atėmimo bausmė, **baudžiamąsias bylas** vietiniuose teismuose nagrinėja **vienas profesionalus teisėjas (hivatásos bíró)** ir **du tarėjai**. Apygardos teisme (*megyei bíróság*), priimančiame sprendimą pirmąja instancija, bylą nagrinėjančią teisėjų kolegiją (*tanács*) gali sudaryti **vienas profesionalus teisėjas** ir **du asesoriai**.

Įstatyme nustatytais atvejais **civilinėse bylose teisėjų kolegiją gali sudaryti vienas profesionalus teisėjas** ir **du tarėjai**.

Teisėjo padėjėjai ir teismo tarnautojai

Teisės mokyklų absolventai teismuose įdarbinami teisėjo padėjėjais arba teismo tarnautojais, kad įgytų žinių ir patirties, reikalingų **būsiamam teisėjo darbui**. Jie gali atlikti teisėjų funkcijas tik įstatymuose nustatytoje procedūroje ir įstatymuose nustatytais sąlygomis.

Su informacija apie teismų darbuotojus galima susipažinti paspaudus vieną iš šių nuorodų:

1. [teismo pareigūnai](#)
2. [teisėjo padėjėjai](#)
3. [teismo tarnautojai](#)
4. [darbininkai](#)

Teisininkai

Baristeriai / advokatai (*ügyvéd/ügyvéd*)

Vykdydami savo profesinę veiklą **advokatai** (*ügyvéd*) padeda savo klientams ginti šių teises ir įvykdyti priklausančias pareigas. **Advokatai** (*ügyvéd*) gali atstovauti nagrinėjant visas bylas ir tai daryti jie gali **visose institucijose**. Atlikdami savo profesines pareigas advokatai yra nepriklausomi – tai reiškia, kad jiems negali būti daroma įtaka ir jie negali prisiimti tokių įsipareigojimų, kurie keltų pavojų jų nepriklausomumui.

Veiksmai, kuriuos už tam tikrą užmokestį gali atlikti tik advokatai:

- atstovavimas ir gynimas baudžiamosiose bylose,
- teisinis konsultavimas,
- teisinių dokumentų rengimas ir surašymas,
- pinigų ir kito jiems patikėto turto, susijusio su išvardyta veikla, tvarkymas.

Atsižvelgiant į šių dienų ekonominio gyvenimo aplinkybes, advokatai taip pat gali **konsultuoti mokesčių, nekilnojamojo turto sandorių sudarymo** ir neteisminio **ginčų sprendimo** (*peren kívüli közvetítés*) klausimais

Advokato veikla gali užsiimti visi asmenys, kurie yra priimti į advokatūrą (*kamara*) ir yra davę advokato priesaiką (*ügyvédi eskü*).

Tam, kad asmuo būtų priimtas į advokatūrą, jis turi:

- turėti Europos ekonominės erdvės valstybės narės pilietybę (*Európai Gazdasági Térség*),
- nebūti teistas,
- turėti universitetinį išsilavinimą ir išlaikyti Vengrijos teisės profesinį egzaminą (*jogi szakvizsga*),
- turėti profesinės civilinės atsakomybės draudimą ir tinkamas patalpas veiklai vykdyti.

Europos Sąjungos valstybių narių advokatai Vengrijoje advokato veikla gali užsiimti trimis pagrindinėmis formomis: **kaip ad hoc teisinių paslaugų teikėjai, užsiimti įprasta veikla ir veikti kaip advokatų asociacijos nariai**. *Ad hoc* teisines paslaugas teikiantys advokatai privalo užsiregistruoti advokatų asociacijoje (*ügyvédi kamara*) pagal paslaugų teikimo vietą. Advokatai, norintys užsiimti įprasta advokatų veikla, turi užsiregistruoti kompetentingoje advokatų asociacijoje.

Į registrą įrašyti Europos Sąjungos advokatai (*európai közösségi ügyvéd*) gali pateikti prašymą priimti į advokatų asociaciją, jeigu jie atitinka įstatymu nustatytus reikalavimus (pvz., turi įstatymo nustatytą veiklos stažą, jie taip pat turi įrodyti, kad išmano Vengrijos teisę (taip pat Europos Sąjungos teisę), pakankamai gerai moka vengrų kalbą, kad galėtų užsiimti advokato profesine veikla ir t. t.).

Europos Sąjungos advokatas, priimtas į advokatų asociaciją, turi teisę naudoti profesinį advokato vardą (*ügyvédi cím*) ir jam yra taikomos tos pačios teisės normos kaip ir Vengrijos advokatams.

Advokatai turi **pareigą išsaugoti paslaptį**, susijusią su visais faktais ir informacija, jiems perduotais užsiimant profesine veikla.

Paprastai advokato užmokestis nustatomas **laisvu** advokato ir jo klientų susitarimu. Advokatų užmokestis teisės normomis nustatomas tik tuomet, kai jie teismo procese paskiriami visuomeniniais gynėjais (*kirendelt védő*).

Teisinių duomenų bazės

Daugiau informacijos rasite [Vengrijos advokatų asociacijos](#) (*Magyar Ügyvédi Kamara*) interneto svetainėje.

Juriskonsultai (*jogtanácsos*)

Pagrindinė juriskonsultų funkcija – padėti vykdyti organizacijos, kuri juos įdarbino, veiklą. Juriskonsultai **atstovauja juos įdarbinusiai organizacijai**, teikia teisines konsultacijas ir informaciją, rengia pareiškimus, sutartis ir kitus dokumentus, dalyvauja organizuojant teisinį darbą. Paprastai juriskonsultai – priešingai nei advokatai – pareigas, kurios nėra tokios plačios kaip advokatų, vykdo būdami **sandomais darbuotojais**. **Juriskonsultų užmokestį** reglamentuoja su darbo teisiniais santykiais susijusios normos.

Juriskonsultu gali tapti kiekvienas asmuo, įrašytas į **apygardos teismo tvarkomą registrą** – Budapešte tai yra Budapešto sostinės teismas (*Fővárosi Bíróság*). Kandidatas turi:

- turėti vienos iš valstybių narių, pasirašiusių Europos ekonominės erdvės susitarimą, pilietybę (*az Európai Gazdasági Térségről szóló megállapodás*),
- nebūti teistas,
- turėti universitetinį išsilavinimą,

- būti išlaikęs Vengrijos teisės profesinį egzaminą ir
- būti įrašytas į registrą.

Tam tikrais atvejais **teisingumo ministras** (*az igazságügyért felelős miniszter*) **gali atleisti asmenį nuo reikalavimo turėti tam tikrą pilietybę.**

Notarai (*közjegyző*)

Veikdami įstatymu nustatyto įgaliojimų ribose **valstybės notarai** (*közjegyző*) oficialiai atlieka teisėsaugos funkcijas, susijusias su valstybės teisės sistema.

Notarų veiklos tikslas – neleisti kilti teisiniams ginčams. Jie turi teisę užsiimti šia veikla, jeigu jie yra **Notarų asociacijos** (*Közjegyzői Kamara*) nariai. Notarus remdamasis įstatymu **skiria teisingumo ministras**. **Notarai skiriami į konkretų notarų biurą neterminuotam laikui.**

Notarai turi visam savo profesinės veiklos laikotarpiui apsidrausti profesinės civilinės atsakomybės draudimu.

Išimtinė notarų veikla – tai teisinių sandorių, pareiškimų ir faktų viešuose dokumentuose (*közokirat*) registravimas. Viena iš tradicinių notarų pareigų – oficialiai tvirtinti testamentus ir kitus veiksmus, dėl kurių nėra ginčo. Kita svarbi notarų vykdoma funkcija – tvarkyti įrašus apie įkeistą kilnojamąjį turtą, taip pat atlygintinai saugoti užstatus, kitus vertingus daiktus ir vertybinius popierius. Visa tai atliekama gavus šalių įgaliojimą, siekiant vėliau perduoti daiktą šaliai, kuriai bus suteikta tokia teisė.

Atsižvelgiant į tai, kas gali būti laikoma dirbto laiko vidurkiu, teisine reputacija ir atsakomybe, einant notaro pareigas, notarai turi teisę į **įstatymo nustatytą užmokestį**. Išimtiniais atvejais (pvz., sudėtingais atvejais, kai reikalinga aukštesnė kvalifikacija) užmokestis gali skirtis nuo įprastos sumos. Jeigu galima nustatyti notaro atliekamo veiksmo vertę, notaro užmokestis apskaičiuojamas pagal šią vertę. Jeigu notaro atliekamo veiksmo vertė negali būti tiksliai nustatyta, notaro užmokestis apskaičiuojamas atsižvelgiant į laiką, sugaištą profesiniam veiksmui atlikti. Dokumentų kopijų patvirtinimo notarine tvarka kaina yra tiksliai nustatyta.

Pagrindinis reikalavimas teisėjams, prokurorams, teismo sekretoriams, antstoliams ir notarams yra **Vengrijos pilietybės turėjimas**, todėl užsienio piliečiai Vengrijoje negali būti paskirti eiti šių pareigų.

Teisinių duomenų bazės

Daugiau informacijos rasite [Vengrijos nacionalinių notarų rūmų](#) (*Magyar Országos Közjegyzői Kamara*) interneto svetainėje.

Kitos teisininkų profesijos

Antstoliai

Vykdomo priemonės vykdo **antstoliai** (nepriklausomi teismo antstoliai (*önálló bírósági végrehajtó*) ir apygardos teismo antstoliai (*me gyei bírósági végrehajtó*)).

Paprastai **teismo sprendime**, priimtame išnagrinėjus civilinę bylą, **nurodytus reikalavimus** (*bírósági határozat*) įvykdo nepriklausomi teismo antstoliai. Nepriklausomus teismo antstolius **atitinkamo vietos teismo (helyi bíróság) veiklos teritorijoje, kurioje teismas turi jurisdikciją, paskiria teisingumo ministras**.

Nepriklausomų teismo antstolių **valstybė neįdarbina; užmokestį** už atliktą darbą jiems **moka klientai**.

Jų profesinė veikla apima:

- vykdymą, remiantis teismo išduota vykdymo pažyma (*végrehajtási lap*),
- vykdymą, remiantis teismo vykdomuoju raštu (*végrehajtási záradék*),
- vykdymą, remiantis teismo nutartimi arba vykdymo apribojimu, arba reikalavimu dėl teisės perleidimo (*végrehajtást elrendelő, letiltó, átutalási végzés*), taip pat tiesiogiai teismo pripažįstamu sprendimu (*közvetlen bírósági felhívás*).

Apygardos teismo antstoliai dirba apygardos teismuose ir Budapešto sostinės apygardos teisme (*Fővárosi Bíróság*). Apygardos teismo antstolį pareigoms į konkretų apygardos teismą neapibrėžtam laikotarpiui skiria apygardos teismo pirmininkas. Apygardos teismo pirmininkas skelbia konkursą apygardos teismo antstolio pareigoms užimti. Apygardos teismo antstolis yra apygardos teismo įdarbintas teismo pareigūnas, kuriam, remiantis šiais darbo santykiais, mokamas užmokestis.

Apygardos teismo antstoliai išieško bylinėjimosi išlaidas, kai reikalavimo teisę turi valstybė. Teisminiai reikalavimai – tai valstybės iš anksto apmokėtos civilinių arba baudžiamųjų bylų išlaidos. Apygardos teismo antstolių užduotis – bylinėjimosi išlaidų

baudžiamosiose bylose išieškojimas, turto konfiskavimas ir kitų piniginių baudų išieškojimas. Be to, jų kompetencijai priklauso vaiko išlaikymo išmokų išieškojimas, kai reikalavimo teisė priklauso valstybei. Apygardos teismo antstoliai taip pat užtikrina teismo, Nacionalinės teismų tarybos, Nacionalinio teismų biuro, Teisingumo ministerijos, teismo ekspertų instituto arba valstybės išduotų dokumentų vykdymą.

Antstolių profesinės veiklos teritorija sutampa su teismo jurisdikcijai priklausančia teritorija.

Teisinių duomenų bazės

Daugiau informacijos rasite [Vengrijos teismo antstolių rūmų](#) (*Magyar Bírósági Végrehajtói Kamara*) interneto svetainėje.

Visuomeniniais pagrindais teisinės paslaugas teikiančios organizacijos

Teisės klinikos veikia universitetuose ir keliose Vengrijos ir tarptautinėse nevyriausybinėse organizacijose, veikiančiose šioje srityje.

Susijusios nuorodos

[Vengrijos nacionalinių notarų rūmų interneto svetainė](#) (*A Magyar Országos Közjegyzői Kamara honlapja*)

[Vengrijos teismo antstolių rūmų interneto svetainė](#) (*A Magyar Bírósági Végrehajtói Kamara honlapja*)

[Vengrijos Respublikos prokuratūros interneto svetainė](#) (*A Magyar Köztársaság Ügyészségének honlapja*)

[Vengrijos advokatų asociacijos interneto svetainė](#) (*A Magyar Ügyvédi Kamara honlapja*)

Šio puslapio turinį nacionaline kalba tvarko atitinkamos valstybės narės. Vertimus atliko Europos Komisijos tarnyba. Į kompetentingos nacionalinės institucijos originale įvestus pakeitimus vertimuose gali būti neatsižvelgta. Europos Komisija nepriima jokios atsakomybės ar teisinių įsipareigojimų už šiame dokumente pateiktą ar nurodomą informaciją ar duomenis. Daugiau informacijos apie už šį puslapį atsakingos valstybės narės autorių teisių taisykles rasite puslapyje „Teisinė informacija“.

Paskutinis naujinimas: 15/02/2017

Teisininko profesijos - Malta

Šiame puslapyje apžvelgiamos teisininkų profesijos Maltoje.

Teisininkų profesijos. Įžanga

Prokurorai

Teisėjai

Baristeriai / advokatai

Notarai

Kitos teisininkų profesijos

Teismo kancleris ir darbuotojai

Teisininkų profesijos. Įžanga

Maltoje teisininkų profesijos yra advokatas, notaras ir teisės prokuristas.

- **Advokatai** turi teisę būti išklausyti visuose teismuose nagrinėjamosiose bylose.
- **Notarai** laikomi valstybės pareigūnais, jie rengia ir skelbia viešus aktus.
- **Teisės prokuristai** turi teisę būti išklausyti žemesnės instancijos teismuose, o praktiškai didelė jų darbo dalis – teisinių veiksmų, susijusių su teismo bylomis arba kitomis teismo kanceliarijai paduotomis pretenzijomis, vykdymas.

Teisininko profesijos Maltoje organizuojamos pagal unitarinę sistemą, o prokurorai skiriami iš praktikuojančių advokatų tarpo.

Prokurorai

Organizacinė sistema

Generaliniam prokurorui patikėtos konstitucinės funkcijos pagal Konstitucijos 91 straipsnį, o Generalinė prokuratūra – tai valstybinė institucija, įsteigta Potvarkiu dėl generalinio prokuroro pagal Maltos įstatymų rinkinio 90 skyrių.

Pagal Maltos Konstituciją generalinis prokuroras turi tas pačias teises garantijas kaip teisėjas ir priima nepriklausomus sprendimus, susijusius su baudžiamuoju persekiojimu, taip pat atlieka baudžiamajame kodekse numatytas funkcijas, susijusias su baudžiamuoju persekiojimu.

Generaliniam prokurorui padeda jo pavaduotojas, generalinio prokuroro padėjėjas ir kiti teisininkai.

Funkcijos ir pareigos

Generalinis prokuroras yra **valstybinis kaltintojas Baudžiamajame teisme ir Baudžiamųjų bylų apeliaciniame teisme**. Dėl kai kurių policijos keliamų baudžiamųjų bylų būtina gauti išankstinį generalinio prokuroro sutikimą.

Generalinis prokuroras, naudodamasis jam pagal atitinkamą įstatymą suteiktais įgaliojimais pradėti, vesti ar nutraukti baudžiamąją bylą, nėra pavaldus jokio kito asmens arba institucijos nurodymams ar kontrolei.

Generalinis prokuroras taip pat vykdo vyriausybės ir generalinės prokuratūros teisininkų **patarėjo teisės klausimais** funkcijas, taip pat **atstovauja vyriausybei** civiliniuose teismuose ir Konstituciniame Teisme.

Generalinė prokuratūra taip pat yra kompetentinga institucija daugeliu klausimų, susijusių su **teisiniu bendradarbiavimu** civilinės, komercinės ir baudžiamosios teisės srityse.

Generalinė prokuratūra **atstovauja Maltos Respublikai** tarptautiniuose teismuose, o vyriausybei – tarptautiniuose susitikimuose, susijusiuose su teisiniu ir teismų bendradarbiavimu.

Generalinė prokuratūra taip pat **rengia teisės aktų projektus** ir padeda juos priimti Parlamente.

Teisėjai

Organizacinė sistema

Teisėjus ir taikos teisėjus skiria Respublikos Prezidentas pagal ministro pirmininko rekomendaciją. Jie yra nepriklausomi nuo vykdomosios valdžios ir jiems suteikiamos atitinkamos teisinės garantijos. Taikos teisėju skiriamas asmuo turi būti ne mažiau kaip septynerius metus išdirbęs teisininku Maltoje, o teisėjo atveju reikalingas dvylikos metų teisininko darbo stažas. Iš pareigų juos gali atleisti prezidentas, jei įrodoma, kad jie nebegali eiti savo pareigų (dėl fizinės arba psichinės ligos ar kitos priežasties), arba įrodoma, kad jie netinkamai elgėsi, jei dėl to ne mažiau kaip visų narių dviejų trečdalių balsų dauguma kreipiasi Atstovų Rūmai.

Teisininko profesijos organizacinė sistema. Teisininkai

Baristeriai / advokatai

Funkcijos ir pareigos

Advokatai – tai profesionalai, turintys teisę teikti **teisinius patarimus ir nuomones**, taip pat **atstovauti** savo klientams teismuose, specializuotuose teismuose ir kituose teisiniuose forumuose.

Norintis būti Maltoje praktikuojančiu advokatu asmuo turi turėti Respublikos Prezidento suteiktą Maltos viešuoju antspaudu pažymėtą leidimą. Tokio leidimo turėtojai prieš pradėdami praktikuoti turi viešame Apeliacinio teismo posėdyje duoti ištikimybės ir tarnybos priesaiką.

Organizacinė sistema

Maltos advokatūra atstovauja į Maltos advokatūrą priimtų advokatų korpusui. Tai savanoriška nepolitinė ir nevyriausybinė organizacija, finansuojama iš nario mokesčio ir iš jos organizuojamos veiklos gaunamų lėšų, ji yra teisiškai pripažinta advokatų patariamąja ir dalyvavimo organizacija su teisingumo organizavimu ir vykdymu susijusiais klausimais.

Maltoje yra tik vienos rūšies advokatai, o **terminai „teisininkas“ ir „advokatas“ vartojami kaip sinonimai**. Šią profesiją reguliuoja **Teisingumo vykdymo komisija**, kurią sudaro Maltos prezidentas, Konstitucinio Teismo pirmininkas, Advokatūros pirmininkas ir kiti teismų sistemos nariai, taip pat kiti profesionalūs teisininkai. Visus prieš advokatus pateiktus skundus nagrinėja penkių advokatų komitetas, tuomet šis komitetas pateikia rekomendacijas Teisingumo vykdymo komisijai dėl taikytinų drausminių priemonių. Tris iš penkių advokatų skiria Advokatūra, taip Advokatūrai suteikiami veiksmingi profesijos reguliavimo įgaliojimai.

Advokatūra turi informatyvią advokato profesijai skirtą svetainę, joje taip pat yra **katalogas**. Katalogas suskirstytas į dvi dalis: viena dalis prieinama plačiajai visuomenei, joje yra informacijos apie visus advokatus, kurie yra Advokatūros nariai, o tik nariams skirtoje dalyje pateikiama informacija apie visus Advokatūrai žinomus advokatus.

Pastaraisiais metais Advokatūra surengė nemažai mokslinių konferencijų ir seminarų, taip pat mėnesinių paskaitų, siekdama skatinti nuolatinį visų advokatų teisinį tobulėjimą.

Teisinių duomenų bazės

☑ **Advokatūros svetainėje** pateikiama informacija apie organizaciją, įskaitant naujienas, įvykių kalendorių ir **advokatų duomenų bazę**. Taip pat pateikiama informacija apie papildomas paslaugas advokatams, kuria gali naudotis tik nariai.

Ar šia duomenų baze galima naudotis nemokamai?

Taip, šia duomenų baze galima naudotis nemokamai.

Notarai

Funkcijos ir pareigos

Notarai yra valstybės pareigūnai, kuriems suteikta teisė priimti bet kurio asmens jam gyvam esant surašytus aktus ir testamentus ir oficialiai juos patvirtinti. Dėl šios pareigos jie taip pat atsako už šių dokumentų saugojimą ir gali išduoti jų nuorašus. Maltos įstatymų rinkinio 55 skyriuje („Notaro profesijos ir notariato archyvų įstatymas“) nustatyta, kokias kitas teises ir pareigas turi notarai.

Prieš pradėdami eiti pareigas, **notarai** Apeliaciniam teismui **duoda ištikimybės ir tarnybos priesaikas**.

Visų notarų, notarų archyvų ir viešojo registro priežiūrą vykdo specialus teismas, kuris vadinasi **Notarinių aktų peržiūros teismas**. Ši teismą sudaro už notarų klausimus atsakingo ministro iš į pensiją išėjusių teisėjų ir taikos teisėjų bei advokatų ir notarų tarpo paskirti nariai.

Jei teismas mano, kad tai tikslinga, jis gali neįspėjęs apsilankyti ir patikrinti archyvus, viešąjį registrą ar bet kurio notaro biurą.

Kiekvienų metų sausio mėn. **Maltos oficialiajame leidinyje** skelbiami visų Maltoje veikiančių notarų duomenys.

Organizacinė sistema

Notarų taryba yra bendra institucija, vykdanči notaro profesijos priežiūrą, ji turi teisę savo iniciatyva arba gavusi skundą tirti bet kurio notaro elgesį, jei jis laikomas žeminančiu notaro vardą. Taryba taip pat gali tirti bet kokį notarui pateiktą kaltinimą aplaidumu ar piktnaudžiavimu, susijusiu su jo profesiniu elgesiu arba profesine veikla, nebent tokią teisę pagal Maltos įstatymų rinkinio 55 skyriaus „Notaro profesijos ir notariato archyvų įstatymas“, 85 ir 94 straipsnius arba bet kurį kitą įstatymą turi kita institucija.

Teisinių duomenų bazės

☑ **Oficialioje Maltos notarų tarybos interneto svetainėje** pateikiama informacijos apie **Notarų tarybą**, bendros visuomenei ir notarams naudingos informacijos bei Maltoje praktikuojančių notarų duomenų katalogas. Su duomenų bazių turiniu visuomenė gali susipažinti nemokamai.

Kitos teisininkų profesijos

Teisės prokuristai

Norintis būti Maltoje praktikuojančiu teisės prokuristu asmuo turi turėti Respublikos Prezidento suteiktą Maltos viešuoju antspaudu pažymėtą leidimą. Tokio leidimo turėtojai prieš pradėdami praktikuoti turi viešame Apeliacinio teismo posėdyje duoti ištikimybės ir tarnybos priesaiką.

Pagrindinė teisės prokuristo funkcija – padėti advokatui, kuris jį pasamdė, teismo procese. Taigi prokuristas dalyvauja paduodant procesinius dokumentus teismų kanceliarijoms klientų vardu ir apskritai atlieka kitas funkcijas, susijusias su advokatų rengiamomis bylomis.

Teisės prokuristai turi teisę būti išklausyti magistratų teismuose ir specializuotuose teismuose bei komisijose, taip pat gali duoti patarimus.

Už šios profesijos reguliavimą Maltoje atsakinga institucija yra **Teisingumo vykdymo komisija**. Maltos teisingumo, kultūros ir savivaldos ministerijos interneto svetainės [skyrius](#) yra skirtas prokuristo profesijai ir yra prieinamas plačiai visuomenei.

Teismo kancleris ir darbuotojai

Teismo kancleris atsakingas už kanceliariją ir jos tarnybas, teismo dokumentų registravimą ir įteikimą, vykdomųjų dokumentų, kaip antai teismų sprendimų ir orderių vykdymą per teismo antstolius, priverstinį pardavimą varžytynėse, prisiekusiųjų teismo procesą ir kitas baudžiamojo teismo procedūras.

Teismo kanclerio pavaduotojas

Teisėjo padėjėjas

Registro sekretorius

Susijusios nuorodos

[Maltos advokatūra](#)

[Oficiali Maltos notarų tarybos interneto svetainė](#)

Šio puslapio turinį nacionaline kalba tvarko atitinkamos valstybės narės. Vertimus atliko Europos Komisijos tarnyba. Į kompetentingos nacionalinės institucijos originale įvestus pakeitimus vertimuose gali būti neatsižvelgta. Europos Komisija nepriima jokios atsakomybės ar teisinių įsipareigojimų už šiame dokumente pateiktą ar nurodomą informaciją ar duomenis. Daugiau informacijos apie už šį puslapį atsakingos valstybės narės autorių teisių taisykles rasite puslapyje „Teisinė informacija“.

Paskutinis naujinimas: 03/10/2016

Teisininko profesijos - Nyderlandai

Šioje dalyje apžvelgiamos Nyderlandų teisininkų profesijos.

[Prokurorai](#)

[Teisėjai](#)

[Baristeriai / advokatai](#)

[Notarai](#)

[Kitos teisininko profesijos](#)

Prokurorai

Organizacinė sistema

Prokuratūra (*Openbaar Ministerie* arba *OM*) yra nacionalinė organizacija, turinti padalinius visuose regionuose. Taip pat yra Nacionalinė prokuratūra, kurios pagrindinė veiklos sritis yra kova su (tarptautiniu) organizuotu nusikalstamumu, ir Specialioji prokuratūra, kurios paskirtis yra kovoti su nusikaltimais aplinkai, finansiniais nusikaltimais ir sukčiavimu.

Yra 10 apygardų prokuratūrų. Jų prokurorai, padedami administracinių darbuotojų ir teisės ekspertų, per metus sutvarko kelis šimtus tūkstančių bylų. Jeigu pateikiamas apeliacinis skundas, byla perduodama vienai iš keturių regioninių prokuratūrų. Šiose prokuratūrose OM atstovas vadinamas generaliniu advokatu arba *Advocaat-Generaal*. Šioms prokuratūroms vadovauja vyriausieji prokurorai ir vyriausieji generaliniai advokatai. Nacionaliniu lygmeniu OM vadovauja Hagoje įkurta Generalinių prokurorų taryba (*College van Procureurs-generaal*). Politinė atsakomybė už OM tenka teisingumo ministrui. Kartu su generalinių prokurorų taryba jįs priima sprendimą dėl tyrimo ir baudžiamojo persekiojimo prioritetų.

Funkcijos ir pareigos

Visiems asmenims, įtariamais padarius nusikalstamą veiką, tenka susidurti su OM. OM yra vienintelė Nyderlandų institucija, galinti perduoti įtariamuosius teismui. Ji užtikrina, kad nusikaltimai būtų ištirti ir būtų vykdomas baudžiamasis persekiojimas.

Savo veikloje ji bendradarbiauja su policija ir kitomis tyrimo tarnybomis. Prokuroras yra atsakingas už tyrimus. OM taip pat prižiūri, kad teismų sprendimai būtų tinkamai vykdomi; baudos privalo būti sumokėtos, o skirtos laisvės atėmimo bausmės ir viešieji darbai privalo būti atlikti. OM ir teisėjai priklauso teisminių institucijų sistemai. Taigi OM visai nėra ministerija įprasta šio žodžio prasme.

Teisėjai

Organizacinė sistema

Teisėju norintis tapti asmuo privalo turėti bent septynerių metų profesinę patirtį. Šią patirtį asmuo gali įgyti dalyvaudamas teisminių institucijų mokymo kursuose arba kitose teisminių institucijų sistemos srityse. Teisminių institucijų sistemoje rengiami reikiami mokymai.

Teisėjus **saugumo ir teisingumo ministro** teikimu skiria **Karalius**. Eiti teisėjų pareigas gali būti skiriami tik Nyderlandų piliečiai. Kandidatai privalo turėti Nyderlandų universitete įgytą teisinio išsilavinimo laipsnį.

Asmenis galima siūlyti skirti į teismines institucijas tik nacionaliniam atrankos komitetui rekomendavus; šį komitetą sudaro įvairių teismų, prokuratūros nariai ir visuomenės veikėjai.

Teisėjas skiriamas vykdyti teisingumą į konkretų teismą. Toks paskyrimas gali įsigalioti tik tada, jeigu būsimą teisėją paskiria atitinkamas teismas. Šiomis sąlygomis stengiamasi, kad paskyrimo sistema būtų kuo objektyvesnė.

Teisėjas yra specialų statusą turintis vyriausybės pareigūnas. Paskirtas teisėjas nebegali priimti paskyrimo į kitą vietą.

Teisėjai gali dirbti iki 70 metų amžiaus. Kol šis amžius nesukako, teisėjus prieš jų valią iš pareigų gali atleisti tik aukščiausias Nyderlandų teismas, **Nyderlandų aukščiausiasis teismas** (*Hoge Raad der Nederlanden*), šio teismo generalinio prokuroro (*procureur-generaal*) teikimu. Tokia sistema užtikrinama tinkama apsauga nuo politinės įtakos teisėjų skyrimui ir atleidimui.

Funkcijos ir pareigos

Teisėjo užduotis – priimti nešališką sprendimą išsprendus **teisinius ginčus**, taip pat ir tais atvejais, kai viena iš bylos šalių yra vyriausybė. Siekiant užtikrinti nešališkumą vyriausybės atžvilgiu, sukurta speciali atrankos ir skyrimo sistema. Taigi, teisėjų teisinis statusas skiriasi nuo kitų valstybės pareigūnų teisinio statuso.

Nyderlandų Konstitucijoje nustatyta teisėjų pareiga priimti sprendimus dėl ginčų, joje išdėstytos nuostatos dėl teismų sistemos narių teisinio statuso.

Vadovaudamiesi galiojančiais teisės aktais teisėjai gali nagrinėti bylas savo nuožiūra. Jie taip pat didele dalimi nustato praktinius proceso eigos aspektus (pvz., tam tikrų proceso etapų trukmę).

Jeigu proceso šaliai kyla abejonių dėl teisėjo nešališkumo, įstatyme tam asmeniui numatyta galimybė pateikti prieštaravimą dėl bylą nagrinėjančio teisėjo. Kartais kuri nors bylos šalis būna nepatenkinta teisėjo darbu. Teismo priimtas sprendimas ir teisėjo elgesys yra skirtingi dalykai.

1. Jeigu nepasitenkinimas yra susijęs su teismo sprendimu, besiskundžiančioji šalis paprastai gali paduoti apeliacinį skundą.
2. Skundai dėl teisėjo elgesio gali būti pateikti teismo, kuriame atitinkamas teisėjas eina pareigas, kolegijai. Kiekvienas teismas yra nustatęs skundų nagrinėjimo tvarką, kurioje išdėstytos skundų nagrinėjimo taisyklės.

Teisėjų elgesys reglamentuojamas keleto teisės aktų nuostatomis. Jų paskirtis yra užtikrinti, kad teisėjai būtų nešališki.

Teisėjai privalo išmanyti bent dvi teisės sritis. Taigi paprastai reikalaujama, kad išnagrinėję vieną tam tikros srities bylą jie nagrinėtų kitos srities bylą. Šia taisykle siekiama neleisti, kad teisėjai per ilgai ir per daug dirbtų vienoje teisės srityje.

Teisėjai dirba apygardų teismuose (*rechtbanken*). Juos sudaro ne mažiau kaip keturi skyriai: civilinės teisės, baudžiamosios teisės, administracinės teisės ir apygardos. Pastarajame sektoriuje dirbantys teisėjai vadinami *kantonrechter*, o kiti – *rechter*. **Apeliaciniuose teismuose** ir Aukščiausiąjame teisme dirbantys teisėjai vadinami *raadsheer*.

Teismų sudėtis nagrinėjant bylas:

- *Kantonrechters* bylas nagrinėja vieni.
- Apygardų teismų teisėjai bylas paprastai nagrinėja vieni, tačiau tam tikrais atvejais bylą turi nagrinėti trijų teisėjų kolegija.
- Apeliaciniuose teismuose bylas nagrinėja trijų teisėjų kolegija, išskyrus atvejus, kai bylą gali nagrinėti vienas teisėjas. Įstatymuose nustatytos tokių atvejų taisyklės.
- Aukščiausiąjame teisme kiekvieną bylą nagrinėja penki teisėjai.

Vyriausybės institucija, atsakinga už šios profesijos reguliavimą, yra Nyderlandų teismų taryba (*rechtspraak*).

Teisinių duomenų bazės

Daugiau informacijos rasite viešai prieinamoje interneto svetainėje, skirtoje [teisingumo vykdymui](#) Nyderlanduose.

Teisininko profesijos organizacinė sistema Baristeriai (advokatai)

Baristeriai (advokatai)

[Nyderlandų advokatų asociacija](#) (*de Orde*) yra viešosios teisės reglamentuojama visus Nyderlandų advokatus vienijanti profesinė organizacija. Pagrindinė teisės aktuose nustatyta advokatų asociacijos veiklos sritis – prižiūrėti advokatų paslaugų kokybę. Kad būtų užtikrinta paslaugų kokybė, Advokatų asociacija, be kita ko:

- rengia išsamios šios teisininko profesijos mokymo programas,
- rengia poįstatyminius aktus ir kitas advokatams privalomas taisykles,
- vykdo drausmines procedūras,
- teikia savo nariams informaciją ir paslaugas,
- teikia Nyderlandų vyriausybei rekomendacijas dėl politikos planų ir įstatymų projektų.

Pagal įstatymą advokatas turi tapti Advokatų asociacijos nariu. 2014 m. duomenimis, užregistruota 17 000 advokatų.

Solisitoriai (teisiniai konsultantai)

Šios profesijos atstovų veiklą reglamentuojančios centralizuotos institucijos nėra.

Notarai

Organizacinė sistema

Apsilankykite [Karališkosios notarų profesinės organizacijos](#) (*Koninklijke Notariële Beroepsorganisatie*) interneto svetainėje.

Funkcijos ir pareigos

Pagal įstatymus daugelio sutarčių ar teisinių sandorių sudarymas turi būti įformintas **notariniu aktu**. Svarbiausieji jų yra šie:

1. nekilnojamojo turto perdavimas Nyderlanduose,
2. turto įkeitimas ir įkeitimo panaikinimas,
3. akcinės bendrovės arba uždarnosios akcinės bendrovių (NV arba BV) steigimas ar jų įstatų keitimas,
4. fondų ar asociacijų (įskaitant kooperatyvus) steigimas arba jų nuostatų keitimas,
5. testamentų sudarymo, keitimas ir vykdymas,
6. vedybų sutarčių ir registruotos civilinės partnerystės sutarčių sudarymas ar keitimas,
7. vardinių akcijų perleidimas,

8. parašų patvirtinimas,
9. dovanojimas ir aukojimas.

Dėl praktinių priežasčių notariai dažnai įformina kitų rūšių teisinius sandorius ir gali rengti kitų rūšių sutartis. Tai gali būti, pavyzdžiui, partnerystės susitarimai (komercinės, civilinės ar ribotos partnerystės), sutartys tarp sugyventinių ir sutartys dėl ribotos atsakomybės bendrovių apsaugos nuo trečiųjų šalių.

Kitos teisininkų profesijos

[☞ Karališkoji teisminių institucijų pareigūnų profesinė organizacija](#) (the *Koninklijke Beroepsorganisatie van Gerechtsdeurwaarders* arba KBvG) buvo įsteigta Teisminių institucijų pareigūnų įstatymu, kuris įsigaliojo 2001 m. liepos 15 d. Pagal įstatymą KBvG (į ją privalo įstoti visi Nyderlandų teisminių institucijų pareigūnai) pavesta užduotis skatinti gerąją šios profesijos atstovų praktiką.

Nyderlandų **teisminių institucijų pareigūnai** yra atsakingi už dokumentų priėmimą ir perdavimą pagal 2000 m. gegužės 29 d. Tarybos reglamentą (EB) Nr. 1348/2000 dėl teisminių ir neteisminių dokumentų civilinėse arba komercinėse bylose įteikimo valstybėse narėse. Dokumentus, kurie turi būti įteikiami Nyderlanduose, privaloma nusiųsti tiesiogiai vienam iš teisminių institucijų pareigūnų. Įteikimo prašymas turi būti parengtas olandų arba anglų kalba.

Tokio prašymo negalima siųsti Nyderlandų centrinei institucijai, **Karališkajai teisminių institucijų pareigūnų profesinei organizacijai**. Į ją pagalbos galima kreiptis tik pirmiau nurodyto Europos Sąjungos reglamento 3 straipsnio c punkte nustatyta išimties tvarka.

Nemokamos teisinės paslaugos

Dėl pirminės teisinės konsultacijos galima kreiptis į vieną iš Teisinių paslaugų biurų. Ten galima prašyti išaiškinti teisinius klausimus, pateikti informaciją ar suteikti konsultaciją. Tai pirminė teisinės pagalbos teikimo pakopa.

Prireikus būsite nukreiptas pas privatų advokatą ar tarpininką – tai yra antroji teisinės pagalbos pakopa.

Teisinės pagalbos biurai visas informacines paslaugas teikia nemokamai. Informacija suteikiama iš karto arba teikiant konsultaciją (ne ilgiau kaip 60 minučių). Į šiuos biurus galima kreiptis civilinės, administracinės, baudžiamosios bei imigracijos teisės klausimais.

Iš viso įsteigta 30 teisinių paslaugų biurų. Jie yra tolygiai geografiškai išsidėstę, kad kiekvienam Nyderlandų piliečiui būtų patogiu gauti teisinės paslaugas.

Daugiau informacijos rasite [☞ Teisinių paslaugų biurų](#) interneto svetainėje.

Nuorodos

[☞ Prokuratūra \(OM\)](#), [☞ Nyderlandų teisingumo administracija ir Aukščiausiasis teismas](#) (*Nederlandse rechtspraak en de Hoge Raad der Nederlanden*), [☞ Nyderlandų advokatų asociacija](#) (*Nederlandse Orde van Advocaten*), [☞ Karališkoji notarų profesinė organizacija](#) (*Koninklijke Notariële Beroepsorganisatie*), [☞ Karališkoji teisminių institucijų pareigūnų profesinė organizacija](#) (*Koninklijke Beroepsorganisatie van Gerechtsdeurwaarders*), [☞ Teisinių paslaugų biurai](#) (*Het Juridisch Loket*), [Faktų suvestinė apie teismų darbuotojus](#)

Šio puslapio turinį nacionaline kalba tvarko atitinkamos valstybės narės. Vertimus atliko Europos Komisijos tarnyba. Į kompetentingos nacionalinės institucijos originale įvestus pakeitimus vertimuose gali būti neatsižvelgta. Europos Komisija neprisiima jokios atsakomybės ar teisminių įsipareigojimų už šiame dokumente pateiktą ar nurodomą informaciją ar duomenis. Daugiau informacijos apie už šį puslapį atsakingos valstybės narės autorių teisių taisyklės rasite puslapyje „Teisinė informacija“.

Paskutinis naujinimas: 11/10/2016

Teisininko profesijos - Austrija

Puslapį jūsų pasirinkta kalba šiuo metu rengia mūsų vertėjai.
Jis jau išverstas į šias kalbas: [de](#).

Šiame puslapyje pateikiama teisininkų profesijų Austrijoje apžvalga.

Teisininkų profesijos. Įžanga

Šiuo metu Austrijos federalinės teisingumo ministerijos jurisdikcijoje dirba **1693 profesionalūs teisėjai (2012 m. lapkričio mėn. duomenys, visos darbo dienos ekvivalentas, įskaitant Aukščiausiojo Teismo teisėjus).**

Teisėjai gali būti skiriami ne tik teisės saugos sistemoje, pavyzdžiui, Administracinio teismo teisėjai (apie 63 teisėjus) ar Federalinio prieglobsčio teismo teisėjai.

Be to, kai kuriose teisminėse procedūrose pasitelkiami **teisinio išsilavinimo neturintys teisėjai**, kurie dirba savanoriškai. Jie gali būti tarėjai arba prisiekusieji baudžiamosiose bylose arba specialieji teisėjų padėjėjai komercinėse, darbo ir socialinėse bylose.

Šiuo metu dirba **375 prokurorai (2012 m. lapkričio mėn. duomenys, visos darbo dienos ekvivalentas, įskaitant generalinę prokuratūrą)** ir **4864 valstybės tarnautojai bei sutartininkai (2012 m. lapkričio mėn. duomenys, visos darbo dienos ekvivalentas, įskaitant Aukščiausiąjį Teismą ir Generalinę prokuratūrą)**, kurie užtikrina veiksmingą teismų ir prokuratūrų darbą.

Baudžiamosios teisės saugos srityje dirba 3631 asmuo (**2012 m. lapkričio mėn. duomenys, visos darbo dienos ekvivalentas, įskaitant Kalėjimų direkciją**). Iš jų 3098 yra įkalinimo įstaigų prižiūrėtojai (įskaitant 127 asmenis, atsakingus už švietimą įkalinimo įstaigose).

1. Teisėjai

Rengimas ir paskyrimas

Baigus teorines teisės studijas, po kurių atliekama parengiamoji teisėjų praktika teisme, prasideda praktinis teisėjų mokymas. Kasmet paskiriama maždaug 60–80 teisėjų-stažuotojų. Teisėjo rengimo laikotarpis (įskaitant praktiką teisme) paprastai trunka ketverius metus. Mokymas organizuojamas apylinkės, apygardos teismuose, prokuratūrose, įkalinimo įstaigose, nukentėjusiųjų apsaugos ir teisinės pagalbos įstaigose ir teisininkų (advokatų, notarų, finansų ministerijos prokurorų) įstaigose. Dalis mokymo gali vykti ir Aukštesniajame apygardos teisme, Aukščiausiąjame Teisme, Federalinėje teisingumo ministerijoje, Įkalinimo įstaigų departamente, Lygtinio nuteisimo tarnyboje, Teisės patikėtinių asociacijoje ar jaunimo reikalų tarnybose, ombudsmeno tarnyboje, susijusių sričių įmonėse ar finansų institucijose. Teisėjų rengimo programa baigiama laikant teisėjų tarnybos egzaminą.

Išlaikęs teisėjų tarnybos egzaminą, teisėjas-stažuotojas gali pretenduoti į laisvą teisėjo darbo vietą.

Teisėjus skiria Austrijos Prezidentas, tačiau daugeliu teisėjų pareigybių atveju skyrimo įgaliojimai yra perduoti federaliniam teisingumo ministrui. Teisėjais gali būti skiriami tik Austrijos valstybės piliečiai.

Be profesionalių teisėjų, dar yra teisinio išsilavinimo neturintys teisėjai, privalo kuriems tokio išsilavinimo reikalavimas netaikomas ir kurie dirba savanoriškai. Jie dirba tarėjais ir prisiekusiais baudžiamosiose bylose, arba specialiais teisėjų darbo ir socialinėse bylose.

Teisėjų statusas

Profesionalūs teisėjai viešosios teisės darbo santykiais yra susiję su federacine valstybe. Pagrindiniai teisės šaltiniai, kuriais reguliuojamas teisėjų mokymas ir profesinis statusas, yra Federalinės Konstitucijos įstatymas Teisėjų tarnybos įstatymas (*Richter- und Staatsanwaltschaftsdienstgesetz*), taip pat įvairios kitos teisėjams ir prokurorams taikomos teisės nuostatos, pavyzdžiui, dėl drausminių procedūrų ir pareigybės aprašymų.

Profesionalūs teisėjai skiriami neribotam terminui ir išeina į pensiją tų metų, kuriais jiems sueina 65 metai, pabaigoje.

Pagal Federalinės Konstitucijos įstatymo 87 ir 88 straipsnius teisėjai, kaip nepriklausomi valstybės pareigūnai, aiškina teisę ir nagrinėja bylas. Šis nepriklausomumas reiškia teisėjų teisę nesivadovauti jokiais nurodymais (dalykinis nepriklausomumas) bei draudimą atleisti iš pareigų ar perkelti į kitas pareigas (asmeninis nepriklausomumas). Teisėjai vadovaujasi tik įstatymais ir sprendimus priima pagal savo teisinius įsitikinimus. Jie taip pat nėra įpareigoti vadovautis anksčiau priimtais kitų teismų sprendimais panašiais teisės klausimais (precedentais).

Išskyrus atvejus, kai teisėjai išeina į ilgalaikę senatvės pensiją pasiekę įstatymo nustatytą pensinį amžių, jie gali būti prieš savo valią atleisti iš pareigų, perkelti į kitas pareigas ar išleisti į pensiją tik įstatymų nustatytais aplinkybėmis ir būdais, remiantis atitinkamu teismo sprendimu (Austrijos Federalinės Konstitucijos įstatymo 88 straipsnis).

Ypatingas konstitucijos suteiktas statusas teisėjams taikomas tik tol, kol jie atlieka savo, kaip teisėjų, pareigas (vykdo visus pagal įstatymą ir darbo pasidalijimą teismui priskirtus uždavinius). Išimtis yra teisingumo administravimo bylos teismų (priemonės, kuriomis palaikoma teismų sistemos veikla). Tokiais atvejais teisėjai yra nepriklausomi, tik nagrinėdami šias bylas teisėjų kolegijose arba komisijose (pvz., bylų paskirstymas teisme, pasiūlymai dėl kandidatų į teismo darbuotojų pareigas). Kitais atvejais teisėjai privalo laikytis aukštesniųjų teisėjų nurodymų. Bylų paskirstymas teisme užtikrina Konstitucijoje garantuotą teisę, kad bylą išnagrinės įstatymų numatytas teisėjas.

Funkcijos ir pareigos

Teisėjai yra atsakingi už **civilinių ir baudžiamųjų bylų nagrinėjimą**. Administracinės ir konstitucinės teisės bylose jie vykdo **administracinės teisės priežiūros** ir **konstitucinės apsaugos** funkcijas.

Teisinė atsakomybė

Drausminių bylų teismas: Teisėjas, kuris nusikalstamai pažeidžia savo profesines pareigas ir statusą, turi atsakyti prieš drausminių bylų teismą (*Disziplinargericht*). Jis įkurtas prie aukštesniojo apygardos teismo arba prie Aukščiausiojo Teismo. Jį sudaro tik teisėjai. Drausminių bylų teismas taip pat nagrinėja prokurorų drausminius pažeisimus.

Baudžiamųjų bylų teismas: Jeigu pažeidžiant profesines pareigas kartu yra padaroma nusikalstama veika (pavyzdžiui, piktnaudžiavimas pareigomis), teisėjas (kai kuriais atvejais prokuroras) turi atsakyti baudžiamųjų bylų teisme (*Strafgericht*).

Civilinių bylų teismas: Šalys, kurios dėl neteisėtos ir nusikalstamos teisėjo (kai kuriais atvejais prokuroro) veikos patyrė žalą, gali reikalauti žalos atlyginimo tik iš valstybės. Jeigu teisėjas (kai kuriais atvejais prokuroras) tai padarė tyčiaisiais veiksmais ar iš didelio aplaidumo, tai valstybė gali pareikalauti atlyginti jos kompensuotą žalą regreso tvarka.

2. Prokurorai

Organizacinė sistema

Iš esmės prokuratūros įstaigų hierarchinė organizacinė sistema atitinka teismų organizacinę sistemą.

Prie kiekvieno iš 17 už baudžiamąsias bylas atsakingų pirmosios instancijos teismų veikia viena prokuratūra (*Staatsanwaltschaft*). Be to, veikia visai Austrijai bendra Ekonominių ir korupcijos bylų prokuratūra (*Wirtschafts- und Korruptionsstaatsanwaltschaft*). Prie kiekvieno aukštesniojo apygardos teismo veikia aukštesnioji prokuratūra (*Oberstaatsanwaltschaft*). Aukštesniosios prokuratūros ir Generalinė prokuratūra yra tiesiogiai pavaldžios Federaliniam teisingumo ministrui.

Prokurorų rengimas ir paskyrimas

Prokurorų rengimo sistemą panaši į teisėjų.

Prokuroru gali būti skiriamas tik asmuo, atitinkantis paskyrimui teisėju keliamus reikalavimus.

Į laisvas prokurorų – kaip ir teisėjų – darbo vietas skelbiamas viešas konkursas. Teisę skirti prokurorą turi Austrijos Prezidentas, tačiau – lygiai taip kaip ir teisėjų skyrimo procedūroje – daugeliu atvejų ši teisė skirti yra deleguota Federaliniam teisingumo ministrui.

Prokurorų statusas

Prokuratūros yra nuo teismų atskirtos teisminės institucijos, neturinčios nepriklausomumo. Prokuratūros įstaigų struktūra yra hierarchinė – jos privalo laikytis aukštesniųjų prokurorų įstaigų ir galiausiai Federalinio teisingumo ministro nurodymų.

Teisės duoti tokius nurodymus išsamiai sureguliuota įstatymais. Aukštesniosios prokurorų įstaigos arba Federalinis teisingumo ministras nurodymus gali duoti tik raštu, ir jie turi būti pagrįsti. Be to, gauti nurodymai įtraukiami į baudžiamosios bylos medžiagą. Federalinis teisingumo ministras yra atsakingas ministerijos lygmeniu ir turi atsiskaityti ir teikti informaciją Parlamentui.

Atskirų prokuratūros įstaigų darbuotojai privalo laikytis įstaigos vadovo nurodymų. Tačiau jeigu darbuotojai mano, kad nurodymas neteisėtas, jie gali reikalauti raštiško nurodymo ar netgi prašyti atleisti juos nuo atitinkamos baudžiamosios bylos nagrinėjimo. Taigi prokuratūrų įstaigų hierarchinę struktūrą sudaro pavaldūs ir aukštesnieji lygmenys. Tai reikalinga ir dėl to, kad prokuratūrų sprendimų, kitaip nei teismo sprendimų, negalima apskųsti.

Funkcijos ir pareigos

Prokuratūros yra specialios **nuo teismų atskirtos** institucijos. Jų funkcija – užtikrinti **viešojo intereso apsaugą vykdam būdžiamąjį teisingumą**. Tai visų pirma reiškia kaltinimų pateikimą ir kaltinimo palaikymą baudžiamosiose bylose. Dėl to jos dar vadinamos **kaltinimo įstaigomis**. Baudžiamosiose bylose prokuroro įstaigos taip pat yra atsakingos už **ikiteisminį tyrimą**.

Prokurorai yra atsakingi už kaltinamųjų aktų perdavimą teismui ir kaltinimo palaikymą apygardos teisme ir apylinkės teismuose, esančiuose atitinkamo apygardos teismo jurisdikcijoje. Paprastai apylinkės prokurorai perduoda kaltinamąjį aktą apylinkės teismams. Apylinkės prokurorai yra specialiujų žinių turintys pareigūnai, tačiau mokslinis laipsnis jiems nėra būtinas.

Ypatingą statusą turi Ekonominių ir korupcijos bylų prokuratūra (*Wirtschafts- und Korruptionsstaatsanwaltschaft*), kurios kompetencijai (visoje Austrijos teritorijoje) priklauso piktnaudžiavimo tarnyba ir korupciniai nusižengimai bei baudžiamosios ekonominės bylos dėl didesnės kaip 5 mln. eurų žalos. Be to, į jos kompetenciją patenka bylos dėl finansinių nusikaltimų, kuriais padaryta didesnė kaip 5 ml. eurų žala, tam tikros nustatytos socialinio sukčiavimo bylos, tam tikros nustatytos neteisėto bankroto bylos, taip pat bylos dėl didelių įmonių (kurių įstatinis kapitalas ne mažesnis kaip 5 mln. eurų arba kuriose yra daugiau kaip 2000 darbuotojų) pažeidimų pagal Akcijų įstatymą (*Aktiengesetz*) arba Ribotos atsakomybės bendrovių įstatymo (*GmbH-Gesetz*).

Aukštesniosios prokuratūros užima aukštesnę hierarchinę padėtį nei prokuratūros. Jos veikia prie Vienos, Graco, Linco ir Insbruko aukštesniųjų apygardos teismų. Aukštesniosios prokuratūros veikia ne tik kaip **aukštesniojo apygardos teismo prokuratūros**, bet taip pat yra **atsakingos už visų jos jurisdikcijoje esančių prokuratūrų priežiūrą** ir yra tiesiogiai pavaldžios federaliniam teisingumo ministrui.

Generalinė prokuratūra, veikianti prie Aukščiausiojo Teismo, turi specialų statusą. **Generalinė prokuratūra yra tiesiogiai pavaldi federaliniam teisingumo ministrui** ir neturi teisės savarankiškai duoti nurodymų prokuratūroms arba aukštesniosioms prokuratūroms. Ji pati nepareiškia kaltinimų, o teikia **pagalbą Aukščiausiajam Teismui**. Visų pirma ji įgaliota baudžiamosiose bylose, kurių šalis negali (arba nebegali) apskųsti teismo sprendimo Aukščiausiajam Teismui, pareikšti vadinamąjį skundą dėl negaliojimo, kuriuo siekiama užtikrinti įstatymų laikymąsi (*Nichtigkeitsbeschwerde zur Wahrung des Gesetzes*). Taip ji vykdo svarbią funkciją užtikrinant vienodą teisės taikymą ir teisinio tikrumo principo laikymąsi baudžiamosiose bylose.

Teisinė atsakomybė

Prokurorų drausminė, baudžiamoji ir civilinė atsakomybė reglamentuojama taip pat kaip teisėjų.

3. Vyresnieji teismo specialistai (*Diplomrechtspfleger*)

Organizacinė sistema

Vyresnieji teismo specialistai [vok. „teisės prižiūrėtojai“ (*Rechtspfleger*)] yra labai svarbus Austrijos teismų sistemos ramstis. Daugiau kaip 80 proc. visų teismo sprendimų priima vyresnieji teismo specialistai, kurių šiuo metu yra 662 (2012 m. lapkričio 1 d. duomenys, skaičiuojant visos darbo dienos ekvivalentą, įskaitant personalo darbo grupę).

Rengimas

Dalyvauti parengiamajame vyresniųjų teismo specialistų mokyme, reikia būti išlaikius vidurinio mokslo baigimo (brandos) egzaminus (*Reife- und Diplomprüfung, Reifeprüfung* arba *Berufsreifeprüfung*). Šiuos egzaminus gali atstoti profesinės aukštesniosios mokyklos, profesinės aukštosios mokyklos baigimo arba pasirengimo stoti į universitetą programos baigimo egzaminai.

Prieš priimant mokyti vyresniojo teismo specialisto profesijos, asmuo bent dvejus metus turi dirbti teismo raštinėje ir išlaikyti teismo raštinės darbuotojų egzaminą bei specialų administracinio darbo egzaminą. Tik tada teisme dirbantį asmenį vyresniojo apygardos teismo pirmininkas gali siųsti mokyti vyresniojo teismo specialisto profesijos.

Vyresniojo teismo specialisto mokymo trukmė yra treji metai, o mokymo programa apima:

- parengiamąjį darbą viename arba keliuose teismuose su specializacija tam tikroje pageidaujamoje darbo srityje,
- dalyvavimą pagrindinėse studijose ir darbo srities studijose bei
- dviejų dalių vyresniojo teismo specialisto egzaminą.

Išlaikęs vyresniojo teismo specialisto egzaminą, vyresnysis teisės specialistas-stažuotojas gauna federalinio teisingumo ministro išduotą diplomą.

Šį diplomą (*Diplom*) reikia skirti nuo vyresniojo teismo specialisto atestato (*Rechtspflegerurkunde*), kuris išduodamas tik po trejų praktinio mokymosi metų ir kuriuo patvirtinamas gebėjimas profesionaliai dirbti vyresniojo teismo specialisto darbą. Turėdamas vyresniojo teismo specialisto atestatą (*Rechtspflegerurkunde*), teismo pareigūnas iš esmės gali dirbti savo veiklos sričiai priklausančius darbus visose valstybės teritorijoje esančiose jurisdikcijose.

Vėliau aukštesniojo apygardos teismo pirmininkas turi nustatyti, į kurį teismą ir kuriam laikui paskirti konkretų vyresnįjį teismo pareigūną. Tame teisme vyresnįjį teismo specialistą teismo vadovybė paskiria dirbti į konkretų (o kartais į kelis) skyrių, kuriam vadovauja teisėjas. Teismo skyriuje darbus paskirsto teisėjas.

Vyresniųjų teismo specialistų statusas

Vyresnieji teismo specialistai yra itin gerai profesiniu požiūriu pasirengę teismo pareigūnai, kuriems pagal Austrijos konstitucijos įstatymą (87a straipsnį) ir Vyresniųjų teismo specialistų įstatymą (*Rechtspflegergesetz*) pavesta atlikti visus tiksliai aprašytus darbus pirmosios instancijos teismuose nagrinėjant civilines bylas. Jie privalo laikytis nurodymų, duodamų teisėjui, kuris paskirtas atsakingu pagal bylų paskirstymą teisme. Teisėjas gali bet kada įtraukti juos į bylos nagrinėjimą ar nuo jo nušalinti. **Vyresnieji teismo pareigūnai gali priimti tik teismo įsakymus.** Teismas gali leisti šiuos įsakymus apskųsti. Be to, numatyta galimybė paprašyti, kad bylą nagrinėtų teisėjas.

Paprastai vyresnieji teismo specialistai dirba iš esmės savarankiškai. Teisėjas nurodymus duoda itin retai – tokia praktika nėra įprasta.

Funkcijos ir pareigos

Vyresnieji teismo specialistai dirba šiose srityse:

- civilinio proceso, teismo sprendimų vykdymo, nemokumo procedūrų (skolų reguliavimo procedūrų) srityse;
- bylose, kurios sprendžiamos ne ginčo tvarka;
- nekilnojamojo turto (žemės sklypų) ir laivų registrų bylose;
- įmonių registrų bylose.

Kiekvienai iš šių sričių yra reikalingas specialus dalykinis pasirengimas ir specialus paskyrimas dirbti vyresniuoju teismo specialistu toje srityje.

Teisėjų ir vyresniųjų teismo specialistų kompetencijos atskyrimas

Vyresniojo teismo specialisto veikla apima ne visus minėtų darbų srityse atliekamus darbus ir priimamus sprendimus. Vyresniojo teismo specialistui tenkantys darbai yra tiksliai išvardyti Vyresniųjų teismo specialistų įstatyme, nors kompetencija kai kuriose darbo srityse gali būti išplėsta.

Į vyresniųjų teismo specialistų kompetenciją, be kita ko, patenka:

- išieškojimo bylų nagrinėjimas;
- jų kompetencijos srityje teisėjų priimtų sprendimų teisinės galios ir vykdytinumo patvirtinimas;
- sprendimai dėl vyresniojo teismo specialisto nagrinėjamose bylose gautų prašymų suteikti teisinę pagalbą;
- oficialūs veiksmai nagrinėjant kito šalies teismo arba valdžios institucijos pateiktą prašymą dėl teisinės pagalbos.

4. Advokatai

Bendroji informacija

Advokatų profesinis uždavinys ir įgaliojimas yra atstovauti šalims įvairiais teisiniais ir neteisiminiais, viešais ir privačiais klausimais visuose Austrijos Respublikos teismuose ir institucijose.

Norint verstis advokato profesija, nereikia oficialaus paskyrimo. Tačiau tam reikia atitikti toliau išvardytas sąlygas.

Pagrindinės taikytinos teisės nuostatos įtvirtintos Austrijos advokatų reglamente (*Rechtsanwaltsordnung*, RAO), RGBl. Nr. 96 /1896, Advokatų ir advokatų-stažuotojų drausminiame statute (*Disziplinarstatut für Rechtsanwälte und Rechtsanwaltsanwärter*, DSt), BGBl. Nr. 474/1990, Federaliniame advokatų užmokesčio įstatyme (*Bundesgesetz über den Rechtsanwaltsstarif*, RATG), BGBl. Nr. 189/1969 ir Advokatų kvalifikacinio egzamino įstatymę (*Rechtsanwaltsprüfungsgesetz*, RAPG), BGBl. Nr. 556/1985.

Advokatams keliami profesiniai reikalavimai

Asmuo, norintis dirbti advokato darbą, po teisės (Austrijos teisės) studijų turi įrodyti bent penkerius metus dirbęs teisinį darbą, iš jų ne mažiau kaip penkis mėnesius – teisme ar prokuratūroje, ir atlikti trejus metus trunkančią advokato-stažuotojo praktiką pas Austrijos advokatą.

Advokato egzaminą galima laikyti trejus metus išdirbus praktinį darbą, iš kurių ne mažiau kaip penkis mėnesius – teisme, ir atlikus ne mažiau kaip dvejų metų advokato-stažuotojo praktiką pas advokatą. Be to, norintysis laikyti egzaminą turi būti dalyvavęs advokatams-stažuotojams rengiamuose mokymo renginiuose, kurie pagal advokatų rūmų (*Rechtsanwaltskammer*) nuostatas yra privalomi.

Pretendentai, tenkinantys tokius reikalavimus, gali teikti prašymą įrašyti juos į advokatų sąrašą tuose advokatų rūmuose, kurių kuruojamoje teritorijoje jie norėtų įsteigti savo kontorą.

Užsienio advokatas, Europos Sąjungos valstybės narės pilietis arba kurios nors kitos Europos ekonominės erdvės sutarties valstybės ar Šveicarijos pilietis, tam tikromis sąlygomis Austrijoje taip pat gali:

- laikinai gali vykdyti advokato veiklą;
- išlaikęs profesinį tinkamumo egzaminą, teikti prašymą įtraukti jį į advokatų sąrašą kompetentinguose advokato rūmuose arba
- be profesinio tinkamumo egzamino įsisteigti Austrijoje nurodant savo kilmės šalies profesinį vardą ir po trejų metų efektyvaus nuolatinio darbo Austrijoje tapti visaverčiu Austrijos advokatūros nariu.

Tam tikras tiksliai apibrėžtas advokato paslaugas nustatytomis sąlygomis Austrijos Respublikoje laikinai gali teikti ir Bendrojo susitarimo dėl prekybos paslaugomis (GATS) valstybės advokatūros narys.

Teisinė atsakomybė

Advokatai, pažeidę savo profesines pareigas ir neatitinkantys savo statuso, turi atsakyti prieš vietos advokatų rūmų išrinktą Drausminę tarybą (*Disziplinarrat*). Kraštutiniu atveju Drausminė taryba prasižengusį advokatą gali išbraukti iš advokatų sąrašo. Skundus dėl tokių sprendimų nagrinėja Aukščiausiosios apeliacinės ir drausminės komisijos (*Oberste Berufungs- und Disziplinarkommission*) ketverto senatas (*Vierersenaß*), kurį sudaro du Aukščiausiojo Teismo teisėjai ir du advokatai.

Be abejo, advokatai taip pat gali būti patraukti baudžiamojon ir civilinėn atsakomybėn.

Advokatų rūmai, Austrijos advokatų rūmai

Visi į vienos federalinės provincijos advokatų sąrašą įtraukti advokatai ir advokatai-stažuotojai sudaro advokatų rūmus. Advokatų rūmai yra viešosios teisės subjektai ir vykdo veiklą nepriklausomai.

Veikos koordinavimo tikslais visų federalinių provincijų advokatų rūmai deleguoja savo atstovus į federalinio lygmens atstovaujамąją įstaigą – Austrijos advokatų rūmus (<http://www.rechtsanwaelte.at/>).

5. Notarai

Bendroji informacija

Notarais kaip nepriklausoma ir nešališka prevencinio pobūdžio teisingumo vykdymo institucija teisės paslaugų naudotojai gali naudotis privatiems teisiniams santykiams reguliuoti.

Pagrindinė notarų pareiga – dalyvauti teisiniuose procesuose ir teikti teisinę pagalbą gyventojams. Notarai sudaro viešuosius aktus, saugo tretiesiems asmenims priklausančius daiktus, surašo privačius aktus ir atstovauja šalis, dažniausiai kai nėra ginčo. Be to, notarai veikia kaip teismo patikėtiniai neginčo procese. Konkrečiai jie pasitelkiami paveldėjimo procese kaip vadinamieji teismo komisarai.

Notarai privalo užtikrinti mirusio asmens turto apsaugojimą ir perdavimą asmenims, kurie turi atitinkamą teisę. Šiam darbui reikalingos specialiosios paveldėjimo teisės ir neginčo proceso žinios, o tai taip pat reiškia, kad gyventojai nuolat kreipiasi į notarus pagalbos surašant testamentą ar patarimo ar atstovavimo paveldėjimo klausimais.

Notarai yra viešieji pareigūnai, tačiau ne valstybės tarnautojai. Jie prisiima komercinę riziką, susijusia su notaro praktika, tačiau tai nėra verslas. Jie panašūs į laisvųjų profesijų atstovus, tačiau būdami teismo komisarai jie yra teismo pareigūnai. Notaro darbas yra pagrindinis užsiėmimas ir negali būti derinamas su advokato veikla.

Notarų skaičių ir jų biurų vietą keičia federalinis teisingumo ministras savo nutarimu. Šiuo metu Austrijoje yra 490 notaro biurų.

Svarbiausi teisės aktai, sudarantys notaro veiklos teisinį pagrindą, yra Notarų kodeksas (RGBI. Nr. 75/1871), Notarinių aktų įstatymas (RGBI. Nr. 76/1871), Notarų įkainių įstatymas (BGBl. Nr. 576/1973), Įstatymas dėl notarų egzamino (BGBl. Nr. 522/1987), Teismo komisarų įstatymas (BGBl. Nr. 343/1970) ir Notarų kaip teismo komisarų įkainių įstatymas (BGBl. Nr. 108/1971).

Rengimas

Bet kuris asmuo, užbaigęs teisės (Austrijos teisės) studijas ir besidomintis notaro profesija, turi susirasti notarą, kuris jį priimtų savo darbuotoju ir įrašytų į kandidatų į notarus sąrašą.

Įrašyti asmenį į kandidatų į notarus sąrašą, kurį tvarko atitinkami notarų rūmai, galima, tik jei tas asmuo turi penkių mėnesių praktinio teismo darbo teisme arba prokuratūroje patirtį ir pirmo įrašymo į kandidatų sąrašą metu jam nebuvo suėję 35 metai.

Kad jam būtų leista laikyti notaro egzaminą, kandidatas į notarus turi išklaudyti privalomus mokymus, kuriuos nustato notarų rūmai.

Notaro egzaminas laikomas per du kartus.

- Pirmąją egzamino dalį kandidatas į notarus gali laikyti praėjus 18 kandidatavimo mėnesių, tačiau šią dalį privalo išlaikyti ne vėliau kaip iki penktųjų kandidatavimo metų pabaigos, priešingu atveju jis bus pašalintas iš kandidatų į notarus sąrašo.
- Antrąją dalį galima laikyti praėjus ne mažiau kaip dar vieneriems metams praktinio darbo tapus kandidatu į notarus. Antrąją notaro egzamino dalį privaloma išlaikyti ne vėliau kaip per dešimt metų nuo kandidatavimo pradžios, priešingu atveju asmuo bus pašalintas iš kandidatų į notarus sąrašo.

Paskyrimas

Apie atsilaisvusias arba naujai įsteigtas notarų vietas turi būti skelbiama viešai. Įstatymas (Austrijos notarų taisyklių 6 skyrius), be kita ko, reikalauja, kad pareiškėjai užimti notaro pareigas atitiktų šias sąlygas:

- būtų ES arba kitos EEE valstybės narės arba Šveicarijos piliečiai;
- būtų sėkmingai užbaigę Austrijos teisės studijas;
- būtų išlaikę notaro egzaminą ir
- galėtų įrodyti septynerių metų teisinio darbo patirtį, įskaitant ne mažiau kaip trejus metus kaip kandidato į notarus nuo notaro egzamino išlaikymo.

Tačiau šie pagrindiniai reikalavimai nesuteikia teisės būti paskirtu notaru. Paskyrimo procedūros metu pareiškėjus įvertina ir jų eilės sąrašą sudaro notarų rūmai, kuriems priskirta atitinkama geografinė vietovė, o po to – atitinkamo regiono teismo ir aukštesniojo regiono teismo personalo skyriai. Lemiamą reikšmę čia turi praktinio darbo trukmė. Notarų rūmai ir abu personalo skyriai federaliniam teisingumo ministrui teikia po tris asmenis. Nors ministro šis teikimas nesaisto, paprastai jis paskiria tik sąrašė esančius pareiškėjus.

Asmuo gali užsiimti notaro praktika iki kitų metų po to, kai asmeniui suėjo 70 metų, sausio 31 dienos. Oficialiai perkelti notarą į kitą notaro vietą negalima.

Notarų priežiūra. Teisinė atsakomybė

Dėl notarų atliekamų pareigų sudarant viešus dokumentus ir teismo komisarų vaidmenyje jiems taikoma ypatinga priežiūra. Notarų priežiūrą vykdo federalinis teisingumo ministras, Teisingumo administravimo departamentas ir tiesiogiai notarų rūmai.

Notarams galioja atskira drausminė teisė. Atsakomybę už drausmės pažeidimus pirmoje instancijoje skiria aukštesnysis regioninis teismas kaip notarų drausmės teismas, antroje instancijoje – Aukščiausiasis Teismas kaip notarų drausmės teismas, o nagrinėjančių bylą komisijų sudėtyje kiekvienu atveju turi būti notarų. Sankcijos, kurias gali pritaikyti drausmės teismas, siekia pašalinimą iš pareigų. Sankcijas už eilinius teisės pažeidimus taiko notarų rūmai.

Savaime suprantama, kad be drausminės atsakomybės, notarai atsako ir pagal baudžiamąją bei civilinę teisę.

Veikdami kaip teismo komisarai, notarai baudžiamajoje teisėje laikomi valstybės tarnautojais ir todėl atsako už nusikaltimus tarnybai, įskaitant visų pirma piktnaudžiavimą suteiktais įgaliojimais. Jų atsakomybė pagal civilinę teisę reglamentuojama skirtingai.

Jei notarai veikia kaip teismo komisarai, jiems taikomos tos pačios atsakomybės sąlygos kaip ir teisėjams ir prokurorams. Todėl šalys negali tiesiogiai pateikti ieškinio notarams ir atsakovu ieškinyje dėl žalos atlyginimo privalo nurodyti valstybę. Tyčios ar didelio neatsargumo atveju valstybė gali pareikšti atgręžtinį ieškinį. Išskyrus tuos atvejus, kai veikia kaip teismo komisarai, notarai tiesiogiai atsako prieš šalis pagal civilinę teisę.

Notarų kolegijos, Austrijos notarų rūmai

Vienoje iš federalinių provincijų praktikuojantys notarai arba atitinkamos provincijos kandidatų į notarus sąrašė esantys asmenys sudaro kolegiją. Vienos, Žemutinės Austrijos ir Burgenlando federalinės provincijos turi savo bendrą kolegiją, kaip ir Tirolio ir Forarlbergo federalinės provincijos.

Kolegija atsako už profesijos garbės ir orumo išsaugojimą ir savo interesų atstovavimą.

Kiekviena notarų kolegija turi iš savo narių tarpo išsirinkti notarų rūmus. Notarų rūmus sudaro vienas pirmininkas ir nariai: šeši kiti notarai (Vienoje – dvylika) ir trys kandidatai į notarus (Vienoje – šeši).

Austrijos notarų rūmai (<http://www.notar.at/>) sudaroma iš federalinių provincijų notarų rūmų. Austrijos notarų rūmai atstovauja notarus ir gina jų teises ir interesus klausimais, susijusiais su Austrijos notariais apskritai ir tais klausimais, kurie peržengia atskirų notarų rūmų kompetencijos ribas.

Susijusios nuorodos

[Teisininkų profesijos. Austrija](#)

Šio puslapio turinį nacionaline kalba tvarko atitinkamos valstybės narės. Vertimus atliko Europos Komisijos tarnyba. Į kompetentingos nacionalinės institucijos originale įvestus pakeitimus vertimuose gali būti neatsižvelgta. Europos Komisija nepriima jokios atsakomybės ar teisinių įsipareigojimų už šiame dokumente pateiktą ar nurodomą informaciją ar duomenis. Daugiau informacijos apie už šį puslapį atsakingos valstybės narės autorių teisių taisykles rasite puslapyje „Teisinė informacija“.

Paskutinis naujinimas: 26/06/2013

Teisininko profesijos - Lenkija

Šiame puslapyje pateikiama teisininkų profesijų Lenkijoje apžvalga.

[Prokurorai](#)

[Bendrosios kompetencijos teismai](#)

[Teisininkų profesijos teismuose](#)

[Teisėjai](#)

[Neprofesionalūs teisėjai](#)

[Teismo kanceliarijos darbuotojai](#)

[Teisėjų padėjėjai](#)

[Teismo sekretoriai](#)

[Advokatai](#)

[Patarėjai teisės klausimais](#)

[Notarai](#)

[Antstoliai](#)

[Nemokamą teisinę pagalbą teikiančios organizacijos](#)

Prokurorai

Organizacinė sistema

Toliau pateikiama valstybinės prokuratūros ir kitų susijusių įstaigų struktūra pagal 2009 m. spalio 9 d. įstatymą.

Lenkijos prokuratūrą sudaro:

- **generalinis prokuroras;**
- **bendrųjų ir karinių prokuratūros organizacinių skyrių prokurorai, kurie atskaitingi generaliniam prokurorui;**
- **Tautos atminimo instituto ir Nusikaltimų lenkų tautai baudžiamojo persekiojimo komisijos prokurorai.**

Generalinis prokuroras užima aukščiausias pareigas prokuratūroje, jį skiria Lenkijos Prezidentas iš kandidatų sąrašo, kurį teikia Nacionalinė teisėjų taryba ir Nacionalinė prokurorų taryba. Generalinis prokuroras teikia ministrui pirmininkui metines prokuratūros veiklos ataskaitas. Generalinis prokuroras skiria bendrųjų ir karinių prokuratūros organizacinių skyrių prokurorus iš kandidatų sąrašo, kurį teikia Nacionalinė prokurorų taryba.

Bendrieji prokuratūros skyriai yra **keturių lygmenų**:

- **Generalinė prokuratūra;**
- **apeliacinė prokuratūra;**
- **apygardos prokuratūra;**
- **apylinkės prokuratūra.**

Kariniai prokuratūros skyriai yra trijų lygmenų:

- Aukštoji karinė prokuratūra;
- karinės apygardos prokuratūros;
- karinės dalinių prokuratūros;

Tautos atminimo instituto ir Nusikaltimų lenkų tautai baudžiamojo persekiojimo komisijos prokurorai dirba šiuose organizaciniuose padaliniuose:

- Nusikaltimų lenkų tautai baudžiamojo persekiojimo komisijoje;
- Nusikaltimų lenkų tautai baudžiamojo persekiojimo komisijos departamentuose;
- Liustracijos biure;
- Liustracijos biuro departamentuose.

Lenkijos teisėje atskirti valstybės prokurorai, kuriuos skiria generalinis prokuroras, ir privatūs prokurorai, kurie veikia kaip baudžiamosios bylos šalys ir kurie, vadovaudamiesi darbo reglamentu, gali talkinti valstybės prokurorams.

Lenkijos teisėje numatytos įvairios profesinės asociacijos – Generalinės prokuratūros Prokurorų taryba, prokurorų asamblėjos ir apeliacinės kolegijos ir pan. Tačiau šios institucijos yra tik vidinio ir organizacinio pobūdžio; jos neturi savo interneto svetainių ir neteikia elektroninių paslaugų.

Daugiau informacijos apie Lenkijos prokuratūrą galite rasti Lenkijos Generalinės prokuratūros interneto svetainėje.

Prokuratūros funkcijos ir pareigos

Pagrindinės prokuratūros pareigos yra **užtikrinti teisės aktų laikymąsi ir prižiūrėti baudžiamąjį persekiojimą**.

Prokurorai visų pirma vykdo šias užduotis:

- veda arba prižiūri ikiteisminį tyrimą baudžiamosiose bylose;
- vykdo viešojo kaltintojo funkcijas teismuose;
- inicijuoja baudžiamąsias ir civilines bylas, teikia prašymus ir dalyvauja teismo procesuose civilinėse, darbo ir socialinės apsaugos bylose, jei tai būtina siekiant užtikrinti teisinės valstybės principų laikymąsi, ginti viešąjį interesą ir piliečių turtą arba teises;
- imasi teisės aktuose nustatytų priemonių, skirtų tinkamam ir vienodam teisės taikymui;
- tiria klausimus, susijusius su nusikalstamumu, jo kontrole ir prevencija;
- renka, tvarko ir analizuoja duomenis, gautus iš atliktų arba pagal įstatymą prižiūrėtų tyrimų;
- bendradarbiauja su valdžios institucijomis, kad užkirstų kelią nusikaltimams arba kitiems teisės pažeidimams;
- bendradarbiauja ir dalyvauja procesuose, kuriuos koordinuoja tarptautinės organizacijos teisės saugos ir nusikalstamumo prevencijos srityje.

Prokurorų teisės ir pareigos:

Prokurorai turi veikti pagal teisę, vadovaudamiesi nešališkumo ir visų piliečių lygybės principais. Neatsižvelgiant į prokuratūros hierarchinę struktūrą, prokuroras oficialias pareigas vykdo nepriklausomai. Prokurorai negali dalyvauti politikoje ar turėti papildomą darbą ir turi nuolat tobulinti savo kvalifikaciją.

Prokurorai daugiausia nagrinėja baudžiamąsias bylas. Tačiau kartais jie dalyvauja civilinėse bylose, visų pirma susijusiose su tėvystės nustatymu, tėvų teisių atėmimu ar neveiknumo nustatymu, taip pat administracinėse bylose, kurios paprastai būna susijusios su nekilnojamojo turto ir statybos teise. Kiekvienoje apygardos prokuratūroje dirba prokuroras, kuris specializuojasi tarptautinio bendradarbiavimo baudžiamosiose bylose srityje.

Bendrosios kompetencijos teismai

Organizacinė sistema

Lenkijos bendrosios kompetencijos teismai yra:

- apylinkės teismai;
- apygardos teismai;
- apeliaciniai teismai.

Bendrosios kompetencijos teismai vykdo teisingumą (administracinių teismų, karo teismų ir Aukščiausiojo Teismo kompetencijai nepriskiriamose bylose) ir kitas įstatymuose numatytas su teisingumu susijusias pareigas. Teismų sprendimų priežiūrą pagal teisės normas vykdo Aukščiausiasis Teismas.

Apylinkės teismų jurisdikcijai priskiriama viena arba kelios savivaldybės (pagrįstais atvejais vienoje savivaldybėje, pvz., didmiesčio, gali veikti daugiau nei vienas apylinkės teismas).

Apygardos teismas yra apylinkės teismų apeliacinė instancija ir pirmosios instancijos teismas tam tikrose bylose. Jam yra pavaldūs ne mažiau kaip du apylinkės teismai (teismo administracinė sritis).

Jeigu byla pirmąją instanciją nagrinėjama apygardos teisme, apeliacinius skundus nagrinėja apeliacinis teismas. Apeliaciniam teismui yra pavaldūs ne mažiau kaip du apygardos teismai (jo apeliacinė sritis).

Teismui pirmininkauja pirmininkaujantis teisėjas, kuris skiriamas nustatytos trukmės kadencijai (ketveriems metams apylinkės teismuose ir šešeriems metams apygardos ir apeliaciniuose teismuose).

Teisininkų profesijos teismuose

Lenkijoje bendrosios kompetencijos teismai vykdo teisingumą (administracinių teismų, karo teismų ir Aukščiausiojo Teismo kompetencijai nepriskiriamose bylose) ir kitas įstatymuose numatytas su teisingumu susijusias pareigas. Teisingumo vykdymas yra

teisėjų prerogatyva. Su teisingumu susijusias pareigas, išskyrus teisingumo vykdymą, vykdo teismo kanceliarijos darbuotojai ir vyresnieji teismo kanceliarijos darbuotojai (jeigu teismo kanceliarijos darbuotojai negali, jas vykdyti gali ir teisėjai).

Teisėjai

Lenkijos teisėje atskirti **profesionalūs** ir **neprofesionalūs teisėjai**.

Teisėjai atlieka su teisingumu vykdymu susijusias funkcijas. Juos neribotam laikui skiria Respublikos Prezidentas Nacionalinės teisėjų tarybos teikimu.

Teisėjai yra nepriklausomi ir jiems taikomos tik Konstitucijos bei įstatymų normos.

Teismų ir teisėjų nepriklausomumą užtikrina **Nacionalinė teisėjų taryba**, kuri yra konstitucinė institucija.

Teisėjų nepriklausomumas užtikrinamas teisiniu imunitetu ir kadencijos saugumu, kaip įtvirtinta Konstitucijoje.

Teisėjams, pažeidusiems savo profesines pareigas, gali būti skiriamos drausminės nuobaudos. Teisėjų drausminę priežiūrą pirmojoje instancijoje atlieka apeliaciniai teismai, o antrojoje instancijoje – Aukščiausiasis Teismas.

Neprofesionalūs teisėjai

Neprofesionalių teisėjų funkcijos vykdamas teisingumą įtvirtintos Lenkijos Konstitucijoje. Neprofesionalūs teisėjai yra nepriklausomi; kaip ir profesionaliems teisėjams, jiems taikomos tik Konstitucijos bei įstatymų normos. Spręsdami bylas neprofesionalūs teisėjai turi tokias pat teises kaip teisėjai. Tačiau, kitaip nei teisėjai, neprofesionalūs teisėjai negali pirmininkauti teismo procesui ar posėdžiui arba (iš esmės) atlikti funkcijas už teismo ribų.

Paprastai civilines ir baudžiamąsias bylas posėdyje nagrinėja vienas teisėjas, t. y. nedalyvaujant neprofesionaliems teisėjams. Tačiau abiejų rūšių procesus reglamentuojančiuose teisės aktuose yra numatytos bylų kategorijos, kai bylos, atsižvelgiant į jų socialinę svarbą, nagrinėjamos dalyvaujant neprofesionaliems teisėjams.

Neprofesionalius teisėjus skiria savivaldybių, patenkančių į šių teismų jurisdikciją, tarybos. Jie skiriami ketverių metų kadencijai.

Teismo kanceliarijos darbuotojai

Teismo kanceliarijos darbuotojai dirba apylinkės ir apygardos teismuose, kur atlieka įstatymuose numatytas su teisingumu susijusias pareigas. Teismo kanceliarijos darbuotojai pareigas eiti skiriami nuo jų paskyrimo dokumente nurodytos dienos. Juos skiria pirmininkaujantis apeliacinio teismo teisėjas.

Civilinėse bylose teismo kanceliarijos darbuotojai jiems priskirtų pareigų ribose naudojasi teismo galiomis, nebent kitaip numatyta teisės aktuose. Tačiau vykstant procesams, susijusiems su baudžiamosiomis bylomis, smulkiais pažeidimais ir mokesčių teisės pažeidimais, teismo kanceliarijos darbuotojai turi teisę teikti rekomendacijas ir, teisės aktuose numatytais atvejais, priimti sprendimus ir nutartis.

Teismo kanceliarijos darbuotojai yra teismo darbuotojai, įgalioti vykdyti su teisingumu susijusias pareigas, kurie veikia teismų vardu jiems suteiktos kompetencijos ribose. Savo kompetencijos ribose teismo kanceliarijos darbuotojai yra nepriklausomi teismų sprendimų ir nutarčių esmės atžvilgiu, kaip įtvirtinta teisės aktuose. Toks nepriklausomumas reiškia, kad jų teisminė veikla organizaciniu ir funkciniu požiūriu yra atskirta nuo kitų organų veiklos siekiant užtikrinti, kad jie nepriklausomai vykdytų teisės aktuose numatytą veiklą.

[Informacija apie teismo kanceliarijos darbuotojus.](#)

Teisėjų padėjėjai

Teisėjų padėjėjai dirba teismuose padėdami pasirengti posėdžiams ir užtikrindami sklandų teismo darbą (įskaitant teisingumo vykdymą ir kitas su teisingumu susijusias pareigas). Kandidatai atrenkami rengiant konkursą.

[Informacija apie teisėjų padėjėjus.](#)

Teismo sekretoriai

Teismo sekretoriai dirba visuose bendrosios kompetencijos teismuose ir vykdo pareigas, susijusias su administracine pagalba teismams, jeigu jų neteikia kiti specialistai, pvz., rašo posėdžių protokolus, administruoja teisėjų ir teismo sekretoriato darbą. Jų teises ir pareigas bei darbo sąlygas nustato Teismo darbuotojų įstatymas ir prokuroras. Kandidatai atrenkami rengiant konkursą.

[Informacija apie teismo darbuotojus.](#)

Teisinių profesijų organizacinė sistema

Advokatai

Lenkijoje advokatai teikia teisinės paslaugas, susijusias su piliečių teisių ir laisvių apsauga. Jie teikia teisinę pagalbą ir rengia teisines išvadas. Jie taip pat užtikrina šalių atstovavimą baudžiamosiose, civilinėse, šeimos ir nepilnamečių bylose, su darbo ir socialinės apsaugos teise susijusiose bylose, taip pat bylose, nagrinėjamos Aukščiausiąjame administraciniame teisme.

Lenkijoje nėra oficialių profesinių specializacijų; kiekvienas teisininkas gali pats pasirinkti jam įdomią sritį. Tačiau, kadangi Lenkijos įstatymais neturtingiems asmenims užtikrinama teisė į valstybės paskirtą advokatą, advokatai privalo sugebėti teikti teisinės paslaugas įvairaus pobūdžio bylose.

Šalyje yra 24 **advokatų regioninės tarybos** ir **Centrinė advokatų taryba**, kuri veikia nacionaliniu lygmeniu. Šios profesinės asociacijos atsako už atstovavimą advokatams ir jų profesinių teisių gynybą, už teisininkų profesinių įgūdžių tobulinimą, advokatų stažuotojų profesinį mokymą, tai pat už profesinio elgesio taisyklių nustatymą, jų taikymo skatinimą ir jų laikymosi užtikrinimą.

Teisinių duomenų bazės

Daugiau informacijos galima rasti [Centrinės advokatų tarybos](#) interneto svetainėje.

Patarėjai teisės klausimais

Patarėjai teisės klausimais teikia teisinės paslaugas bendrovėms, kitoms verslo įmonėms, organizaciniams padaliniais ir fiziniams asmenims. Jie teikia teisinę pagalbą ir rengia teisines išvadas. Kitaip nei advokatai, jie negali būti kitų šalių darbuotojai. Nuo 2015 m. liepos 1 d. advokatai ir patarėjai teisės klausimais gali naudotis tokiais pat procesinėmis teisėmis – patarėjai teisės klausimais gali atstovauti šalims baudžiamosiose bylose, nebent jie yra kitų šalių darbuotojai. Be to, jie gali dalyvauti bylose dėl smulkių pažeidimų ir būti atsakovo gynėjais bylose dėl drausminių nuobaudų skyrimo.

Patarėjų teisės klausimais profesinę asociaciją sudaro 19 **regioninių patarėjų teisės klausimais tarybų ir Nacionalinė patarėjų teisės klausimais taryba**, kuri veikia nacionaliniu lygmeniu. Šios profesinės asociacijos atsako už atstovavimą patarėjams teisės klausimais ir jų profesinių teisių gynybą, už teisininkų profesinių įgūdžių tobulinimą, advokatų stažuotojų profesinį mokymą, tai pat už profesinio elgesio taisyklių nustatymą, jų taikymo skatinimą ir jų laikymosi užtikrinimą.

Teisinių duomenų bazės

Daugiau informacijos galima rasti [Nacionalinės patarėjų teisės klausimais tarybos](#) interneto svetainėje.

Notarai

Organizacinė sistema

Notarus skiria teisingumo ministras, kuris, gavęs suinteresuotų asmenų prašymą ir pasikonsultavęs su atitinkamų notarų rūmų taryba, nurodo, kuriame biure turi dirbti notaras. Ministras taip pat turi teisę atleisti notarus.

Teisingumo ministras tvarko notarų biurų registrą ir nustato didžiausią atlygį už notarines paslaugas.

Notarai yra susibūrę į profesinę asociaciją, kurią sudaro 11 **notarų rūmų ir Nacionaliniai notarų rūmai**.

Funkcijos ir pareigos

Notarai tvirtina sandorius, kurie turi būti įforminti notarinio aktu (pvz., perleidžiant turto nuosavybės teises), arba jeigu to pageidauja sandorio šalys.

Notaro profesija yra grindžiama visuomenės pasitikėjimu. Kaip visuomenės interesams atstovaujantys pareigūnai, notarai turi užtikrinti nekilnojamojo turto sandorių saugumą.

Notarai atlieka šias notarines funkcijas: rengia notarinius dokumentus, paveldėjimo liudijimus ir kitas pažymas, teikia pareiškimus, rašo protokolus, užprotestuoja vekselius ir čekius, saugo grynuosius pinigus, vertybinius popierius, dokumentus ir duomenis duomenų laikmenose, šalių prašymu daro įrašus dokumentuose, rengia jų nuorašus ir išrašus, rengia aktus, pareiškimus ir kitus dokumentus, taip pat vykdo kitą atskiromis nuostatomis reglamentuojamą veiklą.

Notaro patvirtinti sandoriai, kuriuos notaras patvirtino pagal teisės aktų reikalavimus, yra laikomi oficialiais dokumentais.

Notarai dirba privačiuose notarų biuruose. Notaras gali dirbti tik viename biure, o keli notarai gali susiburti į vieną biurą pagal civilinės teisės partnerystėms taikomas taisykles. Tačiau tokiu atveju kiekvienas notaras savo pareigas atlieka savo vardu ir prisiima atsakomybę už savo veiksmus.

Teisinių duomenų bazės

Daugiau informacijos galima rasti [Nacionalinių notarų rūmų](#) interneto svetainėje (lietuvių kalba nėra).

Kitos teisininkų profesijos

Lenkijos teisėje numatytos šios teisininkų profesijos: **antstoliai**.

Antstoliai

Lenkijos teisėje numatyta, kad antstoliai yra teismo sprendimų vykdymo pareigūnai. Be to, jie turi valstybės tarnautojo statusą, nes vien šis statusas jų vykdomai veiklai, kuri gerokai pažeidžia pilietines teises ir laisves, suteikia pakankamai teisėtumo. Tokiai veiklai visų pirma priskiriamos prievartos priemonės, kurios būtinos teismų sprendimams vykdyti ir konstitucinei teisei į teisingą bylos nagrinėjimą užtikrinti.

Antstoliams suteikti įgaliojimai vykdyti civilinėse bylose teismų priimtus sprendimus.

Teisingumo ministras antstolius skiria iš kandidatų, kurie turi atitikti Antstolių ir teismų sprendimų vykdymo įstatyme nustatytus reikalavimus, sąrašo. Reikalaujama, kad antstoliai turėtų teisinį išsilavinimą, būtų atlikę praktiką, išlaikę antstolio egzaminą ir ne mažiau kaip dvejų metų bandomąjį laikotarpį dirbę antstoliu stažuotoju.

Antstolių veiklos priežiūrą vykdo teisingumo ministras ir teismams, kuriuose dirba antstoliai, pirmininkaujantys teisėjai bei antstolių asociacijos **Nacionalinė antstolių taryba** ir **antstolių rūmų tarybos**.

Žr. [Teisingumo ministerijos](#) ir [Nacionalinės antstolių tarybos](#) interneto svetaines.

Nemokamą teisinę pagalbą teikiančios organizacijos

Nemokamą teisinę pagalbą Lenkijoje teikia daugelis organizacijų. Prie jų priskiriama:

- Šeimos, darbo ir socialinės politikos ministerijos globojama „**Mėlynoji linija**“, skirta kovoti su smurtu artimoje aplinkoje. Daugiau informacijos šia tema galima rasti [Mėlynosios linijos](#) interneto svetainėje; su organizacija taip pat galima susisiekti telefonu +48 22 668 70 00;
- Nemokamą teisinę pagalbą teikia ir **teisės klinikos**, kuriose dirba visų pagrindinių Lenkijos universitetų teisės fakultetuose veikiančioms asociacijoms priklausantys studentai.

Šio puslapio turinį nacionaline kalba tvarko atitinkamos valstybės narės. Vertimus atliko Europos Komisijos tarnyba. Į kompetentingos nacionalinės institucijos originale įvestus pakeitimus vertimuose gali būti neatsižvelgta. Europos Komisija nepriima jokios atsakomybės ar teisinių įsipareigojimų už šiame dokumente pateiktą ar nurodomą informaciją ar duomenis. Daugiau informacijos apie už šį puslapį atsakingos valstybės narės autorių teisių taisykles rasite puslapyje „Teisinė informacija“.

Paskutinis naujinimas: 18/10/2016

Teisininko profesijos - Portugalija

Dėmesio! Šiame puslapyje originalo kalba ([pt](#)) neseniai atlikta pakeitimų. Puslapyj jūsų pasirinkta kalba šiuo metu rengia mūsų vertėjai.

Šiame puslapyje pateikiama teisininkų profesijų Portugalijoje apžvalga.

[Bendrųjų teismų teisėjai ir administracinių ir mokesčių teismų teisėjai](#)

[Valstybės prokuratūros tarnybos prokurorai](#)

[Advokatai](#)

[Teisės patarėjai](#)

[Patikėtiniai](#)

[Vykduojantys įgaliojotiniai](#)

[Notarai](#)

Registratoriai

Teismo pareigūnai

Taikinimo tarpininkai

Teisės administratoriai

Pramoninės nuosavybės pareigūnai

Organizacijos, teikiančios nemokamas teises paslaugas (*pro bono*)

Bendrųjų teismų teisėjai ir administracinių ir mokesčių teismų teisėjai

Pagal Portugalijos konstituciją teisėjai priklauso savarankiškai institucijai – teismams.

Vadovaudamiesi tik teisės nuostatomis, teisėjai vykdo teisingumą žmonių labui.

Bendrųjų teismų teisėjų veikla reglamentuojama Konstitucija ir Bendrųjų teismų teisėjų statutu (*Estatuto dos Magistrados Judiciais*). Atsižvelgiant į atitinkamų teismų hierarchiją, skiriami trijų tipų bendrųjų teismų teisėjai:

- Aukščiausiojo Teismo (*Supremo Tribunal de Justiça*) teisėjai, vadinamieji *Conselheiros*;
- apeliacinių teismų (*Tribunais das Relações*) teisėjai, vadinamieji *Desembargadores*;
- pirmosios instancijos teismų teisėjai, vadinamieji *Juízes de Direito*.

Administracinių ir mokesčių teismų teisėjų veikla reglamentuojama Konstitucija, Administracinių ir mokesčių teismų statutu (*Estatuto o dos Tribunais Administrativos e Fiscais*) ir, papildomai, Bendrųjų teismų teisėjų statutu (*Estatuto dos Magistrados Judiciais*). Atsižvelgiant į atitinkamų teismų hierarchiją, skiriami trijų tipų administracinių ir mokesčių teismų teisėjai:

- Vyriausiojo administracinio teismo (*Supremo Tribunal Administrativo*) teisėjai, vadinamieji *Conselheiros*;
- centrinių administracinių teismų teisėjai, vadinamieji *Desembargadores*;
- apygardos administracinių ir mokesčių teismų teisėjai, vadinamieji *Juízes de Direito*.

Teisėju tampa praėjus trijų etapų procesą, kurį sudaro viešas konkursas, teorinis ir praktinis profesinio rengimo kursas, kurį vykdo Teisės studijų centras (*Centro de Estudos Judiciários*), ir pameistrystė. Asmenys, sėkmingai įveikę visus tris etapus, skiriami *Juízes de Direito*.

Teisėjai kvalifikaciją tobulina per visą savo profesinę karjerą.

Vyriausioji teismų taryba (*Conselho Superior da Magistratura*) reguliariai tikrina pirmosios instancijos teismus, o Vyriausioji administracinių ir mokesčių teismų taryba (*Conselho Superior dos Tribunais Administrativos e Fiscais*) reguliariai tikrina atitinkamų teismų teisėjus. Po kiekvieno patikrinimo teisėjai reitinguojami pagal darbo rezultatus, taikant šias vertinimo kategorijas: puikiai, labai gerai, gerai, pakankamai gerai, prastai. „Prastai“ įvertintas teisėjas yra laikinai nušalinamas nuo pareigų, ir inicijuojamas tyrimas, kuriuo siekiama išsiaiškinti, ar asmuo yra tinkamas eiti šias pareigas.

Bendrųjų teismų ir administracinių bei mokesčių teismų teisėjus skiria, perkelia, paaukština ir drausmina Vyriausioji teismų taryba ir Vyriausioji administracinių ir mokesčių teismų taryba.

Siekiant užtikrinti, kad teisėjai būtų nepriklausomi ir nešališki, Konstitucijoje įtvirtinta nuostata, kuria praktikuojantiems teisėjams draudžiama eiti bet kokias kitas visuomeninio ir privataus pobūdžio pareigas – papildomai jiems leidžiama vykdyti tik neatlygintą mokymo arba mokslinių tyrimų veiklą teisės srityje. Teisėjas gali būti perkeltas, laikinai nušalintas nuo pareigų ar išleistas į pensiją tik įstatymais numatytais atvejais; jis negali būti laikomas atskaitingu už savo sprendimus, išskyrus atvejus, kai įstatymais yra numatytos išimtys.

Valstybės prokuratūros tarnybos prokurorai (*Ministério Público*)

Valstybės prokuratūros tarnybos prokurorai atstovauja valstybei, vykdo baudžiamąjį persekiojimą ir gina demokratinės teisinės valstybės principus bei įstatymais nustatytus interesus. Prokurorams pagal įstatymus taikomas atskiras statutas, jie veikia nepriklausomai.

Prokuroru tampama praėjus viešą konkursą, kurį sudaro žinių patikrinimas, gyvenimo aprašymo vertinimas ir psichologinis atrankos testas – jį vykdo Teisės studijų centras (*Centro de Estudos Judiciários*).

Konkursą praėję kandidatai skiriami praktikantais (*auditores de justiça*). Sėkmingai baigę Teisės studijų centro teorinį ir praktinį kursą, jie skiriami prokurorų pavaduotojais praktikantais.

Prokurorų karjera skirstoma į penkias pakopas, išdėstytas pagal hierarchiją:

- Generalinis prokuroras (*Procurador-Geral da República*);
- generalinis viceprokuroras (*Vice-Procurador-Geral da República*);
- generalinio prokuroro pavaduotojas (*Procurador-Geral Adjunto*);
- apylinkės prokuroras (*Procurador da República*);
- apylinkės prokuroro pavaduotojas (*Procurador da República Adjunto*).

Generalinė prokuratūra (*Procuradoria-Geral da República*) yra aukščiausia Valstybės prokuratūros tarnybos institucija, kuriai vadovauja Generalinis prokuroras. Jai taip pat priklauso Vyriausioji valstybės prokuratūros tarnybos taryba (*Conselho Superior do Ministério Público*), Patariamoji taryba, oficialūs teisės patarėjai ir pagalbos tarnybos.

Vyriausioji valstybės prokuratūros tarnybos taryba skiria, perkelia, paaukština ir drausmina prokurorus.

Advokatai (*Advogados*)

Advokatai – profesionalūs teisininkai, kurie, užsiregistravę advokatūros sistemoje, veikia kaip teisiniai atstovai ir trečiojo asmens prašymu teikia teisinės konsultacijas dėl teisės aiškinimo ir taikymo.

Norint verstis advokato praktika Portugalijoje, būtina tapti registruotu advokatūros sistemos (*Ordem dos Advogados*) nariu.

Advokatais gali tapti asmenys, kurie:

- yra įgiję teisininko išsilavinimą Portugalijoje arba universiteto lygmens teisininko kvalifikaciją užsienyje, jei ši kvalifikacija pripažįstama lygiaverte atitinkamam laipsniui arba laikoma esanti tokio paties lygmens;
- yra atlikę 18 mėnesių trukmės mokomąją praktiką (ši laikotarpį turi sudaryti du etapai: 6 mėnesių pirminio mokymosi etapas ir 12 mėnesių papildomas mokymosi etapas);
- yra išlaikę advokatūros egzaminus raštu ir žodžiu.

Užsieniečiai, teisininko išsilavinimą įgiję Portugalijoje, gali registruotis Portugalijos advokatūros sistemoje lygiai taip pat, kaip ir Portugalijos piliečiai, jei jų pilietybės šalis suteikia identišką teisę Portugalijos piliečiams.

Advokatai iš kitų ES valstybių narių, kurie nori visam laikui įsisteigti Portugalijoje ir čia verstis advokato praktika, naudodamiesi savo kilmės valstybėje įgytu profesiniu vardu, turi registruotis advokatūros sistemoje. Tokiais atvejais jie gali atstovauti klientams teisme tik vadovaujami advokatūros sistemoje registruoto advokato. Jei jie nori verstis advokato praktika, turėdami tokias pat teises ir pareigas kaip Portugalijos advokatai, jie privalo registruotis advokatūros sistemoje ir išlaikyti egzaminus raštu bei žodžiu portugalų kalba.

Advokatūros sistema yra vieša teisininkų profesionalų, kurie verčiasi advokato profesija vadovaudamiesi advokatūros statutu, asociacija. Ši sistema užtikrina galimybę kreiptis į teismą, reguliuoja advokatų profesinę veiklą ir taiko drausmines priemones advokatams ir advokatams praktikantams (tai vienintelė tuo užsiimanti įstaiga), gina advokatų socialinį statusą, garbę ir profesinį prestižą, taip pat sudaro sąlygas kuo geriau perprasti ir taikyti teisę.

Teisės patarėjai (*Consultores jurídicos*)

Portugalijos teisės sistemoje advokatai ir teisės patarėjai neskiriami kaip atskiros pareigybės.

Patikėtiniai (*Solicitadores*)

Patikėtiniai yra nepriklausomi profesionalai, kurie savo klientams teikia teisinę konsultaciją ir atstovauja jiems teisme pagal savo statuto ir procesinių teisės aktų nustatytus reikalavimus. Jie gali atstovauti šalims teisme, kai teisinis advokato (*advogado*) atstovavimas nėra privalomas.

Patikėtiniai taip pat gali savo klientams – piliečiams ir verslo subjektams – teisiškai atstovauti ne teisme, pavyzdžiui, mokesčius administruojančiose institucijose, notarų biuruose ir vietos administracijos įstaigose.

Patikėtiniais gali tapti asmenys, kurie:

- yra įgiję oficialiai pripažįstamą teisininko išsilavinimą ir nėra registruoti advokatūros sistemoje arba yra baigę oficialiai pripažįstamas patikėtinų studijas. Kitų ES valstybių narių piliečiai turi būti įgiję tokį išsilavinimą ir tokią profesinę kvalifikaciją, kurios iš šios profesijos atstovų reikalaujama pagal jų kilmės šalies teisę;
- yra atlikę 12–18 mėnesių trukmės mokomąją praktiką;
- mokomosios praktikos laikotarpiu yra įgiję reikiamas rekomendacijas, kurias teikia praktikos vadovas ir mokomosios praktikos centrai, ir išlaikę nacionalinius egzaminus, kurie rengiami vadovaujantis atitinkamomis taisyklėmis.

Specialistai iš kitų ES valstybių narių arba Europos ekonominės erdvės šalių gali užsiregistruoti į Patikėtinų kolegiją (*Colégio dos Solicitadores*) pagal 2009 m. kovo 4 d. įstatymą Nr. 9/2009, iš dalies pakeistą 2012 m. rugpjūčio 28 d. įstatymu Nr. 41/2012 ir 2014 m. gegužės 2 d. įstatymu Nr. 25/2014.

Patikėtinų ir vykdančiųjų įgaliotinių rūmai (*Ordem dos Solicitadores e dos Agentes de Execução*, OSAE) yra vieša šios srities teisės profesionalų asociacija. Be kita ko, šie rūmai atsako už savo narių drausminę priežiūrą ir teikia nuomones apie teisės aktų projektus, susijusius su jų įgaliojimais.

Daugiau informacijos pateikiama svetainėje <http://www.osae.pt/>.

Vykdantieji įgaliotiniai (*Agentes de execução*)

Vykdantieji įgaliotiniai – tai profesionalūs teisininkai, kuriems suteikti nacionalinio lygmens įgaliojimai užtikrinti civilinėse bylose priimtų sprendimų vykdymą. Jie yra nepriklausomi ir nešališki profesionalai ir neatstovauja jokiai šaliai, o atsako už visus sprendimų vykdymo formalumus, įskaitant turto areštą, dokumentų ir pranešimų įteikimą ir areštuoto turto pardavimą. Tam tikrais atvejais jų funkcijas gali atlikti teismo pareigūnas.

Vykdančiuosius įgaliotinius skiria sprendimų vykdymo siekiančioji šalis arba teismas.

Vykdantieji įgaliotiniai turi būti baigę patikėtinų arba teisės studijas, taip pat:

- privalo būti Portugalijos piliečiai;
- jiems neturi būti taikomi jokie Patikėtinų ir vykdančiųjų įgaliotinių rūmų statute ar Advokatūros sistemos statute nustatyti apribojimai;
- per pastaruosius dešimt metų jie negali būti buvę įtraukti į oficialų viešą skolininkų sąrašą;
- turi būti sėkmingai atlikę vykdančiųjų įgaliotinių praktiką;
- ilgiau kaip trejus metus išdirbęs vykdančiuoju įgaliotiniu, asmuo privalo išlaikyti teisės asistentų egzaminą ir gauti palankią Teisės asistentų komisijos nuomonę (*Comissão para o Acompanhamento dos Auxiliares de Justiça*, CAAJ);
- trejų metų laikotarpiu po sėkmingo praktikos baigimo jie turi užsiregistruoti į atitinkamą profesinę asociaciją;
- turi turėti būtinąsias IT priemones ir išteklius, kaip nustatyta visuotiniame susirinkime patvirtintomis taisyklėmis.

Patikėtinų ir vykdančiųjų įgaliotinių rūmai ir Specializuota vykdančiųjų įgaliotinių kolegija (*Colégio de Especialidade dos Agentes de Execução*) yra profesinę veiklą reguliuojančios įstaigos.

Teisės asistentų komisija (CAAJ), kuri yra nepriklausoma nuo Patikėtinų ir vykdančiųjų įgaliotinių rūmų, yra vykdančiųjų įgaliotinių drausmę prižiūrinti ir užtikrinanti įstaiga.

Daugiau informacijos pateikiama svetainėse <http://www.osae.pt/> ir <http://www.caaaj-mj.pt/>.

Notarai (*Notários*)

Notarai – teisės specialistai, kuriems suteikti įgaliojimai tam tikromis teisinėmis aplinkybėmis atlikti tam tikras funkcijas. Notarai atlieka labai svarbų vaidmenį tiek vidaus, tiek tarptautinės prekybos srityje.

Notarai turi įgaliojimus:

- rengti privačias sutartis ir konsultuoti šalis, užtikrinant vienodas sąlygas visoms šalims; rengti oficialius dokumentus, prisiimant atsakomybę už dokumento teisėtumą ir už kiekvieno patarimo turinį; informuoti šalis apie įsipareigojimų, kuriuos tos šalys ketina prisiimti, poveikį ir padarinius (notarai privalo tai padaryti);
- vykdyti teisinius sandorius, dėl kurių susitarta jų akivaizdoje. Sudarytas sandoris gali būti iškart įtraukiamas į oficialų registrą arba, jei viena iš šalių nevykdo savo įsipareigojimų, reikalauti, kad sandorio sąlygos būtų vykdomos, galima ir be teisėjo įsikišimo;
- tarpininkauti, užtikrinant nešališkumą ir visišką atitiktį teisės aktams, kad šalys galėtų pasiekti abiem pusėms priimtina susitarimą;
- rengti inventorizavimo procedūrų dokumentus ir sąlygas, neįtraukiant dalykų, dėl kurių inventorizavimo procedūrose nesprenžžiama dėl jų pobūdžio, taip pat dėl teisinio arba faktinio sudėtingumo; sprendimus dėl šių dalykų priima apylinkės teismo (*tribunal de comarca*) teisėjas, kurio jurisdikcijai priklauso tas notaro biuras, kuriame procedūra buvo pradėta (2013 m. kovo 5 d. įstatymas Nr. 2/2013, kuriuo patvirtinta inventorizavimo procedūrų teisinė tvarka ir notarams suteikti atitinkami įgaliojimai, taip sukuriant įgaliojimų pasidalijimo sistemą).

Notaro profesijos reforma ir po jos sekęs sektoriaus privatizavimas reiškia, kad notarų vaidmuo dvejopas: jie yra valstybės pareigūnai ir laisvosios profesijos atstovai, tačiau nuo šiol nėra valstybės tarnautojai.

Kaip valstybės pareigūnai, notarai yra prižiūrimi Teisingumo ministerijos, kuri turi ne tik reguliavimo įgaliojimus, bet ir teisę notarams taikyti drausmines priemones. Šiai profesijai suteikus laisvosios profesijos statusą, nuo 2006 m. notarų veiklą reguliuoja Notarų rūmai kartu su Teisingumo ministerija; jos privalo užtikrinti, kad notarai laikytųsi jiems skirto etikos kodekso, ir rūpintis, kad, kaip ir priklauso notarams, būtų ginamas viešasis interesas; tai neturi įtakos ministerijos galioms įsikišti, kurios, atsižvelgiant į profesijos pobūdį, jai yra suteiktos įstatymais.

Registratoriai (*Conservadores*)

Registratoriai yra valstybės pareigūnai, atsakingi už teisinių veiksmų ir faktų, susijusių su privalomu registruoti nekilnojamoju turtu, kilnojamuoju turtu, verslo veikla ir žmonių gyvenimo įvykiais, registravimą ir viešinimą. Registratoriaus funkcijos yra šios: atlikti teisines minėtų veiksmų ir faktų, taip pat susijusių dokumentų patikras ir užtikrinti, kad iš atitinkamų dokumentų išplaukiančios teisės, susijusios su registruotinais faktais, būtų tinkamai apibrėžiamos ir atitiktų teisiškai nustatytą registravimo tvarką; registratoriai taip pat atsako už šios informacijos viešinimą ir gali spręsti, ar konkretų teisinį veiksma arba faktą reikia įtraukti į registrą, ar nereikia.

Atsižvelgiant į dalykines registratorių darbo sritis, skiriami šių tipų registratoriai:

- **Civilinių registrų registratoriai** (*conservadores do registo civil*) – jų funkcijos apima teisinių faktų ir veiksmų, susijusių su fizinių asmenų gyvenimu, apibrėžimą ir viešinimą. Jų kompetencijai priklauso registruoti tokius veiksmus kaip gimimas, santuoka, mirtis, įvaikinimas ir tėvystės ar motinystės deklaravimas ir nustatymas; organizuoti procedūrą tokiais atvejais kaip santuokos nutraukimas ar separacija šalių susitarimu; išduoti pažymas ir registrų dokumentų kopijas.
- **Žemės registro registratoriai** (*conservadores do registo predial*) – jų funkcijos apima žemės ir turto teisinės būklės viešinimą, siekiant užtikrinti nekilnojamojo turto sandorių teisinį tikrumą.
- **Transporto priemonių registro registratoriai** (*conservadores do registo de veiculos*) – jų funkcijos susijusios su teisių į registruotina kilnojamąjį turtą (automobilius, laivus ir orlaivius) viešinimu, taip pat motorinių transporto priemonių ir priekabų teisinės būklės viešinimu, siekiant užtikrinti sandorių teisinį tikrumą.
- **Prekybos registro registratoriai** (*conservadores do registo comercial*) – jų funkcijos apima individualių prekybininkų, prekybos bendrovių, pagal civilinę teisę reglamentuojamų komercinės formos įmonių, pavienių ribotos atsakomybės įstaigų ir kitų subjektų, kuriuos, siekiant užtikrinti sandorių teisinį tikrumą, reikia registruoti prekybos registre, statuso viešinimą.

Asmenys, norintys dirbti registratoriais, turi būti įgiję teisininko išsilavinimą Portugalijos universitete arba lygiavertę akademinę kvalifikaciją. Taip pat kandidatai turi atlikti profesinio tinkamumo testus ir išeiti šešių mėnesių trukmės pouniversitetinį kursą, kurio pagrindinė sritis – teisės ir registravimo klausimai, kuriuos privalo išmanyti registruotojai. Vėliau turi būti atliekama vienu metų trukmės profesinė praktika, po kurios reikia praeiti viešą konkursą. Kandidatai vertinami kiekvienu šio proceso etapu; jie gali būti

pašalinti nesėkmės bet kuriame iš priėmimo procedūros etapų atveju. Galutinis etapas – viešas konkursas, kurį rengia Registrų ir notarų institutas (*Instituto dos Registos e do Notariado*).

Už vadovavimą registrų biurams, jų veiklos koordinavimą, pagalbą, veiklos vertinimą ir priežiūrą atsakingas Registrų ir notarų institutas.

Teismo pareigūnai (*Oficiais de Justiça*)

Teismo pareigūnai – tai teisingumo sistemos pareigūnai (*funcionário de justiça*), kurie, be kita ko, padeda organizuoti procesą teisme arba valstybės prokuratūros tarnyboje. Tačiau IT specialistai, administraciniai, techniniai ir pagalbinių darbuotojai bei priežiūroje taip pat yra teisingumo sistemos pareigūnai.

Teismo pareigūnu tampa pradėdant karjerą nuo pagrindinių valstybės prokuratūros tarnybos pareigybių, kaip antai pagalbinių tarnautojų (*escrivão auxiliar*) ir pagalbinių teisinio tarnautojų (*técnico de justiça auxiliar*). Be to, reikia baigti profesinio rengimo kursą ir gauti priėmimo komisijos patvirtinimą.

Teisingumo sistemos pareigūnų veikla reglamentuojama specialiu statutu (*Estatuto dos Funcionários de Justiça*), kaip nustatyta 1999 m. rugpjūčio 26 d. įstatyminiu dekretu Nr. 343/1999. Jie atlieka svarbų vaidmenį tarptautinio teismo bendradarbiavimo srityje, visų pirma įgyvendinant Europos Sąjungos direktyvas ir reglamentus.

Teisingumo administravimo generalinis direktoratas (*Direcção-Geral da Administração da Justiça*) – tai Teisingumo ministerijos įsteigta įstaiga, atsakinga už teisingumo sistemos pareigūnų samdymą, vadovavimą jiems ir jų veiklos administravimą.

Teismo pareigūnų taryba (*Conselho de Oficiais de Justiça*) – tai įstaiga, atsakinga už teismo pareigūnų profesinių nuopelnų įvertinimą ir jų drausminę priežiūrą.

Taikinimo tarpininkai (*Mediadores*)

2013 m. balandžio 19 d. įstatymo Nr. 29/2013 2 straipsnio b punkte taikinimo tarpininkas apibrėžiamas kaip „[...] nešališka ir nepriklausoma trečioji šalis, neturinti įgaliojimų nei vienai iš šalių, kurioms yra tarpininkaujama, nurodyti, kokia turi būti veiksmų eiga; taikinimo tarpininko paskirtis – padėti šalims pasiekti galutinį sprendimą ginčijamu klausimu“. Šiuo įstatymu taip pat apibrėžiamas Portugalijoje dirbančių taikinimo tarpininkų statusas ir nustatomos jų įtraukimo į kiekvienos viešosios tarpininkavimo sistemos sąrašus sąlygos; tai atliekama vykdant 2010 m. gegužės 25 d. įgyvendinimo aktu (*Portaria*) Nr. 282/2010 reglamentuojamą atrankos procedūrą.

Taikinimo tarpininkų darbas labai svarbus, nes jie padeda šalims pasiekti susitarimą, o tai savo ruožtu padeda išlaikyti, o kartais ir atkurti socialinę darną. Portugalijoje veikia kelių specializacijų taikinimo tarpininkai: šeimos, darbo ir kriminalinių reikalų. Tarpininkavimo srityje veikiančių NVO nėra, tačiau tarpininkavimo ir tarpininkų rengimo paslaugas teikia privačios asociacijos.

Visoje šalyje taikytino taikinimo tarpininkų etikos kodekso nėra, tačiau minėtame Tarpininkavimo įstatyme vienas skyrius skirtas būtent tarpininkų teisėms ir pareigoms, ir jame numatyta, kad tarpininkai privalo veikti vadovaudamiesi Europos tarpininkų elgesio kodekse nustatytais principais, kurie yra viena iš tarpininkų rengimo temų.

Taikinimo tarpininkų elgesys yra vertinamas viešojoje tarpininkavimo sistemoje, kuri pagal pobūdį padalyta į tris dalis: civilinių reikalų, darbo ir kriminalinių reikalų. Kiekvieną viešosios tarpininkavimo sistemos dalį administruoja valstybės institucija – tai nurodyta valstybės institucijų įstatuose.

Portugalijoje taikinimo tarpininkai nėra rengiami valstybinėse įstaigose; jie rengiami Teisingumo politikos generalinio direktorato (*Direcção Geral da Política de Justiça*, DGPJ) sertifikuotose privačiose įstaigose, vadovaujantis 2013 m. lapkričio 27 d. įgyvendinimo aktu Nr. 345/2013, ypatingą dėmesį skiriant kokybės reikalavimų atitikčiai.

Viešojo tarpininkavimo sistemas per savo Alternatyvaus ginčų sprendimo biurą (GRAL) administruoja Teisingumo politikos generalinis direktoratas (DGPJ). Nors ši įstaiga neteikia informacijos apie tai, kaip galima susirasti taikinimo tarpininką, ji turi taikinimo tarpininkų sąrašus, į kuriuos taikinimo tarpininkai gali patekti praėję 2010 m. gegužės 25 d. įgyvendinimo aktu Nr. 282/2010 patvirtintomis taisyklėmis nustatytą atrankos procedūrą.

Daugiau informacijos pateikiama svetainėje <http://www.dgpj.mj.pt/>.

Teisės administratoriai (*Administradores Judiciais*)

Teisės administratoriai yra atsakingi už veiksmų, kurie yra specialios lėšų susigrąžinimo procedūros (*processo especial de revitalização*) dalis, priežiūrą ir koordinavimą; jie taip pat rūpinasi nemokaus skolininko turto tvarkymu arba likvidavimu nemokumo bylose ir atlieka visas funkcijas, kurios jiems pavestos įstatymais ir kitomis teisės nuostatomis. Atsižvelgiant į užduotis, kurias teks vykdyti, kol bus nagrinėjama byla, skiriamas laikinas teisės administratorius, bankroto administratorius arba patikėtinis.

Teisės administratoriaus vaidmuo apibrėžtas 2013 m. vasario 26 d. įstatymu Nr. 22/2013.

Teisės administratorius privalo:

- a) būti įgijęs atitinkamą universitetinį išsilavinimą ir tinkamos profesinės patirties;
- b) būti atlikęs šešių mėnesių trukmės teismo administratorių profesinę praktiką;
- c) išlaikyti stojamąjį testą, kuris yra specialiai parengtas, siekiant įvertinti per profesinę praktiką įgytas žinias;
- d) nebūti patekę į padėtį, kuri yra nesuderinama su profesinėmis pareigomis;
- e) būti tinkami verstis šia profesija.

Teisės administratorių priėmimo procedūrą vykdo ir jų darbą stebi Teisės asistentų komisija (*Comissão para o Acompanhamento dos Auxiliares da Justiça*, CAAJ).

Pramoninės nuosavybės pareigūnas (*Agente Oficial da Propriedade Industrial*)

Pramoninės nuosavybės pareigūnai – tai pramoninės nuosavybės teisės srities specialistai, į kuriuos, siekdami apginti savo teises ir interesus, gali kreiptis įmonės ir fiziniai asmenys.

Pramoninės nuosavybės pareigūnai Nacionalinio pramoninės nuosavybės instituto (*Instituto Nacional da Propriedade Industrial*) yra įgalioti be atskiro įgaliojimo savo klientų vardu sudaryti pramoninės nuosavybės aktus.

Pramoninės nuosavybės pareigūno darbas Nacionaliniame pramoninės nuosavybės institute reglamentuojamas 1995 m. sausio 24 d. įstatyminiu dekretu Nr. 15/95.

Organizacijos, teikiančios nemokamas teisinės paslaugas (*pro bono*)

Teisingumo ministerija, bendradarbiaudama su advokatūros sistema ir vietos valdžios institucijomis, užtikrina, kad Portugalijos teritorijoje veiktų teisinių konsultacijų biurai (*Gabinetes de Consulta Jurídica*), kuriuose piliečiai galėtų gauti teisininkų profesionalų teikiamas nemokamas teisinės konsultacijas. Šių organizacijų sąrašą ir jų duomenis ryšiams galima rasti internete, taip pat ir Teisingumo politikos generalinio direktorato svetainėje (<http://www.dgpj.mj.pt>).

Šio puslapio turinį nacionaline kalba tvarko atitinkamos valstybės narės. Vertimus atliko Europos Komisijos tarnyba. Į kompetentingos nacionalinės institucijos originale įvestus pakeitimus vertimuose gali būti neatsižvelgta. Europos Komisija nepriima jokios atsakomybės ar teisinių įsipareigojimų už šiame dokumente pateiktą ar nurodomą informaciją ar duomenis. Daugiau informacijos apie už šį puslapį atsakingos valstybės narės autorių teisių taisyklės rasite puslapyje „Teisinė informacija“.

Paskutinis naujinimas: 24/10/2016

Teisininko profesijos - Rumunija

Dėmesio! Šiame puslapyje originalo kalba (ro) neseniai atlikta pakeitimų. Puslapį jūsų pasirinkta kalba šiuo metu rengia mūsų vertėjai.

Šiame puslapyje apžvelgiamos teisininkų profesijos Rumunijoje.

Teisininkų profesijos. Įžanga

Rumunijoje yra šios teisininkų profesijos:

- [prokuroro](#);
- [teisėjo](#);
- [advokato](#);
- [teisės patarėjo](#);
- [valstybinio notaro](#);
- [antstolio \(teismų sprendimų vykdytojo\)](#);
- [teismo tarnautojo](#).

Prokurorai

Organizacinė sistema

Rumunijos prokuratūros sistemą sudaro:

- prie apeliacinių teismų, apygardos teismų, nepilnamečių ir šeimos teismų bei apylinkės teismų veikiančios prokuratūros;
  - prie karo teismų veikiančios prokuratūros.
1. **Aukščiausią hierarchinę vietą** užima prie Aukštojo Kasacinio Teisingumo Teismo veikianči prokuratūra, įskaitant specializuotus jos padalinius (Nacionalinį kovos su korupcija direktoratą ir Organizuotų nusikaltimų ir terorizmo tyrimo departamentą).
  2. **Pirmasis lygmuo**: prokuratūros, veikiančios prie apylinkės teismų (176).
  3. **Antrasis lygmuo**: prokuratūros, veikiančios prie apygardos teismų (42), ir prokuratūra, veikianči prie nepilnamečių ir šeimos teismo (1).
  4. **Trečiasis lygmuo**: prokuratūros, veikiančios prie apeliacinių teismų (15).

☞ **Aukščiausioji magistratų taryba** – tai centrinė institucija, teismų sistemoje atsakinga už prokurorų profesinės veiklos reglamentavimą. Teisėjų ir prokurorų profesinį rengimą ir kvalifikacijos kėlimą organizuoja ☞ **Nacionalinis magistratų institutas** – viešoji įstaiga, prižiūrima Aukščiausiosios magistratų tarybos. Prokuratūra savo funkcijas atlieka per konkrečius prokuratūrose dirbančius prokurorus. Prokuratūros veikia prie visų teismų, išskyrus specializuotus profesinės etikos teismus.

Baudžiamasis procesas, vykdomas prokuratūrų prie apeliacinių teismų, apygardos teismų bei nepilnamečių ir šeimos teismų

Prokuratūrų institucinė hierarchija:

1. Aukščiausią hierarchinę vietą užima prie **Aukštojo Kasacinio Teisingumo Teismo** veikianči **prokuratūra** (Generalinė prokuratūra), kuriai vadovauja Rumunijos generalinis prokuroras. Ji koordinuoja prie 15 apeliacinių teismų veikiančių prokuratūrų veiklą.
2. **Prokuratūros** prie **apeliacinių teismų** koordinuoja prie 43 apygardos teismų veikiančių prokuratūrų veiklą (įskaitant specializuotą šeimos ir vaikų bylų teismą). Kiekvienai jų vadovauja vyriausiasis prokuroras.

3. Prokuratūros prie **apygardos teismų** koordinuoja prokuratūrų prie 176 veikiančių apylinkės teismų veiklą, kiekvienai jų vadovauja pirmasis prokuroras.
4. Prokuratūros prie **176 veikiančių apylinkės teismų** – tai pirmoji (žemiausia) hierarchijos grandis, kiekvienai jų vadovauja pirmasis prokuroras.

Generalinėje prokuratūroje prie Aukštojo Kasacinio Teisingumo Teismo veikia **du atskiri specializuoti padaliniai**:

- **Nacionalinis kovos su korupcija direktoratas (DNA)**, atsakingas už korupcijos nusikaltimų tyrimą ir kaltininkų baudžiamąjį persekiojimą. Jam vadovauja pagrindinis prokuroras.
- **Organizuotų nusikaltimų ir terorizmo tyrimo departamentas (DIICOT)**, atsakingas už organizuotų nusikaltimų ir terorizmo tyrimą ir baudžiamąjį persekiojimą. Jam vadovauja pagrindinis prokuroras, kurio veiklą prižiūri Rumunijos generalinis prokuroras.

Baudžiamasis procesas, vykdomas prokuratūrų prie karo teismų

Baudžiamąjį procesą dėl karinio personalo padarytų nusikaltimų vykdo karo prokuratūros, turinčios karinių subjektų teisinį statusą. Jos veikia prie apygardos karo teismų, **Bukarešto karo teismo** ir **Bukarešto apeliacinio karo teismo**.

Prokurorų funkcinė hierarchija

Prokurorų veikla turi atitikti **teisėtumo, nešališkumo** ir **hierarchinės kontrolės** principus.

Vadovaudamiesi įstatymais, prokurorai užtikrina ir gina žmogaus orumą ir asmenų teises.

Kiekvienos prokuratūros prokurorai atskaitingi **tos prokuratūros vadovui, kuris pats atskaitingas** aukštesnės hierarchinės pakopos prokuratūros vadovui.

Aukštojo Kasacinio Teisingumo Teismo generalinis prokuroras, **Nacionalinio kovos su korupcija direktorato** pagrindinis prokuroras ir prokuratūros prie apeliacinio teismo vyriausiasis prokuroras jiems pavaldžius prokurorus gali kontroliuoti tiesiogiai arba per paskirtuosius prokurorus.

Funkcijos ir pareigos

Rumunijoje yra dviejų kategorijų prokurorai:

1. **civilinių bylų prokurorai**, atsakingi už privačių asmenų padarytų nusikaltimų tyrimą ir kaltininkų baudžiamąjį persekiojimą;
2. **karo bylų prokurorai**, pirmiausia atsakingi už karinio personalo asmenų padarytų nusikaltimų tyrimą ir kaltininkų baudžiamąjį persekiojimą.

Nacionaliniu lygmeniu prokurorai skirstomi į tokias kategorijas:

- **Rumunijos generalinis prokuroras** (vadovauja prokuratūrai prie Aukštojo Kasacinio Teisingumo Teismo);
- **pagrindiniai prokurorai** (vadovauja Nacionaliniam kovos su korupcija direktoratui ir Organizuotų nusikaltimų ir terorizmo tyrimo departamentui);
- **vyriausieji prokurorai** (prokuratūrų prie apeliacinių teismų vadovai);
- **pirmieji prokurorai** (prokuratūrų prie apygardos ir apylinkės teismų vadovai);
- **skyrių vadovai** (prokuratūrų vidaus skyriams vadovaujantys prokurorai);
- **departamentų vadovai** (prokuratūrų vidaus departamentams vadovaujantys prokurorai);
- **biurų vadovai** (prokuratūrų vidaus biurams vadovaujantys prokurorai);
- **prokurorai**.

Prireikus **teisingumo ministras** *ex officio* arba **Aukščiausiosios magistratų tarybos** prašymu gali kontroliuoti prokurorus per Rumunijos generalinio prokuroro, Nacionalinio kovos su korupcija direktorato pagrindinio prokuroro arba teisingumo ministro paskirtus prokurorus, ir patikrinti:

- prokurorų veiklos valdymo efektyvumą;
- prokurorų veiklos rezultatus ir užduočių vykdymą;
- prokurorų darbinį santykių su piliečiais ir kitais su jų darbu susijusiais asmenimis kokybę.

Šie kontrolės įgaliojimai neapima visų priemonių, kurių prokurorai gali imtis tirdami baudžiamąją bylą, taip pat visų su jomis susijusių sprendimų.

Teisingumo ministras gali prašyti **Rumunijos generalinio prokuroro** arba, jei taikytina, Nacionalinio kovos su korupcija direktorato pagrindinio prokuroro pateikti prokuratūrų veiklos ataskaitą ir duoti nurodymus dėl priemonių, kurių reikia imtis nusikalstamumo prevencijai ir veiksmingai kovai su nusikalstamumu.

Prokuratūra prie Aukštojo Kasacinio Teisingumo Teismo teikia Aukščiausiai magistratų tarybai ir teisingumo ministrui metinę veiklos ataskaitą, o teisingumo ministras pateikia Rumunijos parlamentui išvadas dėl šios ataskaitos.

Teisėjai

Organizacinė sistema

Centrinė teismų sistemos institucija, atsakinga už teisėjų profesinės veiklos reglamentavimą, yra [Aukščiausioji magistratų taryba](#) (CSM). Teisėjų ir prokurorų profesinį rengimą ir kvalifikacijos kėlimą organizuoja [Nacionalinis magistratų institutas](#) – viešoji įstaiga, prižiūrima Aukščiausiosios magistratų tarybos.

Funkcijos ir pareigos

Rumunijoje teisėjai gali turėti tokią specializaciją:

- civilinės ir civilinio vykdymo bylos;
- baudžiamosios ir bausmių vykdymo bylos;
- komercinės bylos (bankroto teisėjai);
- bylos pagal šeimos ir nepilnamečių teisę;
- administracinės ir mokesčių bei finansų bylos;
- darbo ginčų ir socialinio draudimo bylos;
- konstitucinės bylos;
- karo bylos.

Teisininko profesijos organizacinė sistema. Advokatai

Advokatai

Centrinė institucija, atsakinga už advokatų profesinę veiklą, yra [Rumunijos nacionalinė advokatūra](#) (UNBR). Tai viešosios teisės įstaiga, kuriai priklauso visos Rumunijos advokatų asociacijos. Ji užtikrina kvalifikuotą teisės į gynybą įgyvendinimą, jai priklausančių advokatų kompetenciją ir drausmę, taip pat jų orumo ir garbės gynimą. Visos Rumunijos advokatų asociacijos priklauso Rumunijos nacionalinei advokatūrai.

Teisinių duomenų bazės

Informacija apie Rumunijos advokatus pateikiama [Rumunijos nacionalinės advokatūros](#) svetainėje.

Ar šia duomenų baze galima naudotis nemokamai?

Taip, šia duomenų baze galima naudotis **nemokamai**.

Teisės patarėjai

Teisėje numatyta, kad, vadovaudamiesi asociacijų ir fondų įstatymu, teisės patarėjai gali burtis į asociacijas pagal veiklos sritį ir profesinius interesus apylinkės lygmeniu arba, tam tikrais atvejais, į nacionalines asociacijas. Viena iš profesinių asociacijų, įsteigtų pagal asociacijų ir fondų įstatymą, yra [Rumunijos teisės patarėjų sąjunga](#) (OCJR). Jai priklauso visų apylinkių teisės patarėjų asociacijos. Teisės patarėjai gali burtis ir į kitas profesines asociacijas. Teisės patarėjų sąrašai pagal apylinkes skelbiami atskirų OCJR priklausančių asociacijų svetainėse. Nuorodos skelbiamos OCJR svetainėje.

Valstybiniai notariai

Organizacinė sistema

Rumunijos teisingumo ministerija pagal įstatymus teikti notarines paslaugas pavedė [Nacionalinei valstybinių notarų sąjungai](#) (UNNP). [Nacionalinė valstybinių notarų sąjunga](#) yra valstybinių notarų profesinė organizacija, atsakinga už notarų profesinės

veiklos organizavimą, jos narių profesinių interesų apsaugą ir profesijos reputacijos bei autoriteto gynimą. Visi valstybiniai notariai priklauso šiai sąjungai. Notariai susibūrę į 15 rūmų, kiekvienas turi pagrindines patalpas vietos apeliacinio teismo veiklos teritorijoje.

Funkcijos ir pareigos

Rumunijos valstybiniai notariai teikia tokias teises paslaugas:

- rengia paveldėjimo pagal įstatymą ir pagal testamentą dokumentus;
- sudaro sutartis (pardavimo, mainų, išlaikymo, dovanojimo, hipotekos sandorių, asmeninių daiktų įkeitimo ir nuomos sutarčių, sutarčių dėl nekilnojamojo turto) ir kitus aktus (laidavimo, jei prašo atitinkamos institucijos jų administratorių vardu);
- rengia komercinių organizacijų, asociacijų ir fondų įstatus;
- tvirtina dokumentų tikrumą;
- legalizuoja parašus, parašų pavyzdžius ir antspaudus;
- atlieka visas kitas įstatymų nustatytas notarines funkcijas.

Kitos teisininkų profesijos

Antstoliai

 [Rumunijos nacionalinė antstolių sąjunga](#) (UNEJ) yra viešosios įstaigos statusą turinti profesinė antstolių organizacija, kuriai priklauso visi antstoliai. Ji atsakinga už antstolių profesinių interesų ir profesinės reputacijos bei autoriteto gynimą. Pagrindinė jos užduotis – atstovauti savo narių interesams ir juos ginti. Antstoliai susibūrę į 15 rūmų, o kiekvieni rūmai veikia prie atitinkamo apeliacinio teismo.

Antstolių sąrašas skelbiamas [Rumunijos nacionalinės antstolių sąjungos](#) ir [Teisingumo ministerijos](#) svetainėse. Tačiau šių dviejų duomenų bazių struktūra skirtinga.

Teismo tarnautojai

Centrinė teismų sistemos institucija, atsakinga už teismo tarnautojų profesinės veiklos reglamentavimą, yra [Aukščiausioji magistratų taryba](#) (CSM).

Nacionalinė teismo tarnautojų mokykla (SNG) yra viešoji įstaiga, prižiūrima Aukščiausiosios magistratų tarybos. Ji atsakinga už teismo tarnautojų profesinį rengimą ir kvalifikacijos kėlimą.

Rumunijos teismų sistemoje yra kelių kategorijų teismo tarnautojų:

- teismo sekretoriai;
- statistikos rinkėjai;
- mokslinių tyrimų tarnautojai;
- IT tarnautojai;
- archyvarai;
- registratoriai.

Daugiau informacijos apie šią profesiją galima rasti šiame [dokumente](#).

Šio puslapio turinį nacionaline kalba tvarko atitinkamos valstybės narės. Vertimus atliko Europos Komisijos tarnyba. Į kompetentingos nacionalinės institucijos originale įvestus pakeitimus vertimuose gali būti neatsižvelgta. Europos Komisija nepriima jokios atsakomybės ar teisinių įsipareigojimų už šiame dokumente pateiktą ar nurodomą informaciją ar duomenis. Daugiau informacijos apie už šį puslapį atsakingos valstybės narės autorių teisių taisykles rasite puslapyje „Teisinė informacija“.

Paskutinis naujinimas: 03/11/2016

Teisininko profesijos - Slovėnija

Puslapį jūsų pasirinkta kalba šiuo metu rengia mūsų vertėjai.

Jis jau išverstas į šias kalbas: [sl](#)

Šiame puslapyje pateikiama teisininkų profesijų Slovėnijoje apžvalga.

[Prokurorai](#)

[Teisėjai](#)

[Advokatai](#)

[Notarai](#)

[Valstybės prokurorai](#)

Teisininkų profesijų organizacinė sistema

Teisininkų profesijos

Teisės mokslinį laipsnį universitete įgijęs asmuo Slovėnijos Respublikos teisingumo sistemoje gali verstis įvairiomis teisininko profesijomis – teisėjo, prokuroro, valstybės prokuroro, advokato ir notaro.

Prokurorai (*Tožilci*)

Veiklos organizavimas

Pagal Slovėnijos Respublikos Konstitucijos 135 straipsnį prokurorai (*državni tožilci*) **pateikia bei palaiko baudžiamąjį kaltinimą** ir turi **kitus įstatymais suteiktus įgaliojimus**. Jų įgaliojimai ir veiklos organizavimas iš esmės nustatyti Prokuratūros įstatyme (*Zakon o državnem tožilstvu*) ir Baudžiamojo proceso įstatyme (*Zakon o kazenskem postopku*).

Slovėnijoje iš viso yra 11 valstybinių apylinkių prokuratūrų (*okrožno državno tožilstvo*) (Celėje, Koperyje, Kranjyje, Krške, Liublianoje, Maribore, Murska Sobotoje, Nova Goricoje, Novo Meste, Ptujyje, Sloven Gradece), Specializuotoji prokuratūra (***Special izirano državno tožilstvo***), veikianti visoje šalies teritorijoje, ir Vyriausioji prokuratūra (*Vrhovno državno tožilstvo Republike Slovenije*) Liublianoje.

Specializuotoji prokuratūra įgaliota patraukti baudžiamojon atsakomybėn už tokias nusikalstamas veikas tokiose srityse kaip organizuotas įprastas ir ekonominis nusikalstamumas, terorizmas, korupcija, taip pat už kitas nusikalstamas veikas, kurių baudžiamajam persekiojimui reikalingi specialiai veikiantys ir parengti valstybės prokurorai. Ypatingųjų įgaliojimų pareigūnų tyrimo ir baudžiamojo persekiojimo departamentas (***Odelek za preiskovanje in pregon uradnih oseb s posebnimi pooblastili***) veikia kaip nepriklausomas šios prokuratūros padalinys. **Šiame specialiujų tyrimų departamente dirbantys prokurorai įgalioti** patraukti baudžiamojon atsakomybėn nusikaltusius policijos pareigūnus, policijos įgaliojimų turinčius vidaus reikalų įstaigų pareigūnus, karo policijos pareigūnus, Gynybos ministerijos žvalgybos ir saugumo tarnybų pareigūnus ir Slovėnijos žvalgybos ir saugumo agentūros pareigūnus. Taip pat jie konsultuoja departamente dirbančius policijos pareigūnus.

Vyriausioji prokuratūra yra aukščiausia šalies prokuratūrų sistemos pakopa, kurioje dirba:

- vyriausieji prokurorai (*vrhovni državni tožilci*) ir vyresnieji prokurorai (*višji državni tožilci*),
- laikinieji arba laikinus įgaliojimus turintys prokurorai.

Slovėnijos aukštesniųjų teismų (*višja sodišča*) nagrinėjamose apeliacinėse bylose vyresnieji prokurorai palaiko apeliacinius skundus. Slovėnijos Respublikos Aukščiausiajame Teisme (*Vrhovno sodišče Republike Slovenije*) nagrinėjamos bylos dėl išimtinių teisminės gynybos priemonių baudžiamosios, civilinės ir administracinės teisės srityse patenka į vyriausiųjų prokurorų kompetenciją.

Vyriausiąją prokuratūrą sudaro:

- trys skyriai (baudžiamosios teisės skyrius (*kazenski oddelek*), civilinių ir administracinių bylų skyrius (*civilno-upravni oddelek*) bei mokymo ir ekspertų priežiūros skyrius (*oddelek za izobraževanje in strokovni nadzor*),
- Ekspertų informacijos centras (*Strokovno informacijski center*), kuris, be kita ko, organizuoja ekspertų konsultacijas mokesčių, finansų, apskaitos ir kitų sričių klausimais, kurios svarbios sklandžiam prokurorų darbui ir kurios užtikrina, kad informacinė pagalba valstybinių prokurorų įstaigoms būtų pažangi, nuosekli ir veiksminga.

Funkcijos ir pareigos

Pagrindinė prokurorų funkcija ir pareiga – vykdyti nusikaltėlių baudžiamąjį persekiojimą. Prokurorai:

- imasi reikiamų veiksmų, kad būtų išaiškinti nusikaltimai, surasti nusikaltėliai, taip pat teikia policijai konsultacijas ikiteisminio tyrimo laikotarpiu, per kurį policija veikia nepriklausomai nuo prokuratūros;
- pateikia prašymą pradėti tyrimą;
- pateikia ir palaiko kaltinimus bylą nagrinėjančiame teisme ir
- pateikia apeliacinį skundą dėl negalutinio teismo sprendimo ir prašo taikyti išimtines teisminės gynybos priemones galutinių teismo sprendimų atžvilgiu (skundą dėl pirmosios instancijos teismo sprendimo baudžiamojoje byloje pateikia prokuroras, pareiškęs kaltinimus pirmosios instancijos teisme, o prašymą taikyti išimtines teisminės gynybos priemones teikia vyriausieji prokurorai).

Pagal taikytinus baudžiamosios teisės aktus prokurorai tam tikrais atvejais tirdami nusikalstamo susivienijimo formas gali pasirinkti kitas, ne baudžiamojo persekiojimo, priemones. Pirma, tai gali būti bylos perkvalifikavimas į susitarimo procedūrą ir laikinas baudžiamojo persekiojimo sustabdymas, su sąlyga, kad įtariamasis laikosi prokuroro nustatytų elgesio taisyklių ir vykdo jo nurodymus. Jeigu susitarimas arba laikinas baudžiamojo persekiojimo sustabdymas duoda teigiamų rezultatų, prokuroras gali nepareikšti kaltinimų, t. y. byla išsprendžiama neteisminiu susitarimu. Be to, prokuroras gali siūlyti teismui priimti nutartį dėl bausmės, kuria kaltinamajam paskiriama tam tikra siūloma bausmė ar kita priemonė be teismo posėdžio.

Vyriausioji prokuratūra taip pat vykdo **su materialine baudžiamąja teise nesusijusias funkcijas**. Vieno iš trijų Vyriausiosios prokuratūros skyrių – Civilinių ir administracinių bylų skyriaus – vyriausieji prokurorai gali **teisėtumo apsaugos pagrindais** (*zahteva za varstvo zakonitosti*) apskųsti apeliacinės instancijos teismo sprendimą, priimtą ginčo, ne ginčo teisenai ir kitose civilinėse bylose. Būtina prašymo taikyti tokią išimtinę teisių gynimo priemonę sąlyga yra **viešojo intereso apsauga, o jį gali nustatyti tik vyriausiasis prokuroras**. Bylos šalys skundo teisėtumo apsaugos pagrindais pateikti negali.

Teisėjai

Veiklos organizavimas

Profesionalūs teisėjai ir neprofesionalūs teisėjai

Teisėjų (*sodniki*) statusas reglamentuojamas Slovėnijos Respublikos Konstitucijos 125–134 straipsniuose ir Teismų tarnybos įstatyme (*Zakon o sodniški službi*). Teisėjai yra pareigūnai, renkami Nacionalinio Susirinkimo (*Državni zbor*) Teismų tarybos (*Sodni svet*) teikimu. Teisėjo pareigybė yra nuolatinė, o amžiaus apribojimai ir rinkimo sąlygos nustatytos įstatymais.

Teisėju gali būti išrinktas asmuo, atitinkantis šiuos bendruosius reikalavimus:

1. yra Slovėnijos pilietis ir puikiai moka slovėnų kalbą;
2. yra teisnus ir veiksnus ir geros bendros sveikatos būklės;
3. yra ne jaunesnis kaip 30 metų;
4. turi Slovėnijos universitete įgytą teisininko mokslinį laipsnį arba teisės bakalauro (UN) ir teisės magistro mokslinį laipsnį arba jam prilyginamą teisės mokslinį laipsnį, įgytą užsienyje ir patvirtintą užsienio kvalifikaciniu pažymėjimu su pridėta nuomone dėl kvalifikacijos arba sprendimu, kuriuo kvalifikacija pripažįstama įdarbinimo tikslu, arba pripažinimo pažymėjimu (*odločba o nostrifikaciji*);
5. yra išlaikęs valstybinį teisės egzaminą;

6. nėra pripažintas padaręs nusikalstamą veiką;
7. jo atžvilgiu nėra priimtas galutinis kaltinamasis aktas arba, atsižvelgiant į kaltinimą, iškelta byla dėl nusikalstamos veikos, dėl kurios baudžiamasis procesas pradedamas *ex officio*.

Pasibaigus kadencijai, teisėjai, kurie priėmė sprendimą ar nuosprendį tyrimo ar teismo procesu metu, kai priimtu sprendimu buvo pažeistos pagrindinės žmogaus teisės ir laisvės, nebeatitinka teisėjams taikomų rinkimo sąlygų.

Teisėjai turi valstybės pareigūnų statusą ir eidami savo pareigas privalo laikytis Konstitucijos ir įstatymų. Teisėjo pareigos nesuderinamos su pareigomis kitose valstybės valdžios institucijose, savivaldos institucijose ar politinėse partijose ar kitomis įstatymuose nustatytais pareigomis ar veiklos rūšimis. Profesinio rengimo etapu teisėjai specializacijos nesirenka. Teisės sritis, kurioje dirba teisėjas, nustatoma organizuojant konkretaus teismo veiklą – skirtingų tipų ginčams spręsti teisme įsteigiami įvairių teisės šakų skyriai, į kuriuos teisėjai skiriami vadovaujantis metine teismo veiklos programa. Dėl teisėjo skyrimo į aukštesnes pareigas ar aukštesnio rango suteikimo sprendžia Teismų taryba. Teismų taryba taip pat teikia Nacionaliniam Susirinkimui pasiūlymą dėl teisėjo atleidimo iš pareigų, jei vykdydamas savo pareigas jis pažeidžia Konstituciją, sunkiai pažeidžia įstatymus arba piktnaudžiaudamas teisėjo padėtimi įvykdo tyčinę nusikalstamą veiką. Teisėjų paaukštinimo tvarka nustatyta teismų veiklą reglamentuojančiuose teisės aktuose. Yra apylinkės teismo teisėjai (*okrajni sodniki*), apygardos teismo teisėjai (*okrožni sodniki*), aukštesniojo teismo teisėjai (*višji sodniki*) ir Aukščiausiojo Teismo teisėjai (*vrhovni sodniki*).

Teisėjai susibūrę į Slovėnijos teisėjų asociaciją, kuri priklauso Tarptautinei teisėjų asociacijai. Asociacijos narystė yra savanoriška.

Teisėjų kolegijų nariai gali būti ir **profesionalūs teisėjai** (*poklicni sodniki*), ir **neprofesionalūs teisėjai** (*sodniki porotniki*). Kai pagal įstatymą nagrinėti bylą turi teisėjų kolegija, kolegiją sudaro profesionalus teisėjas, kuris yra kolegijos pirmininkas, ir du neprofesionalūs teisėjai, jeigu įstatymais nenustatyta kitaip. Kai pagal įstatymą nagrinėti bylą turi penkių teisėjų kolegija, kolegiją sudaro profesionalus teisėjas, kuris yra kolegijos pirmininkas, dar vienas profesionalus teisėjas ir trys neprofesionalūs teisėjai, kurie yra kolegijos nariai, jeigu įstatymais nenustatyta kitaip. Bet kuris ne jaunesnis kaip 30 metų Slovėnijos Respublikos pilietis, kuris nėra galutiniu teismo nuosprendžiu pripažintas padaręs nusikalstamą veiką, dėl kurios baudžiamasis procesas pradedamas *ex officio*, ir kuris yra tinkamo būdo ir geros bendros sveikatos būklės teisėjo pareigoms, be to, puikiai moka slovėnų kalbą. Neprofesionalių teisėjų kadencija yra penkeri metai, ir jie gali būti skiriami kitai kadencijai. Aukštesniojo teismo pirmininkas skiria ir atleidžia apygardos teismų, kurie priklauso to aukštesniojo teismo jurisdikcijai, neprofesionalius teisėjus.

Teismų taryba

☞ **Teismų taryba** (*Sodni svet*) yra centrinė institucija, atsakinga už teisėjų profesinę veiklą.

Teismų tarybą sudaro 11 narių.

Penkis narius renka Nacionalinis Susirinkimas Slovėnijos Respublikos Prezidento teikimu iš universiteto teisės profesorių, advokatų ir teisininkų, o šeši nariai renkami iš visą darbo dieną dirbančių teisėjų pasiūlytų asmenų. Tarybos nariai iš savo narių išsirenka pirmininką.

Teismų taryba turi tokius įgaliojimus:

- teikti Nacionaliniam Susirinkimui kandidatūras į teisėjų pareigas;
- teikti Nacionaliniam Susirinkimui pasiūlymus atleisti teisėjus;
- skirti ir atleisti teismų pirmininkus, išskyrus Slovėnijos Respublikos Aukščiausiojo Teismo pirmininką;
- priimti sprendimus dėl aukštesnės teisėjo kategorijos suteikimo ar greitesnio rango pakėlimo, dėl vyresniojo teisėjo (*svetnik*) pareigų ar vyriausiojo teisėjo statuso suteikimo ir dėl išimtinio paaukštinimo suteikiant aukščiausią teisėjo kategoriją;
- nagrinėti skundus dėl sprendimo perkelti ar paskirti į tam tikras teisėjo pareigas, suteikti teisėjo kategoriją ar vyresniojo teisėjo pareigas arba dėl sprendimo suteikti tam tikrą rangą;
- priimti sprendimus dėl netinkamumo vykdyti viešąsias funkcijas teisminėse institucijose;
- teikti nuomonę dėl pasiūlyto teismų biudžeto ir teikti Nacionaliniam Susirinkimui nuomonę dėl teisės aktų, kuriais reglamentuojamas teisėjų ir teismų darbuotojų statusas, teisės ir pareigos;
- priimti teisėjų etikos kodeksą;
- nustatyti kandidatų į teisėjo pareigas atrankos kriterijus, atsižvelgus į už teisingumą atsakingo ministro nuomonę, ir teisėjų veiklos kokybės vertinimo kriterijus, pagal kuriuos įvertinamas jų tinkamumas pareigoms;
- patvirtinti korupcijos poveikio teismams ir rizikos nustatymo ir valdymo politiką ir stebėti jos įgyvendinimą;
- skirti Etikos ir sąžiningumo komisijos (*Komisija za etiko in integriteto*) narius;

- nagrinėti teisėjų skundus, kuriuose jie teigia, jog buvo pažeistos jų teisės arba teisėjo ar teismo veiklos nepriklausomumo principas, ir spręsti dėl tokių skundų pagrindo;
- spręsti kitus įstatymų nustatytus klausimus.

Jei įstatymais nenustatyta kitaip, **dviejų trečdalių visų Teismų tarybos narių balsų dauguma** priimami sprendimai dėl:

- teisėjų išrinkimo;
- teisėjų paskyrimo, paaukštinimo ar priskyrimo tam tikrai darbo užmokesčio kategorijai;
- skundų dėl perkėlimo ar paskyrimo į teisėjo pareigas, teisėjo kategorijos ar vyresniojo teisėjo statuso suteikimo;
- skundų dėl sprendimo suteikti tam tikrą rangą;
- teisėjų atleidimo;
- kandidatų į teisėjo pareigas atrankos kriterijų, teisėjų veiklos kokybės vertinimo kriterijų ir teismų veiklos kokybės vertinimo kriterijų;
- Teismų tarybos darbo tvarkos taisyklių.

Advokatai

Slovėnijos Respublikos Konstitucijos 137 straipsnyje nustatyta, kad **advokatūra** (*odvetništvo*) yra savarankiška nepriklausoma teisingumo sistemos tarnyba, kurios veikla reguliuojama įstatymais. Advokatūros įstatyme (*Zakon o odvetništvu*) nustatyta, kad vykdydami savo pareigas advokatai (*odvetniki*) teikia teisinės konsultacijas, atstovauja šalims ir gina jas teismuose ir kitose valstybės institucijose, rengia dokumentus ir atstovauja šalims jų teisiniuose santykiuose. Tik advokatas gali atstovauti šaliai teisme už užmokesį, nebent įstatymuose nustatyta kitaip.

Advokatu gali būti asmuo, kuris atitinka šiuos reikalavimus:

1. yra Slovėnijos pilietis;
2. yra veiksnus;
3. turi toliau nurodytą Slovėnijos universitete įgytą mokslinį laipsnį arba jam prilyginamą užsienyje įgytą mokslinį laipsnį, pripažintą pagal išsilavinimo pripažinimo ir vertinimo įstatymą:
  1. universitetinį teisininko laipsnį,
  2. teisės bakalauro (UN) ir magistro laipsnius,
  3. teisės magistro laipsnį pagal antrojo Bolonijos ciklo magistro studijų programą;
4. yra išlaikęs valstybinį teisės egzaminą;
5. yra ketverius metus išdirbęs kaip teisininkas su universitetiniu išsilavinimu, bent vienus iš kurių – išlaikęs valstybinį teisės egzaminą – advokato biure, advokatų kontoroje, teisme, prokuratūroje, valstybės advokato biure ar notariate pagal įprastus darbo santykius remiantis visos darbo dienos darbo sutartimi;
6. puikiai moka slovėnų kalbą;
7. kelia pasitikėjimą kaip advokatas;
8. turi reikiamą įrangą ir patalpas verstis advokato praktika;
9. yra išlaikęs egzaminą, kuriuo tikrinamos advokatams taikytinos teisės, advokatų užmokesčio reglamentavimo ir advokatų etikos kodekso žinios, Slovėnijos advokatūroje (*Odvetniška zbornica Slovenije*).

Advokatų įstatyme nustatyta, kad vykdydami savo pareigas **advokatai**:

- teikia teisinės konsultacijas,
- atstovauja šalims ir gina jas teismuose ir kitose valstybės institucijose,
- rengia dokumentus ir
- atstovauja šalims jų teisiniuose santykiuose.

Tik advokatas gali atstovauti šaliai teisme už užmokesį. Tam tikrais atvejais tai gali būti advokato padėjėjas.

Tik advokatas gali būti kaltinamojo gynėjas **baudžiamojoje byloje**.

Apylinkės teisme nagrinėjamos **civilinėse bylose** šaliai gali atstovauti bet kuris visiškai veiksnius asmuo, o apygardos, aukštesniajame teisme ir Aukščiausiajame Teisme – tik valstybinį advokatūros egzaminą išlaikęs asmuo. Tačiau jei prašoma taikyti išimtinės teisminės gynybos priemones, šaliai privalo atstovauti advokatas (išskyrus bylas, kuriose šalis ar jos teisėtas atstovas yra išlaikęs valstybinį advokatūros egzaminą).

Advokato atstovavimas taip pat privalomas visose teismo bylose, kuriose taikomas Psichikos sveikatos įstatymas (*Zakon o duševnem zdravju*).

Užsienio advokatas, savo kilmės šalyje turintis teisę verstis advokato praktika, Slovėnijos Respublikoje įstatymu nustatytais sąlygomis gali:

- teikti tam tikras advokato paslaugas, susijusias su advokato praktika,
- verstis advokato praktika naudodamasis savo kilmės valstybės profesiniu titulu,
- verstis advokato praktika kaip advokatas (*odvetnik*).

Advokato kilmės šalis yra šalis, kurioje jis įgaliotas verstis advokato praktika naudodamasis profesiniu titulu, įgytu pagal tos šalies teisės aktus.

Pagal galiojantį įstatymą advokatas iš kitos šalies, kuri yra Europos Sąjungos valstybė narė, gali verstis advokato praktika bet kurioje Europos Sąjungos valstybėje narėje naudodamasis profesiniu titulu, įgytu pagal tos šalies teisės aktus. Advokatai iš kitos šalies, kuri yra Europos Sąjungos valstybė narė, užregistruojami kaip užsienio advokatai, Slovėnijos Respublikoje galintys verstis advokato praktika naudodamiesi advokato profesiniu titulu ir turintys visas praktikuojančio advokato teises ir pareigas, su sąlyga, kad tas asmuo atitinka įstatymų reikalavimus ir yra išlaikęs Slovėnijos Respublikos nacionalinės teisės egzaminą. Išsamesnės informacijos apie šį egzaminą ir jo laikymo tvarką galima rasti Užsienio advokatų egzaminavimo dekretu (*Uredba o preizkusnem izpitu za odvetnike iz drugih držav*).

Advokatai gali reklamuoti savo paslaugas tam tikromis sąlygomis; įstatyme nustatytos galimos reklamos formos. Jis gali verstis savo praktika savarankiškai arba priklausyti advokatų kontorai. Visi advokatai priklauso Slovėnijos advokatūrai (*Odvetniška zbornica Slovenije*), kuri turi savo taisykles ir statutą. Teisė verstis advokato praktika įgyjama įtraukus asmenį į Slovėnijos advokatūros tvarkomą advokatų registrą. Tam tikrą profesinę specializaciją įgiję advokatai tam tikrais atvejais gali prašyti Slovėnijos advokatūros pripažinti juos specializuotais advokatais. Užmokestis už advokatų paslaugas nustatomas pagal oficialius advokatų mokesčių tarifus, kuriuos, gavusi teisingumo ministro sutikimą, tvirtina advokatūra.

Teisės duomenų bazės

🔍 [Pagrindines advokatų veiklos nuostatas](#) anglų kalba galima rasti advokatūros svetainėje.

Advokatūros svetainėje yra 🔍 [paieškos sistema](#) (slovėnų ir anglų kalbomis), kurioje **advokatų paiešką** galima atlikti pagal:

- pavardę,
- regioną,
- vartojamas užsienio kalbas ir
- darbo sritį.

Notarai

Veiklos organizavimas

Slovėnijos Respublikos Konstitucijos 137 straipsnio antroje pastraipoje nustatyta, kad **notarai** (*notarji*) teikia įstatymo reguliuojamas viešąsias paslaugas. Notariato įstatyme (*Zakon o notariatu*) nustatyta, kad notarai: kaip visuomenės pasitikėjimą turintys asmenys, vadovaudamiesi šiuo įstatymu rengia oficialius dokumentus dėl teisinių sandorių, testamentų ar faktų, kurių pagrindu įgyjamos teisės; priima saugoti dokumentus, pinigus ir vertybinius popierius, skirtus įteikti tretiesiems asmenims ar valdžios institucijoms; teismų pavedimu vykdo funkcijas, jiems priskirtas pagal įstatymus.

Notaru gali būti skiriamas asmuo, kuris atitinka šiuos reikalavimus:

1. yra Slovėnijos Respublikos, kitos Europos Sąjungos ar Europos ekonominės erdvės valstybės narės pilietis arba Šveicarijos Konfederacijos arba Ekonominio bendradarbiavimo ir plėtros organizacijos valstybės narės pilietis;
2. yra teisnus ir veiksnius ir geros bendros sveikatos būklės;

3. turi Slovėnijos universitete įgytą teisininko mokslinį laipsnį arba teisės bakalauro (UN) ir teisės magistro mokslinį laipsnį arba jam prilyginamą teisės mokslinį laipsnį, įgytą užsienyje ir patvirtintą užsienio kvalifikaciniu pažymėjimu su pridėta nuomone dėl kvalifikacijos arba sprendimu, kuriuo kvalifikacija pripažįstama įdarbinimo tikslu, arba pripažinimo pažymėjimu;
4. yra išlaikęs valstybinį teisės egzaminą;
5. yra penkerius metus išdirbęs kaip teisininkas su universitetiniu išsilavinimu, bent vienus iš kurių – notaro biure, ir dar vienus – teisme, advokato ar valstybės prokuroro biure;
6. turi notaro darbui reikiamą gerą reputaciją;
7. puikiai moka slovėnų kalbą;
8. turi reikiamą įrangą ir patalpas verstis notaro praktika;
9. yra ne vyresnis kaip 64 metų.

Nedarant poveikio ankstesnės pastraipos 1 punktui, šalies, kuri nėra Europos Sąjungos ar Europos ekonominės erdvės valstybė narė ir nėra Šveicarijos Konfederacija arba Ekonominio bendradarbiavimo ir plėtros organizacijos valstybė narė, piliečiai taip pat gali būti skiriami notaris atsižvelgiant į teisinį ir faktinį abipusiškumo principą.

Notaro pareigos nesuderinamos su advokato ar kitomis mokamomis pareigomis ar funkcijomis.

Notaras negali atlikti užduočių, kuriomis pažeidžiamas jo pareigybei taikomas sąžiningumo ir lojalumo principas arba kurios sukeltų abejonių dėl notaro nešališkumo ar jo parengtų dokumentų patikimumo.

Notarą į atsilaisvinsią darbo vietą skiria už teisingumą atsakingas ministras. Prieš paskirdamas notarą, ministras išklauso Slovėnijos notarų rūmų (*Notarska zbornica Slovenije*) nuomonę apie siūlomą kandidatą. Notarų skaičius yra ribotas – jis nustatomas pagal Teisingumo ministerijos patvirtintus kriterijus. Nustačius įstatymais numatytą pažeidimą, notaras atleidžiamas teisingumo ministro. Visi notarai priklauso Notarų rūmams.

Pagal įstatymus notarai privalo būti [Slovėnijos notarų rūmų](#) nariai.

Funkcijos ir pareigos

Notarai teikia viešąsias paslaugas, visų pirma **rengia viešuosius ir privačius dokumentus**, o tai yra labai svarbu teisinių sandorių saugumui.

Viešieji notarų parengti dokumentai paprastai yra **notariniai įrašai ir notariniai protokolai**. Notaras gali parengti šalims bet kokią rašytinę sutartį, tačiau pagal Slovėnijos teisę tam tikros viešųjų ir privačiųjų ribotos atsakomybės bendrovių sutartys ir nuostatai **gali oja tik tuomet, jei yra sudaryti notariškai patvirtinta forma**. Notaras taip pat gali surašyti paskutinę valią ir testamentą. Be to, kartais notaras turi **patvirtinti** dokumentų kopijas ir parašus, kad jie būtų pripažįstami teisme. Notarui gali būti patikima saugoti dokumentus ir vertybinius popierius.

Teisės duomenų bazės

Notarų rūmų svetainėje pateikiamas [visų Slovėnijos notarų sąrašas](#) ir jų duomenys ryšiams, taip pat joje galima atlikti paprastą paiešką.

Notarų rūmų svetainėje pateikiamos nuorodos į tris šių rūmų tvarkomus registrus:

- Patikos notarų registras ([register skrbniških notarjev](#)),
- Sutarčių dėl patikos sąskaitų registras ([register skrbniških pogodb](#)), <http://www.notar-z.si/registri/register-skrbniskih-pogodb-register-skrbniskih-notarjev/register-skrbniskih-pogodb-register>
- Centrinis testamentų registras ([centralni register oporok](#)).

Kitos teisininkų profesijos

Teisėjo padėjėjas (*Sodniški pomočnik*)

Valstybės prokurorai

Valstybės prokurorų (*državni pravobranilci*) funkcijos apibrėžtos Valstybės prokuratūros įstatyme (*Zakon o državnem pravobranilstvu*). Valstybės prokuratūra ([Državno pravobranilstvo](#)) teismuose atstovauja valstybei, jos valdžios institucijoms ir administracinėms įstaigoms, kurios yra juridiniai asmenys, taip pat vykdo kitas įstatymais jai priskirtas užduotis. Valstybės prokuratūros užduotis atlieka generalinis valstybės prokuroras (*generalni državni pravobranilec*), valstybės prokurorai ir valstybės

prokurorų pavaduotojai (*pomočniki državnega pravobranilca*). Valstybės prokurorus ir valstybės prokurorų pavaduotojus skiria Slovėnijos vyriausybė, gavusi Teisingumo ministerijos teikimą, parengtą pasikonsultavus su generaliniu valstybės prokuroru. Jų kadencija yra aštuoneri metai ir gali būti atnaujinama. Valstybės prokuroro skyrimo sąlygos yra tokios pat kaip teisėjų, tačiau taikomi papildomi darbo patirties reikalavimai. Valstybės prokuroras savo funkcijas vykdo laikydamasis Konstitucijos ir teisės aktų. Jis *ex officio* atstovauja valstybei. Valstybės prokurorai ir valstybės prokurorų pavaduotojai turi teisę į bazinę algą priklausomai nuo darbo, į kurį jie paskirti, atlyginimo kategorijos. Nuostatos dėl veiklos, nesuderinamos su teisėjų pareigomis, *mutatis mutandis* taikomos valstybės prokurorams. Taip pat jis atstovauja Slovėnijos Respublikai Europos Sąjungos Teisingumo Teismo ir Europos žmogaus teisių teismo nagrinėjamose bylose.

Susijusios nuorodos

[Informacija apie teisininkų profesijas Slovėnijos Respublikos generalinio valstybės prokuroro svetainėje](#)

[Informacija apie teisininkų profesijas Teismų tarybos svetainėje](#)

[Informacija apie teisininkų profesijas Slovėnijos teismų sistemos svetainėje](#)

[Informacija apie teisininkų profesijas Slovėnijos advokatūros svetainėje](#)

[Informacija apie teisininkų profesijas Slovėnijos notarų rūmų svetainėje](#)

[Informacija apie teisininkų profesijas valstybės prokuratūros svetainėje](#)

Šio puslapio turinį nacionaline kalba tvarko atitinkamos valstybės narės. Vertimus atliko Europos Komisijos tarnyba. Į kompetentingos nacionalinės institucijos originale įvestus pakeitimus vertimuose gali būti neatsižvelgta. Europos Komisija nepriima jokios atsakomybės ar teisinių įsipareigojimų už šiame dokumente pateiktą ar nurodomą informaciją ar duomenis. Daugiau informacijos apie už šį puslapį atsakingos valstybės narės autorių teisių taisykles rasite puslapyje „Teisinė informacija“.

Paskutinis naujinimas: 17/02/2017

Teisininko profesijos - Slovakija

Šiame puslapyje apžvelgiamos teisininkų profesijos Slovakijoje.

[Prokurorai](#)

[Teisėjai](#)

[Advokatai](#)

[Solisitoriai \(patarėjai teisės klausimais\)](#)

[Notarai](#)

Teisininkų profesijos. Įžanga

[Prokurorai](#)

[Organizacinė sistema](#)

Slovakijos Respublikos [prokuratūra](#) yra nepriklausoma valstybės institucija, kuriai vadovauja **generalinis prokuroras**. Veikdama pagal savo įgaliojimus, prokuratūra gina teisėtas asmenų, juridinių asmenų ir valstybės teises ir interesus.

Slovakijos Respublikos prokuratūrai valstybės biudžete skirtas atskiras biudžeto skyrius.

Prokuratūros ir generalinio prokuroro statusą ir funkcijas reglamentuoja **Slovakijos Respublikos Konstitucija** (149 straipsnis) ir **Prokuratūros įstatymas Nr. 153/2001**, kuriuo taip pat reglamentuojami generalinio prokuroro ir kitų prokurorų įgaliojimai. Be to, šiuo įstatymu reglamentuojamas prokuratūros veiklos organizavimas ir valdymas. Prokurorų statusas, teisės ir pareigos nustatyti **Prokurorų ir prokurorų stažuotojų įstatyme Nr. 154/2001**.

Hierarchinė struktūra

[Prokuratūros](#), kaip teisės gynimo institucijos, organizacinė struktūra turi būti hierarchinė. Prokuratūra užtikrina vienodą įstatymų ir kitų visuotinai taikomų teisės aktų taikymą, taip pat vienodą baudžiamosios politikos taikymą.

Prokuratūros sistemoje nustatyta prokurorų hierarchija. Visi prokurorai yra pavaldūs generaliniam prokurorui.

Įgaliojimai

Prokuratūros įgaliojimai:

- vykdyti asmenų, įtariamų padarius nusikaltimą, baudžiamąjį persekiojimą ir prižiūrėti, kaip laikomasi įstatymų prieš pradėdant baudžiamąjį persekiojimą ir atliekant pirminius procesinius veiksmus;
- prižiūrėti, kaip įstatymus atitinka asmenų, kuriems atimta laisvė arba kurių laisvė apribota teismo ar kitos įgaliotos valstybės institucijos sprendimu, sulaikymo vietos ir sąlygos;
- vykdyti įgaliojimus teismo procese;
- atstovauti valstybei teismo procese įstatymų nustatytais atvejais;
- įstatymais nustatyta tvarka prižiūrėti, kaip viešojo administravimo institucijos laikosi įstatymų;
- dalyvauti rengiant ir įgyvendinant įstatymų ir kitų visuotinai taikomų teisės aktų pažeidimų prevencijos priemones;
- dalyvauti šalinant nusikalstamų veiksmų priežastis ir sąlygas, taip pat įgyvendinant nusikaltimų prevenciją ir užkardymą;
- dalyvauti rengiant teisės aktus (dalyvauti teisėkūros procese);
- atlikti kitas pareigas, nustatytas specialiu įstatymu ar aktu arba įstatymų nustatyta tvarka priimta tarptautine sutartimi.

Pareigos

Generalinis prokuroras ir atskiri prokurorai atlieka visas pareigas, kurias apima prokuratūros įgaliojimai, ir įgyvendindami savo pareigas bei įsipareigojimus naudojami visomis įstatymų numatytais priemonėmis. Jie privalo:

- įgyvendinti (jų žiniomis ir įsitikinimu) Slovakijos Respublikos Konstituciją, konstitucinius įstatymus, įstatymus, įstatymų nustatyta tvarka priimtas tarptautines sutartis ir kitus visuotinai taikomus teisės aktus;
- gerbti ir ginti žmogaus orumą, pagrindines žmogaus teises ir laisves ir vengti bet kokios diskriminacijos;
- ginti viešąjį interesą;
- veikti iniciatyviai, sąžiningai, nešališkai ir nepagrįstai nedelsdami.

Hierarchija

Slovakijos Respublikos prokuratūros **organizacinę sistemą** sudaro šios **institucijos**:

Generalinė prokuratūra yra aukščiausiaji institucija, vadovaujanti prokuratūros sistemai. Generalinę prokuratūrą sudaro:

- **specialioji prokuratūra**, įkurta korupcijos ir organizuoto nusikalstamumo atvejams išaiškinti ir patraukti už juos baudžiamojon atsakomybėn;
- Generalinės prokuratūros **Karo bylų skyrius**;
- **apygardų prokuratūros** (8), kurioms pavaldžios jų veiklos teritorijoje veikiančios apylinkių prokuratūros, ir Centrinė karo prokuratūra (1), kuriai pavaldžios apygardų karo prokuratūros;
- **apylinkių prokuratūros** (55) ir apygardų karo prokuratūros (3).

Krašto apsaugos ministerija atsakinga už Generalinės prokuratūros Karo bylų skyriaus ir visų karo prokuratūrų aprūpinimą būtinais materialiniais ir finansiniais ištekliais.

Generalinės prokuratūros būstinė įsikūrusi Bratislavoje.

Pavaldžių prokuratūrų būstinės ir **veiklos teritorijos** atitinka atitinkamų teismų būstines ir veiklos teritorijas. Tačiau būstinės ir teritorinė jurisdikcija neatitinka šalies administracinio teritorinio suskirstymo.

Prokurorai atlieka savo pareigas **tarnybinių santykių** pagrindu; jie nustatomi skiriant prokurorus į pareigas. Prokurorus į **prokuroro pareigas neribotam laikotarpiui** skiria generalinis prokuroras. Prieš pradėdami eiti pareigas prokurorai turi duoti priesaiką be išlygų.

Kvalifikacija

Prokurorai turi būti **Slovakijos piliečiai** ir atitikti tam tikras **sąlygas**. Asmuo turi:

- paskyrimo dieną būti ne jaunesnis kaip 25 metų;
- turėti aukštąjį teisinį išsilavinimą;
- būti teisiškai veiksnus;
- nebūti anksčiau teistas ir būti nepriekaištingos reputacijos, kad tinkamai vykdytų savo funkcijas;
- gerai mokėti slovakų kalbą;
- turėti nuolatinę gyvenamąją vietą Slovakijos Respublikoje;
- nebūti politinės partijos ar politinio judėjimo narys;
- būti išlaikęs prokuroro egzaminą;
- duoti raštišką sutikimą dėl jo paskyrimo konkrečios prokuratūros prokuroru.

Asmuo, norėdamas tapti **karo prokuratūros** prokuroru, turi atitikti toliau nurodytas sąlygas. Prokuroras turi būti:

- atlikęs karo tarnybą kaip profesionalus karys;
- paskirtas ar paaukštintas iki karininko arba generolo laipsnio;
- paskirtas eiti pareigas karo prokuratūroje pagal atitinkamus teisės aktus.

Prokuroro egzaminui gali registruotis tik prokuratūros **prokuroras stažuotojas**. Kandidatai į laisvas prokurorų stažuotojų darbo vietas atrenkami vykdant atrankos egzaminą.

Teismo ekspertų egzaminai, advokatų egzaminai ir notarų egzaminai pagal įstatymus taip pat pripažįstami prokuroro egzaminais.

Prokuroro pareigos gali būti paaukštintos iki vyriausiojo prokuroro arba kitų aukštesnių pareigų prokuratūroje tik išlaikius **atrankos egzaminą**.

Prokuroras gali būti siunčiamas laikinai eiti pareigas kitoje prokuratūroje tik jo sutikimu. Prokurorai gali būti perkelti į kitą prokuratūrą tik jų sutikimu ar prašymu arba kai jie perkeliama paskyrus drausminę nuobaudą.

Generalinis prokuroras gali **nušalinti** prokurorą, jei jis patrauktas baudžiamojon atsakomybėn dėl tyčinio nusikaltimo arba jei jam iškelta drausmės byla dėl veikos, kuri galėtų būti pagrindas atleisti jį iš prokuroro pareigų.

Prokuroro tarnybiniai santykiai gali būti **nutraukti** tik dėl įstatymuose nustatytų priežasčių.

Funkcijos ir pareigos

Prokuroras įgaliotas prižiūrėti, kaip laikomasi įstatymų prieš pradėdant baudžiamąjį persekiojimą ir atliekant pirminius procesinius veiksmus. Įgyvendindami priežiūros funkcijas, prokurorai turi įgaliojimus:

- duoti privalomus nurodymus policijos darbuotojams prieš pradėdant baudžiamąją bylą, atliekant nusikalstamų veikų tyrimą bendra bei supaprastinta tvarka, ir nustatyti bylos nagrinėjimo terminus. Visi nurodymai turi būti įtraukti į atitinkamos bylos medžiagą;
- reikalauti pateikti bylas, dokumentus, medžiagą ir policijos atliekamo tyrimo būklės ataskaitas, kai baudžiamasis persekiojimas jau pradėtas, siekiant nustatyti, ar policija nedelsdama pradėjo baudžiamąjį persekiojimą ir veikia tinkamai;

- dalyvauti policijos veiksmuose, atlikti individualius tyrimo veiksmus arba atlikti visą tyrimą ar supaprastintą tyrimą, taip pat priimti sprendimą bet kurioje byloje. Tai darydamas prokuroras privalo vadovautis įstatymu. Prokurorų sprendimai gali būti skundžiami tokia pat tvarka kaip ir policijos sprendimai;
- grąžinti bylą policijai ir nurodyti papildyti tyrimą ar supaprastintą tyrimą ir nustatyti tam terminą. Prokuroras praneša kaltinamajam ir nukentėjusiajam apie bylos grąžinimą;
- panaikinti neteisėtus ar nepagrįstus policijos sprendimus ir pakeisti juos savo sprendimais. Jei policijos sprendimą prokuroras pakeičia savo sprendimu ne bylos šalies skundo pagrindu, prokuroras gali per 30 dienų nuspręsti nutraukti baudžiamąjį persekiojimą arba perduoti bylą kitai institucijai. Prokuroro sprendimą ir policijos nutarimą galima apskųsti. Prokuroras taip pat gali duoti privalomus nurodymus pradėti tyrimą ir supaprastintą tyrimą.

Tik **prokuroras** turi įgaliojimus:

- pareikšti kaltinimus;
- sudaryti su kaltinamuoju susitarimą dėl kaltės pripažinimo ir bausmės ir kreiptis į teismą su prašymu patvirtinti tą susitarimą;
- sustabdyti baudžiamąjį persekiojimą;
- nutraukti arba laikinai nutraukti baudžiamąjį persekiojimą;
- patvirtinti susitaikymą ar ikiteisminį susitarimą ir nutraukti baudžiamąjį persekiojimą;
- priimti įsakymą konfiskuoti kaltinamojo turtą ir nustatyti, koks turtas nekonziskuotinas, arba grąžinti konfiskuotą turtą;
- užtikrinti nukentėjusiojo reikalavimą, atmesti arba iš dalies atmesti tokį reikalavimą ar panaikinti tam tikrą reikalavimo dalį;
- priimti įsakymą ekshumuoti palaikus;
- prašyti sutikimo pradėti asmens baudžiamąjį persekiojimą arba jį suimti tuo atveju, kai reikia Slovakijos Respublikos Nacionalinės Tarybos, Slovakijos Respublikos teismų tarybos, Konstitucinio Teismo arba Europos Parlamento sutikimo;
- kreiptis į teismą su prašymu dėl kaltinamojo suėmimo ar suėmimo termino pratęsimo;
- pateikti prašymą dėl kaltinamojo grąžinimo iš užsienio;
- atlikti pirminį tyrimą dėl ekstradicijos bylos, jei įstatymuose nenumatyta kitaip;
- kompetentingos užsienio institucijos prašymu kreiptis į teismą su prašymu laikinai areštuoti asmens turtą, jei užsienyje pradėtas šio asmens baudžiamasis persekiojimas, kai dalis turto yra Slovakijos Respublikos teritorijoje.

Įgyvendindami **priežiūros, kaip laikomasi įstatymų asmenų, kuriems atimta laisvė arba kurių laisvė apribota, sulaikymo vietose, įgaliojimus**, prokurorai turi užtikrinti, kad:

asmenys būtų laikomi policijos areštinėse arba kalinimo, laisvės atėmimo, socialinės globos, nepilnamečių nusikaltėlių socialinės reabilitacijos, stacionarinėse gydymo ar specialiose medicinos įstaigose tik teismo ar kitos įgaliotos valstybės institucijos sprendimu;

būtų laikomasi įstatymų ir kitų visuotinai taikomų teisės aktų.

Civilinėse bylose prokuroras turi tokius įgaliojimus:

1. prašyti iškelti civilinę bylą, siekiant:

- skirti nepilnamečiui nusikaltėliui socialinę reabilitaciją, jei jis yra vyresnis kaip 12 metų, bet jaunesnis nei 14 metų, jeigu nepilnamečis padarė nusikalstamą veiką, už kurią pagal Baudžiamąjį kodeksą baudžiama iki gyvos galvos;
- nustatyti streiko ar darbuotojų atleidimo neteisėtumą;
- nustatyti valstybės turto perdavimo neteisėtumo faktą pagal Lėšų kilmės įrodymo privatizavimo atveju įstatymą, Valstybės turto perdavimo kitiems asmenims sąlygų įstatymą arba Valstybės turto valdymo įstatymą;
- tikrinti bet kokio administracinės institucijos priimto sprendimo teisėtumą tais atvejais, kai nepatenkinamas prokuroro pareikštas protestas;
- panaikinti neteisėtą savivaldybės sprendimą, jei savivaldybė nepanaikino sprendimo prokuroro nurodymu;

2. sujungti nagrinėjamas civilines bylas dėl:

- teisinio veiksnio;
- asmens pripažinimo mirusiu;

- nepilnamečių auginimo;
- globos;
- įrašų prekybos registre;
- bankroto ir restruktūrizavimo.

Prižiūrėdamas, kaip viešojo administravimo institucijos laikosi įstatymų ir kitų visuotinai taikomų teisės aktų, prokuroras turi teisę **patikrinti teisėtumą**:

- viešojo administravimo institucijų priimtų visuotinai taikomų teisės aktų;
- viešojo administravimo institucijų priimtų vidaus administracinių taisyklių, siekiant užtikrinti viešojo administravimo funkcijų vykdymą;
- sprendimų įvairiais viešojo administravimo klausimais;
- viešojo administravimo institucijų veiksmų priimant vidaus administracines taisykles ir sprendimus viešojo administravimo srityje.

Teisėjai

Organizacinė sistema

Teismo darbuotojai

1. Vyriausiasis administratorius-padėjėjas
2. Teismo sekretorius
3. Vyresnysis teismo pareigūnas
4. Aukščiausiojo Teismo teisėjo padėjėjas

Advokatai

Teisinių duomenų bazės

Daugiau informacijos galima rasti Slovakijos advokatūros [svetainėje](#).

Solisitoriai (patarėjai teisės klausimais)

Teisinių duomenų bazės

Daugiau informacijos galima rasti Slovakijos teisinės pagalbos centro [svetainėje](#).

Notarai

Slovakijos Respublikos notarai privalo turėti **teisės magistro laipsnį**.

Notaro pareiga – įgyvendinti prevencinį teisingumą ir išduoti patvirtintus oficialius dokumentus.

Notarų veiklą prižiūri Teisingumo ministerija.

Notarai turi būti Slovakijos Respublikos **notarų rūmų** nariai.

Teisinių duomenų bazės

Notarų rūmų [svetainėje](#) yra intranetas, kuriuo gali naudotis tik notarai. Prieiga **nemokama**, tačiau galima rasti tik ribotą informaciją.

Duomenų bazėje galima susipažinti su tokia informacija:

- - viešaisiais registrais,
- - notarų sąrašu (nurodyti kontaktiniai duomenys, kalbų mokėjimas, darbo valandos),
- - teisės aktais.

Šio puslapio turinį nacionaline kalba tvarko atitinkamos valstybės narės. Vertimus atliko Europos Komisijos tarnyba. Į kompetentingos nacionalinės institucijos originale įvestus pakeitimus vertimuose gali būti neatsižvelgta. Europos Komisija

nepriima jokios atsakomybės ar teisinių įsipareigojimų už šiame dokumente pateiktą ar nurodomą informaciją ar duomenis. Daugiau informacijos apie už šį puslapį atsakingos valstybės narės autorių teisių taisyklės rasite puslapyje „Teisinė informacija“.

Paskutinis naujinimas: 18/03/2019

Teisininko profesijos - Suomija

Puslapį jūsų pasirinkta kalba šiuo metu rengia mūsų vertėjai. Jis jau išverstas į šias kalbas: [fi](#).

Šiame puslapyje pateikiama Suomijos teisininkų profesijų apžvalga.

Teisininkų profesijos. Įžanga

Suomijos teisininkų profesijos – tai teismuose dirbantys teisėjai, prokurorai, valstybinę teisinę pagalbą teikiantys įgaliotieji asmenys, advokatai, valstybiniai notariai ir vykdymo pareigūnai (antstoliai).

Prokurorai

Organizacinė sistema

Suomijos konstitucijoje nustatyta, kad **generalinis prokuroras** yra vyriausiasis prokuroras, tvarkantis prokuratūros darbą.

Prokuratūros struktūra yra dvipakopė. Jos struktūrą sudaro generalinio prokuroro padalinys, prokuratūros pagrindinis padalinys ir 15 regioninių prokuratūros skyrių su 50 paslaugas teikiančių padalinių. Suomijos prokuratūroje dirba 581 darbuotojas, iš kurių 381 prokuroras.

Vyriausieji apygardos prokurorai vadovauja regioniniams prokuratūros skyriams. Dar yra vyriausiojo prokuroro pavaduotojai ir apylinkės prokurorai. Viename kitame prokuratūros padalinyje dirba jaunesnieji prokurorai, kurie įgyja patirties ir rengiasi eiti prokuroro pareigas.

Visi minėti pareigūnai yra **bendrųjų bylų prokurorai**, kuriems, išskyrus retas išimtis, suteikti įgaliojimai pateikti kaltinimus dėl visų baudžiamųjų nusikaltimų, padarytų jiems priskirtoje jurisdikcijoje. Ypatingųjų bylų prokurorams, pvz., parlamento ombudsmenui ir teisingumo kancleriui, suteikti įgaliojimai kaltinimus pateikti tik specialiais, aiškiai apibrėžtais atvejais.

Funkcijos ir pareigos

Įstatyme nustatyta, kad prokuroro pareiga – nustatyti baudžiamąją atsakomybę baudžiamojame byloje. Ji turi būti nustatoma taip, kad būtų užtikrinamas šalių teisinis saugumas ir apginamas viešasis interesas. Prokuroras pareigas turi eiti nešališkai, veiksmingai ir ekonomiškai efektyviai.

Prokuratūra veiklą vykdydama visose srityse turi laikytis visuotinai apibrėžtų vertybių – teisingumo, kompetencijos ir gerovės.

Prokuroro pareigos siejamos su valstybine funkcija, kurią atlieka prokurorai; priešingai nei kitos baudžiamosios bylos šalys, prokuroras veikia ne siekdamas savų interesų, jis veikia visuomenės vardu ir gina jos interesus. Prokuroras yra **valstybės pareigūnas**, kurio pareiga užtikrinti, kad už nusikalstamą veiklą būtų skiriama **tinkama privalomoji nuobauda**. Prokurorai yra **nepriklausoma** Suomijos teisinės sistemos dalis.

Vietiniai prokuratūros skyriai dalyvauja nagrinėjant didžiausią baudžiamųjų bylų dalį (beveik 80 000 bylų kasmet). Generalinė prokuratūra dalyvauja nagrinėjant daugiausia tas baudžiamąsias bylas, kurios sukelia didelį visos visuomenės susidomėjimą – tokių bylų kiekvienais metais būna kelios dešimtys.

Nusikaltimų tyrimas, t. y. ikiteisminis tyrimas, – **policijos** pareiga. Užbaigus tyrimą surinkta medžiaga perduodama prokurorui, kuris renka byloje pateiktinus kaltinimus. Vadinasi, prokuroras vertina kiekvieną įtariamą asmenį ar inkriminuojamą veiksma ir nustato, ar buvo padarytas baudžiamasis nusikaltimas ir ar pakanka įrodymų teisminei persekiojimi pradėti.

Turi būti pareikštas kaltinimas, jeigu prieš įtariamąjį yra sukaupta pakankamai įrodymų. Jeigu nepakanka įrodymų arba jeigu yra kitų priežasčių, dėl kurių negalima pareikšti kaltinimo (pvz., dėl senaties), prokuroras nusprendžia nepradėti teismo persekiojimo.

Teisinių duomenų bazės

Papildomos informacijos galima susirasti Generalinės prokuratūros ir Suomijos [teisingumo ministerijos](#) svetainėje.

Teisėjai

Organizacinė sistema

Suomijoje daugiausia teismų sprendimų priima profesionalūs teisėjai. Apylinkės teismuose taip pat dirba teisinio išsilavinimo neturintys teisėjai. Teisėjai yra nepriklausomi teismų sistemos nariai. Jie vadovauja Aukščiausiajam Teismui, apeliaciniams teismams ir apylinkių teismams, Aukščiausiajam administraciniam teismui ir administraciniams teismams bei Socialinio draudimo teismui, Darbo ginčų teismui ir Komerciniam teismui. Teisėjai yra valstybės pareigūnai ir jų negalima pašalinti iš tarnybos. Teisėjo įgaliojimų negalima sustabdyti, išskyrus tik tuo atveju, jeigu sprendimą priima teismas. Be to, teisėjo neleidžiama perkelti į kitą darbo vietą, jeigu negaunamas jo sutikimas.

Valstybės tarnautojų įstatymo 12 skirsnyje išdėstytos teisėjų, kaip valstybės tarnautojų, nuostatos. Įstatyme nustatyta, kad kitų valstybės tarnautojų atostogų, įspėjimo, darbo sutarties nutraukimo arba laikino atleidimo iš tarnybos nuostatos teisėjams netaikomos. Pagal Valstybės tarnautojų įstatymą teisėjas įpareigojamas atsistatdynti iš pareigų sulaukęs įstatyme nustatyto pensinio amžiaus (teisėjų pensinis amžius yra 68 metai) ar jeigu teisėjas visam laikui tampa neveiksnus.

Funkcijos ir pareigos

Teisėjai

Asmuo, siekiantis tapti teisėju, privalo turėti aukštąjį **universiteto diplomu patvirtintą teisinį išsilavinimą** ir būti baigęs **vienerių metų mokymą** pirmosios instancijos teisme. Įprastas būdas tapti teisėju – pradėti darbą **vyresniuoju sekretoriumi** apeliaciniame teisme, tada būti paskirtam apylinkės teismo ar apeliacinio teismo teisėju. Vėliau kandidatai būna papildomai mokomi. Apeliacinis teismas skelbia laisvas vietas ir Teisėjų skyrimo komisija vertina kandidatų tinkamumą. Teisėjus skiria Respublikos prezidentas.

Teisinio išsilavinimo neturintys teisėjai

Apylinkės teismuose dirba teisinio išsilavinimo neturintys teisėjai, kurie dalyvauja priimant sprendimus tam tikrose bylose. Daugiausia teisinio išsilavinimo neturintys teisėjai kviečiami nagrinėjant **baudžiamąsias bylas**, tačiau jie taip pat gali dalyvauti **civilinėse bylose** ir sprendžiant **ginčus**, kilusius dėl **nuomos**. Apylinkės teisme bylą nagrinėja vienas įprastas teisėjas, kuris pirmininkauja posėdžiams, ir trys teisinio išsilavinimo neturintys teisėjai. Teisinio išsilavinimo neturintiems teisėjams suteikiami atskiri įgaliojimai ir, jeigu reikia, sprendimas priimamas balsuojant; nuosprendį lemia daugumos balsai. Jeigu balsuojant baudžiamojoje byloje balsai pasiskirsto po lygiai, pirmenybė teikiama ginamajam palankiausiai nuomonei; nagrinėjant civilinę bylą, lemiamas yra posėdžio pirmininko balsas.

Savivaldybės tarybos teisinio išsilavinimo neturinčius teisėjus skiria ketveriems metams. Kiekviena savivaldybė privalo turėti ne mažiau nei du tokius teisėjus; stambios savivaldybės turi jų daugiau. Teisinio išsilavinimo neturintys teisėjai turėtų kuo geriau atitikti savivaldybės demografinę, lyčių, kalbinę ir profesinę struktūrą.

Teisinio išsilavinimo neturintis teisėjas turi būti **Suomijos pilietis**. Jaunesnių nei 25 metų ar vyresnių kaip 63 metų žmonių neleidžiama skirti tokiems teisėjais. Žmonių, kurie eina pareigas teismuose arba įkalinimo įstaigose arba yra prokurorai, advokatai ar policijos pareigūnai, neleidžiama skirti teisinio išsilavinimo neturinčiais teisėjais. Teisinio išsilavinimo neturintis teisėjas prisiekia kaip teisėjas arba iškilmingai pasižada prieš pradėdamas eiti pareigas.

Siekiami užtikrinti, kad kiekvienas teisinio išsilavinimo neturintis teisėjas kartą per mėnesį turėtų dalyvauti nagrinėjant bylą arba 12 kartų per metus. Apylinkės teismas moka teisinio išsilavinimo neturinčiam teisėjui atlygį už dalyvavimą nagrinėjant bylą ir kompensuoja jo negautas pajamas.

Valstybinę teisinę pagalbą teikiantys įgaliotieji asmenys

Organizacinė sistema

Valstybinę teisinę pagalbą teikiantys įgaliotieji asmenys yra teisininkai arba advokatai, kuriuos samdo valstybinės teisinės pagalbos įstaigos. Valstybinę teisinę pagalbą teikiantys įgaliotieji asmenys yra valstybės pareigūnai, kuriuos eiti pareigas skiria teisingumo ministras. Valstybinių teisinės pagalbos įstaigų veiklą prižiūri Teisingumo ministerija.

Dirbti į valstybinės teisinės pagalbos įstaigas priimami turintys teisės magistro diplomą (*oikeustieteen kiridaatti*) ir įgiję reikiamos advokato arba nagrinėjimo patirties. Daugelis valstybinę teisinę pagalbą teikiančių įgaliotųjų asmenų taip pat turi garbės vardą *varat uomari* (teisme patirties įgijęs teisės magistras).

Valstybinę teisinę pagalbą teikiantys įgaliotieji asmenys yra įpareigoti dalyvauti teismo posėdžiuose; eidami savo pareigas jie privalo laikytis tinkamo advokatų profesinio elgesio taisyklių. Šiuo atžvilgiu valstybinę teisinę pagalbą teikiantiems įgaliotiesiems asmenims taikomi Suomijos teisininkų asociacijai suteikti įgaliojimai atlikti drausminę priežiūrą. Daugiau nei pusė Suomijos valstybinę teisinę pagalbą teikiančių įgaliotųjų asmenų yra Teisininkų asociacijos nariai. Eidami savo pareigas valstybinę teisinę pagalbą teikiantys įgaliotieji asmenys yra nepriklausomi nuo bet kurių kitų dalyvių.

Teisininko profesijos organizacinė sistema. Advokatai

Baristeriai / advokatai

Tik Teisininkų asociacijos nariai turi teisę vadintis profesiniais vardais, t. y. „**asianajaja**“ arba „**advokat**“. Teikiantieji prašymą tapti **Teisininkų asociacijos** nariu, be kitų dalykų, turi:

- turėti **teisės magistro diplomą** (LL.M.), kuris suteikia teisę kurti teisinių paslaugų biurą;
- būti įgiję sąžiningo žmogaus reputaciją;
- turėti kelerių metų patirtį verčiantis teisininko praktika ir kitokios teisinės veiklos patirties;
- išlaikyti specialų egzaminą, kuris apima pagrindinius teisininko profesijos ir profesinės etikos elementus;
- būti nepriklausomi ir atsparūs Vyriausybės ir visų kitų šalių įtakai, išskyrus savo klientą;
- turėti kitokių įvairių kvalifikacijų.

Advokato atsakomybė ir jo praktikos priežiūra

Baudžiamosios arba nuostolių atlyginimo atsakomybės atžvilgiu advokato atsakomybė iš esmės nesiskiria nuo kitų piliečių atsakomybės. Kiekvienas advokatas privalo draustis atsakomybės draudimu, kad būtų atlyginti nuostoliai, kurie buvo padaryti iš anksto apgalvojus ar dėl ypatingo aplaidumo. Teisininkų asociacija yra įsteigusi kompensacijos fondą, iš kurio atlyginami nuostoliai, padaryti advokatui pažeidus įstatymą.

Be to, advokatas yra atsakingas kaip profesionalas. Teisininkų asociacijos valdyba turi užtikrinti, kad advokatai savo pareigas eitu laikydamiesi profesinės etikos taisyklių. Jeigu advokatai nesilaiko šių taisyklių, tada Teisininkų asociacija turi imtis drausminių veiksmų. Ši procedūra dažniausiai pradeda gavus raštišką skundą. Teisingumo kancleriui pranešama apie Teisininkų asociacijos priimtus sprendimus ir jis šiuos sprendimus gali apskųsti Apeliaciniam Helsinkio teismui.

Suomijos teisininkų asociacija yra organizacija, kuri savo veiklą grindžia viešąja teise, apibrėžta 1958 m. Advokatūros įstatyme. Iki šios organizacijos veikė įregistruota to paties pavadinimo asociacija. Visi abiejų organizacijų nariai yra ir visada buvo teisininkai.

Teisininkų asociacijoje yra apie 1850 narių, kurie vadinami „advokatais“ (suomiškai: *asianajaja*; švediškai: *advokat*). Teisės bendrovės samdo maždaug 600 bendradarbių, iš kurių apie 120 yra valstybiniai teisiniai patarėjai. Teisinės pagalbos įstaigos taip pat samdo apie 100 teisės patarėjų, kurie nepriklauso Teisininkų asociacijai.

Teisininkas, kuris iš Teisininkų asociacijos buvo atleistas pritaikius drausmines priemones, gali ir toliau verstis šia veikla, tačiau šiuo atveju jam taikomas kitoks profesinis pavadinimas; tuomet teisininkas veiklą vykdo neturėdamas advokato įgaliojimų ir jo veiklos neprižiūri Teisininkų asociacija.

Suomijos ar Europos ekonominės erdvės kitos valstybės pilietis, sulaukęs 25 metų, gali verstis advokato praktika, jeigu žinoma, kad jis yra sąžiningas ir jo ypatybės bei gyvenimo būdas netrukdo tapti advokatu. Jis turi atitikti akademinis reikalavimus, kurie galioja Suomijoje norint verstis teisininko praktika, būti įgijęs įgūdžių, kurie reikalingi advokato veiklai ir turėti su advokato darbu susijusios patirties. Jis turi nebūti pasiskelbęs esąs bankrutavęs asmuo ir būti teisiškai visiškai veiksnus.

Pagal tarptautinius įsipareigojimus, kurie įsigalioję Suomijoje, asmuo, neatitikęs Suomijoje galiojančių akademinų reikalavimų ir neturintis Suomijoje reikalaujamos darbo patirties, tačiau įgijęs profesinių advokato kvalifikacijų vienoje iš Europos ekonominės erdvės valstybių, gali verstis advokato praktika. Šiais atvejais dalyvaudamas Teisinių asociacijos rengiamame egzamine pareiškėjas turi įrodyti, kad jis pakankamai išmano Suomijos įstatymus ir jų taikymo praktiką Suomijoje.

Be to, Europos Sąjungos valstybėje narėje advokato kvalifikaciją įgijęs asmuo be egzamino gali gauti leidimą verstis advokato praktika. Leidimas verstis advokato praktika išduodamas tada, jeigu pareiškėjas ne trumpiau kaip trejus metus buvo įregistruotas advokatų registre, kurį tvarko Teisinių asociacija, ir jeigu šiame registre pareiškėjas buvo įregistruotas savo valstybėje narėje įgytos profesijos pavadinimu ir jam buvo leista verstis advokato praktika kitoje valstybėje narėje (ES registras). Taip pat asmuo turi įrodyti, kad bent minėtą laikotarpį Suomijoje jis reguliariai vertėsi advokato praktika.

Teisinių duomenų bazės

Daugiau informacijos galima rasti [Suomijos teisinių asociacijos](#) svetainėje.

Solisitoriai / patarėjai teisės klausimais

Suomijoje beveik kiekvienas gali patarti ar padėti teismo bylose, net kaip profesionalas. Tačiau iš jų tik vienas kitas neturi teisės magistro diplomo.

Praktikuojantys teisininkai, kurie nėra Teisinių asociacijos nariai, taip pat gali neatitikti advokatui nustatytų reikalavimų ar šie teisininkai nenori prisiimti profesinių įsipareigojimų. Neseniai universitetą pabaigę teisininkai arba ką tik praktinės veiklos ėmęši teisininkai ar kurie anksčiau dirbo kitose teisės srityse, neatitinka reikalavimų; šių reikalavimų neatitinka ir ne visą darbo dieną dirbantys teisininkai.

Valstybiniai notariai

Suomijoje valstybinių notarų veiklą reguliuoja įstatymas. Valstybinius notarus samdo vietinės registro įstaigos ir jurisdikcinių rajonų įstaigos. Teisę dirbi valstybiniu notaru turi teisės magistro diplomą (*oikeustieteen kiridaatti*) asmenys.

Nors galima įžvelgti nemažai panašių dalykų, tačiau Suomijoje valstybinių notarų pareigos gerokai skiriasi nuo jų kolegų kitoje Europos dalyje ir Jungtinėse Amerikos Valstijose. Suomijoje valstybinis notaras visada yra valstybės pareigūnas. Tačiau valstybiniai notariai nėra visą darbo dieną dirbantys valstybiniai notariai; dauguma valstybinių notarų pareigas einantys pareigūnai yra apylinkės registruotojai ir jie dirba vietinėse registro įstaigose. Kadangi civilinėse bylose sudaromos laisvos formos sutartys, todėl valstybinio notaro patvirtinimas Suomijoje nėra pagrindinis dalykas, kuris lemia, kad sutartis galioja. Vienintelė civilinės teisės sutartis, kuriai Suomijoje reikia notaro patvirtinimo, yra nuosavybės teisės perleidimo sutartis.

Valstybiniai notariai, be kitų dalykų, patvirtina parašus ir pažymėjimų kopijas bei paliudija gyvenimo aprašymus. Valstybiniai notariai taip pat gali patvirtinti vadinamuosius „supaprastintos formos pažymėjimus“, kurie paliudija, kad tam tikrą dokumentą pasirašęs asmuo eina nurodytas pareigas ir kad jis įgaliotas perduoti dokumentą.

Kitos teisinių profesijos

Vykdymo institucijos

Organizacinė sistema

Vykdymo užduotis atlieka vietiniai antstoliai: t. y. apylinkės antstoliai, kaimo policijos vadovai ir Alandų provincijos antstolis. Šiems pareigūnams padeda antstolių pavaduotojai, kurie, tiesą sakant, ir atlieka pagrindinį vykdymo darbą. Vykdymo pareigūnai turi kanceliarijos tarnautojų. Vykdymo pareigūnai yra valstybės tarnautojai.

Teisingumo ministerija valdo, reguliuoja ir prižiūri vykdymo tarnybą. Valstybinių regioninių įstaigų teisinės administracijos vadovai taip pat prižiūri ir kontroliuoja vykdymą. Pvz., jie nagrinėja skundus dėl vykdymo pareigūnų veiklos. Tačiau nei Teisingumo ministerija, nei teisinės administracijos vadovai neturi įgaliojimų atšaukti ar pakeisti atskirą vykdymo ar kitą priemonę.

Suomijoje vykdymas dažniausiai pasireiškia teismo priteistų skolų išieškojimu ir todėl jis yra glaudžiai susijęs su teismo procesais. Teismo procesuose nagrinėjamas pareiškėjo ieškinio pagrįstumas ir skolininkui nustatytas mokėjimo įsipareigojimas. Jeigu sprendimas nevykdomas savanoriškai, tada taikomos vykdymo priemonės. Tam tikras sumas, pvz., mokesčius ir tam tikras draudimo premijas, galima išskaičiuoti net neturint sprendimo.

Vykdymo institucijos gina ir kreditoriaus, ir skolininko interesus. Jie siekia, kad mokėjimas būtų atliktas savanoriškai po to, kai jie išsiunčia atitinkamą laišką. Jeigu nesumokama, tada pinigai išskaitomi iš atlyginimo, algos, pensijos ar verslo pajamų arba areštuojamas turtas. Areštuotą turtą galima parduoti antstolio surengtame aukcione.

Šio puslapio turinį nacionaline kalba tvarko atitinkamos valstybės narės. Vertimus atliko Europos Komisijos tarnyba. Į kompetentingos nacionalinės institucijos originale įvestus pakeitimus vertimuose gali būti neatsižvelgta. Europos Komisija nepriima jokios atsakomybės ar teisinių įsipareigojimų už šiame dokumente pateiktą ar nurodomą informaciją ar duomenis. Daugiau informacijos apie už šį puslapį atsakingos valstybės narės autorių teisių taisyklės rasite puslapyje „Teisinė informacija“.

Paskutinis naujinimas: 08/02/2018

Teisininko profesijos - Švedija

Šioje dalyje apžvelgiamos teisininkų profesijos Švedijoje.

[Prokurorai](#)

[Teisėjai](#)

[Advokatai](#)

[Notarai](#)

[Kitos teisininkų profesijos](#)

Teisininkų profesijos. Įžanga

Prokurorai

Organizacinė sistema

Prokuratūros tarnybą sudaro [Prokuratūra](#) (*Åklagarmyndigheten*) ir [Ekonominių nusikaltimų tyrimo biuras](#) (*Ekobrottsmyndigheten*). Abi institucijos tiesiogiai atsakingos Vyriausybei (Teisingumo ministerijai). Švedijos prokuratūrai vadovauja generalinis prokuroras, o Ekonominių nusikaltimų tyrimo biurui – generalinis direktorius. Už prokuratūros darbą ir vadovavimą jai atsakingas **generalinis prokuroras** (*Riksåklagare*), kuris yra aukščiausiasis valstybės prokuroras.

Generalinis prokuroras yra atsakingas už teisinę plėtrą, [Aukščiausiojo Teismo](#) veiklą ir administracinių užduočių vykdymą. Už konkrečias prokuratūros sritis atsakingi **vyresnieji prokurorai**. Prokurorus skiria generalinis prokuroras. Jie paskiriami į apylinkes, kuriose dirba kaip **apylinkės prokurorai**. Kai kurie apylinkės prokurorai specializuojasi tam tikrose srityse. Apylinkių prokuratūrų yra 32. Be to, yra trys tarptautinės ir keturios nacionalinės prokuratūros, dirbančios su tam tikromis bylomis. Kiekvienos apylinkės prokuratūrai vadovauja **vyriausiasis prokuroras**.

Priimdami sprendimus visi prokuratūros prokurorai yra nepriklausomi, o tai reiškia, kad vyresnysis prokuroras negali nuspręsti, kokius sprendimus jam pavaldus prokuroras gali priimti byloje, už kurią jis yra atsakingas. Prokurorais tapti gali tik Švedijos piliečiai. Be to, norint dirbti prokuroru, būtina turėti teisės magistro laipsnį ir teisinio darbo patirties, tai yra, būti dvejus metus dirbusiam žemesniosios instancijos teisme. Tam tikrais atvejais teisės magistro laipsniui prilyginamas kitoje Skandinavijos šalyje įgytas teisininko išsilavinimas. Prokurorai pirmiausia priimami kaip **prokurorai stažuotojai** devyniems mėnesiams ir jiems paskiriamas padedantis kuratorius. Po to, prieš paskiriant prokurorą eiti apylinkės prokuroro pareigas, jis atlieka dvejų metų mokomosios darbo praktikos kursą.

Stokholme, Geteborge ir Malmėje veikia specialūs prokuratūros **plėtros centrai**, kuriems vadovauja vyresnysis prokuroras. Šie centrai rengia metodikas ir vykdo teisinę plėtrą atitinkamose baudžiamosios teisės srityse ir veikia kaip žinių centrai pagal savo kompetencijos sritis. Jie taip pat vykdo tolesnius teisinius tyrimus ir priežiūrą, pavyzdžiui, nagrinėja skundus dėl prokurorų sprendimų.

Funkcijos ir pareigos

Trys pagrindinės prokuroro pareigos yra:

- vadovauti nusikaltimų tyrimams;
- nuspręsti, ar pareikšti kaltinimus kaltinamajam;
- dalyvauti teismo posėdžiuose.

Prokuroras vadovauja ikiteisminiam apysunkių ir sunkių nusikaltimų, kai asmuo pagrįstai įtariamas įvykdęs nusikaltimą, tyrimams. Jeigu yra ypatingų priežasčių, prokuroras gali vadovauti ir kitų nusikaltimų tyrimams. Prokuroras, kaip ikiteisminio tyrimo vadovas, privalo užtikrinti, kad nusikaltimas būtų tiriama tinkamai. Nesunkius nusikaltimus nuo pradžios iki pabaigos tiria policijos pareigūnai.

Kai ikiteisminį tyrimą vykdo prokuroras, jam padeda policija. Prokuroras vykdo nuolatinę tyrimo kontrolę ir priima sprendimus dėl taikytinų tyrimo priemonių ir reikiamų sprendimų. Užbaigus ikiteisminį tyrimą, prokuroras nusprendžia, ar reikia kelti bylą. Tai taikoma ir ikiteisminiam tyrimui, už kurį atsakinga policija.

Kita svarbi prokuroro darbo dalis – parengti bylas ir dalyvauti teismo posėdžiuose. Priimdamas sprendimą pareikšti kaltinimus ir kvalifikuodamas nusikalstamą veiką, prokuroras nustato baudžiamosios bylos nagrinėjimo teisme ribas. Teisme prokurorai dažniausiai būna vieną arba dvi dienas per savaitę.

Tik generalinis prokuroras turi teisę iškelti bylą arba palaikyti kaltinimus Aukščiausiajame Teisme. Tačiau jis turi teisę paskirti pavaduojantį Generalinės prokuratūros prokurorą arba kitą prokurorą atstovauti generaliniam prokurorui Aukščiausiajame Teisme.

Teisinių duomenų bazės

Daugiau informacijos apie prokurorus galima rasti viešai prieinamoje [Prokuratūros interneto svetainėje](#).

Teisėjai

Organizacinė sistema

Nuolatinis teisėjus (*ordinarie domare*) skiria Vyriausybė nepriklausomos valstybinės patariamąsios tarnybos – Teisėjų tarybos (*Domarnämnden*) – rekomendacija. Nuolatinis teisėjas gali būti atleistas iš pareigų iš esmės tik Vyriausybės dokumente (*regeringsformen*) nustatytais atvejais.

Teisėjais tapti gali tik Švedijos piliečiai. Be to, norint dirbti teisėju, būtina turėti teisės magistro laipsnį. Tam tikrais atvejais teisės magistro laipsniui prilyginamas kitoje Skandinavijos šalyje įgytas teisininko išsilavinimas. Dauguma nuolatinė teisėjų dirba apylinkių ar administracinių teismų, apeliacinių teismų arba administracinių apeliacinių teismų teisėjais. Apeliacinio teismo ar administracinio apeliacinio teismo vadovas yra vadinamas pirmininku (*president*), o apylinkės teismo arba administracinio teismo – vyriausiuoju teisėju (*lagman*). Aukščiausiojo Teismo ir Aukščiausiojo administracinio teismo teisėjai vadinami **aukščiausiais teisėjais** (*justitieråd*).

Daugelis nuolatiniais teisėjais skiriamų asmenų karjerą pradeda tradiciškai: dvejus metus dirba **teismo referentais apylinkės teisme** arba **administraciniame teisme**, o vėliau teikia savo kandidatūras tapti teisėjais asistentais arba teismo referentais (*fiskal*) apeliaciniame teisme arba apeliaciniame administraciniame teisme. Ne mažiau negu po vienu metų darbo tokia teisme **teisėjas stažuotojas** turi bent dvejus metus dirbti teisėju asistentu apylinkės teisme arba teismo referentu administraciniame apeliaciniame teisme. Po to jis bent metus turi dirbti apeliaciniame teisme arba administraciniame apeliaciniame teisme asocijuotu teisėju. Sėkmingai užbaigęs šį bandomąjį laikotarpį, teisėjas stažuotojas yra paskiriamas apeliacinio teismo arba administracinio apeliacinio teismo asocijuotu apeliaciniu teisėju. Teismo referentai ir asocijuoti teisėjai – **nuolatinė teisimuose dirbančių teisėjų** pareigų pavyzdžiai. Teisimuose taip pat dirba tam tikras **teisininkų referentų** ir **pranešėjų** skaičius.

Kiekviename apylinkės teisme, apeliaciniame teisme, administraciniame teisme ir administraciniame apeliaciniame teisme dirba tam tikras **tarėjų** (*nämndemän*) skaičius. Tarėjus ketverių metų laikotarpiui skiria:

- teismo apylinkės savivaldybių tarybos;
- apygardų, patenkančių į administracinio teismo, apeliacinio administracinio teismo ar apeliacinio teismo jurisdikciją, tarybos. Tarėjai dalyvauja nagrinėjant specifinius ir teisinius klausimus ir priimant sprendimus kiekvienas turi po vieną balsą.

Teisinių duomenų bazės

Daugiau informacijos apie teisėjus ir tarėjus galima rasti [Švedijos teismų interneto svetainėje](#) ir [Švedijos teisėjų asociacijos interneto svetainėje](#) (informacija apie teisėjus).

Teisininko profesijos organizacinė sistema: teisininkai

Advokatai

Pagal Švedijos įstatymus tik [Švedijos advokatų asociacijos](#) (Sveriges Advokatsamfund) nariai gali vadintis profesiniu **advokato** (*advokat*) vardu. Kad taptų **asociacijos nariu**, asmuo turi atitikti, be kita ko, šiuos reikalavimus:

- būti nuolatinis Švedijos ar kitos Europos Sąjungos valstybės, Europos ekonominės erdvės arba Šveicarijos gyventojas;
- būti išlaikęs kvalifikacinį egzaminą, suteikiantį teisę eiti teisėjo pareigas, t. y. Švedijoje privaloma turėti teisės magistro kvalifikacinį laipsnį;
- turėti ne trumpesnę kaip trejų metų kvalifikuoto teisinio darbo stažą ir prašymo pateikimo metu užsiimti teisine veikla;
- baigti Švedijos advokatūros mokymo kursą ir išlaikyti egzaminą;
- būti geros reputacijos ir pasižymėti kitomis advokato profesijai būtinomis savybėmis.
- Kandidatams iš kitų ES ar EEE valstybių bei Šveicarijos taikomi specialūs reikalavimai: kad taptų advokatais, jie privalo atitikti savo gimtojoje šalyje taikomus kvalifikacinius reikalavimus.
- Sprendimus dėl narystės prašymų priima Švedijos advokatų asociacijos valdyba.
- Švedijos advokatų asociacija įkurta asmenine iniciatyva 1887 m., o oficialus statusas jai suteiktas 1948 m. įsigaliojus Teismo proceso kodeksui. Šiuo metu asociacija vienija apie 4 700 narių.
- Asociacijos veikla yra reglamentuojama Teismo proceso kodekso nuostatomis ir vyriausybės patvirtintais Asociacijos veiklos nuostatais. Šios pagal privatinę teisę įsteigtos asociacijos tikslai yra šie:
- išlaikyti aukštus etinius ir profesinius teisininko profesijos standartus;
- stebėti pokyčius ir stengtis užtikrinti, kad atsižvelgiant į juos būtų naudojamos asociacijos patirtimi;
- ginti bendruosius profesinius advokatų interesus ir toliau skatinti jų bendradarbiavimą ir sutarimą. Asociacija vykdo ir tam tikras valstybines funkcijas. Pagal Teismo proceso kodeksą jai patikėtos ir administracinės užduotys, taigi ji veikia kaip valdžios institucija, visų pirma sprendžiant drausminius klausimus. Asociacijos veiklą reguliuojančiomis taisyklėmis siekiama užtikrinti pagalbos ir konsultacijų, teikiamų teisinės pagalbos prašantiems asmenims, kokybę. Pagal Teismo proceso kodeksą asociacijos nariai privalo laikytis profesinės etikos normų. Jų veiklą prižiūri Advokatų asociacija ir Teisingumo kancleris. Konkrečiai advokatų veiklą prižiūri Advokatų asociacijos etikos taryba. Jei ši taryba mano, kad advokatas pažeidė elgesio kodeksą, ji gali nustatyti jam drausmines nuobaudas.

Teisinių duomenų bazės

Daugiau informacijos galima rasti [Švedijos advokatų asociacijos interneto svetainėje](#).

Teisės patarėjai

Teismo procese dalyvaujantis **teisės patarėjas** nebūtinai turi būti advokatas, tačiau teismas turi pripažinti teisės patarėją tinkamu šioms pareigoms. Iš esmės valstybės gynėjais gali būti skiriami tik advokatai.

Notarai

Organizacinė sistema

Be **valstybės notaro** (žr. toliau pateiktą informaciją), Švedijoje nėra specialias funkcijas atliekančių notarų.

Notarą skiria Apygardos administracinė valdyba (*länsstyrelsen*). Notaras privalo turėti teisinį išsilavinimą, mokėti švedų kalbą ir būti tinkamas kitais atžvilgiais.

Funkcijos ir pareigos

Teisinių duomenų bazės

Viešo šios profesijos žinyno ir (arba) interneto svetainės nėra.

Papildomos informacijos apie notarų galima rasti kai kurių apskričių administracinių valdybų interneto svetainėse.

Notaro funkcija – padėti gyventojams tvarkyti įvairius reikalus, kaip antai:

- tvirtinti parašus, nuorašus, vertimus ir kitą informaciją apie dokumentų turinį;

- kai kuriais atvejais dalyvauti liudytoju teisme;
- prižiūrėti burtų traukimą;
- užbaigus patikrinimus ar tyrimus, pateikti pažymą apie savo pastebėjimus;
- priimti pareiškimus apie teisinio ar ekonominio pobūdžio aplinkybes ir pateikti jas trečiajai šaliai;
- patvirtinti, kad institucija ar asmuo turi teisę atlikti tam tikrus veiksmus;
- išduoti dokumentų legalizavimo ir tvirtinimo pažymas (apostilė) pagal 1961 m. spalio 5 d. Hagos konvenciją dėl užsienio valstybėse išduotų dokumentų legalizavimo panaikinimo.

Teisinių duomenų bazės

Viešo šios profesijos žinyno ir (arba) interneto svetainės nėra.

Papildomos informacijos apie notarus galima rasti kai kurių apskričių administracinių valdybų interneto svetainėse.

Kitos teisininkų profesijos

☞ [Švedijos teismo sprendimų vykdymo tarnyba](#) (*Kronofogdemyndigheten*) yra atsakinga už skolų išieškojimą ir kitų įsipareigojimų vykdymo užtikrinimą. Šioje tarnyboje dirba **antstoliai** (*kronofogde*), turintys užtikrinti, pvz., kad teismo sprendimai būtų vykdomi pagal įstatymus. Antstolio profesijos Švedijoje galima išmokyti. Tam reikia būti Švedijos piliečiu, turėti teisės magistro arba lygiavertį išsilavinimą ir teisę dirbti teismo referentu (*notarie*). Tam tikrais atvejais pastarąją gali pakeisti speciali patvirtinta praktika arba gali būti taikoma supaprastinta procedūra.

Šio puslapio turinį nacionaline kalba tvarko atitinkamos valstybės narės. Vertimus atliko Europos Komisijos tarnyba. Į kompetentingos nacionalinės institucijos originale įvestus pakeitimus vertimuose gali būti neatsižvelgta. Europos Komisija nepriima jokios atsakomybės ar teisinių įsipareigojimų už šiame dokumente pateiktą ar nurodomą informaciją ar duomenis. Daugiau informacijos apie už šį puslapį atsakingos valstybės narės autorių teisių taisykles rasite puslapyje „Teisinė informacija“.

Paskutinis naujimas: 20/02/2017

Teisininko profesijos - Anglija ir Velsas

Šiame puslapyje apžvelgiamos kai kurios svarbiausios Jungtinės Karalystės Anglijos ir Velso jurisdikcijos teisininkų profesijos. Pateikiama informacija apie teisėjus, prokurus ir įvairių tipų advokatus.

Teisėjai

Anglijos ir Velso teismų sistemoje skirtingo teisinio statuso teisėjai, dirbantys visą arba ne visą darbo dieną, teisėjauja įvairiuose Anglijos ir Velso teismuose ir specialiosios jurisdikcijos teismuose. Daugiau informacijos apie Anglijos ir Velso teisėjus galite rasti

☞ [Anglijos ir Velso teisėjų](#) svetainėje.

Visą darbo dieną dirbantys teisėjai

- **Lordas vyriausiasis teisėjas** vadovauja Anglijos ir Velso teisingumo sistemai ir yra Anglijos bei Velso teismų pirmininkas. Pastarosios pareigos jam suteiktos 2006 m. balandžio 3 d., kai pagal 2005 m. Konstitucinės reformos įstatymą Lordas kanclerio funkcijos buvo perduotos Lordas vyriausiajam teisėjui. Lordas vyriausiasis teisėjas taip pat yra baudžiamojo teisingumo sistemos vadovas.
- **Kolegijų vadovai** – tai keturi vyresnieji teisėjai, vadovaujantys kitoms jurisdikcijoms: Apeliacinio teismo pirmininkas (civilinė teisė), Karalienės suolo kolegijos pirmininkas, Šeimos teisės skyriaus pirmininkas ir Aukštojo teismo kancleris (Lordo kanclerio kolegija). Daugiau informacijos galite rasti [Anglijos ir Velso teisėjų](#) svetainėje.
- **Lordai apeliacinių bylų teisėjai** posėdžiauja Apeliaciniame teisme, kuriame nagrinėjamos ir baudžiamosios, ir civilinės bylos.
- **Aukštojo teismo teisėjai** posėdžiauja Aukštajame teisme, kuriame nagrinėjamos pačios sudėtingiausios civilinės bylos. Jie taip pat nagrinėja pačias sudėtingiausias ir rezonansines baudžiamąsias bylas (pavyzdžiui, žmogžudystės) Karūnos teisme.
- **Apygardų teisėjai** paprastai nagrinėja baudžiamąsias, civilines ir šeimos bylas.
- **Apylinkių teisėjai** nagrinėja civilines bylas. Daugumą jų dirba kolegijose (ne viešuose teismo procesuose). Jie įgaloti grafystės teisme nagrinėti visus ieškinius, kurie neviršija nustatytos ir nuolat tikslinamos finansinės ribos. Tą ribą viršijančias bylas paprastai nagrinėja apygardos teisėjas. Apylinkių teisėjai išnagrinėja daugiau kaip 80 % visų Anglijos ir Velso civilinių ginčų.
- **Apylinkių teisėjai** posėdžiauja magistratų teismuose ir nagrinėja tų pačių rūšių bylas, kurias nagrinėja magistratai (žr. toliau). Tačiau jie padeda nagrinėti bylas, susijusias su užsitęsusiomis arba sudėtingesniais klausimais.
- **Aukštojo teismo nariai ir pareigūnai** yra procedūriniai teisėjai, kurie tvarko daugumos civilinių bylų reikalus Aukštojo teismo Lordo kanclerio kolegijoje ir Karalienės suolo kolegijoje.

Ne visą darbo dieną dirbantys teisėjai

Ne visą darbo dieną dirbantys teisėjai, atsižvelgiant į atitinkamą viršutinę amžiaus ribą, paprastai skiriami ne trumpesniam kaip penkerių metų laikotarpiui. Pagrindiniai ne visą darbo dieną dirbantys teisėjai yra:

- **Aukštojo teismo teisėjų pavaduotojai**, posėdžiaujantys viename ar keliuose Aukštojo teismo skyriuose.
- **Ne visu etatu dirbantys Karūnos teismo teisėjai** – jų jurisdikcija panaši į apygardos teismo teisėjų, tačiau dažniausiai jie nagrinėja ne tokias sudėtingas ar sunkias teismui pateiktas bylas.
- **Apylinkių teisėjų pavaduotojai**, dirbantys grafysčių teismuose ir Aukštojo teismo vietiniuose skyriuose. Jie nagrinėja pačias paprasčiausias bylas, priklausančias apylinkių teisėjų jurisdikcijai.
- **Apylinkių teisėjų pavaduotojai magistratų teismuose** dirba panašų darbą kaip ir visą darbo dieną dirbantys jų kolegos.
- **Aukštojo teismo nariai ir pareigūnai** dirba panašų darbą kaip ir visą darbo dieną dirbantys jų kolegos.

Specialiosios jurisdikcijos teismų teisėjai

Specialiosios jurisdikcijos teismai išnagrinėja beveik 800 000 bylų per metus įvairiais klausimais, kaip antai mokestiniai ginčai, pensijos ar imigracija.

Specialiosios jurisdikcijos teismai paprastai posėdžiauja kolegijomis, kurios susideda iš teisininko kvalifikaciją turinčio specialiosios jurisdikcijos teismo pirmininko ar teisėjo, kuriam padeda kolegijos nariai, išmanantys atskiras sritis. Prisieksusių nėra, o specialiosios jurisdikcijos teismo teisėjas neturi įgaliojimų paskirti pralaimėjusiai šaliai laisvės atėmimo bausmę. Jų pagrindinis uždavinys yra pabandyti sėkmingai išspręsti nesutarimus, o tam tikrais atvejais – priimti sprendimą dėl laimėjusiai šaliai priklausančios kompensacijos ar žalos atlyginimo.

Magistratai

Magistratai, taip pat žinomi kaip taikos teisėjai (arba TT), išnagrinėja daugiau kaip 95 % visų Anglijos ir Velso baudžiamųjų bylų. Daugiau kaip 30 000 magistratų atlieka savo pareigas įvairiose šalies vietovėse, posėdžiaudami bent 26 pusdienius per metus. Jie neprivalo turėti teisininko kvalifikacijos ir už darbą jiems nemokama.

Jie paprastai posėdžiauja kartu trijų asmenų kolegijoje. Iš jų vienas yra dalyvavęs mokymuose ir gali atlikti pirmininko pareigas, t.y. vadovauti savo pareigas atliekančiai kolegijai ir kalbėti jos vardu. Teisėjams visada padeda teisininko kvalifikaciją turintis tarnautojas, kuris pataria teisės ir procesiniais klausimais.

Magistratai nagrinėja palyginti nesunkias baudžiamąsias bylas, pavyzdžiui, smulkių vagysčių, dėl nusikalstamų veiksmų padarytos žalos, viešosios tvarkos pažeidimų, automobilių eismo pažeidimų. Jie taip pat nagrinėja įvairius su šeimos santykiais ir vaikais susijusius klausimus arba pareiškimus dėl licencijų išdavimo.

Prokurorai

Organizacinė sistema

🇬🇧 **Karališkoji prokuratūra** (*Crown Prosecution Service, CPS*) yra nepriklausoma institucija, atsakinga už baudžiamąjį persekiojimą bylose, kurias ištyrė Anglijos ir Velso policija. Jai vadovauja generalinis prokuroras, kuris už Karališkosios prokuratūros veiklą atsiskaito parlamentui. Angliją ir Velsą sudaro 42 prokuratūros zonos, kurių kiekvienai vadovauja vyriausiasis vietinės jurisdikcijos prokuroras. Be to, veikia keturi specializuoti nacionaliniai skyriai: organizuoto nusikalstamumo, ypatingų nusikaltimų, kovos su terorizmu skyriai ir sukčiavimo baudžiamojo persekiojimo tarnyba. Po darbo valandų telefono linija „CPS Direct“ teikiamos konsultacijos ir nurodymai policijos pareigūnams visoje Anglijoje ir Velse.

Karališkajai prokuratūrai vadovauja vyriausiasis prokuroras, kuris priima sprendimus dėl sudėtingiausių bei rezonansinių bylų ir konsultuoja policiją baudžiamosios teisės klausimais. Vyriausiajam prokurorui tenka bendra atsakomybė už Karališkosios prokuratūros pateikiamus kaltinimus ir vykdomą baudžiamąjį persekiojimą; jis atsiskaito generaliniam prokurorui.

Karališkojoje prokuratūroje dirba prokurorai ir prokurorų pavaduotojai, taip pat socialiniai darbuotojai ir administratoriai. Vietinės jurisdikcijos prokurorai yra patyrę baristeriai ar advokatai, atsakingi už baudžiamąjį persekiojimą Karūnos vardu. Prokurorų pavaduotojai peržiūri ir perduoda tam tikras bylas magistratų teismams.

Funkcijos ir pareigos

Karališkosios prokuratūros darbuotojai:

- konsultuoja policiją ir peržiūri įrodymus bylose, kuriose galimas baudžiamasis persekiojimas;
- nustato kaltinimus (išskyrus smulkias bylas), jei priimamas sprendimas traukti baudžiamojon atsakomybėn;
- parengia bylas ir pateikia jas teismui.

Vietinės jurisdikcijos prokurorai yra valstybės tarnautojai, priimami į tarnybą viešojo konkurso būdu. Kandidatas į šias pareigas privalo būti:

- Anglijoje ir Velse pripažintas bei galiojantį visateisį veiklos sertifikatą turintis solisitorius,
- stažuotę baigęs teismų advokato kvalifikaciją įgijęs baristeris,
- Europos ekonominės erdvės arba Britų Sandraugos pilietis. Reikalaujama, kad ne Anglijoje ir Velse advokatais tapę asmenys, prieš užimdami pareigas, išlaikytų advokato kvalifikacijos egzaminą.

Teisinių profesijų organizacinė sistema. Advokatai

Baristeriai (teisme atstovaujantys advokatai)

🇬🇧 **Advokatų taryba** yra visų Anglijos ir Velso baristerių vadovaujančioji institucija. Ji įsteigta baristerių interesams ginti, rengti ir įgyvendinti pagrindines politikos iniciatyvas ir užtikrinti advokatūros darbo kokybę, garbę ir nepriklausomumą. Remiantis 2007 m. aktu dėl teisinių paslaugų, užduotis reguliuoti šią profesiją perduota nepriklausomai ir autonominei organizacijai – Advokatūros standartų komisijai. Baristeriai yra individualiai dirbantys, teisiniais klausimais patariantys specialistai ir teismų posėdžių advokatai. Jie dirba savarankiškai arba grupėmis biuruose (kontorose) ir yra žinomi kaip kontorų „nuomininkai“. Baristeriai daugiausia mokomi advokatūros, kitaip tariant, jie mokomi atstovauti savo klientams aukštesniuose teismuose. Jie daug laiko skiria klientams konsultuoti ir byloms nagrinėti, taip pat tyrimams savo specializacijos srityje atlikti. Apie 10 % praktikuojančių baristerių yra karališkieji advokatai (*Queen's Counsel*, arba QC), kurie nagrinėja svarbiausias ir sudėtingiausias bylas.

Solisitoriai (teisiniai konsultantai)

Solisitoriaus darbas – teikti klientams (visuomenės nariams, verslo atstovams, visuomeninėms organizacijoms, labdaros įstaigoms ir kt.) kvalifikuotas teises konsultacijas ir jiems atstovauti, įskaitant atstovavimą teisme. Jie atlieka labai įvairų darbą. Dauguma solisitorių užsiima privačia praktika, t. y. solisitoriai kaip bendrija teikia klientams paslaugas. Jų praktika gali būti bendro pobūdžio ir apimti įvairias teisės sritis arba jie gali specializuotis kurioje nors vienoje srityje. Kiti dirba kaip samdomi solisitoriai ir tarnauja centrinei bei vietos valdžiai, Karališkajai prokuratūrai, Magistratų teismų tarnybai, prekybos arba pramonės organizacijoms arba kitoms įstaigoms. Solisitoriai gali patys pasirinkti, kokia darbo aplinka jiems labiausiai priimtina.

Paprastai solisitoriai teikia teisinę konsultaciją klientams. Prireikus tiems klientams atstovauti Anglijos ir Velso aukštesniuose teismuose, ginti bylą teisme solisitorius paveda baristeriui. Tačiau baristerio reikia ne visada, kadangi tinkamą kvalifikaciją turintys solisitoriai turi teisę dalyvauti svarstant bylą (t. y. jie turi teisę atstovauti klientams) aukštesniuose teismuose.

☞ **Teisinių draugija** atstovauja Anglijos ir Velso solisitoriams. Jos pareigos – nuo derybų bei lobistinės veiklos profesiją reguliuojančiose institucijose, vyriausybėje ir kitur iki mokymų bei konsultacijų. Teisinių draugija siekia padėti ir teikti apsaugą bei paramą solisitoriams Anglijoje ir Velse.

☞ **Solisitorijų veiklos reguliavimo institucija** (*Solicitors Regulation Authority, SRA*) sprendžia visus reglamentavimo ir drausminimo klausimus, taip pat nustato, prižiūri ir įgyvendina solisitorijų darbo standartus Anglijoje ir Velse. Ši organizacija, anksčiau vadinta Teisinių bendruomenės reguliavimo komisija, dirba tik visuomeniniais interesais.

☞ **Teisinių skundų biure** (*Office for Legal Complaints*) gyventojai gali pateikti skundą dėl solisitoriaus darbo. Anksčiau jis vadinosi Teisinių skundų tarnyba (*Legal Complaints Service*). Ši nepriklausoma ir nešališka institucija sprendžia visus klausimus greitai ir veiksmingai.

Notarai

Notarai – tai trečioji ir seniausia Anglijos ir Velso teisinių profesijų šaka. Notarus į notariatą priima ir jiems profesinę kvalifikaciją (įgaliojimus dirbti pagal profesiją) suteikia ☞ **Profesijų biuras** (*Faculty Office*) (pirmą kartą tai padarė Kenterberio arkivyskupas 1279 m.), o priežiūros funkciją atlieka Profesinis teismas. Notarai yra jungiamoji grandis tarp civilinės ir bendrosios teisės.

Visi notarai turi teisinį išsilavinimą ir, nors dauguma jų taip pat gali tapti solisitoriais, notaro kvalifikacija įgyjama išlaikant nepriklausomai vykdomus atskirus egzaminus. Kad įgytų profesinę kvalifikaciją, visi notarai privalo baigti tuos pačius pradinis mokymus – ☞ notarų praktikos studijas Londono universiteto koledže. Įgiję kvalifikaciją, notarai gali užsiimti profesine veikla bet kur Anglijoje ir Velse ir turi iš esmės vienodus įgaliojimus. Notarai ne tik rengia ir išduoda notarinius aktus ir dokumentus – jie taip pat gali konsultuoti dėl testamentų surašymo, paveldėjimo ar turto administravimo klausimų ir tvirtinti turto perdavimo sandorius.

Notarų veikla nuo seno pripažinta visame pasaulyje, tai suteikia piliečiams ir verslo įmonėms judėjimo laisvę. Tokiu būdu notarai palengvina verslo sąlygas ir eilinių piliečių gyvenimą, suteikdami jiems galimybę laisvai tvarkyti savo gyvenimą ir užsiimti verslu be didelių išlaidų ir nereikalingų atidėlojimų.

Notarai turi oficialų antspaudą, o notariniai aktai turi įrodymo galią. Notariniai aktai gali būti konfidencialūs arba vieši; pastarieji taip pat vadinami „autentiškos formos notariniais aktais“. Pasirašyti ir antspaudu pažymėti notaro aktai kaip atsakingo pareigūno teisininko patvirtinti įrodymai yra pripažįstami visose pasaulio šalyse.

Notarai privalo laikytis panašių profesinių taisyklių kaip ir solisitoriai, iš jų reikalaujama kasmet pratęsti veiklos sertifikatus, taip pat turėti profesinės civilinės atsakomybės draudimą bei draudimą nuo atsakomybės dėl įsipareigojimų nevykdymo. Jie pratęsimi tik su sąlyga, kad laikomasi taisyklių. Notaro paskyra yra asmeninė kiekvieno notaro paskyra. ☞ **Notarų draugija** – organizacija, atstovaujanti apie 800 notarų. Notarų lingvistų (*Scrivener Notaries*) draugija atstovauja maždaug 30 notarų lingvistų, kurių dauguma dirba centrinėje Londono dalyje, o juos skiria nuo seno veikianti gildija ☞ „Scriveners Company“.

Patentiniai ir prekių ženklų patikėtiniai

Patentinių ir prekių ženklų patikėtinų specializacija – teikti konsultacijas intelektinės nuosavybės klausimais. Jie teikia klientams šios srities teisinę konsultaciją, visų pirma dėl patentų, prekių ženklų, dizaino ir autorių teisių. Be to, jie atstovauja savo klientams specializuotose intelektinės nuosavybės bylų teismuose (kai kurie iš jų, įgiję aukštesnę atstovavimo teisme kvalifikaciją, turi daugiau teisių). Dauguma patentinių ir prekių ženklų patikėtinų verčiasi privačia praktika. Daugelis jų dirba atitinkamos specializacijos advokatų kontorose, o kai kurie iš jų dirba su solisitoriais. Be to, nemažai šios profesijos atstovų dirba pramonės įmonėms. Nagrinėjant intelektinės nuosavybės bylą patentinis ir prekių ženklų patikėtinis gali atstovauti klientui teisme panašiai kaip solisitorius ir proceso metu konsultuoti baristerį. ☞ **Patentinių patikėtinų asociacija** (*Chartered Institute of Patent Attorneys, CIPA*) atstovauja patentinių patikėtinų interesams visoje Jungtinėje Karalystėje. Be kita ko, jos funkcijos yra tartis su vyriausybe dėl intelektinės nuosavybės teisės aktų, rengti patentinių patikėtinų ir stažuotojų mokymus ir palaikyti ryšius su šios profesijos atstovų veiklą reguliuojančiomis įstaigomis. CIPA tikslas – populiarinti šią profesiją ir intelektinės nuosavybės teisę. ☞ **Prekių ženklų patikėtinų asociacija** (*Institute of Trade Mark Attorneys, ITMA*) visoje Jungtinėje Karalystėje atstovauja prekių ženklų patikėtinams ir jų profesiniams interesams. Šios asociacijos funkcijos – vykdyti lobistinę veiklą ir derėtis su Vyriausybe, jos nepriklausomu teisėkūros padaliniu (IPReg) ir kitomis svarbiomis organizacijomis. Ji organizuoja prekių ženklų patikėtinams šios srities švietimą, mokymus ir konsultacijas, taip pat populiarina šią profesiją ir intelektinės nuosavybės teisę. ☞ **Intelektinės nuosavybės teisinio reglamentavimo biuras** (*Intellectual Property Regulation Board, IPReg*) nagrinėja reglamentavimo ir

drausminimo klausimus, taip pat nustato patentinių ir prekių ženklų patikėtinių veiklos standartus ir, prižiūri, kaip jų laikomasi ir juos įgyvendina visoje Jungtinėje Karalystėje. Jis veikia gindamas viešąjį interesą bei tvarko patentinių ir prekių ženklų patikėtinių (asmenų ir įmonių) registrus.

Kitos teisininkų profesijos

Išskyrus magistratų teismus, daugelyje Anglijos ir Velso teismų nereikalaujama, kad tarnautojai ir kitas personalas turėtų teisininko kvalifikaciją. Jie yra valstybės tarnautojai, tvarkantys administracinius klausimus ir padedantys teisėjams. Jie negali teikti teisinių konsultacijų. Kaip valstybės tarnautojus, visus teismų darbuotojus pasamdo [Jos Didenybės teismų tarnyba](#).

Daugiau informacijos apie teismų darbuotojų kategorijas galima rasti [čia](#).

Magistratų teismuose tarnautojų vaidmuo yra kitoks. Magistratai neprofesionalai neturi teisininko kvalifikacijos ir pasikliauja teisininko kvalifikaciją turinčiais tarnautojais, kurių yra dvi rūšys: **magistratų teismo justicijos patarėjai** ir **teisiniai patarėjai** (arba **teismo tarnautojai**).

- Magistratų teismo justicijos patarėjai yra pagrindiniai magistratų patarėjai teisės klausimais. Jie yra advokatai (baristeriai arba solisitoriai), turintys ne trumpesnę kaip penkerių metų atitinkamo darbo stažą. Jie patarinėja magistratams teisiniais ir procesiniais klausimais teisme ir už jo ribų. Jie taip pat atsako už vadovavimą patarėjams teisės klausimais ir jų mokymą, teikiamų teisinių paslaugų kokybę ir nuoseklių konsultacijų jų administruojamos srities teisės klausimais teikimą.
- Patarėjai teisės klausimais dirba teisme ir konsultuoja magistratus teisės, teisės praktikos ir procedūrų klausimais. Jie taip pat turi teisininko kvalifikaciją (paprastai yra solisitoriai arba baristeriai).

Aukštojo teismo raštiškus įsakymus vykdo lordo kanclerio paskirti ir apylinkėms priskirti **Aukštojo teismo vykduojantieji pareigūnai**. Jie atsako už teismo įsakymų vykdymą išieškant skolas pagal Aukštojo teismo sprendimus arba Aukštajam teismui perduotus grafysčių teismų sprendimus. Siekdami, kad skola būtų padengta, jie gali areštuoti ir parduoti turtą. Be to, jie tvarko ir prižiūri nuosavybės valdymo ir turto grąžinimo sritis.

Grafystės teismo antstoliai – tai valstybės tarnautojai, pasamdyti Jos Didenybės teismų tarnybos, kad užsiimtų grafysčių teismuose priimtų ir įregistruotų sprendimų ir (arba) įsakymų vykdymu. Jie yra valstybės tarnautojai, kurie užtikrina turto arešto orderių vykdymą, grąžina žemės nuosavybę pagal nuosavybės grąžinimo orderius ir grąžina prekes pagal prekių grąžinimo orderius. Orderius vykdančių antstolių darbą reguliuoja 1984 m. akto dėl grafysčių teismų 85–111 skyriai. Vykdydami procedūras nustatytos Civilinio proceso taisyklėse. Be to, grafysčių teismų antstoliai atlieka kitas pareigas, pavyzdžiui, patys tvarko dokumentus ir orderius dėl perdavimo. Perdavimą reguliuoja akto dėl grafysčių teismų 118–122 skyriai.

Atestuotieji antstoliai – tai privatūs antstoliai, atestuoti pagal Arešto dėl nesumokėtų nuomos mokesčių taisyklės, be to, juos patvirtina grafystės teisme dirbantis apygardos teisėjas. Turto areštas dėl nesumokėtos nuomos reiškia, kad nuomojamo turto savininkas areštuoja nuomininko turtą, kad užtikrintų skolos sumokėjimą be teismo įsikišimo. Pagal keletą kitų aktų atestuotiesiems antstoliams leidžiama išieškoti kitas specifines skolas, pavyzdžiui, komunalinius mokesčius, ne namų ūkio mokesčius ir kt.

Nuorodos

- [Karališkoji prokuratūra,](#)
- [Profesijų biuras,](#)
- [Notarų draugija,](#)
- [Anglijos ir Velso teisėjai,](#)
- [Teisininkų draugija,](#)
- [Solisitorių veiklos reguliavimo institucija,](#)
- [Teisinių skundų biuras,](#)
- [Teisinių paslaugų komisija,](#)
- [Patentinių patikėtinių asociacija,](#)
- [Prekių ženklų patikėtinių asociacija,](#)
- [Intelektinės nuosavybės teisinio reglamentavimo biuras,](#)
- [Jos Didenybės teismų tarnyba.](#)

Šio puslapio turinį nacionaline kalba tvarko atitinkamos valstybės narės. Vertimus atliko Europos Komisijos tarnyba. Į kompetentingos nacionalinės institucijos originale įvestus pakeitimus vertimuose gali būti neatsižvelgta. Europos Komisija nepriima jokios atsakomybės ar teisinių įsipareigojimų už šiame dokumente pateiktą ar nurodomą informaciją ar duomenis. Daugiau informacijos apie už šį puslapį atsakingos valstybės narės autorių teisių taisyklės rasite puslapyje „Teisinė informacija“.

Teisininko profesijos - Šiaurės Airija

Puslapyje jūsų pasirinkta kalba šiuo metu rengia mūsų vertėjai.
Jis jau išversta į šias kalbas: [en](#).

Šiame puslapyje pateikiama teisininkų profesijų Jungtinės Karalystės Šiaurės Airijos jurisdikcijoje apžvalga.

Teisininkų profesijos. Įžanga

Teisininkų profesijos Šiaurės Airijoje:

- teisėjai,
- prokurorai,
- baristeriai,
- solisitoriai.

Teisininkų profesijų organizacinė sistema. Teisėjai

Šiaurės Airijos jurisdikcijoje yra šios teismo pareigūnų pareigybės:

- lordas vyriausiasis teisėjas – teismų sistemos vadovas,
- lordai apeliacinio teismo teisėjai,
- Aukštojo teismo teisėjai,
- Aukščiausiojo teismo teisėjai,
- grafystės teismo teisėjai,
- apygardų teisėjai (grafystės teismai),
- apygardų teisėjai (magistratų teismai),
- magistratų teismo tarėjai,
- koroneriai.

Teisininkų profesijų organizacinė sistema. Prokurorai

Organizacinė sistema

Šiaurės Airijos prokuratūra yra pagrindinė baudžiamąjį persekiojimą vykdanči institucija Šiaurės Airijoje. Prokuratūra priima nutarimus dėl baudžiamojo persekiojimo Šiaurės Airijos policijos tiriamose bylose, taip pat nagrinėja kitų statutinių institucijų, pvz., Jos Didenybės mokesčių ir muitų inspekcijos, tiriamas bylas.

Prokuratūrai vadovauja Šiaurės Airijos prokuratūros vyriausiasis prokuroras. Taip pat yra ir vyriausiojo prokuroro pavaduotojo pareigybė. Vyriausiojo prokuroro pavaduotojas turi visus vyriausiojo prokuroro įgaliojimus, tačiau jais naudotis turi šiam vadovaujant ir kontroliuojant. Į abi šias valstybines pareigas pareigūnus paskiria generalinis prokuroras.

Prokuratūra yra vyriausybė įstaiga, tačiau ne ministerija. Vadovaujantis 2002 m. Šiaurės Airijos teisingumo aktu vyriausiasis prokuroras savo funkcijas vykdo nepriklausomai nuo kitų asmenų. Šiuo 2002 m. aktu numatyta, kad vyriausiasis prokuroras ir generalinis prokuroras prireikus turi konsultuotis vienas su kitu dėl bet kokios bylos, už kurią generalinis prokuroras yra atskaitingas Šiaurės Airijos Asamblėjai. Kai kurios prokuratūros tiriamos bylos perduotos Parlamento Vestminsteryje kompetencijai. Su šiomis bylomis susijusias pareigas atlieka Šiaurės Airijos generalinis prokuroras.

Funkcijos ir pareigos

Pirmutinė prokuratūros funkcija – priimti sprendimą dėl asmenų traukimo baudžiamajon atsakomybėn už nusikaltimus ir spręsti, kokie turėtų būti tinkami kaltinimai.

Prokuratūra taip pat yra atsakinga už kaltinimo palaikymą teisme. Prokuroras Karūnos vardu teismui pateikia įrodymus. Prokurorai kviečia ir apklausia kaltinimo liudytojus ir atlieka gynybos liudytojų kryžminę apklausą. Bylos pabaigoje jie teismui apibendrina įrodymus Karūnos vardu.

Teisininkų profesijų organizacinė sistema. Advokatai

Baristeriai (teisme atstovaujantys advokatai)

Šiaurės Airijoje baristeriai skirstomi į vyresnius advokatus (karališkuosius advokatus) ir advokato padėjėjus. Advokatūrą sudaro advokatai specialistai, turintys atstovavimo teisme patirties, į kuriuos visuomenė gali kreiptis per solisitorius ir tik tam tikrais atvejais – tiesiogiai.

☞ [Šiaurės Airijos advokatūra](#) yra nepriklausomų baristerių asociacija, įsikūrusi advokatūros bibliotekoje Belfaste. 2012 m. rugsėjo 1 d. privačia praktika vertėsi beveik 600 baristerių.

Solisitoriai (teisiniai konsultantai)

Šiaurės Airijoje ☞ [teisininkų draugija](#) yra priežiūros institucija, reglamentuojanti solisitorių švietimo, vertinimo, drausmės ir profesinio elgesio klausimus. Jos funkcija – užtikrinti nepriklausomumą, etikos normas, profesinę kompetenciją ir visuomenei teikiamų paslaugų kokybę. Solisitoriai gali specializuotis konkrečioje srityje arba užsiimti bendrąja praktika.

Advokatai notari

Šiaurės Airijoje visi solisitoriai yra pareigūnai, įgalioti priimti priesaika patvirtintus dokumentus. Tai reiškia, kad jie gali tvirtinti oficialius dokumentus (išskyrus jų pačių arba priešiškos bylos šalies parengtus dokumentus).

Be to, kai kurie solisitoriai yra valstybės notari. Tai reiškia, kad jie gali tvirtinti naudojimui užsienyje skirtus dokumentus. Informaciją apie tai galima rasti Šiaurės Airijos ☞ [teisininkų draugijos interneto svetainėje](#).

Patentiniai ir prekių ženklų patikėtiniai

Patentinių ir prekių ženklų patikėtinių specializacija – teikti konsultacijas intelektinės nuosavybės klausimais. Jie teikia klientams šios srities teisinės konsultacijas, visų pirma dėl patentų, prekių ženklų, dizaino ir autorių teisių. Be to, jie atstovauja klientams specializuotuose intelektinės nuosavybės bylų teismuose (kai kurie iš jų, įgiję aukštesnę atstovavimo teisme kvalifikaciją, turi daugiau teisių).

Dauguma patentinių ir prekių ženklų patikėtinių verčiasi privačia praktika. Daugelis jų dirba atitinkamos specializacijos advokatų kontorose, o kai kurie iš jų dirba su solisitoriais. Be to, nemažai šios profesijos atstovų dirba pramonės įmonėms.

Nagrinėjant intelektinės nuosavybės bylas patentinis ir prekių ženklų patikėtinis gali atstovauti klientui teisme panašiai kaip solisitorius ir nagrinėjant bylą konsultuoti baristerį.

[Patentinių patikėtinių asociacija](#) (*Chartered Institute of Patent Attorneys, CIPA*) atstovauja patentiniams patikėtiniams visoje Jungtinėje Karalystėje. Be kita ko, jos funkcijos yra tartis su vyriausybe dėl intelektinės nuosavybės teisės aktų, rengti patentinių patikėtinių ir stažuotojų mokymus ir palaikyti ryšius su šios profesijos atstovų veiklą reguliuojančiomis įstaigomis. CIPA tikslas – populiarinti šią profesiją ir intelektinės nuosavybės teisę.

[Prekių ženklų patikėtinių asociacija](#) (*Institute of Trade Mark Attorneys, ITMA*) visoje Jungtinėje Karalystėje atstovauja prekių ženklų patikėtiniams ir jų profesiniams interesams. Šios asociacijos funkcijos – vykdyti lobistinę veiklą ir derėtis su vyriausybe, jos nepriklausomu teisėkūros padaliniu (IPReg) ir kitomis svarbiomis organizacijomis. Ji organizuoja prekių ženklų patikėtiniams šios srities švietimą, mokymus ir konsultacijas, taip pat populiarina šią profesiją ir intelektinės nuosavybės teisę.

[Intelektinės nuosavybės teisinio reglamentavimo biuras](#) (*Intellectual Property Regulation Board, IPReg*) nagrinėja reglamentavimo ir drausminimo klausimus, taip pat nustato patentinių ir prekių ženklų patikėtinių veiklos standartus, prižiūri, kaip jų laikomasi, ir juos įgyvendina visoje Jungtinėje Karalystėje. Jis veikia gindamas viešąjį interesą bei tvarko patentinių ir prekių ženklų patikėtinių (asmenų ir įmonių) valstybinius registrus.

Kitos teisininkų profesijos

Teismo sekretoriai

Teismo sekretoriai ir kitas personalas Šiaurės Airijos teismuose yra teisinio išsilavinimo neturintys valstybės tarnautojai, tvarkantys administracinius reikalus.

Teismo sekretoriai užtikrina, kad teisėjai turėtų dokumentus, kurių reikia, kad jie galėtų pirmininkauti bylą nagrinėjant teisme, jie užprotokoluoja nagrinėjant bylą teisėjo priimtą sprendimą ir teikia bet kokią kitą teisėjams reikalingą administracinę pagalbą. Teismo personalas gali konsultuoti į teismą besikreipiančius asmenis teismo proceso klausimais, tačiau negali teikti teisinių konsultacijų arba rekomenduoti, kokių veiksmų bylos šalys turėtų imtis. Visus teismo darbuotojus kaip valstybės tarnautojus įdarbina [Šiaurės Airijos teismų tarnyba](#) – žinyba, pavaldi Šiaurės Airijos teisingumo departamentui.

Teismo sprendimų vykdytojai

Teismo sprendimų vykdytojai yra Šiaurės Airijos teismų tarnybos įdarbinti valstybės tarnautojai. Jie vykdo teismo civilinėse bylose priimtus sprendimus per Teismo sprendimų vykdymo tarnybą. Ši tarnyba vykdo magistratų teismų ir grafystės teismų (įskaitant nedidelių ieškinių teismus), taip pat Aukštojo teismo civilinėse bylose priimtus sprendimus. Atitinkamos šią veiklą reglamentuojančios įstatymo nuostatos yra numatytos 1981 m. Sprendimų vykdymo potvarkyje (Šiaurės Airija) ir 1981 m. Sprendimų vykdymo taisyklėse (Šiaurės Airija) su pakeitimais.

Susijusios nuorodos

[Prokuratūra](#)

[Šiaurės Airijos advokatūra](#)

[Teisininkų draugija](#)

[Šiaurės Airijos teismų tarnyba](#)

Šio puslapio turinį nacionaline kalba tvarko atitinkamos valstybės narės. Vertimus atliko Europos Komisijos tarnyba. Į kompetentingos nacionalinės institucijos originale įvestus pakeitimus vertimuose gali būti neatsižvelgta. Europos Komisija nepriima jokios atsakomybės ar teisinių įsipareigojimų už šiame dokumente pateiktą ar nurodomą informaciją ar duomenis. Daugiau informacijos apie už šį puslapį atsakingos valstybės narės autorių teisių taisyklės rasite puslapyje „Teisinė informacija“.

Paskutinis naujimas: 03/10/2018

Teisininko profesijos - Škotija

Dėmesio! Šiame puslapyje originalo kalba ([en](#)) neseniai atlikta pakeitimų. Puslapį jūsų pasirinkta kalba šiuo metu rengia mūsų vertėjai.

Šiame puslapyje apžvelgiamos JK Škotijos jurisdikcijos pagrindinės teisininkų profesijos. Pateikiama informacija apie teisėjus, prokurus ir teisininkus.

Teisėjai

Škotijoje atskiros teisėjo profesijos nėra. Tik **patyrę solisitoriai** ir **advokatai** gali tapti teisėjais. Škotijoje teisėjo statusą turi šie teismo pareigūnai:

- Sesijų teismo lordas pirmininkas,
- lordas teisėjas sekretorius,
- vyriausieji apygardos teisėjai, pirmininkaujantys kiekvienos iš šešių Škotijos apygardų teismams,
- Sesijų teisme posėdžiaujantys teisėjai vadinami Teisingumo kolegijos senatoriais,
- Aukščiausiamajame baudžiamajame teisme posėdžiaujantys teisėjai vadinami lordais baudžiamojo teismo įgaliotiniais,
- apygardos teisėjai,
- ne visą darbo dieną dirbantys apygardos teisėjai dažniausiai pavaduoja nuolatinius apygardos teisėjus,
- taikos teisėjai yra taikos teisingumo teismuose po vieną arba trise posėdžiaujantys teisinio išsilavinimo neturintys teisėjai, padedami teisininko kvalifikaciją turinčio sekretoriaus arba teisės eksperto.

Prokurorai

Organizacinė sistema

Škotijoje už visą baudžiamąjį persekiojimą atsakinga [Karališkoji prokuratūra ir prokurorų tarnyba](#) (angl. *Crown Office and Procurator Fiscal Service*). Prokuratūrai ir jos tarnybai vadovauja **lordas advokatas** (angl. *Lord Advocate*), kuris taip pat yra Škotijos vyriausybės ministras, ir jo pavaduotojas – generalinis solisitorius (angl. *Solicitor General*).

Karališkoji prokuratūra ir prokurorų tarnyba (COPFS) turi išimtinę kompetenciją vykdyti **baudžiamąjį persekiojimą**, staigios ir įtartinos mirties atvejų **tyrimą** ir **skundų** dėl policijos veiksmų **nagrinėjimą**.

1998 m. Škotijos akte (48 skirsnyje) numatyta, kad lordas advokatas (kaip Škotijos baudžiamojo persekiojimo ir mirties atvejų tyrimo sistemos vadovas) bet kokią sprendimą priima nepriklausomai nuo kitų asmenų.

Prokurorais gali tapti tik kvalifikuoti teisininkai arba advokatai.

Funkcijos ir pareigos

Policija (ar kitos specializuotos atskaitingos agentūros, pvz., Jos Didenybės mokesčių ir muitų inspekcija) atlieka pirminį nusikaltimo tyrimą ir pateikia ataskaitą vietos prokurorui (angl. *Procurator Fiscal*). Prokuroras šią ataskaitą apsparsto ir nusprendžia, ar imtis veiksmų visuomenės interesui apginti. Priimdamas sprendimą, prokuroras apsparsto, ar pakanka įrodymų, ir jeigu taip, kokių veiksmų imtis: vykdyti baudžiamąjį persekiojimą, taikyti tiesioginę priemonę (pvz., piniginę baudą) ar nesiimti jokių veiksmų. Bylose, kurias turi nagrinėti prisiekusieji, prieš priimdamas sprendimą pradėti baudžiamąjį persekiojimą, prokuroras apklausia liudytojus, surenka ir patikrina teismo ekspertizės ir kitus įrodymus. Tada jis pateikia ataskaitą Karališkajai prokuratūrai (angl. *Crown Counsel*), kuri nusprendžia, ar pradėti baudžiamąjį persekiojimą.

Teisininkų profesijų organizacinė sistema. Teisininkai

Advokatai (baristeriai)

Advokatai yra **Škotijos advokatūros** nariai. Jie turi teisę dalyvauti visų Škotijos teismų posėdžiuose, tačiau didžioji jų darbo dalis – dalyvauti aukštesnės instancijos teismų (Sesijų teismo ir Aukščiausiojo baudžiamojo teismo) posėdžiuose ir teikti specialisto nuomonės teisės klausimais. Vyresnieji advokatai vadinami karalienės advokatais. Visi advokatai yra [Advokatų draugijos](#) nariai.

Solisitoriai (patarėjai teisės klausimais)

Solisitorijų tarp teisininkų daugiausia. Jie gali konsultuoti visais teisės klausimais ir atstovauti klientams teisme. Visi solisitoriai yra [Škotijos teisės draugijos](#) nariai. Ši draugija gina profesinius solisitorijų interesus ir su šia profesija susijusius viešuosius interesus.

Dar yra solisitorijų-advokatų, kurie taip pat yra **Škotijos teisės draugijos** nariai. Kaip ir advokatai (žr. pirmiau), jie gali dalyvauti Sesijų teismo ir Aukščiausiojo baudžiamojo teismo posėdžiuose.

Notarai

Valstybiniai notarai yra solisitoriai, registruojantys tam tikrus sandorius ir pasirašantys konkrečius teisinius dokumentus. Tai nėra atskira savarankiška teisininkų profesija.

Patentų ir prekių ženklų patikėtiniai

Patentų ir prekių ženklų srities patikėtinų specializacija – teikti konsultacijas intelektinės nuosavybės klausimais. Jie teikia klientams šios srities teises konsultacijas, pirmiausia dėl patentų, prekių ženklų ir dizaino registravimo ir dėl su jais susijusio baudžiamojo persekiojimo, taip pat dėl kitų su intelektine nuosavybe susijusių aspektų, įskaitant autorių teisių apsaugą. Kitaip nei civilinė ar baudžiamoji teisė, materialioji intelektinės nuosavybės teisė taikoma visoje Jungtinės Karalystės teritorijoje. Su intelektinės nuosavybės teisėmis susiję ginčai Škotijoje paprastai turi būti nagrinėjami Sesijų teisme, kadangi šiam teismui priklauso išimtinė jurisdikcija patentų ir daugelio kitų registruotų intelektinės nuosavybės teisių srityje (ypač Bendrijos prekių ženklų ir Bendrijos registruoto dizaino srityje). Šiame teisme taip pat dirba keli paskirtieji intelektinės nuosavybės bylų teisėjai ir taikomos specialios intelektinės nuosavybės bylų nagrinėjimo taisyklės. Patentų ir prekių ženklų srities patikėtiniai gali tiesiogiai atstovauti klientams Valstybiniame patentų teisme ir JK intelektinės nuosavybės biurui padavus skundus Aukščiausiojo teismo Patentų teismui Anglijoje ir Velse. Patentų patikėtiniai, turintys kvalifikaciją, leidžiančią bylinėtis teisme, taip pat gali dalyvauti ginčo nagrinėjime Aukščiausiajame teisme Londone, tačiau pagal esamą tvarką patentų ir prekių ženklų patikėtiniai negali atstovauti klientams intelektinės nuosavybės ginčų bylose, nagrinėjamos Škotijos teismuose. Taigi Škotijoje intelektinės nuosavybės ginčų nagrinėjime šiuo metu dalyvauja intelektinės nuosavybės srityje besispecializuojantys teisininkai, kurie dažnai dirba kartu su patentų ir prekių ženklų srities patikėtiniais.

Dauguma patentų ir prekių ženklų srities patikėtinų verčiasi privačia praktika atitinkamos specializacijos advokatų kontorose, o kai kurie iš jų dirba pramonės įmonėms.

[Patentų patikėtinų asociacija](#) (angl. CIPA) atstovauja patentų srities patikėtinų interesams visoje Jungtinėje Karalystėje. Jos funkcijos – tartis su vyriausybe dėl intelektinės nuosavybės teisės aktų, užtikrinti patentų srities patikėtinų ir stažuotojų švietimą ir rengti jų mokymus, taip pat palaikyti ryšius su šios profesijos atstovų veiklą reguliuojančiomis įstaigomis. CIPA tikslas – populiarinti šią profesiją ir intelektinės nuosavybės teisę.

[Prekių ženklų patikėtinų asociacija](#) (angl. ITMA) visoje Jungtinėje Karalystėje atstovauja prekių ženklų patikėtiniais ir jų profesiniams interesams. Šios asociacijos funkcijos – vykdyti lobistinę veiklą ir derėtis su vyriausybe, jos nepriklausomu teisėkūros padaliniu (IPReg) ir kitomis svarbiomis organizacijomis. Ji organizuoja prekių ženklų patikėtinų švietimą, mokymus ir konsultacijas, taip pat populiarina šią profesiją ir intelektinės nuosavybės teisę.

[Intelektinės nuosavybės teisinio reglamentavimo biuras](#) (angl. IPReg) nagrinėja reguliavimo ir drausminimo klausimus, taip pat nustato patentų ir prekių ženklų srities patikėtinų veiklos standartus, prižiūri, kaip jų laikomasi, ir juos įgyvendina visoje Jungtinėje Karalystėje. Jis veikia gindamas viešąjį interesą ir tvarko patentų ir prekių ženklų patikėtinų (asmenų ir įmonių) registrus.

Kitos teisininkų profesijos

Apygardos teismo pareigūnai ir **pasiuntiniai** yra teismo pareigūnai, atsakingi už dokumentų įteikimą ir teismo nutarčių vykdymą Škotijoje. Ir pasiuntiniai, ir apygardos teismo pareigūnai dirba privačiose įmonėse, jų užmokestis nustatytas antrinės teisės aktuose.

2007 m. Bankroto ir patikimumo (Škotija) akto 60 skirsnyje pasiuntinių ir apygardos teismo pareigūnų pareigybės panaikinamos ir pakeičiamos nauja **teismo pareigūno** (angl. *Judicial Officer*) pareigybe. Remdamasis naujosios Škotijos civilinėse bylose priimtų sprendimų vykdymo komisijos rekomendacija, teismo pareigūnams įgaliojimus suteikia Sesijų teismo lordas pirmininkas.

Susijusios nuorodos

[Karališkoji prokuratūra ir prokurorų tarnyba](#), [Advokatų draugija](#), [Škotijos teisės draugija](#), [Škotijos teisės įstaigų asociacija](#);
[Patentų patikėtinių asociacija](#), [Prekių ženklų patikėtinių asociacija](#), [Intelektinės nuosavybės teisinio reglamentavimo biuras](#).

Šio puslapio turinį nacionaline kalba tvarko atitinkamos valstybės narės. Vertimus atliko Europos Komisijos tarnyba. Į kompetentingos nacionalinės institucijos originale įvestus pakeitimus vertimuose gali būti neatsižvelgta. Europos Komisija neprisiima jokios atsakomybės ar teisinių įsipareigojimų už šiame dokumente pateiktą ar nurodomą informaciją ar duomenis. Daugiau informacijos apie už šį puslapį atsakingos valstybės narės autorių teisių taisyklės rasite puslapyje „Teisinė informacija“.

Paskutinis naujinimas: 10/11/2014